

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

Εργαστήριο Παιδαγωγικής & Διδακτικής Μεθοδολογίας
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ
ΤΜΗΜΑ
ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

1ο Πανελλήνιο Φοιτητικό Συνέδριο (Προ)σχολικής Παιδαγωγικής

«Επιστημονική Έρευνα και Δημιουργία: Συνδυάζοντας
Γνώσεις και Καλλιτεχνικές Εκφράσεις στην Εκπαίδευση»

ΒΙΒΛΙΟ ΠΕΡΙΛΗΨΕΩΝ

Υπό την Αιγίδα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

1^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ (ΠΡΟ)ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

16 & 17 Μαΐου 2025

«Επιστημονική Έρευνα και Δημιουργία:

Συνδυάζοντας Γνώσεις και Καλλιτεχνικές Εκφράσεις στην Εκπαίδευση»

ΒΙΒΛΙΟ ΠΕΡΙΛΗΨΕΩΝ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ

και

Χαρίλαος Ζάραγκας
Ευδοξία Δέρμου
Ευφροσύνη Θεοδωροπούλου
Ροζαλία Νούση
Αγγελική Ρογκότη

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
45110, Ιωάννινα

Σχεδιασμός: Κωνσταντίνος Σόγιας
Διορθώσεις: Ευφροσύνη Θεοδωροπούλου
Ευδοξία Δέρμου
Παρασκευή Μπουκουβάλα
Κωνσταντίνος Σόγιας

Copyright © ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ 2025

Εργαστήριο Παιδαγωγικής
και Διδακτικής Μεθοδολογίας
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ
ΤΜΗΜΑ
ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

1^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ (ΠΡΟ)ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

16 & 17 Μαΐου 2025

«Επιστημονική Έρευνα και Δημιουργία:

Συνδυάζοντας Γνώσεις και Καλλιτεχνικές Εκφράσεις στην Εκπαίδευση»

ΒΙΒΛΙΟ ΠΕΡΙΛΗΨΕΩΝ

Επιστημονική Επιμέλεια

Χαρίλαος Ζάραγκας

Ευδοξία Δέρμου

Ευφροσύνη Θεοδωροπούλου

Ροζαλία Νούση

Αγγελική Ρογκότη

ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Καθηγήτρια Άννα Μπατιστάτου, Πρύτανης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Πρόεδρος:

Ζάραγκας Χαρίλαος, Καθηγητής, Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών, Διευθυντής του Εργαστηρίου «Παιδαγωγικής και Διδακτικής Μεθοδολογίας», Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Μέλη:

Αναστασίου Σοφία, Αναπλ. Καθηγήτρια, ΤΑΦΠΠΗ, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Βαμβακούση Ξένια, Καθηγήτρια, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Γκόγκας Θεμιστοκλής, Αναπλ. Καθηγητής, ΠΤΔΕ, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Γρούιος Γεώργιος, Καθηγητής, ΤΕΦΑΑ, Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Δέρρη Βασιλική, Καθηγήτρια, ΤΕΦΑΑ, Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

Ζιάβρα Ναυσικά, Καθηγήτρια, Τμήμα Λογοθεραπείας, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Θάνος Θεόδωρος, Καθηγητής, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Καινούργιου Ελένη, Αναπλ. Καθηγήτρια, ΤΑΦΠΠΗ, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Καμπάς Αντώνιος, Καθηγητής, ΤΕΦΑΑ, Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

Καραδήμα Ευθαλία-Έφη, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Καραδημητρίου Κωνσταντίνος, Αναπλ. Καθηγητής, ΤΕΕΑΠΗ, Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

Καραμήτρου Αικατερίνη, Καθηγήτρια, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Καραούλας Απόστολος, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Κατσαδής Ευθαλία-Έφη, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Κολοκούρη Ελένη, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Κορνελάκη Αθηνά, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Κουρτέσης Θωμάς, Καθηγητής, ΔΙ.ΠΑ.Ε.

Κούτρας Βασίλειος, Καθηγητής, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Κουτσούμπα Μαρία, Καθηγήτρια, ΤΕΦΑΑ, Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Μάντζιος Πανταζής, Επίκουρος Καθηγητής, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Μπουκουβάλα Παρασκευή, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Ντίνου Μαγδαληνή, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Παγγέ - Λέκκα Πολυξένη (Τζένη), Καθηγήτρια ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Παπακώστας Χρήστος, Αναπλ. Καθηγητής, ΠΤΔΕ, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Παπαντωνίου Γεωργία, Καθηγήτρια, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Παυλίδου Εύα, Καθηγήτρια, ΤΕΕΑΠΗ, Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Πλακίτση Αικατερίνη, Καθηγήτρια, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Πλιόγκου Βασιλική, Αναπλ. Καθηγήτρια, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ, Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

Ράπτης Θεοχάρης, Καθηγητής, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Ρήγα Βασιλική, Καθηγήτρια, ΤΕΕΑΠΗ, Πανεπιστημίου Πατρών

Σακελλαρίου Μαρία, Ομότιμη Καθηγήτρια, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Σαρρής Δημήτριος, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Σιαφάκα Βασιλική, Αναπλ. Καθηγήτρια, Τμήμα Λογοθεραπείας, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Σκορδίλης Εμμανουήλ, Καθηγητής, ΤΕΦΑΑ, Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Σοφού Ευστρατία, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Σούλης Σπυρίδων Γεώργιος, Καθηγητής, ΠΤΔΕ, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Στεργίου Αμαρυλλίς, Καθηγήτρια, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Τραυλός Αντώνης, Καθηγητής, ΤΟΔΑ, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Τρούλη Καλλιόπη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ, Πανεπιστημίου Κρήτης

Τσιτσανούδη Νικολέττα, Καθηγήτρια, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Τσομπανάκη Ελένη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Φλούδας Γεώργιος, Καθηγητής, Τμήματος Φυσικής, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Πρόεδρος:

Ζάραγκας Χαρίλαος, Καθηγητής, Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών,
Διευθυντής του Εργαστηρίου «Παιδαγωγικής και Διδακτικής Μεθοδολογίας»,
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Μέλη:

Αντωνάκη Παναγιώτα, Αποσπασμένη Εκπαιδευτικός

Γκότοβου Ελένη, Διοικ. Υπάλληλος

Δημητρίου Κωνσταντίνος, Υποψήφιος Διδάκτωρ-Αποσπασμένος Εκπαιδευτικός

Ευθυμίου Γεώργιος, Υποψήφιος Διδάκτωρ

Δέρμου Ευδοξία, Υποψήφια Διδάκτωρ

Θεοδωροπούλου Ευφροσύνη, Υποψήφια Διδάκτωρ

Καραούλας Απόστολος, Ε.ΔΙ.Π.

Κατσαδήμα Ευθαλία-Έφη, Ε.ΔΙ.Π.

Κρανιά Βάϊα, Υποψήφια Διδάκτωρ

Κολοκούρη Ελένη, Ε.ΔΙ.Π.

Μίχα Αλεξάνδρα, Διοικ. Υπάλληλος

Μπέζα Ευθαλία, Προϊσταμένη Γραμματείας, Υποψήφια Διδάκτωρ

Μπουκουβάλα Παρασκευή, Ε.ΔΙ.Π.

Νούση Ροζαλία, Υποψήφια Διδάκτωρ

Ντίνου Μαγδαληνή, Ε.ΔΙ.Π.

Ρούκα Μαρία, Αποσπασμένη Εκπαιδευτικός

Σιούλα Παναγιώτα, Διοικ. Υπάλληλος

Σόγιας Κωνσταντίνος, Υποψήφιος Διδάκτωρ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Συντονισμός:

Θεοδωροπούλου Ευφροσύνη, Υποψήφια Διδάκτωρ Παιδαγωγικού Τμήματος
Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Μέλη:

Αντωνάκη Νότα, Αποσπασμένη Εκπαιδευτικός

Δέρμου Ευδοξία, Υποψήφια Διδάκτωρ

Δημητρίου Κωνσταντίνος, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Αποσπασμένος Εκπαιδευτικός

Νούση Ροζαλία, Υποψήφια Διδάκτωρ

Ρούκα Μαρία, Αποσπασμένη Εκπαιδευτικός

Εργαστήριο Παιδαγωγικής
και Διδακτικής Μεθοδολογίας
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ
ΤΜΗΜΑ
ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

1^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ (ΠΡΟ)ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

16 & 17 Μαΐου 2025

**«Επιστημονική Έρευνα και Δημιουργία:
Συνδυάζοντας Γνώσεις και Καλλιτεχνικές Εκφράσεις στην Εκπαίδευση»**

ΒΙΒΛΙΟ ΠΕΡΙΛΗΨΕΩΝ

Επιστημονική Επιμέλεια

Χαρίλαος Ζάραγκας
Ευδοξία Δέρμου
Ευφροσύνη Θεοδωροπούλου
Ροζαλία Νούση
Αγγελική Ρογκότη

Περιεχόμενα

ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ.....	25
Εκπαίδευση και Υγεία στην Προσχολική και Σχολική Ηλικία Διαδραστικές Μέθοδοι Διδασκαλίας Υγιεινής σε Παιδιά Προσχολικής και Σχολικής Ηλικίας <i>Αλκμήνη Δημητρίου</i>	25
Παιδαγωγοί και Παιδιάτροι για την προ(αγωγή) υγείας: ο ρόλος τους και δράσεις για την πρόληψη λοιμώξεων στα προσχολικά περιβάλλοντα <i>Γεωργία Γιάνσεν Βαν Ρένσμπουργκ, Αλεξάνδρα Νούσια, Τατιανή Τζιόρα</i>	26
Πρόληψη-προαγωγή υγείας: Εκπαιδευτικοί και Μαθητές σε Δράση <i>Κέντρου Ευαγγελία, Μαρμαράς Ιωάννης Σαλβάρα Μαρίνα.....</i>	27
ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΤΗΝ.....	28
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	28
Η μέθοδος project ως ένα εργαλείο για την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης των μαθητών και των μαθητριών <i>Ζαραβέλα Ευαγγελία</i>	28
Εισαγωγή στα Ανθρώπινα Δικαιώματα: Το Δικαίωμα στην Εκπαίδευση – Εκπαίδευση για Όλους <i>Καλαμίδα Ελένη,</i>	29
Η εκπαίδευση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε παιδιά προσχολικής ηλικίας <i>Μανουσέλη Ευαγγελία, Παναγιωτάκη Ρώμα, Ασπασία.....</i>	30
Οι εμπειρίες των ΛΟΑΤΚΙ+ προσφύγων στις χώρες υποδοχής και οι επιπτώσεις στην ψυχική τους υγεία <i>Μπάρκα Ελένη.....</i>	31
Καλλιεργώντας τον σεβασμό και την ενσυναίσθηση στο πλαίσιο πρόληψης και αντιμετώπισης της Ενδοσχολικής Βίας και του Εκφοβισμού (E.B.I.E.): Μια παιδαγωγική παρέμβαση-πρόταση καλής πρακτικής <i>Παπαδημητρίου Δημήτρης, Μαρία, Παπαδημητρίου Μαρία</i>	32
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ.....	33
Συμμετοχικός Σχεδιασμός και Δράση για μια Καλύτερη Σχολική Αυλή <i>Κατσαρού Βασιλική, Δάκα Σταυρούλα, Χατζηελευθερίου Αλεξάνδρα, Κωλέττα Αλίκη, Δημητρίου Παρασκευή, Κωνσταντινίδη Μάρθα</i>	33
Αρχιτεκτονικός σχεδιασμός σχολείων ειδικής αγωγής για ανάπτυξη της δημιουργικότητας μαθητών με οπτική ανεπάρκεια <i>Γουλιαρής Παναγιώτης, Δασκαλάκη Γεωργία, Γρηγοριάδου Μαρία</i>	34
ΓΛΩΣΣΑ, ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ	35
Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας μέσω της τεχνολογίας <i>Γερονικολάκη Πασχαλίνα,</i>	35

Ο ρευστός μισαναπηρισμός στο δημοτικό σχολείο <i>Γκανής Ιωάννης</i>	36
Γλωσσικές στρατηγικές κατασκευής πειθούς για την προώθηση της εντομοφαγίας ως καινοτόμου διατροφικού προτύπου <i>Θεοδοσίου Αντωνία, Τσιτσανούδη-Μαλλίδη Νικολέττα</i>	37
Γλωσσικό λάθος: Κοινωνικές αντιλήψεις, ιδεολογικές προεκτάσεις και διδακτική αξιοποίηση. Μια θεωρητική σύνθεση <i>Καντζελή Βασιλική, Παπαδοπούλου Μαρίνα</i> ,	38
Τα μέσα ενημέρωσης ως παιδαγωγικό εργαλείο για την ανάπτυξη του κριτικού γραμματισμού <i>Μαγνήσαλη Στυλιανή</i>	39
Κοινωνιογλωσσική αναπαράσταση της κρητικής διαλέκτου στο διαδικτυακό άρθρο και προτάσεις κριτικής γλωσσικής διδασκαλίας <i>Μίγδου Ναταλία, Γκαραβέλας Κωνσταντίνος</i>	40
Το άρθρο ως κειμενικό είδος και η αξιοποίησή του στο πλαίσιο του Κριτικού Γραμματισμού στο Γυμνάσιο <i>Μίγδου Ναταλία, Γκαραβέλας Κωνσταντίνος</i>	41
Ζητήματα Αξιολόγησης της Δεύτερης Γλώσσας στην ένταξη και εκπαίδευση παιδιών μεταναστών και προσφύγων: Εργαλεία Αξιολόγησης και Πρακτικές για νέους μαθητές με προσφυγικό και μεταναστευτικό υπόβαθρο στην Ελλάδα <i>Μπινιόλα Μαρία</i>	42
Συγχρονική μελέτη των πηλιορείτικων ιδιωμάτων: πορεία εξέλιξης διδακτορικής διατριβής <i>Τσοποτός Γεώργιος</i>	43
ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ	44
Winter’s Magic: Όταν ο χειμώνας γίνεται Τέχνη, Επιστήμη και συνεργασία <i>Αδαμοπούλου Γεωργία, Μπίρμπα Μαρία</i>	44
Καλλιέργεια διαπολιτισμικής ικανότητας σε παιδιά προσχολικής ηλικίας μέσω μιας εκπαιδευτικής παρέμβασης στο νηπιαγωγείο και στο μουσείο <i>Αμανίου Αλεξάνδρα, Καραδημητρίου Κωνσταντίνος</i>	45
Ένταξη Μαθητών Ρομά Σε Μεικτές Τάξεις <i>Ιωσηφίδου Αικατερίνη, Κουγγέλη Ιωάννα, Μωυσίδου Χαραλαμπία, Νικολαΐδου Ιουλιανή, Νικολάου Σταύρος, Πανταζή Φωτεινή, Πουφτσή Βασιλική, Τρίπτη Αφροδίτη</i>	46
Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και Πολιτισμική Αποδοχή: Απόψεις Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. <i>Κατσικάς Απόστολος</i>	47

Διαφοροποιημένη Διδασκαλία στη γενική εκπαίδευση στην Ελλάδα: ερευνητική βιβλιογραφική ανασκόπηση <i>Σακελλαρίου Μαρία, Κεραμιδά Αρετή</i>	48
Η τέχνη στην εκπαίδευση των μαθητών Ρομά- Το παράδειγμα του Δημοτικού Σχολείου Θουρίας <i>Μάλαμα Σταυρούλα</i>	49
Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες στην εκπαίδευση <i>Ντάρδα Σωτηρία</i>	50
Η φοίτηση και εκπαίδευση παιδιών προσφύγων σε μη τυπικές τάξεις: Μία μελέτη περίπτωσης στην Ανοιχτή Δομή Προσωρινής Φιλοξενίας Προσφύγων στις Θερμοπύλες <i>Ντρίζου Νίκη, Στεργίου Λήδα (Αμαρυλλίς)</i>	51
Πολυγλωσσία και Συμπερίληψη στην Προσχολική Εκπαίδευση <i>Μπουκουβάλα Παρασκευή, Σόγιας Κωνσταντίνος</i>	52
ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΩΝ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ	53
Η Φυσική παίζει... σε ένα θεματικό πάρκο. Διδακτική προσέγγιση της αδράνειας. <i>Χριστοπούλου Μαρίνα</i>	53
Παιδαγωγικές προσεγγίσεις για την ενίσχυση της επιστημονικής σκέψης και της Περιβαλλοντικής Συνείδησης στην Εκπαίδευση για τις Φυσικές Επιστήμες, το Περιβάλλον και την Αειφορία <i>Χριστοπούλου Μαρίνα</i>	54
Διδακτική των Μαθηματικών και μελλοντικοί εκπαιδευτικοί: Διερεύνηση της εννοιολογική γνώσης μελλοντικών εκπαιδευτικών για τον πολλαπλασιασμό και την διαίρεση κλασμάτων <i>Αυγέρη Θεοδώρα, Τάσης Κωνσταντίνος, Βαμβακούση Ξανθή (Ξένια)</i>	54
Η προκατάληψη των φυσικών αριθμών και η εννοιολογική μετάβαση στους ρητούς αριθμούς στην άλγεβρα: Διερεύνηση της επίδρασης παιγνιοποιημένων ασκήσεων. <i>Αργυρίου Μαγδαληνή, Τάσης Κωνσταντίνος,</i>	55
Η Ενσωμάτωση της Αειφορίας στην Προσχολική Εκπαίδευση: Από τις Θεωρητικές Κατευθύνσεις στην Πραγματική Διδακτική Πράξη <i>Αρλέτου Ελευθερία, Καρέτσου Γραμματεία, Ρουσοπούλου Μαρία, Τζελέτα Χριστίνα Φούντα Κωνσταντίνα, Κολοκούρη Ελένη</i>	56
Τα στερεότυπα στις σταδιοδρομίες STEM: οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού Κοζάνης για το επάγγελμα του Μηχανικού <i>Γεωργίου Αναστασία, Κορνελάκη Αθηνά Χριστίνα</i>	58

Στάσεις και μέθοδοι διδασκαλίας των Φυσικών Επιστημών στο Δημοτικό Σχολείο: μια ποσοτική έρευνα σε Έλληνες εκπαιδευτικούς <i>Γαϊτανίδη Μαρία.....</i>	59
Ανακαλύπτοντας τον Μαγικό Κόσμο των Φυτών: Διαδραστική Μάθηση για Μικρούς Εξερευνητές <i>Δημητρίου Στυλιανή, Χαντζαρίδου Εύα, Μπλάκος Δημήτριος, Παπαθανασίου Σωκράτης, Σαββίδου Βασιλική Ραφαέλα, Χαβιανίδης Παντελής, Σκορδάκης Γεώργιος, Ελαφρόπουλος Ιωάννης Βασίλειος.....</i>	59
Περιβάλλον και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Στάσεις φοιτητών του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Ιωαννίνων(2023-24) <i>Καραποστόλου Ζωή</i>	61
Σχεδιασμός και Αξιολόγηση υπαίθριων εκπαιδευτικών διαδρομών για τη βιοποικιλότητα από μελλοντικούς νηπιαγωγούς <i>Καφαράκη Πολυτίμη-Μαρίνα, Κορνελάκη Αθηνά - Χριστίνα.....</i>	62
Εκπαίδευση για Αειφορία: Η Σύμπραξη Επιστήμης και Καλλιτεχνικής Δημιουργίας <i>Κολλάρου Άννα, Κολλάρου Βασιλική</i>	63
Δύο καλές Πρακτικές Διδακτικής των Επιστημών μέσα από το Θέατρο από τα Δημοτικά Σχολεία της Ζακύνθου (Βραβευμένες το 2018 και το 2021 με το 1 ο Βραβείο από το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «ΜΑΘΑΙΝΟΝΤΑΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ») <i>Λάζου Ευφροσύνη</i>	64
Ο συνδυαστικός συλλογισμός νηπίων κατά τη συνεργατική επίλυση ενός προβλήματος <i>Ματιάκη Αικατερίνη, Τάτσης Κωνσταντίνος</i>	65
Παρουσίαση Έργου E-Twinning: Think Eco – Act Green για την Α' Δημοτικού <i>Μπάρμπα Μαρία, Γκαλτέμη Έλλη,</i>	66
(Προ)νήπια, πολλαπλάσια και υποπολλαπλάσια: Ερευνητικές προσεγγίσεις της Διδακτικής των Μαθηματικών στο Νηπιαγωγείο <i>Πήττα Γεωργία, Βαμβακούση Ξανθή (Ξένια)</i>	67
Βιβλιογραφική επισκόπηση για το φαινόμενο του μαγνητισμού στην προσχολική εκπαίδευση <i>Τζομάκα Αικατερίνη Χρυσοβαλάντου</i>	68
Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Συνδυάζοντας Επιστήμη, Βιωματική Μάθηση και Καλλιτεχνική Δημιουργία <i>Τόκη Χριστίνα, Πεκλάρη Βασιλική.....</i>	68
Η Ενσωμάτωση των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην Εκπαίδευση για την Αειφορία και τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) στο Νηπιαγωγείο: Αντιλήψεις και Πρακτικές Εκπαιδευτικών Προσχολικής Αγωγής	

<i>Χατζή Δημήτρα, Λέφα Κωνσταντίνα, Λοκόση Άννα, Μάκου Αθανασία, Μανούση Μαρία, Μυλωνάς Άγγελος, Κολοκούρη Ελένη.....</i>	69
ΕΙΔΙΚΗ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	72
Συμπερίληψη μαθητών με αναπηρία στο γενικό σχολείο. Στάσεις και αντιλήψεις εκπαιδευτικών, γονέων και μαθητών για συνεκπαίδευση.	
<i>Δελημήτρου Φ. Βικτωρία.....</i>	72
Γενετικά σύνδρομα που προκαλούν καθυστέρηση στον λόγο	
<i>Εμμανουηλίδης Αλέξανδρος, Λιγούδης Πασχάλης, Νικολάκης Παύλος.....</i>	73
Καλλιεργώντας τη Συμπερίληψη στη Σχολική Πράξη: Ένα Βιωματικό Σενάριο για τη ΣΤ΄ Δημοτικού με επίκεντρο την Κινητική Αναπηρία	
<i>Καλαμίδα Ελένη.....</i>	74
Στάσεις και απόψεις Φιλολόγων Εκπαιδευτικών Ειδικής Αγωγής για την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων μαθητών Ειδικής Εκπαίδευσης κατά τη διδασκαλία φιλολογικών μαθημάτων	
<i>Κεραμάρη Ελένη, Γεωργίου Άννα.....</i>	75
Διαφοροποιημένη Διδασκαλία: Εφαρμογή σε μαθητές Α' Γυμνασίου στο μάθημα της Οδύσσειας	
<i>Κουφού Μαρία.....</i>	76
Γενετικά σύνδρομα που προκαλούν καθυστέρηση στο λόγο	77
<i>Μπάστας Εμμανουήλ</i>	77
(Διαβα)ζώντας με τον αυτισμό στην σχολική και προσχολική ηλικία	
<i>Μπάστας Εμμανουήλ, Τσιώκου Αγγελική</i>	77
Το Πρόγραμμα Σπουδών της Ειδικής Εκπαίδευσης στο σύγχρονο Νηπιαγωγείο	
<i>Παππά Αλεξάνδρα, Σακελλαρίου Μαρία.....</i>	78
Η καλλιέργεια της αναγνωστικής κατανόησης μαθητών με Μαθησιακές Δυσκολίες: Μια εκπαιδευτική παρέμβαση	
<i>Πρίντζιου Μαρία, Τσατσούλη Ιωάννα, Τσεσμελή Στυλιανή</i>	79
Γεύσεις, Μνήμες Και Περιβάλλον: Ένα Συμπεριληπτικό Ταξίδι Μάθησης	
<i>Τόκη Χριστίνα, Πεκλάρη Βασιλική, Γεωργίου Αλεξάνδρα</i>	80
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.....	82
Η έννοια του έθνους στις απόψεις των συντηρητικών: 1929 – 1936	
<i>Μαναριώτης Δημήτριος.....</i>	82
Το επαγγελματικό προφίλ των εκπαιδευτικών προσχολικής εκπαίδευσης στην Ευρώπη μέσα από σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα	
<i>Σακελλαρίου Μαρία, Νάτσια Ελευθερία</i>	83
ΚΙΝΗΤΙΚΗ, ΡΥΘΜΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΟΚΙΝΗΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ.....	84

Η Επίδραση της παρέμβασης των Πολεμικών Τεχνών σε Άτομα με Αυτισμό Υψηλής Λειτουργικότητας	
<i>Γκατζόγια Δήμητρα, Ζάραγκας Χαρίλαος</i>	84
Πρόληψη και διαχείριση των σχολικών τραυματισμών που σχετίζονται με τη φυσική δραστηριότητα στο νηπιαγωγείο και το δημοτικό σχολείο: Η ελληνική πραγματικότητα	
<i>Δέρμου Ευδοξία, Ζάραγκας Χαρίλαος</i>	85
Μέθοδος Project Ψυχοκινητική Αγωγή	
<i>Ζωνίου Βαϊτσα, Ζάραγκας Χαρίλαος.....</i>	86
Διαταραχή Διαδικτυακού Παιχνιδιού: Η συσχέτιση με τη σωματική δραστηριότητα και την επιθετική συμπεριφορά	
<i>Θεοδωροπούλου Ευφροσύνη, Ζάραγκας Χαρίλαος</i>	87
Η Κινητική Αγωγή στο Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το Νηπιαγωγείο: Παιδαγωγικές Διαστάσεις στην Προσχολική Εκπαίδευση	88
<i>Κρανιά Βάια, Ζάραγκας Χαρίλαος.....</i>	88
Ετήσιος Σχεδιασμός, Προγραμματισμός Και Αξιολόγηση Δραστηριοτήτων Ψυχοκινητικής Αγωγής Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας 4 έως 6 Ετών	
<i>Λάζαρης Παναγιώτης, Ζάραγκας Χαρίλαος</i>	89
Η συνεισφορά της αθλητικής δραστηριότητας στην προαγωγή της Αγγλικής γλώσσας και της κοινωνικό-συναισθηματικής μάθησης στην όψιμη παιδική ηλικία	
<i>Κωνσταντή Χαριτωμένη, Ζάραγκας Χαρίλαος</i>	90
Μάθηση μέσα από το παιχνίδι σε παιδιά ηλικίας 4-12 ετών	
<i>Νούση Ροζαλία, Ζάραγκας Χαρίλαος</i>	91
Η συμβολή του αθλητισμού στη ζωή των προσφύγων και οι απόψεις των ιδίων	
<i>Ντρίζου Γεωργία, Χαρίλαος Χαρίλαος.....</i>	92
Ψυχοκινητική Αγωγή και Project	
<i>Ντάρδα Σωτηρία, Χαρίλαος Ζάραγκας</i>	93
Παιχνίδι και Ποίηση: Οι Παιγνιώδεις Δραστηριότητες στο έργο του Γιάννη Ρίτσου Παιχνίδια τ' ουρανού και του νερού ως μοχλός Κινητικής, Κοινωνικής και Συναισθηματικής Ανάπτυξης του παιδιού	
<i>Ρογκότη Αγγελική, Χαρίλαος Ζάραγκας</i>	93
Διερεύνηση και ανάλυση των παραγόντων και των διοικητικών πρακτικών που επηρεάζουν την ανάπτυξη των παιδιών μέσω της αθλητικής δραστηριότητας του τζούντο: Αξιολόγηση της φυσικής κατάστασης, των κοινωνικών δεξιοτήτων και της ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης	
<i>Γεώργιος Καρασαββίδης, Χαρίλαος Ζάραγκας</i>	94
ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	96

Σχολική Βία και εμφύλια ζητήματα στη προσχολική εκπαίδευση <i>Γεωργιάσωνα Άννα, Λαμπράκη Ελένη</i>	96
Η Σχολική Διαμεσολάβηση και η Επανορθωτική Δικαιοσύνη ως καλές πρακτικές για την ειρηνική επίλυση των συγκρούσεων και την αντιμετώπιση της σχολικής βίας. <i>Κατσαρδή Γεωργία</i>	97
Απεικονίσεις του θηλυκού φύλου σε κείμενα παιδικής λογοτεχνίας. <i>Παπαγεωργίου Μαρία</i>	98
Ισότιμη ένταξη στο ελληνικό σχολείο: Ο θεσμός των Επιτροπών Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.). Αποτίμηση & προοπτικές <i>Παπαγεωργίου Μαρία-Ιφιγένεια, Λαδιάς Γεώργιος, Ζάγκος Χρήστος</i>	99
Ανθρώπινα δικαιώματα και υψηλός αγωνιστικός αθλητισμός. Η περίπτωση των διεμφυλικών τρανς αθλητών και αθλητριών. <i>Παπαϊωάννου Χαράλαμπος, Χαρίλαος Ζάραγκας</i>	100
Η Απουσία Εποπτικών Μέσων & Υλικοτεχνικών Υποδομών στην Εκπαίδευση ως Παράγοντας Διαμόρφωσης της Ταυτότητας του Αποτυχημένου. <i>Σιέμον Ευανθία, Γκόγκας Θεμιστοκλής</i>	101
Επηρεάζει η αυτοεκτίμηση των παιδιών τον τρόπο που διαχειρίζονται τις συγκρούσεις στο σχολείο; Μια ποσοτική μελέτη σε παιδιά δημοτικού <i>Σταϊκού Αθανασία</i>	102
Οι ανταποκρίσεις των μαθητών Γυμνασίου από τη διδακτική αξιοποίηση της πολυπρισματικής προσέγγισης και της Δημόσιας Ιστορίας στη διδασκαλία των συγκρουσιακών θεμάτων στο μάθημα της Ιστορίας: Παρουσίαση του θεωρητικού πλαισίου της έρευνας και των ερευνητικών ερωτημάτων που θα κληθεί να απαντήσει. <i>Ηλιάδη Βασιλική</i>	103
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ - ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ	105
Από την αφηγηματική ανάλυση στην ερμηνεία και την παιδαγωγική αξιοποίηση της λογοτεχνίας: Γιάννη Πάσχου, Το χρονικό ενός δυσλεκτικού <i>Αναστάση Γεωργία, Μάντζιος Πανταζής</i>	105
Μια απόπειρα εκμάθησης της γαλλικής γλώσσας με αφηγηματολογικά εργαλεία Οι σημασιολογικές ισοτοπίες και το σημειωτικό τετράγωνο στη σειρά κόμικς Les Aventures de Tintin του Hergé <i>Γιαλατζή Δέσποινα</i>	106
Η Φιλαναγνωσία ως μέσο για την αποδοχή και τον σεβασμό στη διαφορετικότητα. <i>Δασκάλου Βασιλική, Παπαδοπούλου Κυριακή, Κάσσαρη Ελένη, Γκουλγκούτη Αναστασία, Βάρφης Χρήστος, Αυδίκου Ελένη, Ελένη Δούλη, Μαρία Ζάρρα Φλούδα</i>	107

Ηπειρώτικος τόπος και ετερότητα στο Μαύρο Νερό του Μιχάλη Μακρόπουλου: Ερμηνευτική ανάλυση και παιδαγωγικές προεκτάσεις <i>Καλύβα Ελισάβετ, Μάντζιος Πανταζής,</i>	108
Η Σαντορίνη του Γεώργιου Σεφέρη και του Οδυσσέα Ελύτη: Μια παράλληλη ερμηνευτική εξέταση της «μυθολογίας του Αιγαίου» στη «Γενιά του '30» <i>Σκιαδά Γεωργία</i>	109
Παιδαγωγική αξιοποίηση της λογοτεχνίας και της εκτεταμένης ανάγνωσης στη διδασκαλία της Αγγλικής γλώσσας <i>Τσιπλακίδης Ιάκωβος</i>	110
Η λογοτεχνία ως «καλλιτεχνική» έκφραση της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης <i>Μπέζα Ευθαλία, Σακελλαρίου Μαρία</i>	111
ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ	112
Imposed Identity in Greek Diaspora Schools and the Role of Music in Cultivating Heritage Language Learning <i>Peter Douskalis</i>	112
Καλές Πρακτικές & Τέχνες: Μουσικός Τοίχος <i>Γκάντζου Μαρία</i>	113
Μουσικοκινητικές Δράσεις στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση- Στόχοι και Οφέλη <i>Καζολή Ανθή</i>	113
Μουσική Εκπαίδευση και Πολιτιστική Κληρονομιά: Δημιουργικές Πρακτικές που Ενσωματώνουν τη Μουσική και την Πολιτιστική Ταυτότητα <i>Κακογιάννη Ελένη, Πέτρου Αργυρού</i>	114
Τα σύγχρονα δημοφιλή τραγούδια στο Νέο Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής Γυμνασίου. Το παράδειγμα του τραγουδιού Thick of it. <i>Καρούμπαλη Ευγενία</i>	115
Το Μουσικό Βίντεο στο Νέο Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής του Γυμνασίου. Το παράδειγμα του τραγουδιού Birds of a feather. <i>Καρούμπαλη Ευγενία</i>	116
ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	118
Ανάπτυξη εφαρμογής με Scratch για την διδασκαλία του αλγορίθμου οπισθοδρόμησης <i>Βλάχου Δέσποινα, Κ Κουρόπουλος Κωνσταντίνος, Μαρινόπουλος Διονύσης, Χρόνη Μαρία</i>	118
Νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση <i>Δρόσου Βασιλική</i>	119
Χρήση ChatGPT για σχεδιασμό εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στη διδασκαλία των φυσικών επιστημών: Μια μελέτη περίπτωσης για την	

επίπλευση - βύθιση	
<i>Ευθυμίου Γεώργιος, Πλακίτση Αικατερίνη</i>	120
Μουσική και Νέες Τεχνολογίες στο Νηπιαγωγείο: Ποσοτική Διερεύνηση Εκπαιδευτικών Πρακτικών και Αντιλήψεων	
<i>Δημητρίου Κωνσταντίνος, Αντωνάκη Παναγιώτα, Ρούκα Μαρία</i>	121
Χρήση Ψηφιακών Εργαλείων για τη Δημιουργία Διαδραστικών και Εμπλουτισμένων Εκπαιδευτικών Εμπειριών	
<i>Κακογιάννη Ελένη, Πέτρου Αργυρούλα</i>	122
Διερεύνηση των προτιμήσεων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς τη χρήση Ψηφιακών Παιχνιδιών στη διδασκαλία τους	
<i>Καραδημητρίου Κωνσταντίνος, Δημόπουλος Κωνσταντίνος, Κλαδογένη Κλεονίκη</i>	123
Από το μικροσκόπιο στην οθόνη: διδάσκοντας Βιολογία με τεχνολογία	
<i>Κολλάρου Άννα</i>	124
Το ψηφιακό μουσείο ως εκπαιδευτικό εργαλείο στη Προσχολική Εκπαίδευση: «Μια εικονική περιήγηση στο μουσείο παιχνιδιών»	
<i>Νίνη Ευθαλία</i>	125
Η Διδασκαλία Των Φυσικών Επιστημών Σε Μαθητές Ειδικής Αγωγής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης – Δημιουργία Εκπαιδευτικής Εφαρμογής	
<i>Ντόβα Δήμητρα, Λιαροκάκης Δημήτριος.....</i>	125
Εικαστικές Τέχνες & Εφαρμογή Επαυξημένης Πραγματικότητας για την Διδακτική των Εικαστικών στην Προσχολική Ηλικία	
<i>Ορφανίδης Δωρόθεος</i>	126
Η καλλιέργεια της κινητικής δημιουργικότητας των παιδιών προσχολικής ηλικίας με την χρήση νέων τεχνολογιών	
<i>Πέτρα Ελένη, Παναγιωτάκη - Ρώμα Ασπασία.....</i>	127
Διερεύνηση των προτιμήσεων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς τη χρήση Ψηφιακών Παιχνιδιών στη διδασκαλία τους	
<i>Χαμάλης Γεράσιμος</i>	128
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	129
Η Επιλογή του Παιχνιδιού σε σχέση με το Φύλο	
<i>Ιωαννίδης Χρήστος.....</i>	129
Η Εκπαιδευτική Αξιοποίηση του Εθίμου «Ματάκια» Σκλίβανης: Μνήμη, Ταυτότητα και Πολιτισμική Κληρονομιά στη Σχολική Διαδικασία	
<i>Αποστολάκη Αλεξάνδρα, Καραπάνου Χριστίνα, Παναγή Ζωή</i>	130

Η Κριτική Ικανότητα ως Γέφυρα μεταξύ Επιστήμης και Τέχνης στην Εκπαίδευση: Μια Καντιανή Προσέγγιση <i>Βαρυτίμου Σοφία</i>	131
Πολιτιστική κληρονομιά: Παράγοντας κατασκευής της ιστορικής συνείδησης και ανάπτυξης της κριτικής σκέψης <i>Δάλαρη Αιμιλία</i>	131
Η σημασία των εικαστικών τεχνών στην προσχολική εκπαίδευση: Στόχοι, δραστηριότητες και παιδαγωγικές προεκτάσεις <i>Δάλλα Μαριαλένα, Κακοσίμου Σοφία</i>	132
Η Φιλοσοφία για Παιδιά και η Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση ως χώρος ανάπτυξης της πολυδιάστατης σκέψης στο νηπιαγωγείο <i>Ιγνατίδου Ησαΐα</i>	133
«Το Φως της Καλοσύνης»: Ένα Διδακτικό Σενάριο για την Αφήγηση στη Β' Δημοτικού βασισμένο στο Μοντέλο των Πολυγραμματισμών <i>Καλαμίδα Ελένη</i>	134
Ο χορός και οι αφηγήσεις ζωής στην εκπαίδευση: Μια μελέτη περίπτωσης <i>Καραπάνου Χριστίνα, Παναγή Ζωή, Αποστολάκη Αλεξάνδρα</i>	135
Η χρήση των εκπαιδευτικών δωματίων απόδρασης (escape rooms) στη διδασκαλία ρητών αριθμών και η επίδρασή τους στην ανάπτυξη των ήπιων δεξιοτήτων (soft skills) στους μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης <i>Κετσετζή Μαρούλα</i>	136
Χορός και Αυτοεθνογραφία στην Εκπαίδευση: Σώμα, Ταυτότητα και Ενσώματη Γνώση <i>Παναγή Ζωή, Καραπάνου Χριστίνα, Αποστολάκη Αλεξάνδρα</i> ,	137
Συστηματική Ανασκόπηση του SLA: Ένα Έγκυρο και Αξιόπιστο Εργαλείο Αξιολόγησης του Επιστημονικού Γραμματισμού στη Φυσική <i>Πανάγου Δημήτρης, Κώσης Κωνσταντίνος</i> ,.....	138
Η Σκάλα..... της συνεργασίας και της φιλίας! <i>Παπασωτήρη Γαρυφαλιά</i>	139
Η διδασκαλία του βιολοντσέλου σε παιδιά νηπιακής ηλικίας <i>Πλιόγκου-Σεγκούννα Αικατερίνη</i>	139
Διαφοροποιημένη Διδασκαλία στη Γενική Εκπαίδευση στην Ελλάδα: ερευνητική βιβλιογραφική ανασκόπηση της τελευταίας εικοσαετίας <i>Σακελλαρίου Μαρία, Κεραμίδα Αρετή</i> ,	140
Βιωματικά εργαστήρια Μετα-ανάλυση στην εκπαιδευτική έρευνα: από τη θεωρία στην πράξη <i>Σεϊτίδης Γεώργιος Μαυρίδης Δημήτρης, Νικολακόπουλος Σταυρός</i>	142

Η Διδακτική Της Ιστορίας Στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Μέσω Βιωματικών Δραστηριοτήτων	
<i>Τασιαδαμή Χριστίνα.....</i>	143
Μάθηση με χρώμα και αίσθηση: Αντιλήψεις και Γνώσεις για τη Συναισθησία στην εκπαιδευτική πράξη από Εκπαιδευτικούς και Μελλοντικούς Παιδαγωγούς	
<i>Τζώρτζη Σαββίνα</i>	144
6 Καπέλα Σκέψης στο Νηπιαγωγείο : Πιλοτική Εφαρμογή στο Εθνικό Πρόγραμμα Δράσης και Υγιεινής Διατροφής. Αντιμετώπιση της παιδικής παχυσαρκίας	
<i>Τσιαχρή Μαρία</i>	145
Η παιδαγωγική Φρενέ ως μέσο ενίσχυσης του παιδαγωγικού κλίματος στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση	
<i>Τσόγκα Μαρία</i>	146
ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΙΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	147
Το Αργεντίνικο Τάνγκο ως Πολιτισμικός και Συναισθηματικός Διάλογος: Εθνογραφική Προσέγγιση στη «DanceArt Academy»	
<i>Καλαμίδα Ελένη, Πίκουλα Χριστίνα</i>	147
Συνδυάζοντας Τέχνη και Κίνηση: Ενίσχυση της Ψυχοκινητικής Ανάπτυξης μέσω Διαθεματικών Δραστηριοτήτων	
<i>Κρανιά Βάια.....</i>	148
Η Σημασία Του Χορού Και Της Μουσικοκινητικής Εκπαίδευσης Στην Πρώιμη Και Παιδική Ηλικία	
<i>Λαμπρέλλη Καλλιόπη - Ραφαηλία.....</i>	149
Η τέχνη στην εκπαίδευση των μαθητών Ρομά- Το παράδειγμα του Δημοτικού Σχολείου Θουρία	
<i>Μάλαμα Σταυρούλα</i>	150
Αναλύοντας αρχαίους ελληνικούς μύθους μέσα από έργα τέχνης με στόχο την ανάπτυξη της κριτικής και δημιουργικής σκέψης	
<i>Μήτση Ζηνοβία.....</i>	151
“Pull over the gaithar”. Μετασχηματισμός Ελληνικών τηλεοπτικών διαφημίσεων στο πλαίσιο εκμάθησης της Αγγλικής Γλώσσας	
<i>Μπούζιου Αγγελική</i>	152
Χορός, ελεύθερη έκφραση και παραδοσιακός χορός στην Ελλάδα	
<i>Χατζηδιαμαντή Αναστασία</i>	153
ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ.....	154

Exploring Cultural Differences in Self-Esteem: An Informal Cross-Cultural Study	
<i>Soumya Malhotra</i>	154
Η ευημερία των μικρών παιδιών στα μουσεία μέσα από την εφαρμογή παρεμβάσεων θετικής ψυχολογίας	
<i>Βομβογιάννη Χρυσή</i>	155
Η επιθετικότητα στην προσχολική ηλικία: Ο ρόλος της οικογένειας και η αναγκαιότητα παρέμβασης σε συνεργασία με τις Σχολές Γονέων	
<i>Δερβού Γκόλφω, Παπαδημητρίου Μαρία, Σμυρνιώτη Ελένη, Χριστοφόρου Μαρία</i>	156
Διερεύνηση των τεχνικών ενεργητικής ακρόασης των νηπιαγωγών στην ελληνική προσχολική αγωγή	
<i>Κρουστάλλη Άννα, Μουγκάση Σταματία, Πανοπούλου Μαρία, Τοσκίδης Γεώργιος</i>	157
Διώχνω τη στεναχώρια μακριά	
<i>Μπόζιου Μαρίνα, Πιτσινή Χρυσούλα</i>	158

Εκπαίδευση και Υγεία στην Προσχολική και Σχολική Ηλικία Διαδραστικές Μέθοδοι Διδασκαλίας Υγιεινής σε Παιδιά Προσχολικής και Σχολικής Ηλικίας

Αλκμήνη Δημητρίου,

Φοιτήτρια Τμήματος Νοσηλευτικής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,

nos02548@uoi.gr

Η εκπαίδευση των παιδιών σε ζητήματα υγιεινής και πρώτων βοηθειών αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την προαγωγή της υγείας και την πρόληψη ασθενειών. Η παρούσα εργασία εξετάζει τη συμβολή των νοσηλευτών στη διαμόρφωση διαδραστικών μεθόδων διδασκαλίας, που καθιστούν την εκμάθηση αυτών των δεξιοτήτων πιο ελκυστική και αποτελεσματική. Ειδικότερα, προτείνεται η αξιοποίηση βιωματικών δραστηριοτήτων, θεατρικού παιχνιδιού, μουσικοκινητικής αγωγής και εικαστικών τεχνών ως εκπαιδευτικών εργαλείων που ενισχύουν την κατανόηση και την αφομοίωση της γνώσης από τα παιδιά. Μέσω αυτών των δημιουργικών προσεγγίσεων, τα παιδιά αποκτούν ουσιαστικές δεξιότητες αυτοπροστασίας, ενισχύουν την αυτοπεποίθησή τους και καλλιεργούν θετικές στάσεις απέναντι στην υγιεινή και την ασφάλεια. Η εισήγηση αναδεικνύει, επίσης, την ανάγκη για σχεδιασμό προγραμμάτων υγειονομικής εκπαίδευσης στα σχολεία, με τη συνεργασία εκπαιδευτικών και επαγγελματιών υγείας. Τέλος, παρουσιάζονται παραδείγματα καλών πρακτικών και προτάσεις για την ενσωμάτωση της νοσηλευτικής εκπαίδευσης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Λέξεις – κλειδιά: υγεία, υγιεινή, προσχολική ηλικία

Παιδαγωγοί και Παιδιάτροι για την προ(αγωγή) υγείας: ο ρόλος τους και δράσεις για την πρόληψη λοιμώξεων στα προσχολικά περιβάλλοντα

Γεωργία Γιάνσεν Βαν Ρένσμπουργκ

Φοιτήτρια, Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, elc00986@uoi.gr

Αλεξάνδρα Νούσια

Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, nousia.al@uoi.gr

Τατιανή Τζιόρα

Φοιτήτρια, Τμήμα Ιατρικής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Οι λοιμώξεις στα παιδιά είναι συχνές και μεταδοτικές, και εμφανίζονται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Είναι κλινικά αποδεδειγμένο πως υπάρχει έντονη έξαρση ιδιαιτέρως τη χειμερινή περίοδο, προσβάλλοντας έτσι και τα παιδιά που φοιτούν σε δομές προσχολικής αγωγής. Στόχος, λοιπόν, της παρούσας εργασίας είναι να αναδειχθεί το καθημερινό αυτό φαινόμενο και να τονιστεί ο ρόλος και οι δράσεις που μπορούν να κάνουν συνεργατικά ο παιδαγωγός και ο παιδίατρος, κατά την εκπαιδευτική πράξη, με σκοπό την πρόληψη λοιμώξεων, την προαγωγή της υγείας και ευεξίας των παιδιών. Ακολούθως, συμπεριλήφθηκε ελληνική και διεθνής βιβλιογραφία, για τη συλλογή των στοιχείων αξιοποιήθηκαν έγκριτες επιστημονικές βάσεις δεδομένων, όπως η PubMed και Google Scholar, από όπου ανασκοπήθηκαν πηγές για τη συχνότητα των λοιμώξεων που προσβάλλουν τα παιδιά και τον τρόπο που επηρεάζει τα προσχολικά περιβάλλοντα. Ενώ, για την αντιμετώπισή τους έγινε μελέτη έντυπων επιστημονικών βιβλίων που διατίθενται στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, καθώς αφορούσαν μεθόδους και τρόπους για την πρόληψη νοσημάτων και την προαγωγή υγείας μέσω της κοινής συνεισφοράς παιδαγωγού και παιδίατρου. Από την μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας και δεδομένων προκύπτει πως η συνεργασία των παιδικών σταθμών με παιδίατρο προβλέπεται από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, ωστόσο η συχνότητα των επισκέψεων του πρέπει να αυξηθεί και να είναι πιο γόνιμη συνεργασία με τον παιδαγωγό. Δηλαδή ο αρμόδιος παιδίατρος μπορεί να παρέχει πληροφορίες για τη σημασία της πρόληψης και της αποφυγής των λοιμώξεων, ενώ ο παιδαγωγός να εφαρμόζει πρακτικές δραστηριότητες, καθώς η βιωματική μάθηση καθιστά πιο άμεση την κατανόηση της υγιεινής συνήθειας. Επιπλέον μέσω της ενδεδειγμένης επιτήρησης και επισήμανσης ενισχύεται η ολιστική φροντίδα των παιδιών και καλλιεργείται η υγειονομική παιδεία. Συνιστάται η στενή συνεργασία παιδαγωγού και παιδίατρου για την προαγωγή της υγείας και την πρόληψη λοιμώξεων στην προσχολική ηλικία, μέσα από εκπαιδευτικές δράσεις και καθοδήγηση. Η σύνδεση αγωγής, υγείας με την ευεξία αποτελεί θεμέλιο για την ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού.

Λέξεις-κλειδιά: παιδαγωγός, παιδίατρος, πρόληψη, προαγωγή υγείας, δομές προσχολικής αγωγής

Πρόληψη-προαγωγή υγείας: Εκπαιδευτικοί και Μαθητές σε Δράση

Κέντρου Ευαγγελία,

Εκπαιδευτικός ΠΕ 87.08, MSc, Τμήμα Φυσικοθεραπείας, Πανεπιστήμιο Δυτικής
Αττικής, kentrouphysio@yahoo.gr,

Μαρμαράς Ιωάννης,

Φυσικοθεραπευτής, MSc, ΓΝΕ "Θριάσιο", jmarphysio@yahoo.gr,

Dr. Σαλβάρα Μαρίνα,

Ph.D., Post-Ph.D (IKY), Σύμβουλος Εκπαίδευσης Φυσικοθεραπευτών, Adj. Faculty,
Department of Pedagogy, University of Nicosia, salvamarina@gmail.com

Σύμφωνα με τον Π.Ο.Υ., κανένα εκπαιδευτικό σύστημα δεν είναι αποτελεσματικό εάν δεν προάγει την υγεία και την ευημερία των μαθητών, του προσωπικού και της κοινότητάς του. Η ομιλία εστιάζει στην παρουσίαση και ανταλλαγή καλών πρακτικών σχετικά με εκπαιδευτικές δράσεις για την ενίσχυση της υγείας και ευημερίας μαθητών και εκπαιδευτικών σε σχολεία Α' & Β' βάθμιας εκπαίδευσης. Κεντρικοί εκπαιδευτικοί στόχοι των δράσεων αποτελούν η ευαισθητοποίηση και ενημέρωση μαθητών και εκπαιδευτικών σχετικά με τη σημασία της υγείας και πρόληψης παθήσεων, η ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής σε δραστηριότητες που προάγουν υγεία και ευεξία, η ανάπτυξη δεξιοτήτων για υγιεινές συνήθειες καθημερινής ζωής και η ενίσχυση της αυτοπεποίθησης και της κοινωνικής ευθύνης μέσω εκπαιδευτικών δράσεων. Οι δράσεις εντάσσονται αρμονικά στο πλαίσιο του Αναλυτικού Προγράμματος, ενισχύοντας την εκπαιδευτική φιλοσοφία για την υγεία και την ευεξία, προάγοντας μια ολιστική προσέγγιση στην εκπαίδευση. Ειδικότερα, εντάσσονται στα μαθήματα της Φυσικής Αγωγής, της Υγιεινής και της Ευέλικτης Ζώνης, προωθώντας την ενεργό μάθηση και την πρακτική εφαρμογή. Υλοποιούνται μέσω διαδραστικών εργαστηρίων, βιωματικών σεμιναρίων, εκπαιδευτικών παιχνιδιών και ομαδικών δραστηριοτήτων. Χρησιμοποιούνται εργαλεία αξιολόγησης τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά, όπως ερωτηματολόγια, παρατηρήσεις και καταγραφές, για την αποτίμηση της αποτελεσματικότητας. Η αξιολόγηση περιλαμβάνει τεστ γνώσεων και δεξιοτήτων των συμμετεχόντων πριν και μετά τις δράσεις και ανατροφοδότηση από μαθητές και εκπαιδευτικούς για την επίδραση των προγραμμάτων και της ευαισθητοποίησης για αλλαγή στη συμπεριφορά και σε υγιεινές συνήθειες. Προκαταρκτικά δεδομένα από πιλοτικά προγράμματα δείχνουν βελτίωση στις γνώσεις και τις στάσεις μαθητών και εκπαιδευτικών σχετικά με την υγεία, όπως καταγράφεται σε ερωτηματολόγια πριν και μετά τις παρεμβάσεις, θετικές αξιολογήσεις και αναφορές από εκπαιδευτικούς και μαθητές. Οι συμμετέχοντες αναφέρουν αυξημένη ευαισθητοποίηση και αυτοπεποίθηση στη διατήρηση υγιεινών συνηθειών. Συνοψίζοντας, η παρουσίαση αποσκοπεί στη διάδοση αποτελεσματικών εκπαιδευτικών πρακτικών, ενισχύοντας την υγεία και την ευεξία των παιδιών και των εκπαιδευτικών και στη δημιουργία βιώσιμων προγραμμάτων που μπορούν να εφαρμοστούν σε ευρύτερη κλίμακα.

Λέξεις – Κλειδιά: Πρόληψη-προαγωγή υγείας, εκπαιδευτικές δράσεις, καλές πρακτικές

**Η μέθοδος project ως ένα εργαλείο για την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης των
μαθητών και των μαθητριών**

Ζαραβέλα Ευαγγελία,

Φιλολόγος,

Διδάκτωρ Μεσαιωνικής και Νέας Ελληνικής Φιλολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων ,

Μουσικό Γυμνάσιο με Λυκειακές Τάξεις Ηγουμενίτσας

(έδρα Μαζαρακιά)

ezaravela@yahoo.gr

Η μέθοδος project είναι ιδιαίτερα αγαπητή στη σχολική κοινότητα και οι εκπαιδευτικοί την αξιοποιούν σε μεγάλο βαθμό στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η μέθοδος project είναι μια ανοιχτή διαδικασία μάθησης χωρίς αυστηρά καθορισμένα όρια, η οποία βασίζεται στην ενεργητική συμμετοχή, ενώ εξελίσσεται ανάλογα με τα ενδιαφέροντα της ομάδας που συμμετέχει στη διαδικασία. Η καλλιέργεια της ενσυναίσθησης αποτελεί βασικό στόχο της εκπαίδευσης καθώς οι μαθητές και οι μαθήτριες αποκτούν εφόδια απαραίτητα τόσο κατά τη σχολική ζωή όσο και αργότερα κατά την ενήλικη, διότι προάγεται η ψυχική και η συναισθηματική τους υγεία, συμβάλλοντας στο να διαδραματίσουν ουσιαστικούς ρόλους στην κοινωνία. Σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι να αναδείξει τη συγκεκριμένη μέθοδο ως εργαλείο με το οποίο μπορεί να καλλιεργηθεί η ενσυναίσθηση των μαθητών και των μαθητριών σε θέματα σχετικά με γεγονότα της νεότερης ιστορίας, παρουσιάζοντας ενδεικτικά δύο project τα οποία διενεργήθηκαν κατά τη διάρκεια της περσινής και της φετινής σχολικής χρονιάς στο Μουσικό Γυμνάσιο με Λυκειακές Τάξεις Ηγουμενίτσας. Κατά την εφαρμογή της μεθόδου project δόθηκε το θέμα και τέθηκαν στόχοι γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων. Οι μαθητές και οι μαθήτριες χωρίστηκαν σε ομάδες και διαμορφώθηκε το πλαίσιο δράσης. Οι ομάδες συνέθεσαν τις απαντήσεις τους δημοκρατικά και οι εκπρόσωποί τους παρουσίασαν τα αποτελέσματα στην ολομέλεια. Ακολούθησαν τα συμπεράσματα και η αξιολόγηση της διαδικασίας. Η υλοποίηση των δύο project απέφερε τα επιθυμητά αποτελέσματα καθώς οι μαθητές και οι μαθήτριες κατέκτησαν γνωστικούς στόχους, απέκτησαν ενσυναίσθηση σε θέματα νεότερης ιστορίας με την αξιοποίηση της λογοτεχνίας και της τέχνης, μετασχημάτισαν προγενέστερες παραδοχές τους και προωθήθηκε η εργασία σε ομάδες.

Λέξεις – κλειδιά: project, καλλιέργεια ενσυναίσθησης, νεότερη ιστορία, δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Εισαγωγή στα Ανθρώπινα Δικαιώματα: Το Δικαίωμα στην Εκπαίδευση – Εκπαίδευση για Όλους

Καλαμίδα Ελένη,

Φοιτήτρια Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
el10118@uoi.gr

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει ένα διδακτικό σενάριο διάρκειας τεσσάρων διδακτικών ωρών, το οποίο σχεδιάστηκε και αξιολογήθηκε στο πλαίσιο του πανεπιστημιακού μαθήματος «Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις στο Δημοτικό Σχολείο» στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Το σενάριο αποσκοπεί στην κατανόηση της σημασίας της εκπαίδευσης ως πανανθρώπινου δικαιώματος, στην ανάπτυξη ενσυναίσθησης και κριτικής σκέψης, καθώς και στην καλλιέργεια αξιών όπως η ισότητα και η αλληλεγγύη. Οι κεντρικοί εκπαιδευτικοί στόχοι είναι οι μαθητές να γνωρίσουν το δικαίωμα στην εκπαίδευση και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν παιδιά σε διαφορετικά κοινωνικοοικονομικά πλαίσια, να αναπτύξουν δεξιότητες κριτικής σκέψης και επιχειρηματολογίας σχετικά με τις ανισότητες στην εκπαίδευση, και να ενισχύσουν τη συνεργασία και τη δημιουργική τους έκφραση μέσα από βιωματικές δραστηριότητες. Το σενάριο ευθυγραμμίζεται με τους στόχους του Προγράμματος Σπουδών της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής, των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων, των Εικαστικών, των ΤΠΕ καθώς και της Γλώσσας, προάγοντας την καλλιέργεια της δημοκρατικής συνείδησης, την επιχειρηματολογία και την ανάπτυξη κριτικής σκέψης. Αναφορικά με τη μεθοδολογία, χρησιμοποιήθηκε πολυαισθητηριακή και διαφοροποιημένη διδασκαλία, ενσωματώνοντας βιωματική μάθηση, προσομοιώσεις, παιχνίδι ρόλων, καταγισμό ιδεών και χρήση των 6 καπέλων σκέψης του De Bono, καθώς και πλήθος δημιουργικών δραστηριοτήτων, όπως αφίσες, κατασκευές και podcast. Η αξιολόγηση της δράσης βασίστηκε στη θεωρητική ανάλυση και στις αναστοχαστικές συζητήσεις στο πανεπιστημιακό πλαίσιο. Η ανάλυση έδειξε ενίσχυση της ενσυναίσθησης, ενεργό συμμετοχή των μαθητών, και αυξημένη κατανόηση των ανισοτήτων στην εκπαίδευση. Συμπερασματικά, το προτεινόμενο διδακτικό σενάριο ανέδειξε αφενός τη σημασία των βιωματικών τεχνικών στη διαμόρφωση στάσεων και αξιών και αφετέρου τη σημασία της εκπαίδευσης ως θεμελιώδους ανθρώπινου δικαιώματος, ενισχύοντας τη συνεργατική μάθηση και την κοινωνική ευαισθητοποίηση. Η μελλοντική εφαρμογή του σεναρίου σε πραγματικές εκπαιδευτικές συνθήκες θα μπορούσε να συμβάλει στη δημιουργία ενός σχολικού περιβάλλοντος που προάγει την καλλιέργεια δημοκρατικών αξιών και την ενσυναίσθηση των μαθητών απέναντι στις ανισότητες στην εκπαίδευση.

Λέξεις κλειδιά: Ανθρώπινα δικαιώματα, δικαίωμα στην εκπαίδευση, βιωματική μάθηση, κριτική σκέψη, δημοκρατικές αξίες

Η εκπαίδευση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε παιδιά προσχολικής ηλικίας

Μανουσέλη Ευαγγελία,

Φοιτήτρια, Προσχολικής Αγωγής Μητροπολιτικό κολλέγιο, campus Ηρακλείου
Κρήτης, emanouseli22b@amcstudent.edu.gr,

Παναγιωτάκη Ρώμα Ασπασία

Καθηγήτρια στο Μητροπολιτικό Κολλέγιο, campus Ηρακλείου Κρήτης και
Εκπαιδευτικός ΠΕ60, 22ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου Κρήτης,
apanagiotaki@mitropolitiko.edu.gr

Η παρούσα μελέτη εξετάζει την κατανόηση βασικών εννοιών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από παιδιά προσχολικής ηλικίας, ηλικίας τεσσάρων έως έξι ετών, με έμφαση στο δικαίωμα στο παιχνίδι, την ασφάλεια, τη μάθηση και την ισότητα. Στόχος της μελέτης είναι να αξιολογηθεί σε ποιο βαθμό τα παιδιά κατανοούν και εσωτερικεύονται αυτές τις έννοιες και εσωτερικεύουν αυτές τις έννοιες μέσω συμμετοχικών παρεμβάσεων που βασίζονται στο παιχνίδι, καθώς και να διερευνηθεί η επίδραση δημογραφικών παραγόντων και της γονικής εμπλοκής στη σχετική εκπαιδευτική διαδικασία. Η προτεινόμενη μεθοδολογία βασίζεται σε διερευνητικό μονοφασικό σχεδιασμό μικτής μεθόδου. Στη φάση της ποιοτικής προσέγγισης, διεξάγονται ημιδομημένες συνεντεύξεις με τα παιδιά πριν από και μετά την παρέμβαση, με σκοπό τη διερεύνηση της κατανόησης και των εμπειριών τους. Η ποσοτική προσέγγιση περιλαμβάνει ερωτηματολόγια που συμπληρώνονται από τους γονείς και αποτυπώνουν τις αλλαγές στις γνώσεις και στις στάσεις των παιδιών, σε συσχέτιση με δημογραφικές μεταβλητές. Τα προκαταρκτικά δεδομένα δείχνουν ότι, πριν από οποιαδήποτε παρέμβαση, τα παιδιά παρουσιάζουν πολύ περιορισμένη επίγνωση των εννοιών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ωστόσο, παρατηρείται σημαντική πρόοδος στην κατανόηση μετά την παρέμβαση, ιδιαίτερα όσον αφορά το δικαίωμα στο παιχνίδι και την ασφάλεια. Διαπιστώνεται θετική συσχέτιση μεταξύ ηλικίας και επιπέδου κατανόησης· οι μεγαλύτερες αλλαγές εμφανίζονται σε περιπτώσεις όπου οι γονείς συμμετέχουν ενεργά σε σχετικές συζητήσεις στο σπίτι. Η παρέμβαση ενισχύει ουσιαστικά την κατανόηση των παιδιών ως προς τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ισότητα και τη δικαιοσύνη, καθώς και την αναγνώριση των θεμελιωδών αναγκών τους και της σημασίας της ασφάλειας. Τα παιδιά επιδεικνύουν αυξανόμενο ενδιαφέρον για τη μαθησιακή διαδικασία και βαθύτερη εκτίμηση της αξίας της οικογενειακής φροντίδας και προστασίας. Η μελέτη αναμένεται να προσφέρει χρήσιμες κατευθυντήριες γραμμές για την ενσωμάτωση της εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα στο προσχολικό αναλυτικό πρόγραμμα, καλλιεργώντας από νωρίς την κοινωνική ευαισθησία και τη δημοκρατική συνείδηση.

Λέξεις – κλειδιά: Ανθρώπινα δικαιώματα, Προσχολική αγωγή, εκπαιδευτική παρέμβαση, συνεργασία σχολείου-οικογένειας, βιωματική και συμμετοχική μάθηση

Οι εμπειρίες των ΛΟΑΤΚΙ+ προσφύγων στις χώρες υποδοχής και οι επιπτώσεις στην ψυχική τους υγεία

Μπάρκα Ελένη,

Φοιτήτρια του Π.Μ.Σ. του Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, papr00221@uoi.gr

Η εργασία εξετάζει την ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα των ΛΟΑΤΚΙ+ προσφύγων, των οποίων οι εμπειρίες αντανakλούν μια σύνθετη διασταύρωση προβλημάτων, που απορρέουν τόσο από την προσφυγική τους ιδιότητα όσο και από τη σεξουαλική ή/και έμφυλη ταυτότητα. Η προσφυγική εμπειρία συνοδεύεται ήδη από βαθιά ψυχολογικά και κοινωνικά ζητήματα, όπως ο εκτοπισμός, η αβεβαιότητα και ο εκούσιος ή αναγκαστικός αποκλεισμός από την κοινωνία της χώρας υποδοχής. Όταν η ΛΟΑΤΚΙ+ ταυτότητα προστεθεί σε αυτή τη συνθήκη, οι δυσκολίες αυξάνονται, καθώς οι πρόσφυγες αυτοί είναι πιθανό να αντιμετωπίσουν διπλό αποκλεισμό, αφενός λόγω της προσφυγικής τους ιδιότητας και αφετέρου λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου. Η εργασία εστιάζει στις ψυχικές τους ανάγκες και τις εμπειρίες τους στις χώρες υποδοχής. Ο διπλός αποκλεισμός που βιώνουν οδηγεί σε αυξημένα επίπεδα ψυχικού στρες και δυσφορίας. Στα πλαίσια της εργασίας παρουσιάζονται αποσπάσματα συνεντεύξεων, μέσα από τα οποία αναδεικνύονται οι δυσκολίες προσαρμογής και αποδοχής που αντιμετωπίζουν οι ΛΟΑΤΚΙ+ πρόσφυγες στις χώρες υποδοχής. Ο κοινωνικός αποκλεισμός, η έλλειψη υποστηρικτικών δικτύων και η συνεχής διάκριση που υφίστανται επιβαρύνουν την ψυχική τους υγεία. Ειδική αναφορά γίνεται στον αυτοκτονικό ιδεασμό, ο οποίος φαίνεται να είναι ιδιαίτερα διαδεδομένος σε αυτή την πληθυσμιακή ομάδα, καθώς η αίσθηση απόρριψης, η τραυματική εμπειρία του ξεριζωμού και η εχθρότητα του νέου περιβάλλοντος συχνά οδηγούν σε σκέψεις αυτοκαταστροφής. Για την ανάλυση αυτών των φαινομένων αξιοποιείται η θεωρία του μειονοτικού στρες, η οποία εξηγεί τις επιπτώσεις της κοινωνικής περιθωριοποίησης στην ψυχική υγεία των ατόμων που ανήκουν σε μειονοτικές ομάδες. Μέσα από αυτήν την οπτική, αναδεικνύεται η ανάγκη για στοχευμένες παρεμβάσεις, οι οποίες θα προσφέρουν ουσιαστική υποστήριξη στους ΛΟΑΤΚΙ+ πρόσφυγες, μειώνοντας τους παράγοντες κινδύνου και ενισχύοντας την ψυχική τους ανθεκτικότητα.

Λέξεις – κλειδιά: ΛΟΑΤΚΙ+ πρόσφυγες, ψυχικές επιπτώσεις, αυτοκτονικός ιδεασμός, μειονοτικό στρες

Καλλιεργώντας τον σεβασμό και την ενσυναίσθηση στο πλαίσιο πρόληψης και αντιμετώπισης της Ενδοσχολικής Βίας και του Εκφοβισμού (Ε.ΒΙ.Ε.): Μια παιδαγωγική παρέμβαση-πρόταση καλής πρακτικής

Δρ Παπαδημητρίου Δημήτρης,
Καθηγητής Φιλόλογος
dimipapadimi@yahoo.gr,

Δρ Μπίμπα Μαρία,
Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ70 ΔΙ.ΠΕ Άρτας και Αν. Επόπτρια Ποιότητας
Εκπαίδευσης Δ.Π.Ε. Θεσπρωτίας
mariabimpa@yahoo.gr,

Δρ Παπαδημητρίου Μαρία,
Καθηγήτρια Φιλόλογος
roses_maria1984@yahoo.gr

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται την καλλιέργεια αξιών, με έμφαση στον σεβασμό και την ενσυναίσθηση, μέσω μιας παιδαγωγικής παρέμβασης που υλοποιήθηκε σε τμήμα Β΄ Γυμνασίου σε σχολική μονάδα των Χανίων. Αφορμή για την εφαρμογή της παρέμβασης αποτέλεσε η παρατηρούμενη παραβατικότητα αναφορικά και με περιστατικά εκφοβισμού γενικότερα στο σχολικό περιβάλλον, εντός του οποίου συχνά φοιτούν μαθητές/-τριες διαφορετικής εθνικής και πολιτισμικής προέλευσης. Η παρέμβαση σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε στο πλαίσιο αρμοδιοτήτων του Συμβούλου Σχολικής Ζωής και εξελίχθηκε σε τέσσερα στάδια: προετοιμασία, υλοποίηση, συζήτηση-καλλιτεχνική αποτύπωση και αξιολόγηση. Το θεωρητικό μέρος της εργασίας εστιάζει στην εννοιολογική οριοθέτηση των αξιών «σεβασμός» και «ενσυναίσθηση», που δύνανται να λειτουργούν κυρίως ως προληπτικά εργαλεία ενάντια στην ενδοσχολική βία, τον εκφοβισμό και τον αποκλεισμό, ενώ παρουσιάζονται και θεωρητικά μοντέλα όπως αυτό της κοινωνικής μάθησης και της συναισθηματικής αγωγής. Η μεθοδολογική προσέγγιση της μελέτης είναι ποιοτική, με βασικό εργαλείο την παρατήρηση, τα ερωτηματολόγια (ανοιχτού τύπου), τις αφηγήσεις και τη δημιουργική αποτύπωση των εμπειριών των μαθητών/-τριών. Μέσω της ανάλυσης του παραγόμενου υλικού (καλλιτεχνικές δημιουργίες, απαντήσεις, αφηγήσεις και συζητήσεις), καταγράφηκαν οι μετασχηματισμοί στη στάση των μαθητών/-τριών απέναντι στη διαφορετικότητα και τον «άλλο». Η εργασία καταλήγει σε συγκεκριμένα πορίσματα αναφορικά με τη συμβολή τέτοιων παρεμβάσεων στην πρόληψη του σχολικού εκφοβισμού και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, αναδεικνύοντας τον ρόλο του σχολείου ως πεδίου καλλιέργειας αξιών και ενεργού πολιτεϊότητας. Ειδικότερα, ύστερα από συγκεκριμένες μορφές παιδαγωγικής παρέμβασης, οι μαθητές/-τριες δήλωσαν ότι ένιωσαν μεγαλύτερη ασφάλεια και αποδοχή μέσα στην ομάδα, ενώ μέσω των καλλιτεχνικών τους δημιουργιών ανέδειξαν θετικά πρότυπα συνύπαρξης και αλληλεγγύης. Οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην αξιολόγηση ανέφεραν ενίσχυση της ενσυναίσθησης και πιο ενεργή συμμετοχή των μαθητών/-τριών σε δραστηριότητες που προάγουν τη συνεργατικότητα και την κοινωνική υπευθυνότητα.

Λέξεις – κλειδιά: Ενσυναίσθηση, σεβασμός, κοινωνικές δεξιότητες, παιδαγωγική παρέμβαση, διαφορετικότητα

Συμμετοχικός Σχεδιασμός και Δράση για μια Καλύτερη Σχολική Αυλή

Κατσαρού Βασιλική,

Υποψήφια Διδάκτορας, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Δυτικής
Μακεδονίας, vakatsarou@gmail.com,

Δάκα Σταυρούλα,

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ιωαννίνων,
staurou.daka@gmail.com,

Χατζηελευθερίου Αλεξάνδρα,

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ιωαννίνων,
chatziale@gmail.com,

Κωλέττα Αλίκη,

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ιωαννίνων,
alidik3@gmail.com,

Δημητρίου Παρασκευή

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ιωαννίνων,
bibidimitr1972@gmail.com

Κωνσταντινίδη Μάρθα,

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ιωαννίνων,
mkon38752@gmail.com

Η σύγχρονη παιδαγωγική προσέγγιση αναγνωρίζει τον καθοριστικό ρόλο του φυσικού περιβάλλοντος στη μαθησιακή διαδικασία, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην αξιοποίηση του σχολικού αύλειου χώρου ως ενεργού παιδαγωγικού πόρου. Το 3ο Νηπιαγωγείο Ιωαννίνων, κατά το σχολικό έτος 2023-2024, υλοποίησε Σχέδιο Δράσης για την ανάπλαση και παιδαγωγική αξιοποίηση της αυλής, ενισχύοντας τη μαθησιακή εμπειρία των παιδιών. Βασικός σκοπός της δράσης ήταν η αναβάθμιση και αναδιαμόρφωση της σχολικής αυλής, με στόχο τη δημιουργία ενός ασφαλούς, λειτουργικού και εκπαιδευτικά αξιοποιήσιμου χώρου, μέσα από ενεργή συμμετοχή όλων των μελών της σχολικής κοινότητας. Η προσέγγιση που ακολουθήθηκε βασίστηκε στη συνεργασία εκπαιδευτικών, μαθητών και γονέων. Διοργανώθηκαν συναντήσεις ανταλλαγής ιδεών, καταρτίστηκαν συνεργατικά σχέδια δράσης και αναλήφθηκαν ρόλοι από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Οι μαθητές κατέθεσαν τις δικές τους προτάσεις, οι οποίες ενσωματώθηκαν στον σχεδιασμό και υλοποιήθηκαν με τη δική τους ενεργή συμμετοχή. Για την οργάνωση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της δράσης χρησιμοποιήθηκαν εργαλεία όπως: ημερολόγια ομάδας εργασίας, συνεργατικά έγγραφα, σχέδια αισθητικών παρεμβάσεων και ερωτηματολόγια προς εκπαιδευτικούς, μαθητές και γονείς. Επιπλέον, υπήρξαν συνεργασίες με εξωτερικούς φορείς για την υποστήριξη της δράσης με εξειδικευμένες

γνώσεις και πόρους. Η υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης οδήγησε στη βελτίωση της αυλής ως ασφαλούς και ελκυστικού χώρου μάθησης, παιχνιδιού και άθλησης. Ενισχύθηκε η ενεργή συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων, προωθήθηκε η συνεργασία και η ομαδικότητα, ενώ αναπτύχθηκαν δεξιότητες κοινωνικοποίησης και υπευθυνότητας στους μαθητές. Το έργο ανέδειξε τη σημασία της συμμετοχικής διαδικασίας στον σχολικό σχεδιασμό και επιβεβαίωσε τη δυναμική του σχολικού περιβάλλοντος ως εργαλείου μάθησης και αλληλεπίδρασης.

Λέξεις κλειδιά: σχέδιο δράσης, σχολική αυλή, συνεργασία

Αρχιτεκτονικός σχεδιασμός σχολείων ειδικής αγωγής για ανάπτυξη της δημιουργικότητας μαθητών με οπτική ανεπάρκεια

Γουλιαρής Παναγιώτης,
Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Αρχιτεκτόνων ΔΠΘ
pgouliar@arch.duth.gr

Δασκαλάκη Γεωργία,
Υποψήφια Διδάκτωρ, Τμήμα Αρχιτεκτόνων ΔΠΘ
gedaskal@arch.duth.gr

Γρηγοριάδου Μαρία,
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήματος Αρχιτεκτόνων Δ.Π.Θ.
magrigor@arch.duth.gr

Ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός ενός σχολείου ειδικής αγωγής μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας των μαθητών με οπτική ανεπάρκεια. Η δημιουργία προσαρμοσμένων, πολυλειτουργικών χώρων που ενισχύουν τις υπόλοιπες αισθήσεις είναι ζωτικής σημασίας (Woolner, 2015). Σημαντικό ρόλο παίζει η σαφής οργάνωση του χώρου μέσω αφής και ήχου, ώστε οι μαθητές να μπορούν να προσανατολίζονται αυτόνομα (Mace, 1998). Τα εργαστήρια τέχνης και μουσικής, προσαρμοσμένα με απτικά και ηχητικά υλικά, δίνουν ευκαιρίες δημιουργικής έκφρασης (Imms & Mahat, 2020). Η χρήση διαφορετικών υφών στο πάτωμα και στους τοίχους, καθώς και ήχων-οδηγών ή αισθητήρων, ενισχύει την αίσθηση του χώρου και την ανεξαρτησία των μαθητών. Παράλληλα, οι αισθητηριακοί κήποι και οι υπαίθριοι χώροι με αρωματικά φυτά και ηχητικά στοιχεία προσφέρουν ευκαιρίες για αισθητηριακή εξερεύνηση και καλλιέργεια της φαντασίας (Skar & Moser, 2021). Η τεχνολογία, όπως συσκευές απτικής ανατροφοδότησης και εφαρμογές προσαρμοσμένης πραγματικότητας, υποστηρίζει περαιτέρω τη δημιουργικότητα (Parsons & Guldborg, 2011). Ο σχεδιασμός πρέπει να δίνει στους μαθητές με οπτική ανεπάρκεια επιλογές για συμμετοχή και αυτοέκφραση, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη στις δυνατότητές τους (World Health Organization, 2022). Ένα τέτοιο σχολείο δεν περιορίζει, αλλά απελευθερώνει το δημιουργικό δυναμικό κάθε παιδιού.

Λέξεις – κλειδιά: Αρχιτεκτονικός σχεδιασμός, σχολείο ειδικής αγωγής, οπτική ανεπάρκεια, προσαρμοσμένοι χώροι, αισθητηριακή ενίσχυση

Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας μέσω της τεχνολογίας

Γερονικολάκη Πασχαλίνα,

Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
pr08817@uoi.gr

Η ενσωμάτωση της τεχνολογίας στη διαδικασία εκμάθησης μιας δεύτερης γλώσσας έχει πάντα αποτελέσει προτεραιότητα για εκπαιδευτικούς και φοιτητές. Το παρόν άρθρο αναλύει τις σύγχρονες τάσεις στη χρήση τεχνολογίας που βασίζεται σε γλωσσικές οδηγίες στα ελληνικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Παρά το γεγονός ότι η αξιοποίηση της τεχνολογίας ως εκπαιδευτικού εργαλείου προσφέρει μοναδικές δυνατότητες μάθησης, δεν έχει υιοθετηθεί πλήρως από τους Έλληνες καθηγητές και τους δασκάλους στην Αλβανία. Επίσης, οι πρόσφατες εξελίξεις στις διαδικτυακές υπηρεσίες προσφέρουν σημαντικές δυνατότητες για την υποστήριξη ποικιλίας δραστηριοτήτων μάθησης στις τάξεις ελληνικής γλώσσας. Ωστόσο, η πρακτική εφαρμογή της τεχνολογίας στην τάξη περιορίζεται κυρίως σε απλή προβολή και ακρόαση βίντεο, με σκοπό την προώθηση συζητήσεων μεταξύ των μαθητών. Το άρθρο αυτό τονίζει ιδιαίτερα τη σημασία της τεχνολογίας στη διαδικασία βελτίωσης των δεξιοτήτων των μαθητών.

Λέξεις – κλειδιά: Ελληνική γλώσσα, Σύγχρονη τεχνολογία, Δεξιότητες παρουσίασης

Ο ρευστός μισαναπηρισμός στο δημοτικό σχολείο

Γκανής Ιωάννης ,
Μεταπτυχιακός Φοιτητής ΠΜΣ Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση Πανεπιστημίου
Ιωαννίνων, giannisganis01@gmail.com

Στην καθημερινότητα τους οι μαθητές έρχονται σε επαφή με κείμενα μαζικής κουλτούρας, τα οποία επηρεάζουν την αντίληψη τους για την κοινωνική πραγματικότητα. Σκοπός της έρευνας είναι η ανάδειξη κειμένων μαζικής κουλτούρας τα οποία εμπεριέχουν στοιχεία ρευστού μισαναπηρισμού. Δηλαδή κρυφά στοιχεία μη έκδηλα. Η μεθοδολογία που ακολουθείται βασίζεται στην κριτική ανάλυση λόγου. Παράλληλα είναι ευρέως διαδεδομένο, ότι η μαζική κουλτούρα αναπαράγει ομοιογενείς στάσεις, χωρίς να καλλιεργεί τη γλωσσική ποικιλότητα. Έντονη είναι η παρουσία της και στην εξωσχολική καθημερινότητα των μαθητών. Με αποτέλεσμα η αξιοποίηση της στη διδακτική πράξη να καθίσταται αναγκαία. Τα κείμενα μαζικής κουλτούρας έχουν τη δυνατότητα να αυξήσουν τη συμμετοχή των μαθητών στην εκπαιδευτική πράξη, να καλλιεργήσουν δεξιότητες γραμματισμού και να αναπτύξουν τη δημιουργικότητα τους. Η παρούσα εργασία έχει ως αποτέλεσμα την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης των μαθητών, την ανάπτυξη δεξιοτήτων εντοπισμού του ρευστού μισαναπηρισμού και την προώθηση υγιών κοινωνικών αντιλήψεων και στάσεων για τα ανάπηρα άτομα.

Λέξεις κλειδιά: Στάσεις, αντιλήψεις, εντοπισμός, αναπηρία

**Γλωσσικές στρατηγικές κατασκευής πειθούς για την προώθηση της
εντομοφαγίας ως καινοτόμου διατροφικού προτύπου**

Θεοδοσίου Αντωνία

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
pgr00208@uoi.gr

Τσιτσανούδη-Μαλλίδη Νικολέττα,

Κοσμήτωρ Σχολής Επιστημών Αγωγής, Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα
Νηπιαγωγών, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
nitsi@uoi.gr

Η παρούσα ανακοίνωση, ενταγμένη στη θεματική «Γλώσσα, Λόγος και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης», διερευνά τις στρατηγικές πειθούς που επιστρατεύονται στον δημόσιο και θεσμικό λόγο για την προώθηση της εντομοφαγίας ως περιβαλλοντικά φιλικής και βιώσιμης διατροφικής καινοτομίας. Ανήκοντας στην κατηγορία των “novelty foods”, η εντομοφαγία εγείρει πολιτισμικές, γνωστικές και αισθητικές αντιστάσεις, οι οποίες επιχειρείται να αμβλυνθούν μέσω της κατασκευής ενός θετικά προσδιορισμένου λόγου. Σκοπός της ανακοίνωσης είναι να αναδείξει τις μεθόδους μέσω των οποίων ο λόγος επιχειρεί να διαμορφώσει αποδοχή απέναντι σε αυτή την καινοτόμο πρόταση, μέσω τεχνικών αναπλαισίωσης και ανασηματοδότησης. Εστιάζοντας σε κείμενα πολιτικού, θεσμικού και διαφημιστικού χαρακτήρα, η ανάλυση αναδεικνύει την επιλογή συγκεκριμένων σημαινόντων, την αποσιώπηση ενοχλητικών όψεων, αλλά και τη στρατηγική ένταξης της εντομοφαγίας σε ήδη θετικά φορτισμένα αξιακά και πολιτισμικά σχήματα. Σε θεωρητικό επίπεδο, η προσέγγιση βασίζεται στην Κριτική Ανάλυση Λόγου, με στόχο την ανάδειξη των τρόπων με τους οποίους ο δημόσιος λόγος συγκροτεί ιδεολογικά πλαίσια και αναδιαμορφώνει την πολιτισμική κανονικότητα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη γλώσσα ως εργαλείο κοινωνικής νομιμοποίησης και ως μέσο ενεργοποίησης μηχανισμών αποδοχής και συμμόρφωσης. Η ανακοίνωση φιλοδοξεί να συμβάλει στη συζήτηση για τη ρητορική της καινοτομίας και τις λειτουργίες του λόγου στη διαμόρφωση στάσεων και καταναλωτικών πρακτικών, αναδεικνύοντας τη γλωσσική διαμεσολάβηση ως κρίσιμο παράγοντα στην πολιτισμική ενσωμάτωση των διατροφικών καινοτομιών.

Λέξεις – Κλειδιά: Εντομοφαγία, διατροφική καινοτομία, στρατηγικές πειθούς, κοινωνική αποδοχή

Γλωσσικό λάθος:
Κοινωνικές αντιλήψεις, ιδεολογικές προεκτάσεις και διδακτική αξιοποίηση.
Μια θεωρητική σύνθεση

Καντζελή Βασιλική,
Νηπιαγωγός- Υποψήφια Διδάκτωρ Γλωσσολογίας Παιδαγωγικό Τμήμα
Νηπιαγωγών,
vickykantzel@yahoo.gr,

Παπαδοπούλου Μαρίνα,
Υποψήφια Διδάκτωρ Γλωσσολογίας Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
marina.papadopoulou2010@gmail.com

Η γλώσσα, ως ζωντανός οργανισμός, εξελίσσεται διαρκώς μέσα από τις αλληλεπιδράσεις που δέχεται από τους φυσικούς της ομιλητές. Ωστόσο, η χρήση της ενδέχεται να διαφοροποιείται ανάλογα με το μορφωτικό ή επικοινωνιακό επίπεδο του ομιλητή, καθώς και το κοινό στο οποίο απευθύνεται. Παράλληλα, οι κοινωνικοπολιτισμικές και οικονομικές αλλαγές μιας χώρας μπορούν να επηρεάσουν τόσο τη σημασιολογική όσο και τη μορφολογική της διάσταση. Αυτή η εξέλιξη εκδηλώνεται είτε μέσω αλλαγών στην ερμηνεία των λέξεων (αλλαγή νοήματος) είτε μέσω αποκλίσεων από την καθιερωμένη ορθογραφική ή μορφοσυντακτική νόρμα. Θα μπορούσε να διατυπωθεί ο ισχυρισμός –ο οποίος φυσικά απαιτεί επιστημονική τεκμηρίωση– ότι το γλωσσικό ζήτημα, το οποίο απασχόλησε έντονα τη χώρα στις αρχές του περασμένου αιώνα, επανέρχεται σήμερα με διαφορετική μορφή. Αντί του παραδοσιακού διπόλου καθαρεύουσας - δημοτικής, αναδεικνύεται πλέον μια νέα τάση αμφιταλάντευσης γύρω από την έννοια του λάθους. Στην παρούσα εργασία θα εξετάσουμε τις έννοιες του γλωσσικού και ορθογραφικού λάθους μέσα από μια βιβλιογραφική ανασκόπηση. Αρχικά, θα αποσαφηνίσουμε την έννοια του λάθους και θα πραγματοποιήσουμε μια ιστορική αναδρομή στο γλωσσικό ζήτημα της περιόδου 1900-1976, αναλύοντας τις απόψεις των διανοουμένων της εποχής. Στη συνέχεια, θα περιγράψουμε τη σύγχρονη εκδοχή του ζητήματος, εστιάζοντας παράλληλα στον ρόλο της νεολογίας, ενώ θα καταγράψουμε τις συνηθέστερες αποκλίσεις στη μορφή και την έκφραση της ελληνικής γλώσσας από τους φυσικούς της ομιλητές. Η μελέτη καταλήγει σε συγκεκριμένα συμπεράσματα σχετικά με τις σύγχρονες αντιλήψεις για το «λάθος» και προτείνει τρόπους οργάνωσης του γλωσσικού μαθήματος στο νηπιαγωγείο.

Λέξεις – Κλειδιά: Γλωσσικό λάθος, Ορθογραφικό λάθος, Γλωσσικό ζήτημα, Νεολογία, Νηπιαγωγείο

Τα μέσα ενημέρωσης ως παιδαγωγικό εργαλείο για την ανάπτυξη του κριτικού γραμματισμού

Μαγνήσαλη Στυλιανή,

Προπτυχιακή Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστημίου

Ιωαννίνων

pr08556@uoi.gr

Ο δημοσιογραφικός λόγος, ως βασικό εργαλείο των μέσων μαζικής επικοινωνίας, διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης, των κοινωνικών στάσεων και των πολιτισμικών αντιλήψεων. Η συνεχής ροή πληροφοριών που προσφέρει, ξεπερνά τον απλό ενημερωτικό χαρακτήρα και επεκτείνεται στην κατασκευή πραγματικοτήτων και ιδεολογιών. Στο σύγχρονο εκπαιδευτικό περιβάλλον, η ανάγκη καλλιέργειας της κριτικής ικανότητας των μαθητών απέναντι στα μηνύματα των μέσων είναι πιο επιτακτική από ποτέ. Ο κριτικός γραμματισμός, ως εργαλείο ανάλυσης και αξιολόγησης των κειμένων, δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να αποκωδικοποιούν, να αμφισβητούν και να ερμηνεύουν τα νοήματα που λαμβάνουν. Η εργασία εξετάζει τον παιδευτικό ρόλο των ελληνικών ΜΜΕ και τη συμβολή τους στην ανάπτυξη του κριτικού γραμματισμού. Επιδιώκει να εντοπίσει αν τα μέσα προάγουν την κριτική σκέψη ή ενισχύουν τα κοινωνικά στερεότυπα, ιδίως στον νεανικό πληθυσμό, σε μια εποχή έντονης παραπληροφόρησης. Ακολουθήθηκε ποιοτική μεθοδολογία, με ανάλυση περιεχομένου ειδησεογραφικών και ψυχαγωγικών προγραμμάτων. Η ανάλυση εστίασε στις γλωσσικές, οπτικές και αφηγηματικές δομές. Το θεωρητικό πλαίσιο αντλήθηκε από τη βιβλιογραφία για τα ΜΜΕ, την ιδεολογία και τον κριτικό γραμματισμό. Τα ελληνικά ΜΜΕ συχνά αναπαράγουν ιδεολογίες και στερεότυπα αντί να ενισχύουν τον κριτικό γραμματισμό. Η ανάγκη ενσωμάτωσης της κριτικής παιδείας στην εκπαίδευση είναι επιτακτική ώστε οι νέοι να γίνουν ικανοί να αναλύουν, να αμφισβητούν και να κατανοούν σε βάθος τα μηνύματα των μέσων.

Λέξεις-κλειδιά: γλώσσα, ιδεολογία, κριτικός γραμματισμός, γραμματισμός των μέσων ενημέρωσης

Κοινωνιογλωσσική αναπαράσταση της κρητικής διαλέκτου στο διαδικτυακό άρθρο και προτάσεις κριτικής γλωσσικής διδασκαλίας

Μίγδου Ναταλία,

Υποψήφια Διδάκτορας, Τμήμα Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
nataliamigdou10@yahoo.com,

Γκαρβέλας Κωνσταντίνος,

Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
kgkaravelas@uoi.gr

Στις σύγχρονες κοινωνίες το διαδίκτυο αποτελεί ένα από τα συνηθέστερα μέσα αναπαράστασης των γλωσσικών ποικιλιών, μέσω της οποίας αναπαράγονται ή καταρρίπτονται γλωσσικές ιδεολογίες. Το διαδίκτυο έχει αντικαταστήσει τους συμβατικούς τρόπους επικοινωνίας, δίνοντας τη δυνατότητα στα μέλη εθνοτικών ή γλωσσικών μειονοτήτων, όχι μόνο να ξεπεράσουν ενδεχόμενα προβλήματα επικοινωνίας, αλλά να επικοινωνήσουν αντλώντας στοιχεία από την ποικιλία που επιθυμούν και με τον υβριδικό δανεισμό στοιχείων από τον προφορικό και τον γραπτό λόγο (Ντίνας, 2013). Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η κριτική ανάλυση των κοινωνιογλωσσικών επιλογών του συντάκτη του διαδικτυακού άρθρου με τίτλο «Μόνον η Κρητική διάλεκτος κάνει τον Κρητικό γνήσιο και αυθεντικό» που δημοσιεύτηκε στην διαδικτυακή εφημερίδα RethNea για την αναπαράσταση της κρητικής διαλεκτικής ποικιλίας και η παρουσίαση μιας ενδεικτικής πρότασης αξιοποίησής του στο πλαίσιο της κριτικής γλωσσικής διδασκαλίας στις τελευταίες τάξεις της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Οι προτάσεις αποβλέπουν στην ανάπτυξη της κριτικής γλωσσικής επίγνωσης βασισμένης στην ανίχνευση και ερμηνεία της συνειδητής χρήσης διαλεκτικών στοιχείων στο καταστασιακό περιεχόμενο της κρητικής διαδικτυακής εφημερίδας. Κινούμενη προς την κατεύθυνση της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου (ΚΑΛ), η παρούσα μελέτη αξιοποιεί το μοντέλο των τεσσάρων αξόνων για την δευτερογενή αναπαράσταση των γλωσσικών ποικιλιών που προτείνεται από τη Στάμου (2012) και την προσέγγιση του Coupland για τα ομιλιακά ύφη. Οι ταυτότητες αντιμετωπίζονται υπό το πρίσμα της κοινωνικής κατασκευής. Ως μεθοδολογικό εργαλείο για την επεξεργασία των δραστηριοτήτων αξιοποιείται το μοντέλο των Πολυγραμματισμών. Από την ανάλυση προκύπτει ότι η συνειδητή χρήση των διαλεκτικών στοιχείων στην συγκεκριμένη επικοινωνιακή περίσταση μειώνει την απόσταση με το αναγνωστικό κοινό και αναπαριστά την κρητική διαλεκτική ποικιλία και ταυτότητα αναπαράγοντας και καταρρίπτοντας ορισμένες από τις κυρίαρχες γλωσσικές και κοινωνικές αντιλήψεις. Μέσω της διδακτικής πρότασης επιδιώκεται οι μαθητές να καταστούν ικανοί να ερμηνεύουν τα κοινωνιογλωσσικά στοιχεία που υποδηλώνουν την ύπαρξη στερεοτυπικών ιδεολογιών για την κρητική διάλεκτο και τους ομιλητές της, ώστε να είναι σε θέση να αμφισβητούν τις λανθάνουσες ιδεολογίες.

Λέξεις – κλειδιά: Κριτικός Γραμματισμός, κριτική γλωσσική επίγνωση, κρητική διάλεκτος, πολυγραμματισμο

**Το άρθρο ως κειμενικό είδος και η αξιοποίησή του στο πλαίσιο του Κριτικού
Γραμματισμού στο Γυμνάσιο**

Μίγδου Ναταλία,
Υποψήφια Διδάκτορας, Τμήμα Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
nataliamigdou10@yahoo.com,

Γκαρβέλας Κωνσταντίνος,
Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
kgkaravelas@uoi.gr

Τα κείμενα μαζικής κουλτούρας προωθούνται με διάφορα μέσα, τα οποία καθορίζουν τις κοινωνιογλωσσικές επιλογές των συντακτών τους και δημιουργούν διαφορετικές αντιλήψεις για τις γλωσσικές ποικιλίες, αλλά και τις ταυτότητες των ομιλητών τους (Τσάμη, 2018). Το άρθρο αποκλίνει από τα συνήθη κειμενικά είδη ως προς τον επίκαιρο, ειδησεογραφικό και πληροφοριακό του χαρακτήρα, το ύφος του, τα δομικά του χαρακτηριστικά και τους εκάστοτε στόχους του. Στόχος της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση και η κριτική ερμηνεία των κοινωνιογλωσσικών επιλογών του διαδικτυακού άρθρου με τίτλο «Η γλώσσα δεν γυρίζει πίσω» που δημοσιεύτηκε στην διαδικτυακή εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ, καθώς και η παρουσίαση ενδεικτικών προτάσεων για την αξιοποίησή του στο πλαίσιο του κριτικού γραμματισμού στη Β' και Γ' τάξη του Γυμνασίου. Οι προτάσεις εστιάζουν στην ανάπτυξη της κριτικής γλωσσικής επίγνωσης μέσω της ανάδειξης των γλωσσικών επιλογών και του ύφους στο εν λόγω καταστασιακό περιεχόμενο ως μέσα κατασκευής ταυτοτήτων, καθώς και μέσω της παρουσίασης της κοινωνικής και γλωσσικής αλλαγής ως φυσικό φαινόμενο. Αντλώντας από την Κριτική Ανάλυση Λόγου (ΚΑΛ), η παρούσα μελέτη αξιοποιεί το μοντέλο των τεσσάρων αξόνων για την ανάλυση των δευτερογενών αναπαραστάσεων των γλωσσικών ποικιλιών στα κείμενα μαζικής κουλτούρας που προτείνει η Στάμου και τη θεωρία του Coupland για τα ομιλιακά ύφη. Για την επεξεργασία των δραστηριοτήτων αξιοποιείται το μοντέλο των Πολυγραμματισμών (Cope & Kalantzis, 2000). Από την ανάλυση προκύπτει ότι το κειμενικό είδος του διαδικτυακού άρθρου παρέχει ποικίλες δυνατότητες στο πλαίσιο της κριτικής γλωσσικής διδασκαλίας μέσω της τυπολογίας του και του εκάστοτε ύφους και των στοιχείων του σημειωτικού κώδικα που ενδεχομένως συνοδεύουν το κείμενο. Επιπλέον, καταρρίπτεται η ιδεολογία σύμφωνα με την οποία το φαινόμενο της γλωσσικής αλλαγής αποτελεί ένα δυσάρεστο γεγονός που πρέπει να αναστραφεί, καθώς προβάλλεται ως φυσική εξέλιξη των κοινωνικών πραγμάτων. Μέσω της διδακτικής πρότασης επιδιώκεται οι μαθητές να ανιχνεύουν και να αμφισβητούν τις λανθάνουσες ιδεολογίες των διαδικτυακών άρθρων.

Λέξεις – κλειδιά: Κριτικός Γραμματισμός, κειμενικά είδη, διαδίκτυο, πολυγραμματισμοί

Ζητήματα Αξιολόγησης της Δεύτερης Γλώσσας στην ένταξη και εκπαίδευση παιδιών μεταναστών και προσφύγων: Εργαλεία Αξιολόγησης και Πρακτικές για νέους μαθητές με προσφυγικό και μεταναστευτικό υπόβαθρο στην Ελλάδα

Μπινιόλα Μαρία,

Προπτυχιακή Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
pr08939@uoi.gr

Το φαινόμενο της μετανάστευσης έχει επέκταση σε όλες τις κοινότητες του κόσμου. Η Ελλάδα ως κυρίαρχη χώρα υποδοχής μεταναστών αντιμετωπίζει το ζήτημα της ένταξης ενός πληθωρικού αριθμού μαθητών μεταναστών στην εκπαίδευση. Έχοντας ως βάση τον στόχο της ένταξης, προτάθηκαν μέθοδοι αξιολόγησης των μαθητών, οι οποίοι στηρίζονται στο επίπεδο κατάκτησης της ελληνικής γλώσσας. Ως σκοπός της έρευνας καθορίζεται η διερεύνηση της σπουδαιότητας που αποδίδουν οι εκπαιδευτικοί στην αξιοποίηση μεθόδων αξιολόγησης και η επιλογή των μεθόδων προς υλοποίηση στην εκπαιδευτική διαδικασία. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν τριάντα πέντε εκπαιδευτικοί της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας σε δημόσια και μη δημόσια σχολεία. Αξιοποιήθηκε ως μέθοδος δειγματοληψίας, η μέθοδος της χιονοστιβάδας. Ως προϋποθέσεις συμμετοχής του δείγματος ορίστηκε είτε η προϋπηρεσία σε τάξεις υποδοχής είτε η εθελοντική συμμετοχή σε οργανώσεις διδακτικής της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας. Ως μέσο συλλογής δεδομένων καθορίστηκε το ερωτηματολόγιο με τριάντα έξι ανοιχτές και κλειστές ερωτήσεις. Κατά την διερεύνηση αναγνωρίστηκε η διαφορετικότητα μεταξύ των μαθητών (μητρική γλώσσα, χρόνος διαμονής). Παρατηρήθηκε μία μέτρια έως χαμηλή επίδοση σε μαθητές με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο. Οι μέθοδοι αξιολόγησης που χρησιμοποιήθηκαν από τους περισσότερους εκπαιδευτικούς αποτέλεσαν τους εξής: "Ας Μιλήσουμε Ελληνικά", "Διαγνωστικά τεστ", "Ενεργό Συμμετοχή παιδιών". Ένα ευρύ σύνολο εκπαιδευτικών συμφώνησε στην εγκαθίδρυση της διαγλωσσικής μαθησιακής διαδικασίας. Οι εκπαιδευτικοί έδωσαν στους μαθητές μικρούς σχολιασμούς ως έναν τρόπο αξιολόγησης και ανατροφοδότησης.

Λέξεις – Κλειδιά: Γλωσσική εκπαίδευση, παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες, εργαλεία και πρακτικές, ένταξη και αξιολόγηση

Συγχρονική μελέτη των πηλιορείτικων ιδιωμάτων: πορεία εξέλιξης διδασκαρικής διατριβής

Τσοποτός Γεώργιος

Υποψήφιος Διδάκτωρ Τμήματος Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας Αριστοτέλειου
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ytsopotos@gmail.com

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο τη συγχρονική μελέτη της χρήσης του πηλιορείτικου ιδιώματος σε χωριά της περιοχής του νότιου και νοτιοανατολικού Πηλίου, χωρίς να αποκλείονται χωριά από την ευρύτερη περιοχή του συγκεκριμένου ορεινού όγκου. Στόχος της έρευνας είναι η συγχρονική μελέτη του ιδιώματος και των ενδοδιαλεκτικών διαφορών, με σκοπό να εντοπιστούν και να αναλυθούν τα δεδομένα που αφορούν τα μορφολογικά, φωνολογικά, λεξιλογικά και πραγματολογικά χαρακτηριστικά του κατά τον 20ο αιώνα. Η συγκρότηση του υπό ανάλυση περιγραφής διαλεκτικού υλικού γίνεται με την αποδεκτική α) επιτόπιων συνεντεύξεων με γηγενείς διαλεκτόφωνους πληροφορητές/-τριες, β) χειρόγραφων διαλεκτικών συλλογών από το Αρχείο Χειρόγραφων του ΚΕΝΔΙ-ΙΛΝΕ της Ακαδημίας Αθηνών και την ψηφιακή πλατφόρμα «ΠΕΡΓΑΜΟΣ» του ΕΚΠΑ και γ) δευτερογενών πηγών (λεξικά, γλωσσάρια, μελέτες κτλ.). Δεδομένου ότι η έρευνα θα διεξαχθεί στις προαναφερθείσες περιοχές του Πηλίου, τεκμαίρεται ότι ουσιαστικά το αντικείμενο της διατριβής θα αφορά την μελέτη και σωστική καταγραφή των Πηλιορείτικων ιδιωμάτων και θα επιδιωχθεί να ορισθεί η ταυτότητά τους μέσα στο πλαίσιο του συνεχούς (continuum) των ευρύτερων βορείων ιδιωμάτων, μέσα από την εξέταση και ανάλυση όλων των ισογλώσσων. Στη συνέχεια, η έρευνα επικεντρώνεται στην ανίχνευση των στάσεων των ίδιων των διαλεκτόφωνων πληροφορητών/-τριών για την πηλιορείτικη διαλεκτική ποικιλία και την κοινωνιογλωσσολογική προσέγγιση και εξέταση των κοινωνικών ταυτοτήτων που κατασκευάζονται μέσα από τη γλώσσα, ενώ θα ακολουθήσει και σύγκριση των στάσεων απέναντι στο πηλιορείτικο ιδίωμα και τα υπόλοιπα βόρεια ιδιώματα, τα οποία είναι αρνητικά στιγματισμένα.

Λέξεις-κλειδιά: Πηλιορείτικα Ιδιώματα, διαλεκτικό υλικό, στάσεις ομιλητών/-τριών, επιτόπια γλωσσοσυλλεκτική έρευνα

Winter's Magic: Όταν ο χειμώνας γίνεται Τέχνη, Επιστήμη και συνεργασία

Αδαμοπούλου Γεωργία,

Εκπαιδευτικός ΠΕ79.01, Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ηλείας,
gadamopoulou304@gmail.com,

Μπίρμπα Μαρία,

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ04, Δ.Δ.Ε. Ηλείας & Ζακύνθου,
maria_birba@yahoo.gr

Στο πλαίσιο ευρωπαϊκού προγράμματος eTwinning το σχολείο μας συμμετείχε σε δημιουργική σύμπραξη με σχολεία από Ρουμανία, Ελλάδα, Πολωνία, Πορτογαλία και Τουρκία. Μέσα από πολιτιστικές ανταλλαγές, μουσικές και καλλιτεχνικές δράσεις, Φυσικές Επιστήμες και Λογοτεχνία, μαθητές της Στ' τάξης, με τη μέθοδο project ανακάλυψαν το πολυδιάστατο πρόσωπο του χειμώνα, εμπνεόμενοι από τις διαφορετικές κουλτούρες των συνεργαζόμενων χωρών. Ταξίδεψαν νοερά μέσα από παραδόσεις, έθιμα και εικόνες του χειμώνα, δημιούργησαν παραμύθια, έγραψαν χαϊκού και χειμωνιάτικες ακροστιχίδες, δίνοντας έτσι φωνή στα συναισθήματα και τις σκέψεις τους, ενώ παρουσίασαν τις δημιουργίες τους σε αναγνώσεις στο σχολείο και σε κοινές διαδικτυακές δράσεις. Ψηφιακές εφαρμογές παρουσίασης αποτύπωσαν τις δραστηριότητές τους. Παράλληλα, αξιοποίησαν την τεχνική του decoupage για να «ντύσουν» με εικόνες της εποχής αντικείμενα καθημερινής χρήσης όπως βάζα, σαπούνια κ.α., παντρεύοντας τη δημιουργικότητα με τη χειροτεχνία. Στο πλαίσιο διαθεματικής προσέγγισης, επιστρατεύτηκαν οι νόμοι της Φυσικής και οι διεργασίες που συντελούνται στην ατμόσφαιρα. Χρησιμοποιώντας τη μέθοδο των αναλογιών και τη μοντελοποίηση, καταστρώθηκε πείραμα με απλά υλικά όπου οι μαθητές προσομοίωσαν τον κύκλο του νερού, και μοντέλο δημιουργίας χιονονιφάδων για τις διεργασίες της συμπύκνωσης και πύξης των υδρατμών. Με τη βοήθεια του Pixton σχεδίασαν καρτέ που περιγράφουν τη διαδικασία δημιουργίας βροχής και χιονιού. Στη μουσική αγωγή, τον χειμώνα τον αφουγκράστηκαν μέσα από έργα όπως ο «Χειμώνας» από τις «Τέσσερις Εποχές» του Βιβάλντι και ανακάλυψαν πώς η μουσική αποτυπώνει τον άνεμο, τη βροχή, το κρύο. Με τη χρήση κρουστών οργάνων και καθημερινών αντικειμένων, δημιούργησαν ηχητικά τοπία και σύντομες μουσικές συνθέσεις με θέμα τη χειμωνιάτικη φύση. Το πρόγραμμα αποτέλεσε ένα πολυαισθητηριακό και διαθεματικό ταξίδι, στο οποίο οι μαθητές λειτούργησαν ως ερευνητές, αφηγητές, καλλιτέχνες και μουσικοί. Μέσα από τη βιωματική μάθηση και την ευρωπαϊκή συνεργασία, ο χειμώνας μεταμορφώθηκε από εποχή σε έμπνευση, ενισχύοντας τη φαντασία, την έκφραση και τη δημιουργικότητα των παιδιών σε όλα τα επίπεδα.

Λέξεις – Κλειδιά: eTwinning, χειμώνας, μέθοδος project

Καλλιέργεια διαπολιτισμικής ικανότητας σε παιδιά προσχολικής ηλικίας μέσω μιας εκπαιδευτικής παρέμβασης στο νηπιαγωγείο και στο μουσείο

Αμανίου Αλεξάνδρα

Νηπιαγωγός, υποψήφια διδάκτορας στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης,

alexandra.xanthi2013@gmail.com

Καραδημητρίου Κωνσταντίνος

Αναπληρωτής Καθηγητής του Τμήματος Επιστημών Εκπαίδευσης στην Προσχολική

Ηλικία του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης,

kkaradim@psed.duth.gr

Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι η παρουσίαση μιας, σε εξέλιξη, διδακτικής παρέμβασης στην διαπολιτισμική προσέγγιση της τοπικής ιστορίας της Ξάνθης σε παιδιά προσχολικής ηλικίας, με έμφαση στις μετακινήσεις των πληθυσμών της εν λόγω περιοχής. Η παρέμβαση υλοποιείται στο νηπιαγωγείο και στο μουσείο και έχει ως στόχους την ενίσχυση της διαπολιτισμικής ικανότητας των νηπίων μέσα από την ανάπτυξη θετικών στάσεων απέναντι στη διαφορετικότητα, την καλλιέργεια ανοχής και την ανάπτυξη συνεργατικών σχέσεων μεταξύ των παιδιών από την χριστιανική πλειονότητα και την μουσουλμανική μειονότητα της Ξάνθης. Δεδομένου ότι το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η έρευνα είναι φύσει πολυπολιτισμικό, η ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ικανότητας, δηλαδή οι γνώσεις, στάσεις και δεξιότητες για την επιτυχή διαχείριση των πολιτισμικών διαφορών, κρίνεται απαραίτητη. Η παρέμβαση βασίζεται στη μεθοδολογία της συμμετοχικής έρευνας δράσης. Η έρευνα δράση αποτελεί μια αναστοχαστική, κυκλική πρακτική, η οποία συνδυάζει τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση και βάσει αυτής την επανεφαρμογή των δραστηριοτήτων, με στόχο τη διαρκή ανατροφοδότηση και τη βελτίωση της διδακτικής παρέμβασης. Η συνεργασία μεταξύ μουσείου και νηπιαγωγείου αποτελεί κεντρικό άξονα της παρέμβασης, καθώς το μουσείο επαναπροσδιορίζεται ως χώρος εκδημοκρατισμού και βιωματικής μάθησης, ενώ εστιάζει στην νηπιακή ηλικία, καθώς σε αυτό το στάδιο της ζωής του ανθρώπου ξεκινά η ανάδυση των πρώτων στερεοτύπων. Τα ερευνητικά εργαλεία που αξιοποιούνται είναι το κοινωνιόγραμμα, η παρατήρηση και οι συνεντεύξεις νηπίων, ώστε να γίνει σύγκριση των δεδομένων που προκύπτουν πριν και μετά την εφαρμογή της παρέμβασης. Το κοινωνιόγραμμα καταγράφει τις κοινωνικές σχέσεις των νηπίων, η παρατήρηση καταγράφει τις αλληλεπιδράσεις με τους συμμαθητές τους και τις αντιδράσεις τους στο πρόγραμμα, ενώ οι συνεντεύξεις διερευνούν τις γνώσεις και τις στάσεις των παιδιών απέναντι στα υπό μελέτη ζητήματα. Στην παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζουμε την ολοκλήρωση του πρώτου κύκλου της έρευνας δράσης, που θα αποτελέσει τη βάση για την έναρξη του επόμενου κύκλου, με στόχο την περαιτέρω διερεύνηση των αποτελεσμάτων.

Λέξεις – Κλειδιά: Έρευνα δράση, Νηπιαγωγείο, Μουσείο, Μετανάστευση, Τοπική ιστορία

Ένταξη Μαθητών Ρομά Σε Μεικτές Τάξεις

Ιωσηφίδου Αικατερίνη,

Πτυχιούχος τμήματος Χημείας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
aikaterini.iosifidoy@gmail.com,

Κουγγέλη Ιωάννα,

Προπτυχιακή φοιτήτρια τμήματος Χημείας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
jkoungeli@gmail.com,

Μωυσίδου Χαραλαμπία

Πτυχιούχος τμήματος Χημείας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, xaramoys@gmail.com,

Νικολαΐδου Ιουλιανή,

Προπτυχιακή φοιτήτρια τμήματος Χημείας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
ioulianinikolaidou@gmail.com,

Νικολάου Σταύρος,

Προπτυχιακός φοιτητής τμήματος Χημείας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
Stavrosnik14@gmail.com,

Πανταζή Φωτεινή,

Προπτυχιακή φοιτήτρια τμήματος Χημείας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
pantazh.fwteini@gmail.com,

Πουφτσή Βασιλική,

Προπτυχιακή φοιτήτρια τμήματος Φυσικής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
vickypft@gmail.com,

Τρίτση Αφροδίτη,

Πτυχιούχος τμήματος Χημείας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
triptsiafroditi@gmail.com

Στο πλαίσιο του προπτυχιακού μαθήματος «Εισαγωγή στην Παιδαγωγική: Παιδαγωγικές Ιδέες και Εκπαίδευση» δόθηκε η ευκαιρία συμμετοχής στο διεθνές ερευνητικό πρόγραμμα «International Teaching Clinic Network». Κατά τη διάρκεια του συγκεκριμένου προγράμματος, είχαμε τη δυνατότητα να μελετήσουμε βιβλιογραφικά την ένταξη μαθητών/τριών Ρομά σε μεικτές τάξεις. Παράλληλα, προσπαθήσαμε να μελετήσουμε τις αντιλήψεις των εν ενεργεία εκπαιδευτικών πάνω στο συγκεκριμένο θέμα. Για το σκοπό αυτό, δημιουργήθηκε ερωτηματολόγιο το οποίο περιλάμβανε 27 ερωτήσεις και το οποίο απάντησαν συνολικά 96 εκπαιδευτικοί από ολόκληρη τη χώρα. Η δυσκολία ένταξης των μαθητών/τριών Ρομά στις μεικτές τάξεις

και η γενικότερη αδιαφορία τους προς την εκπαιδευτική διαδικασία απορρέει κυρίως από πολιτισμικούς και κοινωνικούς παράγοντες, από την γλωσσική δυσκολία λόγω της διγλωσσίας, την έλλειψη υποστήριξης από το οικογενειακό περιβάλλον, εν γένει δηλαδή, πηγάζει από την κουλτούρα τους. Το φαινόμενο της σχολικής διαρροής ή της διαλείπουσας σχολικής φοίτησης των Ρομά μαθητών αποτελεί ζήτημα διαχρονικό, που χρήζει αρκετών παρεμβάσεων της Ελληνικής πολιτείας προκειμένου να αντιμετωπιστεί. Ευρωπαϊκές χώρες καθόρισαν το δρόμο για την εύρεση επίλυσης στο πρόβλημα με διάφορα προγράμματα και τρόπους αντιμετώπισης (Rutigliano, 2020) (Meléndez-Luces & Couto-Cantero, 2021). Στόχος της προτεινόμενης εισήγησης είναι να παρουσιαστεί τόσο η διαδικασία εμπλοκής μας στο συγκεκριμένο ερευνητικό πρόγραμμα, όσο και να παρουσιαστούν τα αποτελέσματα της ερευνητικής μας προσπάθειας. Η προτεινόμενη εισήγηση μας αποτελείται, συνεπώς, από δύο βασικά τμήματα, τη βιβλιογραφική έρευνα και την ανάλυση των ποσοτικών δεδομένων. Από την ανάλυση των δεδομένων προκύπτει ότι το συγκεκριμένο ζήτημα συνιστά ένα πολυπαραγοντικό θέμα, για την επίλυση του οποίου απαιτείται τόσο συλλογική συμβολή θεσμών όπως της οικογένειας και του κράτους όσο και ατομική προσπάθεια είτε από μαθητές, εκπαιδευτικούς, γονείς είτε από οποιονδήποτε εμπλέκεται στην παιδαγωγική διαδικασία.

Λέξεις – κλειδιά: Ρομά μαθητές, Γυμνάσιο, Εκπαίδευση, Πολυπολιτισμικά Σχολεία

**Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και Πολιτισμική Αποδοχή: Απόψεις
Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.**

Κατσικάς Απόστολος

Κατσικάς Απόστολος,

Μεταδιδάκτωρ Ερευνητής Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
a.katsikas@uoi.gr

Η παρούσα έρευνα εστιάζει στη συμβολή της διαφοροποιημένης διδασκαλίας στην καλλιέργεια πολιτισμικής αποδοχής και στην υποστήριξη της ένταξης μαθητών/τριών διαφορετικών πολιτισμικών υποβάθρων στο σχολικό περιβάλλον της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών σχετικά με τον ρόλο που διαδραματίζει η διαφοροποιημένη διδασκαλία στην ενίσχυση της συμμετοχικότητας και της συμπερίληψης, καθώς και η αποτύπωση των πρακτικών που εφαρμόζονται στην καθημερινή διδακτική πράξη. Η μεθοδολογία της έρευνας βασίστηκε στη διεξαγωγή είκοσι (20) ημιδομημένων συνεντεύξεων με εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές της χώρας. Η θεματική ανάλυση των δεδομένων ανέδειξε τη διαφοροποιημένη διδασκαλία ως ένα αποτελεσματικό εργαλείο παιδαγωγικής προσέγγισης, που επιτρέπει την προσαρμογή της διδασκαλίας στις ανάγκες των μαθητών/τριών και συμβάλλει στη δημιουργία ενός μαθησιακού περιβάλλοντος που ενθαρρύνει την αλληλοκατανόηση και τον αλληλοσεβασμό. Παράλληλα, καταγράφηκαν δυσκολίες στην εφαρμογή της, οι οποίες

σχετίζονται κυρίως με την έλλειψη εξειδικευμένης επιμόρφωσης, τον περιορισμένο χρόνο σχεδιασμού των δραστηριοτήτων και την απουσία υποστηρικτικών δομών. Η έρευνα καταδεικνύει την ανάγκη ενίσχυσης της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και ενσωμάτωσης της διαφοροποιημένης διδασκαλίας σε μια πιο συστηματική και οργανωμένη βάση, ως βασικό μοχλό για την πολιτισμική ένταξη και την ισότιμη συμμετοχή όλων των μαθητών/τριών στη μαθησιακή διαδικασία.

Λέξεις - Κλειδιά: Διαφοροποιημένη διδασκαλία, πολιτισμική αποδοχή, πρωτοβάθμια εκπαίδευση, εκπαιδευτικές πρακτικές, συμπερίληψη

Διαφοροποιημένη Διδασκαλία στη γενική εκπαίδευση στην Ελλάδα: ερευνητική βιβλιογραφική ανασκόπηση

Κεραμιδά Αρετή

Υποψήφια διδάκτωρ Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
a.keramida@uoi.gr

Σακελλαρίου Μαρία,

Ομότιμη Καθηγήτρια Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
marisak@uoi.gr,

Η διερεύνηση των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών σχετικά με τη Διαφοροποιημένη Διδασκαλία, η συστηματικότητα και το εύρος της αξιοποίησής της αποτελούν παράγοντες στους οποίους επικεντρώνονται οι εκπαιδευτικές έρευνες για τη διαφοροποίηση στη διδασκαλία. Οι έρευνες στρέφουν, επίσης, τον ερευνητικό τους φακό στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί κατά την προσπάθειά τους να την αξιοποιήσουν στη διδακτική τους πρακτική. Στην παρούσα εργασία παρατίθεται μια συνοπτική ανασκόπηση των σημαντικότερων ερευνών που έχουν διεξαχθεί στην Ελλάδα και στην Κύπρο σχετικά με τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών ως προς τη χρήση της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας στη διδασκαλία. Σκοπός της είναι η ανασκόπηση των βασικών ευρημάτων των εν λόγω μελετών, καθώς και η κριτική αποτίμηση των αντιλήψεων, των στάσεων και των πρακτικών των εκπαιδευτικών απέναντι στη διαφοροποίηση στη διδασκαλία και των δυνατοτήτων και των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν κατά την ενσωμάτωσή της στην εκπαιδευτική διαδικασία. Επιπλέον, η εργασία επιδιώκει να εντοπίσει πτυχές της ερευνητικής βιβλιογραφίας που δεν έχουν μελετηθεί αναλυτικά και, συνεπώς, απαιτούν περαιτέρω διερεύνηση έτσι ώστε να κατανοηθούν πληρέστερα οι παράγοντες που επηρεάζουν τη χρήση της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας από τους εκπαιδευτικούς. Τα σημαντικότερα ευρήματα που προκύπτουν από τη μελέτη των πορισμάτων των ερευνών αυτών δείχνουν ότι οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι η αξιοποίηση της διαφοροποίησης της διδασκαλίας μπορεί να έχει ευεργετικά αποτελέσματα στην μαθησιακή διαδικασία. Επίσης, οι εκπαιδευτικοί, αναγνωρίζοντας τη σημαντικότητα της διαφοροποίησης της διδασκαλίας, επιθυμούν να συμμετέχουν σε επιμορφωτικά

προγράμματα για αυτή. Ένα σημαντικό εύρημα, το οποίο έχει εντοπιστεί και σε αντίστοιχες έρευνες στο εξωτερικό, αποτελεί το γεγονός ότι η αναγνώριση της σπουδαιότητας της διαφοροποίησης της διδασκαλίας δεν συνεπάγεται και τη συστηματική της εφαρμογή μέσα στη σχολική τάξη. Παράγοντες, όπως ο περιορισμένος χρόνος για τον αποτελεσματικό της σχεδιασμό, η περιορισμένη συνεργασία ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και κάποιες φορές η έλλειψη υποστήριξης από τη διεύθυνση του σχολείου ενεργούν ως παράγοντες που αποτρέπουν τη συχνότερη και συστηματικότερη αξιοποίησή της.

Λέξεις – Κλειδιά: Διαφοροποιημένη Διδασκαλία, ερευνητική βιβλιογραφική ανασκόπηση

Η τέχνη στην εκπαίδευση των μαθητών Ρομά- Το παράδειγμα του Δημοτικού Σχολείου Θουρίας

Μάλαμα Σταυρούλα

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Μεσσηνίας
evelinamalama@hotmail.com

Η παρούσα εισήγηση εστιάζει στη συμβολή διαφόρων μορφών τέχνης – όπως το θέατρο, το κουκλοθέατρο, η μουσική και η ζωγραφική – στη μαθησιακή και εκπαιδευτική διαδικασία. Η τέχνη, μακριά από τον ρόλο της απλής αισθητικής απόλαυσης ή ενός διαλείμματος από τα «σοβαρά» μαθήματα, αποτελεί θεμελιώδες παιδαγωγικό εργαλείο για την ολόπλευρη ανάπτυξη του ανθρώπου, ιδίως σε σχολικά περιβάλλοντα που εστιάζουν στη λογική και την αποστήθιση. Σκοπός της εισήγησης είναι να αναδείξει πώς η δημιουργική αξιοποίηση της τέχνης μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην εκπαιδευτική ένταξη και ενδυνάμωση κοινωνικά ευάλωτων ομάδων, με έμφαση στα παιδιά Ρομά. Η μεθοδολογία βασίζεται στη μελέτη περίπτωσης του Δημοτικού Σχολείου Θουρίας Μεσσηνίας, ενός διαπολιτισμικού σχολείου το οποίο περιλαμβάνει στο μαθητικό δυναμικό του και 70 μαθητές Ρομά σε σύνολο 150 μαθητών. Στο σχολικό του πρόγραμμα εντάχτηκαν καλλιτεχνικές δράσεις εμπνευσμένες από τον πολιτισμό των Ρομά, όπως η μουσική, ο χορός και η λαϊκή τέχνη. Τα αποτελέσματα δείχνουν εντυπωσιακή μείωση της μαθητικής διαρροής, αύξηση της ενεργού συμμετοχής των μαθητών και δημιουργία γέφυρας εμπιστοσύνης ανάμεσα στην κοινότητα των Ρομά και στη σχολική πραγματικότητα.

Λέξεις κλειδιά: τέχνη, καλλιτεχνική εκπαίδευση, διαφοροποιημένη διδασκαλία, εκπαίδευση Ρομά

Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες στην εκπαίδευση

Ντάρδα Σωτηρία,

Φοιτήτρια Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
pr08956@uoi.gr

Η χώρα μας τα τελευταία χρόνια αποτελεί την κύρια χώρα φιλοξενίας εκατοντάδων προσφύγων και των παιδιών τους λόγω του πολέμου, ένα εξαιρετικά θλιβερό συμβάν που τους οδήγησε να δώσουν στην κυριολεξία μάχη για την ζωή τους και της οικογένειάς τους. Όλοι τους θέλουν να καταφέρουν να περάσουν τα σύνορα, αλλά μέχρι να γίνει αυτό έρχονται αντιμέτωποι με την σκληρή καθημερινότητα. Προσπαθούν καθημερινά να ενταχθούν στο σύνολο και δέχονται ποίκιλα αρνητικά σχόλια από τον περίγυρο και χιλιάδες ρατσιστικά σχόλια από τα περισσότερα μέλη της επικρατούσας κοινωνικής ομάδας. Τα προσφυγόπουλα, ιδιαίτερα τα ασυνόδευτα, αποτελούν την πιο ευάλωτη ομάδα προσφύγων και αντιμετωπίζουν σοβαρά ψυχολογικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά προβλήματα. Η πολιτεία κατέβαλε προσπάθειες για την ένταξή τους μέσω εκπαιδευτικών δομών, ωστόσο εμπόδια όπως ο κακός συντονισμός και η έλλειψη υποδομών παραμένουν. Η τραυματική εμπειρία του πολέμου ή της προσφυγιάς συχνά οδηγεί σε μετατραυματικό στρες και επιπτώσεις στη μάθηση και συμπεριφορά. Η διαπολιτισμική εκπαίδευση με κατάλληλα καταρτισμένους εκπαιδευτικούς, δραστηριότητες ενσυναίσθησης και υποστήριξης μπορεί να συμβάλει θετικά στην ένταξή τους. Το 2019 αποφασίστηκε από την κυβέρνηση η ένταξη των προσφυγόπουλων στις σχολικές τάξεις, πράγμα το οποίο έφερε τις περισσότερες αντιρρήσεις από τον περίγυρο. Η παρούσα εργασία γίνεται στα πλαίσια του μαθήματος «Εισαγωγή στην διαπολιτισμική εκπαίδευση/ η διδακτική της ελληνικής ως δεύτερης ξένης γλώσσας».

Λέξεις – Κλειδιά: Παιδιά-πρόσφυγες εκπαιδευτικοί πρακτικές κοινωνική ένταξη διαπολιτισμική εκπαίδευση, πρόσφυγες γλωσσική εκπαίδευση διγλωσσία στάσεις εκπαιδευτικών

Η φοίτηση και εκπαίδευση παιδιών προσφύγων σε μη τυπικές τάξεις: Μία μελέτη περίπτωσης στην Ανοιχτή Δομή Προσωρινής Φιλοξενίας Προσφύγων στις Θερμοπύλες

Ντρίζου Νίκη,
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, πανεπιστημίου
Ιωαννίνων,
ppr00225@uoi.gr

Στεργίου Λήδα (Αμαρυλλίς),
Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
lstergiu@uoi.gr

Η εμπόλεμη κατάσταση και οι εμφύλιες συρράξεις σε χώρες της Μέσης Ανατολής και της Βορείου Αφρικής είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση των προσφυγικών και μεταναστευτικών κινήσεων προς τις χώρες της Δυτικής και Κεντρικής Ευρώπης. Μία από τις πύλες εισόδου στην Ευρώπη είναι η Ελλάδα, η οποία ήρθε αντιμέτωπη με τη διαχείριση της συγκεκριμένης κατάστασης την χρονική περίοδο 2015-2016 με τις αυξημένες προσφυγικές ροές στα νησιά του Βορειοανατολικού Αιγαίου. Οι ανάγκες των προσφύγων ήταν πολλές. Μία από αυτές και ιδιαίτερα σημαντική είναι η εκπαίδευση των ενηλίκων και ανηλίκων προσφύγων. Η εξασφάλιση της εκπαίδευσης αποτελεί υποχρέωση όλων των κρατών. Ωστόσο, υπάρχουν αρκετά εμπόδια, τα οποία εμποδίζουν την ομαλή φοίτηση των παιδιών με προσφυγικό υπόβαθρο στην τυπική εκπαίδευση, με αποτέλεσμα η μη τυπική εκπαίδευση να έχει υποστηρικτικό ρόλο. Η παρούσα έρευνα είναι ποιοτική και διεξήχθη στην Ανοιχτή Δομή Προσωρινής Φιλοξενίας Προσφύγων, στην τάξη της μη τυπικής εκπαίδευσης της ΜΚΟ SolidarityNow, κατά τη χρονική περίοδο Ιούλιος 2022 – Σεπτέμβριος 2022. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να εξετάσει α) τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των παιδιών και παιδιών και εκπαιδευτικών, β) τους παράγοντες που δρουν θετικά ή ανασταλτικά στην εκπαιδευτική διαδικασία και γ) δραστηριότητες που δρουν ενισχυτικά στην αυτοεικόνα των παιδιών. Τα ερευνητικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν είναι: 1) η συμμετοχική παρατήρηση και 2) οι συνεντεύξεις με παιδιά που φοιτούσαν στον φορέα, όπως επίσης και με την υπεύθυνη εκπαιδευτικό του φορέα. Το δείγμα της έρευνας ήταν N=45 παιδιά πρόσφυγες (22 κορίτσια και 23 αγόρια), 4 – 17 ετών, από τη Συρία και το Ιράκ. Στα αποτελέσματα της έρευνας καταγράφονται όσα παρατηρήθηκαν κατά τη διάρκεια της παραμονής μου στον φορέα, όπως επίσης παρατίθεται και τα αποτελέσματα της συνέντευξης με την εκπαιδευτικό της τάξης.

Λέξεις – Κλειδιά: μη τυπική εκπαίδευση, παιδιά, πρόσφυγες, αλληλεπιδράσεις, αυτοεικόνα

Πολυγλωσσία και Συμπερίληψη στην Προσχολική Εκπαίδευση

Μπουκουβάλα Παρασκευή

Ε.ΔΙ.Π Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών

Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,

p.mpoukouvala@uoi.gr

Σόγιας Κωνσταντίνος,

Υποψήφιος Διδάκτορας Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών

Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,

k.sogias@uoi.gr

Η πολυγλωσσία αποτελεί πλέον συχνή πραγματικότητα στις προσχολικές τάξεις, εισάγοντας νέες παιδαγωγικές και κοινωνικές προκλήσεις για τους/τις εκπαιδευτικούς. Η συμπερίληψη όλων των παιδιών, ανεξαρτήτως γλωσσικού ή πολιτισμικού υπόβαθρου, απαιτεί ευαισθησία, κατάλληλη επιμόρφωση και διαφοροποιημένες διδακτικές στρατηγικές. Η σχετική βιβλιογραφία αναδεικνύει την πολυγλωσσία όχι μόνο ως χαρακτηριστικό της σύγχρονης κοινωνίας, αλλά και ως εργαλείο ενδυνάμωσης της ταυτότητας και προώθησης της διαπολιτισμικής κατανόησης στην πρώιμη παιδική ηλικία. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα έρευνα διερευνά τις στάσεις και τις αντιλήψεις φοιτητών/φοιτητριών του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων σχετικά με τη διαχείριση της γλωσσικής ποικιλομορφίας και τη σύνδεσή της με τη συμπερίληψη στην προσχολική τάξη. Η μελέτη βασίστηκε σε δείγμα 126 φοιτητών/φοιτητριών από όλα τα έτη σπουδών, με τη συλλογή δεδομένων να πραγματοποιείται μέσω ανώνυμου ερωτηματολογίου μικτής μορφής, το οποίο συμπληρώθηκε ηλεκτρονικά. Η ανάλυση των ποσοτικών δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη χρήση περιγραφικής στατιστικής, ενώ οι ποιοτικές απαντήσεις αξιολογήθηκαν με τη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης. Τα ευρήματα αναδεικνύουν θετική στάση απέναντι στην πολυγλωσσία και τη συμβολή της μητρικής γλώσσας στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών, αλλά και αισθήματα ανεπαρκούς προετοιμασίας για την αντιμετώπιση των σύνθετων αναγκών των πολυγλωσσικών τάξεων. Ως βασικές δυσκολίες αναφέρθηκαν η έλλειψη κατάλληλου υλικού, η περιορισμένη επιμόρφωση και οι προκλήσεις στην επικοινωνία με οικογένειες διαφορετικής γλωσσικής καταγωγής. Ανάμεσα στις στρατηγικές που προτείνονται από τους συμμετέχοντες ξεχωρίζουν τα πολυγλωσσικά παραμύθια, τα οπτικοακουστικά μέσα και η θεατρική έκφραση. Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν την ανάγκη ενίσχυσης της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης με στοχευμένα μαθήματα και πρακτικές, ώστε οι μελλοντικοί/ές εκπαιδευτικοί να είναι σε θέση να ανταποκριθούν με επάρκεια στις απαιτήσεις της πολυγλωσσικής και συμπεριληπτικής τάξης.

Λέξεις – Κλειδιά: πολυγλωσσία, συμπερίληψη, προσχολική εκπαίδευση, διαπολιτισμική παιδαγωγική, μητρική γλώσσα, εκπαίδευση εκπαιδευτικών, γλωσσική ποικιλομορφία.

**Η Φυσική παίζει... σε ένα θεματικό πάρκο. Διδακτική προσέγγιση της
αδράνειας.**

Χριστοπούλου Μαρίνα,

med, MSc, Εκπαιδευτικός ΠΕ04.01, Πρότυπο ΕΠΑΛ Αλεξανδρούπολης

marinavolos1@yahoo.com

Σύγχρονες εκπαιδευτικές έρευνες υπογραμμίζουν την αξία της ενσωμάτωσης μη συμβατικών μορφών μάθησης, όπως εκθέσεις, μουσεία ή θεματικά πάρκα, στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η μάθηση που συμβαίνει εκτός των τυπικών σχολικών αιθουσών προσφέρει ποικίλα ερεθίσματα που ενισχύουν την ανάπτυξη γνωστικών και μεταγνωστικών ικανοτήτων, αυξάνουν το ενδιαφέρον των μαθητών, ανταποκρίνονται στις διαφορετικές μαθησιακές τους ανάγκες και οδηγούν σε πιο ενεργή συμμετοχή. Ειδικότερα, όταν το παιχνίδι και οι ομαδικές σωματικές δραστηριότητες συνδυάζονται με τη διδασκαλία της Φυσικής, μπορούν να κάνουν το μάθημα πιο κατανοητό και να ενισχύσουν το ενδιαφέρον των μαθητών για αυτό. Σκοπός της εργασίας αποτελεί ο σχεδιασμός η υλοποίηση και η αξιολόγηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για μαθητές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, που ενσωματώνουν στοιχεία της Φυσικής μέσα από τις δραστηριότητες σε ένα θεματικό πάρκο, η αναδιαμόρφωση της διδακτικής προσέγγισης της Φυσικής μέσα από περιβάλλοντα που δίνουν έμφαση στη βιωματική μάθηση, ενισχύοντας τη συμμετοχή, την κατανόηση και την θετική στάση απέναντι στη Φυσική. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται μια διδακτική προσέγγιση για την έννοια της αδράνειας και του πρώτου νόμου του Νεύτωνα, η οποία μπορεί να υλοποιηθεί μέσω βιωματικών δραστηριοτήτων σε ένα θεματικό πάρκο. Η μεθοδολογία της έρευνας βασίστηκε στον σχεδιασμό και την εφαρμογή δραστηριοτήτων με πειραματικό χαρακτήρα, σε μαθητές και μαθήτριες της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, σε συνδυασμό με τη συλλογή δεδομένων μέσω ερωτηματολογίων και παρατήρησης. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η βιωματική προσέγγιση συνέβαλε σημαντικά στη βαθύτερη κατανόηση της έννοιας της Αδράνειας, στην ενίσχυση του ενδιαφέροντος για τη Φυσική και στην ενεργή συμμετοχή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία. Η ανάλυση ανέδειξε επίσης θετικά συναισθήματα, αυξημένη αυτοπεποίθηση και ενδυνάμωση της μεταγνωστικής τους ικανότητας. Συζητείται, τέλος, η σημασία της ένταξης τέτοιων εμπειρικών δραστηριοτήτων στο σχολικό πρόγραμμα ως μέσο σύνδεσης της θεωρίας με την πράξη και ενίσχυσης της ελκυστικότητας των φυσικών επιστημών.

Λέξεις κλειδιά: παιχνίδι, μάθηση, άτυπη εκπαίδευση, εκπαιδευτικές δραστηριότητες

Παιδαγωγικές προσεγγίσεις για την ενίσχυση της επιστημονικής σκέψης και της Περιβαλλοντικής Συνείδησης στην Εκπαίδευση για τις Φυσικές Επιστήμες, το Περιβάλλον και την Αειφορία

Χριστοπούλου Μαρίνα,

med, MSc, Εκπαιδευτικός ΠΕ04.01, Πρότυπο ΕΠΑΛ Αλεξανδρούπολης

marinavolos1@yahoo.com

Η παρούσα εργασία εξετάζει την κρίσιμη ανάγκη για την καλλιέργεια της επιστημονικής σκέψης και της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης στους μαθητές, στο πλαίσιο της εκπαίδευσης που εστιάζει στις Φυσικές Επιστήμες, το Περιβάλλον και την Αειφορία. Αυτές οι ικανότητες θεωρούνται θεμελιώδεις για την αντιμετώπιση των πολύπλοκων προκλήσεων που αφορούν την αειφόρο ανάπτυξη. Η εργασία αυτή παρουσιάζει μια επισκόπηση και ανάλυση επιλεγμένων πρακτικών, όπως η ανακαλυπτική, η μάθηση μέσω άτυπων μορφών εκπαίδευσης και η αξιοποίηση των ΤΠΕ για τη δημιουργία μοντέλων, οι οποίες ενισχύουν την ενεργό συμμετοχή των μαθητών, την κριτική τους ικανότητα και τη σύνδεση της μάθησης με αυθεντικά περιβαλλοντικά ζητήματα. Επιπλέον, διερευνώνται πρακτικές που εστιάζουν στην ανάπτυξη της περιβαλλοντικής συνείδησης μέσω της Μάθησης Βασισμένης στην Τοποθεσία (Place based Education) και των προγραμμάτων περιβαλλοντικής δράσης. Η εφαρμογή αυτών των καινοτόμων προσεγγίσεων αναμένεται να συμβάλει στην ανάπτυξη επιστημονικά εγγράμματων και περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένων πολιτών, ικανών να αναλάβουν δράση για ένα βιώσιμο μέλλον.

Λέξεις – Κλειδιά: Φυσικές Επιστήμες, Αειφορία, Καινοτόμες παιδαγωγικές πρακτικές, Βιωματική μάθηση.

Διδακτική των Μαθηματικών και μελλοντικοί εκπαιδευτικοί: Διερεύνηση της εννοιολογική γνώσης μελλοντικών εκπαιδευτικών για τον πολλαπλασιασμό και την διαίρεση κλασμάτων

Αυγέρη Θεοδώρα,

Υπ. Διδάκτωρ Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,

Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,

t.avgeri@uoi.gr

Τάτσης Κωνσταντίνος,

Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης,

Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, ktatsis@uoi.gr

Βαμβακούση Ξανθή (Ξένια),

Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,

Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

xvamvak@uoi.gr

Η παρούσα εργασία αφορά μία έρευνα σχεδιασμού με στόχο την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού για τον πολλαπλασιασμό και τη διαίρεση κλασμάτων που απευθύνεται σε μελλοντικούς/ές εκπαιδευτικούς, καθώς τα κλάσματα αποτελούν ένα εξαιρετικά απαιτητικό αντικείμενο τόσο για τους/τις ίδιους/ες όσο και για τους/τις μαθητές/τριές τους. Άλλοτε οι εκπαιδευτικοί έχουν επίγνωση των δυσκολιών τους και αισθάνονται άγχος και ανεπάρκεια, ενώ άλλοτε υπερεκτιμούν την κατανόησή τους για τα κλάσματα. Και στις δύο περιπτώσεις, είναι πολύ πιθανό να υπάρχουν δυσμενείς επιπτώσεις στο διδακτικό τους έργο. Στην εργασία παρουσιάζονται τα πρώτα ευρήματα μίας έρευνας σχεδιασμού, με στόχο την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού (π.χ., βιντεοδιαλέξεων, δραστηριοτήτων και κειμένων) για τον πολλαπλασιασμό και τη διαίρεση κλασμάτων για μελλοντικούς και εν ενεργεία εκπαιδευτικούς. Στον πρώτο κύκλο αυτής της έρευνας σχεδιάστηκε μια ενότητα μαθημάτων με στόχο την ενσωμάτωσή της σε μάθημα Παιδαγωγικού Τμήματος και την εφαρμογή της με μελλοντικούς/ές εκπαιδευτικούς. Πενήντα έξι μελλοντικοί/ές εκπαιδευτικοί, που παρακολουθούσαν ένα μάθημα επιλογής 7ου εξαμήνου με θέματα που άπτονται της Διδακτικής των Μαθηματικών στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, κλήθηκαν να απαντήσουν σε 10 έργα για τη διερεύνηση των αρχικών γνώσεών τους, καθώς και την ευαισθητοποίησή τους για τις προκλήσεις που παρουσιάζουν οι πράξεις αυτές. Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν εννοιολογικές δυσκολίες σε κεντρικές ιδέες για τον πολλαπλασιασμό και τη διαίρεση κλασμάτων, γεγονός που εντοπίζεται και από τους ίδιους τους/τις μελλοντικούς εκπαιδευτικούς, κατά την αυτοαξιολόγησή τους. Από την ανάλυση των δεδομένων της παρούσας έρευνας αναδεικνύονται κατευθύνσεις για το σχεδιασμό του εκπαιδευτικού υλικού που θα δημιουργηθεί.

Λέξεις Κλειδιά: Πολλαπλασιασμός κλασμάτων, Διαίρεση κλασμάτων, μελλοντικοί εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας

Η προκατάληψη των φυσικών αριθμών και η εννοιολογική μετάβαση στους ρητούς αριθμούς στην άλγεβρα: Διερεύνηση της επίδρασης πλατυστοποιημένων ασκήσεων.

Αργυρίου Μαγδαληνή

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,

Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

pel200061@uoi.gr,

Τάτσης Κωνσταντίνος,

Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,

Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

ktatsis@uoi.gr

Η διδασκαλία της Άλγεβρας στο Γυμνάσιο και το Λύκειο αποτελεί έναν από τους βασικούς πυλώνες της μαθηματικής εκπαίδευσης, ωστόσο δεν παύει να συνοδεύεται από πλήθος δυσκολιών για τους μαθητές. Οι μαθήτριες και οι μαθητές αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην Άλγεβρα, οι οποίες οφείλονται κυρίως στην προκατάληψη του φυσικού αριθμού και στο φαινόμενο του φαινομενικού πρόσημού. Η παρούσα μελέτη εξετάζει κατά πόσο έχει ολοκληρωθεί η εννοιολογική αλλαγή από την αριθμητική στην Άλγεβρα κατά τη διάρκεια των μαθητικών χρόνων του Γυμνασίου, ελέγχοντας την ύπαρξη παρανοήσεων που σχετίζονται με τις αναπαραστάσεις και το φαινομενικό πρόσημο των ρητών αριθμών, τη διάταξη, αλλά και τη διαχείριση των πράξεων σε απλές αλγεβρικές παραστάσεις, σε μαθήτριες και μαθητές Α' Λυκείου. Επιπλέον, διερευνά τον ρόλο της χρήσης πλαισιοποιημένων ασκήσεων στις ανωτέρω παρανοήσεις. Ενδεικτικά, μία από τις ερωτήσεις αφορούσε το ενεργειακό αποτύπωμα άνθρακα ενός κοριτσιού. Στην έρευνα συμμετείχαν 103 μαθήτριες και μαθητές Α' Λυκείου από ένα Γενικό Λύκειο της πόλης των Ιωαννίνων. Κατά τη διάρκεια μιας διδακτικής ώρας, οι μαθήτριες και οι μαθητές συμπλήρωσαν ένα ερωτηματολόγιο 14 ερωτήσεων, επτά από τις οποίες ήταν πλαισιοποιημένες και οι υπόλοιπες επτά μη πλαισιοποιημένες ασκήσεις Άλγεβρας. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκαν εξατομικευμένες συνεντεύξεις για βαθύτερη κατανόηση του τρόπου σκέψης των μαθητριών και των μαθητών. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το φαινόμενο της ακεραιότητας και το φαινομενικό πρόσημο εξακολουθούν να δυσκολεύουν τους μαθητές του Λυκείου. Επιπλέον, η χρήση πλαισιοποιημένων ασκήσεων σε κάποιες περιπτώσεις (όπως στη διάταξη κλασμάτων και στις αναπαραστάσεις των ρητών αριθμών) φάνηκε να διευκολύνει, ενώ σε άλλες (όπως στην επίλυση προβλημάτων) να δυσκολεύει τις μαθήτριες και τους μαθητές. Από τις ερωτήσεις ανοικτού τύπου προέκυψαν επιπλέον παρανοήσεις που σχετίζονται με τον διαχωρισμό των αλγεβρικών παραστάσεων από τις εξισώσεις, με τη διαχείριση κλασματικών παραστάσεων και τη σωστή χρήση των πράξεων.

Λέξεις Κλειδιά: προκατάληψη του φυσικού αριθμού, φαινόμενο του φαινομενικού προσήμου, ρητοί αριθμοί, πλαισιοποιημένες ασκήσεις

Η Ενσωμάτωση της Αειφορίας στην Προσχολική Εκπαίδευση: Από τις Θεωρητικές Κατευθύνσεις στην Πραγματική Διδακτική Πράξη

Αρλέτου Ελευθερία,

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Δ.Π.Μ.Σ. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
ppr100085@uoi.gr

Καρέτσου Γραμματεία,

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Δ.Π.Μ.Σ. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
ppr100076@uoi.gr

Ρουσοπούλου Μαρία,

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Δ.Π.Μ.Σ. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
ppr100082@uoi.gr

Σκαμνέλου Ελένη,
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Δ.Π.Μ.Σ. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
ppr100075@uoi.gr

Τζελέτα Χριστίνα,
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Δ.Π.Μ.Σ. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
ppr100083@uoi.gr

Φούντα Κωνσταντίνα,
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Δ.Π.Μ.Σ. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
ppr100071@uoi.gr

Κολοκούρη Ελένη,
Ε.ΔΙ.Π, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
ekolokouri@uoi.gr

Σκοπός της έρευνας είναι να διερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο η αειφορία ενσωματώνεται στην προσχολική εκπαίδευση, εξετάζοντας τόσο τις θεωρητικές κατευθύνσεις στις οποίες βασίζονται οι εκπαιδευτικοί, όσο και τις διδακτικές πρακτικές που εφαρμόζουν στην τάξη τους. Η έρευνα αποσκοπεί στο να αναλύσει πώς οι εκπαιδευτικοί προσχολικής αγωγής αντιλαμβάνονται και εφαρμόζουν τις αρχές της αειφορίας στην καθημερινή τους διδασκαλία, εστιάζοντας στις πραγματικές διδακτικές πρακτικές, τις προκλήσεις και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν, καθώς και τους παράγοντες που επηρεάζουν την εφαρμογή της αειφόρου εκπαίδευσης στα νηπιαγωγεία. Επιπλέον, η έρευνα επιδιώκει να αναδείξει ποιες στρατηγικές θεωρούν οι νηπιαγωγοί ως αποτελεσματικές για την προώθηση της αειφορίας στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η μεθοδολογία της έρευνας πρόκειται να ακολουθήσει μια ποιοτική προσέγγιση όπου θα διενεργηθούν συνεντεύξεις με εκπαιδευτικούς προσχολικής αγωγής για να αποκτήσουμε μία βαθύτερη κατανόηση των αντιλήψεων και πρακτικών τους. Η επιλογή των νηπιαγωγών θα γίνει από διάφορες περιοχές τόσο αστικές όσο και αγροτικές, και από δημόσια και ιδιωτικά νηπιαγωγεία, προκειμένου να εξασφαλιστεί ποικιλία απόψεων και εμπειριών. Μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων, θα συλλεχθούν δεδομένα σχετικά με τις θεωρητικές γνώσεις και τις διδακτικές πρακτικές των νηπιαγωγών. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα της έρευνας περιλαμβάνουν την καταγραφή του χάσματος μεταξύ θεωρητικών κατευθύνσεων και πραγματικής εφαρμογής στην ενσωμάτωση της αειφορίας στην προσχολική εκπαίδευση. Επίσης, αναμένεται η ανάδειξη των εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί, όπως η έλλειψη κατάρτισης και η ανεπαρκής διάθεση πόρων για την υλοποίηση αυτών των προσεγγίσεων. Τέλος, στο πλαίσιο της έρευνας, προβλέπεται η διατύπωση προτάσεων για την ενίσχυση της αειφόρου εκπαίδευσης μέσω πολιτικών κατάρτισης και διδακτικών πρακτικών. Η παρούσα έρευνα αναμένεται να συμβάλει

ουσιαστικά στην εις βάθος κατανόηση της τρέχουσας κατάστασης, ενώ παράλληλα θα διατυπώσει προτάσεις για την εφαρμογή βελτιώσεων, με στόχο την ενίσχυση της αειφορίας στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Λέξεις κλειδιά: Αειφορία, Προσχολική Εκπαίδευση, διδακτικές πρακτικές, εκπαίδευση για την αειφορία, απόψεις νηπιαγωγών

Τα στερεότυπα στις σταδιοδρομίες STEM: οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού Κοζάνης για το επάγγελμα του Μηχανικού

Γεωργίου Αναστασία,
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
pgr00206@uoi.gr,

Κορνελάκη Αθηνά Χριστίνα,
Επίκουρη Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
akornelaki@uoi.gr

Η παρούσα έρευνα στοχεύει στην διερεύνηση των στερεοτυπικών αντιλήψεων που σχετίζονται με τις σταδιοδρομίες STEM (Επιστήμη, Τεχνολογία, Μηχανική, Μαθηματικά) μεταξύ των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού Κοζάνης. Η μελέτη εστιάζει στην ανάδειξη των παραγόντων που συμβάλλουν στην υποεκπροσώπηση των γυναικών στα επιστημονικά πεδία STEM. Το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας επικεντρώνεται στους μηχανισμούς που διαμορφώνουν και ενισχύουν παρωχημένες στερεοτυπικές αντιλήψεις από την πρώιμη σχολική ηλικία. Ειδικότερα, η έρευνα επιδιώκει να απαντήσει σε ερωτήματα σχετικά με τα χαρακτηριστικά που αποδίδονται στο επάγγελμα του μηχανικού και την εικόνα που έχουν διαμορφώσει οι εκπαιδευτικοί για το τι κάνει ένας μηχανικός. Για την διεξαγωγή της παρούσας έρευνας υιοθετήθηκε μια μεικτή μεθοδολογική προσέγγιση. Το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε για την συλλογή των δεδομένων είναι το ερωτηματολόγιο, το οποίο στάλθηκε ηλεκτρονικά στα σχολεία του Νομού Κοζάνης και η συμπλήρωσή του ήταν ανώνυμη. Στο πλαίσιο αυτό, η ανοιχτού τύπου ερώτηση που διερευνά την στερεοτυπική αντίληψη για την εικόνα του μηχανικού αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου ερωτηματολογίου που συλλέγει δεδομένα για μία μεγαλύτερης κλίμακας έρευνα. Κατά την επεξεργασία των δεδομένων έγινε η κωδικοποίηση και η ταξινόμηση των απαντήσεων. Τέλος, η παρουσίαση των αποτελεσμάτων και των συμπερασμάτων θα πραγματοποιηθεί σε επόμενο στάδιο καθώς η έρευνα βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη.

Λέξεις – κλειδιά: STEM, Στερεότυπα, Αντιλήψεις

**Στάσεις και μέθοδοι διδασκαλίας των Φυσικών Επιστημών στο Δημοτικό
Σχολείο: μια ποσοτική έρευνα σε Έλληνες εκπαιδευτικούς**

Γαϊτανίδη Μαρία,
Υπ. Διδάκτωρ Τμήματος Χημείας ΑΠΘ

Η παρούσα έρευνα αποσκοπεί στο να ανιχνευθούν και να αναδειχθούν αφενός οι στάσεις των εν ενεργεία εκπαιδευτικών δημοτικής εκπαίδευσης απέναντι στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών και αφετέρου οι μέθοδοι και οι τρόποι διδασκαλίας του μαθήματος των Φυσικών Επιστημών στην Ε' και Στ' τάξη του σχολείου. Πρόκειται για μια ποσοτική έρευνα, όπου συμμετείχαν 160 εκπαιδευτικοί που υπηρετούν σε Δημοτικά Σχολεία ανά την Ελλάδα. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι αν και η πλειονότητα αυτών αρέσκεται στο αντικείμενο των Φυσικών Επιστημών και θέλουν να το διδάσκουν με πειράματα (είτε επίδειξης, είτε ομαδοσυνεργατικά), παρόλα αυτά ένα μεγάλο μέρος αυτών δυσκολεύεται, κυρίως λόγω έλλειψης εξοπλισμού και ελλιπούς σχετικής κατάρτισης.

Λέξεις – Κλειδιά: φυσικές επιστήμες, δημοτικό σχολείο, μέθοδος διδασκαλίας, ποσοτική έρευνα

**Ανακαλύπτοντας τον Μαγικό Κόσμο των Φυτών: Διαδραστική Μάθηση για
Μικρούς Εξερευνητές**

Δημητρίου Στυλιανή,
Φοιτήτρια BET, stelladimitriou@hotmail.gr

Χαντζαρίδου Εύα,
Φοιτήτρια BET, evachantza@gmail.com

Μπλάκος Δημήτριος,
Φοιτητής BET, dimitrisblakos@gmail.com

Παπαθανασίου Σωκράτης,
Φοιτητής BET, sokpapa70@gmail.com

Σαββίδου Βασιλική Ραφαέλα,
Φοιτήτρια BET, vaso.savvidou8@gmail.com

Χαβιανίδης Παντελής,
Φοιτητής BET, padelischav@gmail.com

Σκορδάκης Γεώργιος,
Φοιτητής Χημείας, giorsk05@gmail.com

Ελαφρόπουλος Ιωάννης Βασίλειος,
Φοιτητής BET,
ioanniselaphropoulos@gmail.com

Η ομάδα iGEM IOANNINA ιδρύθηκε το 2020 και αποτελεί μια διεπιστημονική φοιτητική ομάδα με έδρα το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Μια ομάδα iGEM δεν καλείται απλά να υλοποιήσει την ιδέα της στο εργαστήριο και να την τεκμηριώσει επιστημονικά, αλλά επίσης πρέπει να επικοινωνήσει και την επιστήμη της προς το ευρύ κοινό, γεφυρώνοντας έτσι την επιστήμη και την κοινωνία. Το όραμά μας αποτελεί μια επιστήμη, η οποία θα ανήκει σε όλους, οπότε θα πρέπει να μοιράζεται με τρόπο που να φτάνει σε κάθε άτομο. Έτσι, σχεδιάζουμε τις εκπαιδευτικές ανθρωπιστικές μας πρακτικές με τρόπο που να είναι εξατομικευμένες και να σέβονται τις διαφορετικές κοινότητες που επιδιώκουμε να επηρεάσουμε. Εκπαιδευτική Δράση: «Εξερεύνηση του Κόσμου των Φυτών μέσω Διαδραστικών Βίντεο» Συγκεκριμένα, ο βασικός εκπαιδευτικός μας στόχος περιλαμβάνει την κατανόηση της Βιολογίας των Φυτών: Οι φοιτητές-εκπαιδευτικοί θα μάθουν για τη διαδικασία της φωτοσύνθεσης, τη δομή και τις λειτουργίες των φυτών (ρίζες, κορμός, φύλλα), προκειμένου να είναι σε θέση με τη σειρά τους να παρουσιάσουν με έναν απλό και περιεκτικό τρόπο τον κόσμο των φυτών στους μαθητές τους. Με αυτόν τον τρόπο, οι μαθητές θα κατανοήσουν τη σημασία των φυτών για το περιβάλλον και θα αναπτύξουν δεξιότητες παρατήρησης και ανάλυσης. Η μεθοδολογία στηρίζεται στη χρήση διαδραστικών βίντεο. Οι φοιτητές-εκπαιδευτικοί θα παρακολουθήσουν βίντεο που εξηγούν με απλό και κατανοητό τρόπο τα βασικά χαρακτηριστικά των φυτών και την αξία τους στο περιβάλλον, ενώ ακόμη θα παρουσιαστούν βιωματικές δράσεις που πραγματοποίησε η ίδια η ομάδα μας σε μαθητές. Η αξιολόγηση της εκπαιδευτικής δράσης θα περιλαμβάνει: Συμπλήρωση ερωτηματολογίου για την κατανόηση της δράσης μας, συζήτηση και ανατροφοδότηση αναφορικά με ιδέες του κοινού ώστε να αναγνωριστούν τα σημεία εκείνα που χρήζουν περαιτέρω ενίσχυσης Απώτερος σκοπός είναι οι ίδιοι οι μαθητές να δημιουργήσουν μια μικρή παρουσίαση ή έργο για να εκφράσουν την κατανόηση τους για τη σημασία των φυτών στην καθημερινή ζωή και στο περιβάλλον.

Λέξεις – κλειδιά: Επικοινωνία επιστήμης, εκπαιδευτικές πρακτικές, περιβαλλοντική συνείδηση

**Περιβάλλον και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Στάσεις φοιτητών του
Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Ιωαννίνων(2023-24)**

Καραποστόλου Ζωή,

Νηπιαγωγός - Μεταπτυχιακή φοιτήτρια Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου,
karapo2002@gmail.com

Σκοπός της παρούσας έρευνας, στα πλαίσια πτυχιακής εργασίας, είναι να καταγράψει τον βαθμό ικανοποίησης των φοιτητών από το περιβάλλον και την συμμετοχή τους στην βελτίωση των συνθηκών, την στάση τους απέναντι στην πληροφόρηση που παρέχεται για τα περιβαλλοντικά θέματα· καθώς και ο ορισμός των αρχών μιας βιώσιμης ανάπτυξης και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, που διαδέχεται την ένταξη ενός προγράμματος ολοκληρωμένης και ποιοτικής Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο πλαίσιο του σχολείου. Για τον σκοπό αυτό, ορίστηκαν τα ερευνητικά ερωτήματα ως εξής : 1) Σε ποιο βαθμό οι φοιτητές και φοιτήτριες είναι ικανοποιημένοι από το περιβάλλον στο οποίο ζουν και ποσό ευαισθητοποιημένο και υπεύθυνο θεωρούν τον εαυτό τους και την κοινωνία; 2) Πως αξιολογούν τον βαθμό επιβάρυνσης του περιβάλλοντος από τις διάφορες πηγές; 3) Ποιους φορείς ενημέρωσης επιλέγουν για να συλλέξουν πληροφορίες για τα περιβαλλοντικά θέματα και πόσο ικανοποιημένοι είναι από την παρεχόμενη πληροφόρηση; 4) Σε ποιο βαθμό γνωρίζουν και συμμετέχουν σε περιβαλλοντικά προγράμματα και πως αξιολογούν τη συμμετοχή της σχολικής κοινότητας σε αυτά; 5) Ποιες οι προτιμήσεις τους σχετικά με τα προϊόντα που καθημερινά καταναλώνουν και η γνώση γύρω από την πορεία των υλικών που απορρίπτουν; Η έρευνα βασίζεται σε μια ποσοτική προσέγγιση, με τη συμμετοχή 111 φοιτητών, μέσω δομημένου ερωτηματολογίου, που χρησιμοποιήθηκε σε αντίστοιχη έρευνα με τίτλο “Στάσεις εκπαιδευτικών απέναντι στο περιβάλλον και την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Μια εμπειρική μελέτη” (Zachariou, Tsami, Chalkias, Bersimis, 2017). Τα κυριότερα αποτελέσματα δείχνουν πως στην πλειοψηφία τους, οι φοιτητές, δεν εμφανίζονται ικανοποιημένοι από την ποιότητα του περιβάλλοντος, αποδίδοντας τη μεγαλύτερη περιβαλλοντική επιβάρυνση στις βιομηχανικές εγκαταστάσεις ενώ θεωρούν ευαισθητοποιημένο τον εαυτό τους και φροντίζουν να ενημερώνονται σχετικά, θεωρώντας από τις πιο αξιόπιστες πηγές το διαδίκτυο. Τέλος, εμφανίζονται να γνωρίζουν αρκετά το περιεχόμενο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, υποστηρίζοντας επιπλέον πως θα έπρεπε να αυξηθεί η διεξαγωγή ανάλογων προγραμμάτων με συμμετοχή όλης της σχολικής κοινότητας και κοινωνίας.

Λέξεις Κλειδιά: Περιβάλλον, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Πληροφόρηση, Συμμετοχή Περιβάλλον, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Προσχολική Ηλικία

Σχεδιασμός και Αξιολόγηση υπαίθριων εκπαιδευτικών διαδρομών για τη βιοποικιλότητα από μελλοντικούς νηπιαγωγούς

Καφαράκη Πολυτίμη-Μαρίνα,

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
ppr00212@uoi.gr

Κορνελακη Αθηνά - Χριστίνα,

Επίκ. Καθηγήτρια Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών Ιωαννίνων
akornelaki@uoi.gr

Η έρευνα αφορά τον Σχεδιασμό Υπαίθριων Εκπαιδευτικών Διαδρομών από φοιτητές του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων σχετικών με το Περιβάλλον και τη Βιοποικιλότητα. Σκοπός του ερευνητικού έργου είναι να διερευνηθεί πώς μελλοντικοί νηπιαγωγοί, στο πλαίσιο της Μη Τυπικής Εκπαίδευσης, μπορούν να αξιοποιήσουν το Σχεδιασμό Υπαίθριων Εκπαιδευτικών Διαδρομών σχετικών με το Περιβάλλον και τη Βιοποικιλότητα για την ενίσχυση της διδασκαλίας τους. Στόχοι είναι η αξιολόγηση των διαδρομών που σχεδιάστηκαν από τους μελλοντικούς νηπιαγωγούς μετά τη συμμετοχή τους σε μια Διδακτική Παρέμβαση. Επιπλέον, επιδιώκεται η ευαισθητοποίησή τους για τη σημαντικότητα της προστασίας της βιοποικιλότητας ενός τόπου και η ανάπτυξη ατομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων. Στο πλαίσιο αυτό, τέθηκε το παρακάτω ερευνητικό ερώτημα: Πώς αξιολογούνται οι εργασίες των φοιτητών με βάση τη Ρούμπρικα Αξιολόγησης Εκπαιδευτικών διαδρομών (Morón-Monge et al., 2020); Η έρευνα αποτελεί μια Έρευνα δράσης και πραγματοποιήθηκε μέσα από μια Διδακτική παρέμβαση τριών σταδίων. Στο πρώτο, διεξήχθησαν εργαστήρια Προετοιμασίας της εκπαιδευτικής διαδρομής. Οι φοιτητές σε ομάδες αναζήτησαν πληροφορίες για την βιοποικιλότητα του χωριού Βουλιάστα, παρουσίασαν τα ευρήματά τους και δόθηκαν οδηγίες για τη δημιουργία και τα κύρια χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών διαδρομών. Στο δεύτερο στάδιο πραγματοποιήθηκε εκπαιδευτική διαδρομή στο χωριό Βουλιάστα με σταθμούς και δραστηριότητες στο πεδίο. Το τρίτο, αφορούσε την υλοποίηση εργασίας από τις ομάδες των φοιτητών με θέμα: «Σχεδιασμός Εκπαιδευτικής διαδρομής του νηπιαγωγείου σε περιοχές πλούσιες σε βιοποικιλότητα». Οι εργασίες αξιολογήθηκαν με το εργαλείο της Ρούμπρικας Αξιολόγησης Εκπαιδευτικών διαδρομών (Morón-Monge et al., 2020). Τα αποτελέσματα ανέδειξαν έντονη ποικιλομορφία μεταξύ των ομάδων. Οι περισσότερες ομάδες πέτυχαν υψηλή απόδοση ως προς τον τύπο διαδρομής και τη συνοχή του θέματος. Ωστόσο, καταγράφηκαν αδυναμίες κυρίως στην παρουσίαση της τοποθεσίας και στη σύνδεση των κοινωνικοφυσικών στοιχείων με τον τόπο.

Λέξεις Κλειδιά: Υπαίθριες Εκπαιδευτικές Διαδρομές, Βιοποικιλότητα, Διδακτική Παρέμβαση, Μελλοντικοί Νηπιαγωγοί, Μη Τυπική Εκπαίδευση

Εκπαίδευση για Αειφορία: Η Σύμπραξη Επιστήμης και Καλλιτεχνικής Δημιουργίας

Κολλάρου Άννα,

Υποψήφια διδάκτωρ στην Ακαδημία Οικονομικών
Tsenov

akollarou@yahoo.gr

Κολλάρου Βασιλική,

Υποψήφια διδάκτωρ στο Πανεπιστήμιο της Alicante

bkollarou@yahoo.gr

Η εκπαίδευση μπορεί να συνδυάζει την επιστήμη και την τέχνη με δημιουργικό τρόπο. Την σήμερα ημέρα, υπάρχουν πολλές καινοτόμες πρακτικές οι οποίες προωθούν την ενίσχυση της κριτικής σκέψης και την βιωματική μάθηση. Η εργασία αυτή εξετάζει πώς αυτές οι μέθοδοι, μπορούν να διαμορφώσουν υπεύθυνους και ευαισθητοποιημένους για το περιβάλλον πολίτες. Η τέχνη επιτρέπει στους μαθητές να δουν την επιστήμη μέσα από γεγονότα της καθημερινότητας. Έχει παρατηρηθεί, ότι οι μαθητές συμμετέχουν πιο ενεργά όταν η γνώση αποκτά προσωπικό νόημα για αυτούς. Έρευνες δείχνουν ότι η τέχνη, διευκολύνει την κατανόηση δύσκολων επιστημονικών εννοιών. Βοηθά στην έκφραση σκέψεων και συναισθημάτων με μοναδικούς τρόπους. Ένα θεατρικό παιχνίδι μπορεί να εξηγήσει πολύπλοκους επιστημονικούς όρους πιο αποτελεσματικά. Η μουσική, η ποίηση και η κίνηση ενεργοποιούν διαφορετικά ερεθίσματα και μαθησιακά στυλ. Έτσι, κάθε μαθητής βρίσκει τον δικό του δρόμο στη μάθηση, ανεξαρτήτως μορφωτικού ή κοινωνικού επιπέδου. Μέσω της καλλιτεχνικής έκφρασης, οι μαθητές αποκτούν αυτοπεποίθηση και καταφέρνουν να συνδέουν τη γνώση που λαμβάνουν από τη θεωρία με την πράξη και την έκφραση συναισθημάτων και σκέψεων. Ομαδικές ή και ατομικές δραστηριότητες, όπως η ζωγραφική, το τραγούδι, ή το θέατρο, ενισχύουν τη φαντασία των παιδιών και τη συνεργατικότητα. Έτσι, η τάξη μεταμορφώνεται σε ένα περιβάλλον που ενθαρρύνει τη δημιουργία και τη συμμετοχή. Με αυτό τον τρόπο, η βιωματική μάθηση, βοηθάει τους μαθητές να κατανοήσουν την αξία του περιβάλλοντος με πιο διασκεδαστικό τρόπο. Η περιβαλλοντική εκπαίδευση για την Αειφορία, δεν μπορεί να στηριχθεί μόνο σε θεωρητικό υπόβαθρο, είναι κάτι που μαθαίνεται μέσω της πρακτικής εφαρμογής. Μέσω της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, τα παιδιά, μαθαίνουν να αναλύουν δεδομένα, να έχουν κριτική σκέψη και να νοιάζονται για το περιβάλλον και τα οικοσυστήματα. Τα παιδιά νιώθουν πιο συνδεδεμένα με τον κόσμο, μαθαίνοντας μέσα από την τέχνη και τη δημιουργικότητα. Μια εκπαίδευση που ενώνει την επιστήμη με την τέχνη μπορεί να αλλάξει τον κόσμο.

Λέξεις – Κλειδιά: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Καλλιτεχνική Έκφραση, Καινοτόμες Πρακτικές, Περιβαλλοντική Συνείδηση, Αειφορία

Δύο καλές Πρακτικές Διδακτικής των Επιστημών μέσα από το Θέατρο από τα Δημοτικά Σχολεία της Ζακύνθου (Βραβευμένες το 2018 και το 2021 με το 1 ο Βραβείο από το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «ΜΑΘΑΙΝΟΝΤΑΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ»)

Λάζου Ευφροσύνη,
Εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής ΠΕ91:01 , Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας
Εκπαίδευσης Ζακύνθου,
efilazou3@gmail.com

1. «ΤΟ ΔΑΣΟΣ : ΔΩΡΟ ΖΩΗΣ»

2. « ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΑ ΧΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΙΟΥ ΤΟΞΟΥ»

Οι εκπαιδευτικές δράσεις « Το Δάσος –Δώρο Ζωής» και « Αναζητώντας τα χρώματα του Ουράνιου Τόξου» πραγματοποιήθηκαν με τους μαθητές και τις μαθήτριες της Δ΄ τάξης του 1ου Δημοτικού Σχολείου Ζακύνθου κατά το σχολικό έτος 2017- 2018 και του 1ου Δημοτικού Σχολείου Κάμπου Ζακύνθου το 2020-2021, στο μάθημα της Θεατρικής Αγωγής ,με τη συνεργασία των δασκάλων της τάξης και των μουσικών των σχολείων, στα πλαίσια της δράσης «ΜΑΘΑΙΝΟΝΤΑΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ», η οποία διοργανώνεται από τη ScienceView, σε συνεργασία με την Ελληνογερμανική Αγωγή από το 2015 και η οποία υλοποιείται στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Έργων OSOS και CASE. Οι επιστημονικές έννοιες και στα δύο προγράμματα επιλέχθηκαν από την ύλη του Αναλυτικού Προγράμματος της Μελέτης Περιβάλλοντος της Δ΄τάξης και διατυπώθηκαν μέσα από τα ερωτήματα :«Πώς επιτυγχάνεται η ισορροπία στο Δασικό Οικοσύστημα;» και « Πώς δημιουργούνται το φως, η σκιά και το ουράνιο τόξο στη φύση;» Η προσέγγιση και ανάλυση των εννοιών έγιναν μέσα από αυτοσχεδιασμούς και παιχνίδι ρόλων στο θεατρικό εργαστήρι και μέσα από παιδαγωγικές μεθόδους ψυχοσυναισθηματικής στήριξης των παιδιών- όπως ο κοινωνικός εποικοδομητισμός και το scaffolding- τα παιδιά έγιναν συνδημιουργοί μιας αισθητικής και καλλιτεχνικής εμπειρίας, που ανέδειξε και τις κοινωνικές διαστάσεις των συγκεκριμένων επιστημονικών εννοιών. Οι δράσεις οδήγησαν στη συγγραφή πρωτότυπου σεναρίου και ολοκληρώθηκαν με την παρουσίαση δύο θεατρικών δρώμενων, που απέσπασαν το 1 ο βραβείο καλύτερης συνολικής παρουσίασης, στις βιντεοσκοπημένες παραστάσεις της πανελλήνιας δράσης της Scienceview για τα συγκεκριμένα σχολικά έτη.

Λέξεις – Κλειδιά: Επιστήμη , Θέατρο, Δημιουργικότητα, Κοινωνικός Εποικοδομητισμός, Ρόλοι, Επιστημονική Έννοια, Καλλιτεχνική Εμπειρία

Ο συνδυαστικός συλλογισμός νηπίων κατά τη συνεργατική επίλυση ενός προβλήματος

Ματιάκη Αικατερίνη,

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
aikaterinimatiaki@gmail.com

Τάτσης Κωνσταντίνος,

Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
ktatsis@uoi.gr

Ο συνδυαστικός συλλογισμός αποτελεί βασικό στοιχείο της μαθηματικής σκέψης, επιτρέποντας στα παιδιά να εξερευνούν πιθανούς συνδυασμούς, να αναλύουν καταστάσεις και να αναπτύσσουν λογικές στρατηγικές. Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν ο εντοπισμός των βασικών χαρακτηριστικών του συνδυαστικού συλλογισμού παιδιών 4-6 χρονών. Η έρευνα περιλάμβανε μια δραστηριότητα όπου τα παιδιά καλούνταν να συνεργαστούν σε ζευγάρια για να βρουν τους διαφορετικούς συνδυασμούς που μπορούσαν να δημιουργήσουν από τέσσερα καπέλα και τρεις μάσκες. Μέσα από την έρευνα που διεξήχθη διακρίθηκαν οι ιδιότητες του συνδυαστικού συλλογισμού νηπίων, παρατηρώντας τις κινήσεις τους και αναλύοντας τη λεκτική τους επικοινωνία. Αναλύθηκε, επιπλέον, το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης μεταξύ των παιδιών στην επίλυση ενός συνδυαστικού προβλήματος. Το δείγμα αποτελούνταν από πέντε νήπια και πέντε προ νήπια. Για τη συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε συνέντευξη με παιγνιώδη μορφή. Στα παιδιά δόθηκαν πλαστικοποιημένα τα εξής υλικά: ένα αγόρι, τρεις μάσκες και τέσσερα καπέλα. Τα παιδιά διαχειρίστηκαν τα υλικά και συνεργάστηκαν σε ζεύγη για να βρουν τους συνδυασμούς. Έγινε καταγραφή των διαλόγων, καθώς και των συνδυασμών που σχημάτισαν. Η ανάλυση έγινε σε δύο επίπεδα: στο πρώτο επίπεδο αναλύθηκαν οι στρατηγικές επίλυσης και στο δεύτερο επίπεδο αναλύθηκαν χαρακτηριστικά της αλληλεπίδρασης, με έμφαση στους ρόλους που υιοθέτησαν τα παιδιά. Οι ομάδες που συμμετείχαν στην έρευνα ακολούθησαν τις δύο λιγότερο αποτελεσματικές στρατηγικές επίλυσης προβλήματος, την Τυχαία Δοκιμή και Σφάλμα και τη Συστηματική Δοκιμή. Όσον αφορά στους ρόλους που υιοθέτησαν τα παιδιά κατά την επίλυση του προβλήματος, ένα παιδί ήταν συνεργατικός αξιολογητής, δύο παιδιά ήταν παθητικοί συνεργάτες, τρία παιδιά ήταν εγωκεντρικοί καθοδηγητές και τέσσερα παιδιά ήταν συνεργατικοί καθοδηγητές. Τρεις ομάδες κατάφεραν να βρουν και τους 12 διαφορετικούς συνδυασμούς. Τα αποτελέσματα της μελέτης δείχνουν ότι υπήρξε σύνδεση ανάμεσα στις στρατηγικές επίλυσης και στους ρόλους που ανέλαβαν τα παιδιά.

Λέξεις-κλειδιά: Συνδυαστικός συλλογισμός, Προσχολική αγωγή, Συνεργατική επίλυση προβλημάτων

Παρουσίαση Έργου E-Twinning: Think Eco – Act Green για την Α' Δημοτικού

Μπάρμπα Μαρία

Εκπαιδευτικός Α/θμιας Εκπ/σης, 2ο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Ιωαννίνων,
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
mariabrbv@gmail.com

Γκαλτέμη Έλλη,

Εκπαιδευτικός, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής
Εκπαίδευσης, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
egkaltemi@gmail.com

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η παρουσίαση του έργου e-Twinning Think Eco-Act Green, που υλοποιήθηκε στο 2ο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Ιωαννίνων κατά το σχολικό έτος 2023-2024, με την Α' Τάξη. Έλαβαν μέρος 32 σχολεία από 10 χώρες, με μαθητές/-τριες ηλικίας 6-11 ετών, στοχεύοντας στην ευαισθητοποίηση για την ανακύκλωση, την ανάπτυξη υπευθυνότητας απέναντι στο περιβάλλον και τη δημιουργία θετικών στάσεων μέσω βιωματικών δραστηριοτήτων. Για τη συμμετοχή των μαθητών/τριών στο έργο ακολουθήθηκαν όλες οι απαραίτητες ενέργειες προστασίας των προσωπικών δεδομένων και η έγγραφη διασφάλιση της σύμφωνης γνώμης των γονέων. Οι 24 μαθητές/-τριες από την Ελλάδα εκτέλεσαν ποικίλες δραστηριότητες (διαδικτυακές συναντήσεις, παρακολούθηση κινούμενων σχεδίων, κατασκευές με ανακυκλώσιμα υλικά, ζωγραφική, παιχνίδια Bingo, παζλ, δημιουργία σχολικού πίνακα ενημέρωσης). Επιπλέον, απέκτησαν γνώσεις για την ασφάλεια στο διαδίκτυο (eSafety) και έμαθαν να χρησιμοποιούν νέα διαδικτυακά (εργαλεία Web 2.0). Χρησιμοποιήθηκαν πολλά ψηφιακά εργαλεία (Canva, PowerPoint, Wordwall, Photoshop, Bookcreator, Jigsawplanet, Google Forms, Zoom) με σκοπό την καλύτερη οργάνωση του έργου. Όλες οι δραστηριότητες δημοσιεύονταν σε κοινωνικά δίκτυα ενώ διεξάγονταν έρευνες σε μαθητές/-τριες, γονείς και εκπαιδευτικούς για την αξιολόγηση του προγράμματος. Στο τέλος του έργου, οι μαθητικές δημιουργίες παρουσιάστηκαν σε σχολικές εκθέσεις. Επίσης, οι δημιουργίες φωτογραφήθηκαν και αναρτήθηκαν σε Padlet και στην πλατφόρμα Twinspace. Η επιτυχία της όλης προσπάθειας αποτυπώθηκε στη θετική εμπειρία των μαθητών, την ενεργή εμπλοκή των γονέων, τη διεθνή συνεργασία και την ανάπτυξη νέων εκπαιδευτικών πρακτικών, επιτυγχάνοντας διάφορους παιδαγωγικούς στόχους και συνδέοντας γνωστικά αντικείμενα (γλώσσα, μαθηματικά, μελέτη περιβάλλοντος, τέχνες, προσωπική ανάπτυξη, αγγλικά, ΤΠΕ). Οι μαθητές/-τριες ανέπτυξαν δεξιότητες συνεργασίας, κριτικής σκέψης και ψηφιακού γραμματισμού, βελτιώνοντας, παράλληλα, το λεξιλόγιό τους στα ελληνικά και αγγλικά. Τέλος, η εμπειρία των παιδιών σε διεθνές πλαίσιο συνέβαλε στην ανταλλαγή πολιτισμικών εμπειριών και στην κατανόηση της σημασίας της ανακύκλωσης παγκοσμίως.

Λέξεις-Κλειδιά: ανακύκλωση, περιβαλλοντική συνείδηση, συνεργασία, e-twinning

(Προ)νήπια, πολλαπλάσια και υποπολλαπλάσια: Ερευνητικές προσεγγίσεις της Διδακτικής των Μαθηματικών στο Νηπιαγωγείο

Πήττα Γεωργία,
Υποψήφια Διδάκτωρ Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
g.pitta@uoi.gr

Βαμβακούση Ξανθή (Ξένια),
Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
xvamvak@uoi.gr

Η εργασία αυτή αποτελεί μέρος μιας έρευνας σχεδιασμού με στόχο την ανάπτυξη ενός προγράμματος δραστηριοτήτων για την ενίσχυση της πολλαπλασιαστικής σκέψης στην πρωτοσχολική ηλικία. Ερευνητικά δεδομένα έχουν δείξει πως τα μικρά παιδιά, ήδη από το νηπιαγωγείο, διαθέτουν ικανότητες πολλαπλασιαστικής σκέψης που σχετίζονται τόσο με τις συνεχείς όσο και με τις διακριτές ποσότητες. Οι ικανότητες αυτές μπορούν να ενισχυθούν με την έκθεση τους σε σχετικές άτυπες ή τυπικές εμπειρίες. Προς αυτή την κατεύθυνση, στο Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα για το Νηπιαγωγείο εμπεριέχονται στόχοι καλλιέργειας δεξιοτήτων που σχετίζονται με την πολλαπλασιαστική σκέψη. Ωστόσο, οι στόχοι αυτοί, αφενός αναφέρονται ρητά μόνο στις διακριτές ποσότητες (ομαδοποίηση αντικειμένων) και αφετέρου δεν παρέχουν στα παιδιά τα απαραίτητα γλωσσικά εργαλεία για την κατανόηση και την έκφραση των σχέσεων μεταξύ των ποσοτήτων που επεξεργάζονται. Για τον λόγο αυτό, δημιουργήσαμε ένα πρόγραμμα δραστηριοτήτων σκοπός του οποίου είναι η ενίσχυση της πολλαπλασιαστικής σκέψης στα παιδιά του Νηπιαγωγείου. Η εφαρμογή του προγράμματος έγινε σε 22 παιδιά (4-6 ετών) ενός σχολείου της πόλης των Ιωαννίνων, τα οποία συμμετείχαν σε τρεις δραστηριότητες πλαισιωμένες από ένα σενάριο. Ακόμη, τα παιδιά συμμετείχαν σε ατομικές συνεντεύξεις πριν και μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος. Ο σχεδιασμός του προγράμματος μας στηρίζεται σε τρεις αρχές: α) την ενιαία και παράλληλη αντιμετώπιση διακριτών και συνεχών ποσοτήτων β) την παροχή εμπειριών που σχετίζονται με τρεις μαθηματικές ενέργειες που είναι κοινές για διακριτές και συνεχείς ποσότητες και θεμελιώδεις στις πολλαπλασιαστικές καταστάσεις, δηλαδή τον ισομερισμό, την επανάληψη ποσότητας και τη μέτρηση με διαφορετικές μονάδες, και γ) την παροχή γλωσσικών εργαλείων για την έκφραση πολλαπλασιαστικών σχέσεων και, συγκεκριμένα, όρους για τα ακέραια πολλαπλάσια και τα αντίστοιχα υποπολλαπλάσια τους, καθώς και τους όρους δυάδα, τριάδα, κ.λπ. Τα ευρήματα μας δείχνουν ότι τα παιδιά αυτής της ηλικίας μπορούν να επιλύσουν πολλαπλασιαστικά προβλήματα ακόμη και σε πλαίσια διαφορετικά από εκείνα στα οποία διδάχτηκαν στο πλαίσιο της εφαρμογής. Ακόμη, αναδεικνύουμε και συζητάμε δι-ατομικές διαφορές μεταξύ προνηπίων και νηπίων, αλλά και μεταξύ των παιδιών της

ίδιας ηλικιακής ομάδας, με αναφορά στις επιδόσεις και τις στρατηγικές που χρησιμοποίησαν κατά την επίλυση των προβλημάτων.

Λέξεις Κλειδιά: Πολλαπλάσια, Υποπολλαπλάσια, Προνήπια, Νήπια, Επιδόσεις, Στρατηγικές

Βιβλιογραφική επισκόπηση για το φαινόμενο του μαγνητισμού στην προσχολική εκπαίδευση

Τζομάκα Αικατερίνη Χρυσοβαλάντου,
Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
pr08716@uoi.gr

Η παρούσα πτυχιακή εργασία ερευνά το φαινόμενο του μαγνητισμού στην προσχολική εκπαίδευση και πραγματεύεται δυο ερωτήματα τα οποία είναι: πως τα παιδιά αποτυπώνουν τα μαγνητιζόμενα και μη μαγνητιζόμενα αντικείμενα; Ποιες είναι οι ιδέες των παιδιών σε σχέση με το φαινόμενο του μαγνητισμού; Έχει σκοπό μέσα από τον εποικοδομητισμό να αναδείξει τις προϋπάρχουσες ιδέες των παιδιών συμβάλλοντας στη διεύρυνση τους με καινούργιες γνώσεις. Σημαντικό ρόλο σε αυτό κατέχει ο εκπαιδευτικός, ο οποίος είναι εκείνος που θα συνδράμει στην προβολή των ιδεών των παιδιών μέσω της γνωστικής σύγκρουσης και της συζήτησης και στην εποικοδόμησή τους. Θα παρουσιαστούν επίσης οι ιδέες που έχουν ήδη τα παιδιά προσχολικής ηλικίας για τα φυσικά φαινόμενα, αλλά και πώς αυτές διαμορφώνονται από το περιβάλλον στο οποίο ζουν. Προκειμένου να διερευνηθεί περισσότερο μελετήθηκε σχετική βιβλιογραφία από έγκυρα επιστημονικά περιοδικά και υλοποιήθηκε βιβλιογραφική επισκόπηση ακολουθώντας ορισμένους ερευνητικούς άξονες που σχετίζονται με τα ερευνητικά ερωτήματα της έρευνας. Εξαιτίας της ηλικίας στην οποία βρίσκονται τα παιδιά, το μέγεθος, το χρώμα και το βάρος του μαγνήτη επηρεάζουν την σκέψη τους. Οι ιδέες των μαθητών εξετάστηκαν από έρευνες που μελετούν την αλληλεπίδραση των μαγνητών και των υλικών. Επίσης στην εργασία αυτή προτείνονται παιγνιώδεις δράσεις σχετικές με το φαινόμενο του μαγνητισμού που απευθύνονται κυρίως σε παιδιά προσχολικής ηλικίας. Οι δράσεις που προτείνονται έχουν ως βασικό στόχο τα παιδιά να έρθουν σε επαφή με τα φυσικά φαινόμενα και πιο συγκεκριμένα την έλξη-απόωση.

Λέξεις- Κλειδιά: Εκπαίδευση, Μαγνητισμός, Νηπιαγωγείο

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Συνδυάζοντας Επιστήμη, Βιωματική Μάθηση και Καλλιτεχνική Δημιουργία

Τόκη Χριστίνα,
Μόνιμη εκπαιδευτικός, ΠΕ82, Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Νομού Άρτας,
ctoki76@gmail.com

Πεκλάρη Βασιλική,

Μόνιμη εκπαιδευτικός, φιλόλογος ΠΕ02, Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Νομού Άρτας,
vaswpek@yahoo.gr

Η παγκόσμια περιβαλλοντική κρίση καθιστά επιτακτική την ανάγκη για τη διαμόρφωση πολιτών με επιστημονική σκέψη, οικολογική ευαισθησία και υπεύθυνη στάση απέναντι στο περιβάλλον. Ανταποκρινόμενο σε αυτήν την πρόκληση, το 1ο ΕΠΑ.Λ. Άρτας υλοποίησε ένα διαθεματικό περιβαλλοντικό πρόγραμμα με θέμα τη ρύπανση των υδάτων, με στόχο την καλλιέργεια της περιβαλλοντικής συνείδησης και της ενεργού πολιτειότητας στους μαθητές. Το πρόγραμμα βασίστηκε σε βιωματικές και συνεργατικές παιδαγωγικές προσεγγίσεις και ξεκίνησε με την προβολή της ταινίας Erin Brockovich, που αποτέλεσε αφορμή για συζήτηση πάνω σε ζητήματα περιβαλλοντικής ρύπανσης και κοινωνικής ευθύνης. Ακολούθησαν παρατηρήσεις οικοσυστημάτων, συγκριτική μελέτη αστικού και φυσικού τοπίου, ορνιθοπαρατηρήσεις, καθαρισμοί ακτών και φωτογραφίες στο πλαίσιο επισκέψεων στα ΚΠΕ Αράχθου, Πραμάντων και Καστοριάς. Οι μαθητές, καταγράφοντας τη δράση με φωτογραφίες, συμμετείχαν ενεργά στην τεκμηρίωση των εμπειριών τους. Το πρόγραμμα εμπλουτίστηκε από τη συνεργασία με το Τμήμα Γεωπονίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και περιλάμβανε επισκέψεις σε μονάδες βιολογικού καθαρισμού και παραγωγής βιολογικού ελαιόλαδου, εστιάζοντας σε βιώσιμες πρακτικές. Παράλληλα, αξιοποιήθηκαν δημιουργική γραφή και καλλιτεχνική έκφραση: οι μαθητές συνέγραψαν αφηγηματικό κείμενο σχετικό με τη ρύπανση των υδάτων, το οποίο δραματοποιήθηκε με στόχο την ενίσχυση της ενσυναίσθησης, της δημιουργικότητας και της συνεργασίας. Τα αποτελέσματα της δράσης θα διαχυθούν με πολυτροπικά μέσα, όπως ενημερωτικό spot, αναρτήσεις σε ψηφιακές πλατφόρμες και παρουσιάσεις. Η συνολική εμπειρία ενίσχυσε την προσωπική ευθύνη των μαθητών, τις δεξιότητές τους και τη σύνδεση της επιστημονικής γνώσης με τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά προβλήματα.

Λέξεις – Κλειδιά: περιβαλλοντική εκπαίδευση, περιβαλλοντική συνείδηση, δημιουργική γραφή, ενεργός πολιτειότητα

**Η Ενσωμάτωση των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην Εκπαίδευση για την Αειφορία και τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) στο Νηπιαγωγείο:
Αντιλήψεις και Πρακτικές Εκπαιδευτικών Προσχολικής Αγωγής**

Χατζή Δήμητρα,

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια ΔΠΜΣ «Επιστήμες του Περιβάλλοντος, της Υγείας και της Αγωγής: Εκπαίδευση για την Αειφορία» του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
chatzidimitra85@gmail.com,

Λέφα Κωνσταντίνα,

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια ΔΠΜΣ «Επιστήμες του Περιβάλλοντος, της Υγείας και της Αγωγής: Εκπαίδευση για την Αειφορία» του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
konstantinalefa14@gmail.com,

Λοκόση Άννα,

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια ΔΠΜΣ «Επιστήμες του Περιβάλλοντος, της Υγείας και της Αγωγής: Εκπαίδευση για την Αειφορία» του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
lokosianna@gmail.com,

Μάκου Αθανασία,

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια ΔΠΜΣ «Επιστήμες του Περιβάλλοντος, της Υγείας και της Αγωγής: Εκπαίδευση για την Αειφορία» του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
athanasia827@gmail.com,

Μανούση Μαρία,

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια ΔΠΜΣ «Επιστήμες του Περιβάλλοντος, της Υγείας και της Αγωγής: Εκπαίδευση για την Αειφορία» του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
manousimaria5@gmail.com,

Μυλωνάς Άγγελος,

Μεταπτυχιακός Φοιτητής ΔΠΜΣ «Επιστήμες του Περιβάλλοντος, της Υγείας και της Αγωγής: Εκπαίδευση για την Αειφορία» του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
aggelos.p.mylonas@gmail.com,

Κολοκούρη Ελένη,

Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
ekolokouri@uoi.gr

Η παρούσα έρευνα εξετάζει την ενσωμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού στη εκπαίδευση για την αειφορία και τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) στο νηπιαγωγείο, εστιάζοντας στις αντιλήψεις και πρακτικές των εκπαιδευτικών προσχολικής αγωγής στην Ελλάδα. Η εκπαίδευση για τα δικαιώματα του παιδιού από προσχολική ηλικία αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για τη διαμόρφωση αξιών, στάσεων και δεξιοτήτων ενισχύοντας την κοινωνική συνείδηση και την ενεργό πολιτεότητα. Παράλληλα, οι 17 ΣΒΑ του ΟΗΕ προσφέρουν ένα θεσμικό πλαίσιο που προάγει την εκπαίδευση ως μέσο κοινωνικής αλλαγής και ισότητας. Στόχος της έρευνας είναι να καταγράψει απόψεις και πρακτικές των εκπαιδευτικών και να αναδείξει προτάσεις για την ενίσχυση της εκπαίδευσης για την αειφορία και τα δικαιώματα του παιδιού ως αλληλένδετα μαθησιακά πεδία. Η μελέτη αξιοποιεί ποιοτική μεθοδολογία, συλλέγοντας δεδομένα μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων διάρκειας 10' κατά μέσο όρο από 21 εκπαιδευτικούς προσχολικής αγωγής που υπηρετούν σε νηπιαγωγεία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ιωαννίνων. Οι ερωτήσεις επικεντρώνονται σε θέματα όπως η σημασία της ενσωμάτωσης των δικαιωμάτων του παιδιού στην εκπαίδευση για την αειφορία, διδακτικές μέθοδοι-εκπαιδευτικά εργαλεία, προκλήσεις καθώς και ανάγκες επιμόρφωσης. Τα δεδομένα αναλύονται με θεματική ανάλυση με τη βοήθεια

του λογισμικού ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων NVivo 15 προκειμένου να αναδειχθούν εμπειρίες και ανάγκες των εκπαιδευτικών καθώς και προοπτικές βελτίωσης του αναλυτικού προγράμματος. Η έρευνα είναι σε εξέλιξη και τα αναμενόμενα ευρήματα περιλαμβάνουν την ανάδειξη της σημασίας της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών για τα δικαιώματα του παιδιού και την αειφορία, την αναγνώριση θετικών στάσεων αλλά και περιορισμών στην εφαρμογή δράσεων για τα δικαιώματα του παιδιού και την αειφορία καθώς και την ανάγκη ανάπτυξης ευέλικτων προγραμμάτων σπουδών που να συνδυάζουν τις αξίες της βιώσιμης ανάπτυξης με τα δικαιώματα του παιδιού. Η έρευνα δύναται να προσφέρει χρήσιμα συμπεράσματα για τη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας με επίκεντρο τα δικαιώματα του παιδιού και την αειφορία συμβάλλοντας ουσιαστικά στη διαμόρφωση ενεργών και υπεύθυνων πολιτών από την πρώιμη ηλικία.

Λέξεις – Κλειδιά: Δικαιώματα του Παιδιού, Αειφορία, Αντιλήψεις Εκπαιδευτικών, Προσχολική Αγωγή, Ενεργός Πολιτειότητα

Συμπερίληψη μαθητών με αναπηρία στο γενικό σχολείο. Στάσεις και αντιλήψεις εκπαιδευτικών, γονέων και μαθητών για συνεκπαίδευση.

Δελμηήτρου Φ. Βικτωρία,
Δασκάλα MEd, Φοιτήτρια Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
vikidelimitrou@hotmail.com

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα υιοθετεί τις αρχές της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, ενσωματώνοντας μαθητές με και χωρίς αναπηρία στο γενικό σχολείο. Η διεπιστημονική συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και υποστηρικτικών επαγγελματιών, καθώς και η αποδοχή της διαφορετικότητας στο πλαίσιο της Παιδαγωγικής των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, αποτελούν βασικούς πυλώνες για τη δημιουργία ενός «Σχολείου για Όλους». Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στη μελέτη των στάσεων και αντιλήψεων που διαμορφώνουν την εμπειρία της συνεκπαίδευσης στο γενικό σχολείο. Συγκεκριμένα, εξετάζει τον ρόλο των εκπαιδευτικών, των γονέων και των μαθητών τυπικής ανάπτυξης στη διαδικασία ένταξης μαθητών με αναπηρία, βάσει ανασκόπησης της σχετικής βιβλιογραφίας. Πρόκειται για βιβλιογραφική μελέτη, η οποία στηρίζεται σε ελληνικές και διεθνείς πηγές, θεσμικά κείμενα, επιστημονικές έρευνες και θεωρητικά μοντέλα (όπως το μοντέλο της Epstein). Αναλύεται η θεσμική διάσταση της συνεκπαίδευσης στην Ελλάδα, ο ρόλος των επιμέρους εμπλεκόμενων και οι παράγοντες που ενισχύουν ή δυσχεραίνουν την επιτυχή εφαρμογή της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης. Κοινή παραδοχή αποτελεί το ότι η συνεκπαίδευση προϋποθέτει συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών, γονέων και μαθητών τυπικής ανάπτυξης. Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να καλλιεργήσουν σχέσεις εμπιστοσύνης και να εφαρμόζουν διαφοροποιημένες διδακτικές προσεγγίσεις. Η εμπλοκή των γονέων ενισχύει την εκπαιδευτική διαδικασία και την κοινωνική ένταξη των παιδιών. Τέλος, η στάση των συμμαθητών αποτελεί κρίσιμο παράγοντα: θετικές στάσεις ενισχύουν τη συνεκπαίδευση, ενώ αρνητικές προκαταλήψεις οδηγούν σε κοινωνικό αποκλεισμό. Η ερευνητική βιβλιογραφία καταδεικνύει αντιφατικά αποτελέσματα, αναδεικνύοντας την ανάγκη για περαιτέρω ευαισθητοποίηση και υποστήριξη όλων των εμπλεκόμενων.

Λέξεις κλειδιά: Συνεκπαίδευση μαθητών με και δίχως αναπηρία, αλληλεπίδραση αυτών, γονική εμπλοκή, ο ρόλος των εκπαιδευτικών

Γενετικά σύνδρομα που προκαλούν καθυστέρηση στον λόγο

Εμμανουηλίδης Αλέξανδρος,
Φοιτητής Τμήματος Λογοθεραπείας,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
slt01397@uoi.gr,

Λιγουδής Πασχάλης,
Φοιτητής Τμήματος Λογοθεραπείας,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
slt01434@uoi.gr,

Νικολάκης Παύλος,
Φοιτητής Τμήματος Λογοθεραπείας,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
slt01462@uoi.gr

Ο σκοπός της εργασίας είναι να μελετηθούν κάποια γενετικά σύνδρομα τα οποία προκαλούν καθυστέρηση στον λόγο. Συγκεκριμένα αναλύονται το σύνδρομο Angelman, το σύνδρομο Down, το σύνδρομο Fragile X και το σύνδρομο Williams. Για κάθε σύνδρομο παρουσιάζονται μια ιστορική αναδρομή, τα αίτια, τα χαρακτηριστικά που εμφανίζει, η γλωσσική ανάπτυξη και λειτουργία και η λογοθεραπευτική παρέμβαση. Επίσης, παρουσιάζονται και εικόνες και βίντεο για κάθε σύνδρομο ξεχωριστά ώστε να γίνουν πιο κατανοητά τα χαρακτηριστικά του. Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε είναι η ανασκόπηση της τρέχουσας βιβλιογραφίας μέσω 6 επιστημονικών άρθρων των τελευταίων ετών όπου τα περισσότερα αντλήθηκαν από το PubMed αλλά και μέσω 5 σχετικών συγγραμμάτων. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από αυτήν την εργασία, μέσω της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, είναι ότι τα σύνδρομα αυτά παρουσιάζουν καθυστέρηση στον λόγο αλλά και πολλά άλλα γλωσσικά ελλείμματα σε πολλούς τομείς της γλώσσας και της ομιλίας με αποτέλεσμα να επηρεάζουν την επικοινωνία αυτών των παιδιών.

Λέξεις – Κλειδιά: Γενετικά σύνδρομα, καθυστέρηση λόγου, γλωσσική ανάπτυξη, λογοθεραπευτική παρέμβαση

Καλλιεργώντας τη Συμπερίληψη στη Σχολική Πράξη: Ένα Βιωματικό Σενάριο για τη ΣΤ' Δημοτικού με επίκεντρο την Κινητική Αναπηρία

Καλαμίδα Ελένη

Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,

Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

el10118@uoi.gr

Η παρούσα εισήγηση αφορά ένα τετράωρο διαθεματικό διδακτικό σενάριο, το οποίο σχεδιάστηκε στο πλαίσιο του πανεπιστημιακού μαθήματος «Συμπεριληπτική Εκπαίδευση: Ένα σχολείο για όλους» στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Το σενάριο απευθύνεται σε μαθητές/τριες της ΣΤ' Δημοτικού και έχει ως βασικό σκοπό την ενίσχυση της συμπερίληψης παιδιών με κινητική αναπηρία στην καθημερινότητα της σχολικής τάξης. Οι κεντρικοί εκπαιδευτικοί στόχοι του σεναρίου είναι η καλλιέργεια θετικών στάσεων των μαθητών/τριών απέναντι στη διαφορετικότητα, η ενδυνάμωση της ενσυναίσθησης, της συνεργατικής διάθεσης και της κοινωνικής αποδοχής, καθώς και η κατανόηση των εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι μαθητές/τριες με κινητικές δυσκολίες, προτείνοντας πρακτικές που ενισχύουν την συμπεριληπτική κουλτούρα. Το σενάριο αξιοποιεί το ισχύον Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών των γνωστικών αντικειμένων της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής, της Γλώσσας, των Εικαστικών, της Θεατρικής Αγωγής, της Πληροφορικής και των Εργαστηρίων Δεξιότητων. Η μεθοδολογική προσέγγιση βασίζεται σε σύγχρονες αρχές της κοινωνικοπολιτισμικής και βιωματικής μάθησης, με αξιοποίηση ενεργητικών διδακτικών τεχνικών όπως οι προσομοιώσεις, ο καταγισμός ιδεών, η εργασία σε ομάδες, το παιχνίδι ρόλων, η δημιουργική γραφή και η εικαστική έκφραση, επιδιώκοντας μια ολιστική προσέγγιση του φαινομένου της συμπερίληψης. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην αξιοποίηση της διαφοροποιημένης διδασκαλίας, εξασφαλίζοντας την ισότιμη συμμετοχή όλων των μαθητών/τριών με και χωρίς αναπηρία. Η αξιολόγηση του σεναρίου πραγματοποιήθηκε μέσω θεωρητικής βιβλιογραφικής τεκμηρίωσης και αναστοχαστικών συζητήσεων στο πανεπιστημιακό πλαίσιο, οι οποίες ανέδειξαν αφενός σημαντική ενίσχυση της ευαισθητοποίησης και της κοινωνικής συνείδησης των φοιτητών/τριών που συμμετείχαν και αφετέρου την παιδαγωγική αξία της εμπλοκής των μαθητών/τριών σε δράσεις που ενισχύουν τη συμπερίληψη και καλλιεργούν την κοινωνική ευθύνη. Η ανάλυση των δεδομένων τεκμηριώνει την επίτευξη των στόχων, υποδεικνύοντας την αποτελεσματικότητα των βιωματικών δραστηριοτήτων στην καλλιέργεια της συμπερίληψης και της ευαισθητοποίησης των μαθητών/τριών απέναντι στην αναπηρία. Η εφαρμογή του σεναρίου αναμένεται να λειτουργήσει υποστηρικτικά για τους/τις εκπαιδευτικούς που επιδιώκουν να οικοδομήσουν συμπεριληπτικά μαθησιακά περιβάλλοντα, συμβάλλοντας στη δημιουργία ενός σχολείου χωρίς αποκλεισμούς.

Λέξεις-κλειδιά: Διδακτικό σενάριο, συμπερίληψη, κινητική αναπηρία, βιωματική μάθηση, ευαισθητοποίηση.

**Στάσεις και απόψεις Φιλολόγων Εκπαιδευτικών Ειδικής Αγωγής για την
ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων μαθητών Ειδικής Εκπαίδευσης κατά τη
διδασκαλία φιλολογικών μαθημάτων**

Κεραμάρη Ελένη

Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής Med, Υποψήφια Διδάκτωρ Τμήματος Φιλολογίας,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
e.keramari@uoi.gr

Γεωργίου Άννα

Φιλολόγος, Υποψήφια Διδάκτωρ Τμήματος Φιλολογίας.
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
anna_jd@hotmail.com

Έρευνες έχουν δείξει ότι οι μαθητές με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων. Η παρούσα έρευνα έχει ως στόχο τη διερεύνηση των στάσεων και των απόψεων των Φιλολόγων Εκπαιδευτικών Ειδικής Αγωγής αναφορικά με την ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών ειδικής εκπαίδευσης κατά τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων. Για τις ανάγκες της μελέτης μας πραγματοποιήθηκε ποιοτική έρευνα. Το ερευνητικό μας δείγμα αποτέλεσαν πέντε Φιλολόγοι Ειδικής Αγωγής, που υπηρετούν ως εκπαιδευτικοί Τμημάτων Ένταξης και Παράλληλης Στήριξης, σε Γυμνάσια και Λύκεια της Ηπείρου. Από τη συλλογή των ερευνητικών δεδομένων με τη μέθοδο των ημιδομημένων συνεντεύξεων και τη θεματική ανάλυση περιεχομένου των δεδομένων αυτών προέκυψαν τα παρακάτω αποτελέσματα. Οι εκπαιδευτικοί δυσκολεύονται να ορίσουν την έννοια κοινωνικές δεξιότητες, αντιλαμβάνονται τη σημαντικότητα του ρόλου τους στην ανάπτυξη των συγκεκριμένων δεξιοτήτων, θεωρούν τα φιλολογικά μαθήματα ως τα πλέον κατάλληλα για την ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων, καταγράφουν τους παράγοντες που δυσχεραίνουν το έργο τους, αναφέρονται σε εναλλακτικές τεχνικές διδασκαλίας που χρησιμοποιούν και επισημαίνουν την αναγκαιότητα επιμόρφωσής τους στον τομέα ανάπτυξης των κοινωνικών δεξιοτήτων. Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν ότι η ύπαρξη ενός «διδακτικού εργαλείου» θα διευκόλυνε την εκπαιδευτική διαδικασία και θα ενίσχυε την αποτελεσματικότητα της προσπάθειάς τους να αναπτύξουν τις κοινωνικές δεξιότητες των μαθητών ειδικής εκπαίδευσης μέσω της διδασκαλίας φιλολογικών μαθημάτων.

Λέξεις κλειδιά: κοινωνικές δεξιότητες, ειδική εκπαίδευση, φιλόλογοι, Παράλληλη στήριξη, Τμήμα ένταξης

Διαφοροποιημένη Διδασκαλία: Εφαρμογή σε μαθητές Α' Γυμνασίου στο μάθημα της Οδύσσειας

Κουφού Μαρία,

Εκπαιδευτικός ΠΕ 02.50, MSc Σχολικής Ψυχολογίας

mariakoufou@gmail.com

Η συμπερίληψη των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (ΕΕΑ) αποτελεί βασική πρόκληση για το σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα. Η διαφοροποιημένη διδασκαλία (Differentiated Instruction) αναδεικνύεται ως μία από τις πλέον αποτελεσματικές στρατηγικές για την ενίσχυση της συμμετοχής και της υποστήριξης αυτών των μαθητών. Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι η παρουσίαση των βασικών αρχών της διαφοροποιημένης διδασκαλίας και η ανάδειξη της συμβολής της στη δημιουργία ενός συμπεριληπτικού μαθησιακού περιβάλλοντος μέσα από μια περίπτωση εφαρμογής της διαφοροποιημένης διδασκαλίας σε μαθητές Α' Γυμνασίου, στο μάθημα της Οδύσσειας. Μέσω αυτής της εφαρμογής επιδιώχθηκε η προώθηση της ενεργούς συμμετοχής, της κατανόησης και της κριτικής σκέψης των μαθητών. Αφού μελετήθηκε η σύνθεση της τάξης, η οποία περιλάμβανε μαθητές με ποικίλα μαθησιακά προφίλ έγινε προσαρμογή του περιεχομένου, της διαδικασίας και του μαθησιακού προϊόντος και τέθηκαν οι εκπαιδευτικοί στόχοι με έμφαση στην κατανόηση της αφηγηματικής δομής και των χαρακτήρων της Οδύσσειας. Χρησιμοποιήθηκαν στρατηγικές, όπως η διαφοροποίηση περιεχομένου με τη χρήση πολυμεσικού υλικού (βίντεο, ψηφιακές πλατφόρμες), η ευέλικτη ομαδοποίηση και η διαδραστική μάθηση μέσω δραματοποίησης και χαρτογράφησης των ταξιδιών του Οδυσσέα. Επίσης, αξιοποιήθηκαν τα μέσα της τεχνολογίας για την υποστήριξη της μάθησης, μέσω εργαλείων όπως το Kahoot, το Padlet και οι διαδραστικές παρουσιάσεις. Η αποτίμηση των αποτελεσμάτων έδειξε ότι υπήρξε αυξημένη συμμετοχή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία, παρατηρήθηκε βελτίωση στην κατανόηση του κειμένου και στην ανάπτυξη της αυτονομίας των μαθητών, ενώ, παράλληλα, εντοπίστηκαν προκλήσεις, όπως η διαχείριση του διδακτικού χρόνου και η ανάγκη συνεχούς επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στην εφαρμογή της διαφοροποιημένης διδασκαλίας. Επομένως, η διαφοροποιημένη διδασκαλία αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο για την ενίσχυση της μαθησιακής εμπειρίας και της εκπαιδευτικής συμπερίληψης, προωθώντας ένα πιο προσαρμοσμένο και συμμετοχικό περιβάλλον μάθησης και θα πρέπει να κατέχει σημαίνοντα ρόλο στο σύγχρονο σχολείο.

Λέξεις – κλειδιά: Διαφοροποιημένη Διδασκαλία, Εφαρμογή, Γυμνάσιο

Γενετικά σύνδρομα που προκαλούν καθυστέρηση στο λόγο

Μπάστας Εμμανουήλ
Φοιτητής, Τμήμα Λογοθεραπείας,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
slt01457@uoi.gr

Ο σκοπός της συγκεκριμένης παρουσίασης είναι να ενημερώσει αναφορικά με γενετικά σύνδρομα που προκαλούν καθυστέρηση στο λόγο. Αναλυτικότερα, γίνεται λόγος για το σύνδρομο του εύθραυστου Χ (fragile X syndrome), την τρισωμία 21 (Down syndrome) την τρισωμία 13 (Patau Syndrome) την τρισωμία 18 (Edwards Syndrome), το σύνδρομο Williams και το σύνδρομο Angelman. Κάθε ένα από αυτά αποτελείται από μία εισαγωγή, τα επιδημιολογικά στοιχεία, τα συμπτώματα/σημεία που εντοπίζονται και την θεραπεία/προσέγγιση που αξιοποιείται για το όσο το δυνατόν καλύτερη λειτουργικότητα του ατόμου. Για όλα τα σύνδρομα υπάρχουν και εικόνες για την καλύτερη κατανόηση. Για τη δημιουργία αυτής παρουσίασης χρησιμοποιήθηκε βιβλιογραφική ανασκόπηση 10 άρθρων, ως επί το πλείστον της τελευταίας πενταετίας, τα οποία ελήφθησαν από τον ιστότυς όπως το nature, το NIH (National Institute of Health (H.P.A.)), το PAMJ (Pan African Medical Journal) και το Wiley Online Library. Τα αποτελέσματα από αυτήν την βιβλιογραφική ανασκόπηση αναδεικνύουν τις επιπτώσεις που έχουν αυτά τα σύνδρομα στην ανάπτυξη του λόγου των παιδιών, καθιστώντας τα μη ικανούς ομιλητές, επηρεάζοντας τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες

Λέξεις – Κλειδιά: Γενετικά σύνδρομα, καθυστέρηση λόγου, Down Syndrome, Edwards Syndrome, Patau Syndrome, fragile X syndrome, Williams syndrome, Angelman Syndrome

(Διαβα)ζώντας με τον αυτισμό στην σχολική και προσχολική ηλικία

Μπάστας Εμμανουήλ,
Φοιτητής Λογοθεραπείας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
slt01457@uoi.gr

Τσιώκου Αγγελική,
Φοιτήτρια Λογοθεραπείας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
slt01534@uoi.gr

Η εργασία αυτή έχει ως στόχο να παρουσιάσει λεπτομέρειες σχετικά με την Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) και τη συμβολή της μεθόδου PECS στην βελτίωση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων παιδιών με αυτισμό, τα οποία έχουν ελάχιστο έως καθόλου λόγο. Αναλυτικότερα γίνεται αναφορά στα διαγνωστικά κριτήρια, στην κλινική εικόνα, όπως οι δυσκολίες στην κοινωνική αλληλεπίδραση, η καθυστερημένη ή απουσία ομιλίας, στη διάγνωση, την αντιμετώπιση και την μέθοδο PECS, που αποτελεί ένα σύστημα εναλλακτικής επικοινωνίας μέσω εικόνων, το οποίο βοηθά τα παιδιά να

εκφράζουν τις ανάγκες τους με έναν πιο λειτουργικό τρόπο. Η μελέτη στηρίχθηκε σε βιβλιογραφική ανασκόπηση 10 άρθρων, χρησιμοποιώντας έγκυρες πηγές, όπως

PubMed, Scopus, MDPI (Multidisciplinary Digital Publishing Institute) και World Health Organization. Τα άρθρα που επιλέχθηκαν ήταν πρόσφατα και σχετιζόμενα άμεσα με το θέμα της εργασίας. Σύμφωνα με τα δεδομένα, η εφαρμογή του PECS μπορεί να φέρει σημαντική βελτίωση στην επικοινωνία, ενώ συμβάλλει και στη μείωση ανεπιθύμητων συμπεριφορών. Όταν η μέθοδος εφαρμόζεται από νωρίς και με συνέπεια, έχει πολύ θετική επίδραση τόσο για το παιδί όσο και για το περιβάλλον του.

Λέξεις – Κλειδιά: Αυτισμός, ΔΑΦ, PECS, αλαλία, εναλλακτικός τρόπος επικοινωνίας

Το Πρόγραμμα Σπουδών της Ειδικής Εκπαίδευσης στο σύγχρονο Νηπιαγωγείο

Παππά Αλεξάνδρα,

Διδάκτωρ – Νηπιαγωγός, alex.pappa@uoi.gr,

Σακελλαρίου Μαρία

Ομότιμη Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
marisak@uoi.gr

Στη σημερινή εποχή η Παιδεία καλείται να αντιμετωπίσει ολοένα αυξανόμενες προκλήσεις, ώστε να καταφέρει να επιτελέσει το ζωτικής σημασίας έργο της για την κοινωνία των πολιτών. Τις τελευταίες δεκαετίες μεγάλο βάρος της εκπαιδευτικής πολιτικής αφιερώνεται στην Ειδική Εκπαίδευση προκειμένου τα άτομα που ανήκουν σε εύλωτες ομάδες με αναπηρίες, μαθησιακές δυσκολίες ή κοινωνικές αδυναμίες να χαίρουν ισότιμης συμμετοχής στην εκπαιδευτική διαδικασία. Βασικό πυλώνα της Ειδικής Εκπαίδευσης, ομοίως με τη Γενική, αποτελούν τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών που έχουν εκπονηθεί για μαθητές με αναπηρίες, με διαταραχή αυτιστικού φάσματος και με μαθησιακές δυσκολίες. Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνηθούν οι απόψεις Νηπιαγωγών που εργάζονταν σε δομές της Ειδικής Εκπαίδευσης (Ειδικά Νηπιαγωγεία, Τμήματα ένταξης, Παράλληλη στήριξη) για την εφαρμογή των αναλυτικών προγραμμάτων στην προσχολική εκπαίδευση. Στην έρευνα συμμετείχαν 25 Νηπιαγωγοί Ειδικής Εκπαίδευσης από την Περιφέρεια Ηπείρου, που εξέφρασαν τις απόψεις τους μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν αρχικά ότι οι εκπαιδευτικοί ενσωματώνουν στη διδασκαλία τους στοιχεία από τα αναλυτικά προγράμματα της Γενικής και της Ειδικής Εκπαίδευσης, ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών/τριών. Ως σημαντικότερα θετικά στοιχεία των προγραμμάτων σπουδών οι εκπαιδευτικοί σημείωσαν την προώθηση της ομαδοσυνεργατικής μάθησης και την ύπαρξη ξεκάθαρων σκοπών και στόχων στη διδασκαλία. Οι Νηπιαγωγοί στην πλειονότητά τους θεώρησαν αχίλλειο πτέρνα όλων των αναλυτικών προγραμμάτων την περιπλοκότητα και τον όγκο του περιεχομένου, ενώ οι γενικολογίες και η έλλειψη ικανού αριθμού πρακτικών παραδειγμάτων δυσχεραίνει την εξατομίκευση της διδασκαλίας και τη διαχείριση δύσκολων περιστατικών. Τέλος, κατά την ανάλυση των δεδομένων διαπιστώθηκαν σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών ανάλογα με τη δομή εκπαίδευσης όπου εργάζονται, κυρίως αναφορικά με το είδος του αναλυτικού προγράμματος που επιλέγουν να εφαρμόσουν στην τάξη. Η έρευνα θα μπορούσε να αποτελέσει έναυσμα

για περαιτέρω διερεύνηση των απόψεων των Νηπιαγωγών Ειδικής Εκπαίδευσης για τα προγράμματα σπουδών, καθώς το συγκεκριμένο θέμα δεν έχει διερευνηθεί επαρκώς για τη βαθμίδα του Νηπιαγωγείου.

Λέξεις Κλειδιά: Πρόγραμμα Σπουδών, Ειδική Εκπαίδευση, Νηπιαγωγείο

**Η καλλιέργεια της αναγνωστικής κατανόησης μαθητών με Μαθησιακές
Δυσκολίες: Μια εκπαιδευτική παρέμβαση**

Πρίντζιου Μαρία,
Φοιτήτρια Τ.Ε.Π.Ε.Κ.Ε.
Πανεπιστημίου Πατρών
up1083350@ac.upatras.gr

Τσατσούλη Ιωάννα,
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Τμήματος Εκπαιδευτικής Και Κοινωνικής Πολιτικής,
Πανεπιστημίου Μακεδονίας,
mea25013@uom.edu.gr

Τσεσμελή Στυλιανή,
Επίκουρη Καθηγήτρια Τ.Ε.Π.Ε.Κ.Ε.
Πανεπιστημίου Πατρών,
stsesmeli@upatras.gr

Ο σκοπός της μελέτης ήταν να αξιολογήσει την επίδραση μιας μορφολογικής παρέμβασης σύνθετου λεξιλογίου στην αναγνωστική κατανόηση μαθητών δημοτικού με Μαθησιακές Δυσκολίες (Μ.Δ.). Οι συμμετέχοντες ήταν 54 μαθητές οκτώ δημοτικών σχολείων (Γ΄- Στ΄ τάξη) των Νομών Αχαΐας και Αργολίδας, οι οποίοι εντάχθηκαν στις εξής ομάδες: (i) Ομάδα παρέμβασης μαθητών με Μ.Δ. (18 μαθητές/13 αγόρια, Μ.Ο. χρονολογικής ηλικίας: 10.05 έτη), οι οποίοι φοιτούσαν σε Τμήματα Ένταξης και συμμετείχαν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα (ii) Ομάδα ελέγχου μαθητών με Μ.Δ. (18 μαθητές/15 αγόρια, Μ.Ο. χρονολογικής ηλικίας: 10.04 έτη), οι οποίοι φοιτούσαν σε Τμήματα Ένταξης (iii) Ομάδα ελέγχου μαθητών τυπικής ανάπτυξης (18 μαθητές/8 αγόρια, Μ.Ο. χρονολογικής ηλικίας: 8.90 έτη). Οι μαθητές των ομάδων ελέγχου δεν συμμετείχαν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Όλοι οι μαθητές αξιολογήθηκαν προκαταρκτικά μέσω σταθμισμένων κριτηρίων ανάγνωσης (ψευδο)λέξεων, ορθογραφίας, αναγνωστικής κατανόησης κειμένων, λεξιλογίου και αναλογίας λέξεων (μη σταθμισμένο). Οι δύο ομάδες των μαθητών με Μ.Δ. είχαν στατιστικώς ίδια επίδοση σε όλα τα προκαταρκτικά κριτήρια, ενώ η ομάδα παρέμβασης παρουσίασε σημαντικά χαμηλότερη επίδοση από την ομάδα ελέγχου των μαθητών τυπικής ανάπτυξης. Η παρέμβαση περιλάμβανε την προ-αξιολόγηση, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα και την μετα-αξιολόγηση. Όλοι οι μαθητές αξιολογήθηκαν κατά την προ-/μετα-αξιολόγηση στην αναγνωστική κατανόηση κειμένων σύνθετου λεξιλογίου· στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα οι μαθητές της ομάδας παρέμβασης έλαβαν συστηματική διδασκαλία του μορφολογικά σύνθετου λεξιλογίου μέσω της στρατηγικής επίλυσης μορφολογικού προβλήματος. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η ομάδα παρέμβασης παρουσίασε στατιστικώς σημαντική βελτίωση στην αναγνωστική

κατανόηση των κειμένων συγκριτικά με τις δύο ομάδες ελέγχου, οι οποίες δεν παρουσίασαν σημαντική μεταβολή. Οι ιεραρχικές αναλύσεις παλινδρόμησης έδειξαν ότι η ανάγνωση/ορθογραφία λέξεων, η κατανόηση κειμένου και το προφορικό λεξιλόγιο προέβλεψαν σημαντικά την αναγνωστική κατανόηση των κειμένων από τους μαθητές μετά την παρέμβαση. Τα αποτελέσματα της μελέτης είναι συμβατά με τη διεθνή βιβλιογραφία και υποδηλώνουν τη σημασία της άσκησης του σύνθετου λεξιλογίου μέσω της μορφολογικής στρατηγικής στη βελτίωση της αναγνωστικής ικανότητας σε μαθητές με Μ.Δ.

Λέξεις κλειδιά: Αναγνωστική κατανόηση, Λεξιλόγιο, Εκπαιδευτική Παρέμβαση, Μαθησιακές Δυσκολίες, Μαθητές δημοτικού

Γεύσεις, Μνήμες Και Περιβάλλον: Ένα Συμπεριληπτικό Ταξίδι Μάθησης

Τόκη Χριστίνα,
Εκπαιδευτικός ΠΕ82, ΔΔΕ Άρτας
ctoki1976@gmail.com,

Πεκλάρη Βασιλική,
ΠΕ02 ΕΑΕ, ΔΔΕ Άρτας,
vaswpek@yahoo.gr

Γεωργίου Αλεξάνδρα,
ΠΕ03 ΕΑΕ, ΔΔΕ Άρτας,
alexandragrg@yahoo.gr

Στο πλαίσιο της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης και της διαθεματικής προσέγγισης, υλοποιήθηκε μια συνεργασία μεταξύ του 1ου ΕΠΑ.Λ. Άρτας και του ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ.-Λ. Άρτας, με στόχο την καλλιέργεια της ενεργού πολιτειότητας, τη διαπολιτισμική προσέγγιση και την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση. Η δράση στηρίχθηκε σε σύγχρονες παιδαγωγικές θεωρίες, όπως η Ζώνη Επικείμενης Ανάπτυξης του Vygotsky, και αξιοποίησε βιωματικές, συνεργατικές και διαθεματικές δραστηριότητες. Αφετηρία αποτέλεσε το μυθιστόρημα Λωξάντρα της Μ. Ιορδανίδου, το οποίο χρησιμοποιήθηκε για τη μελέτη κοινών πολιτισμικών και διατροφικών στοιχείων Ελλήνων και Τούρκων. Οι μαθητές, οργανωμένοι σε μικτές ομάδες, ανέλυσαν λογοτεχνικά αποσπάσματα, συνέταξαν γλωσσάρι, παρουσίασαν παραδοσιακές συνταγές και διερεύνησαν ιστορικά και κοινωνικά συμφραζόμενα. Η δράση εμπλουτίστηκε με προσεγγίσεις γύρω από τη μεσογειακή διατροφή, την ελιά ως πολιτισμικό σύμβολο και την καλλιέργειά της στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης. Κατά την επίσκεψη σε τοπικό συσκευαστήριο ελιάς, οι μαθητές ενημερώθηκαν για τη διαδικασία παραγωγής και επεξεργάστηκαν δεδομένα κόστους και εσόδων, συνδυάζοντας περιβαλλοντική εκπαίδευση με βασικές μαθηματικές δεξιότητες. Επιπλέον, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Νερού, δημιούργησαν κολλάζ με ανακυκλώσιμα υλικά, ενισχύοντας την οικολογική τους συνείδηση. Η δράση ενίσχυσε γνωστικές και ψυχοκοινωνικές δεξιότητες, ενδυνάμωσε

τη φιλαναγνωσία και δημιούργησε γέφυρες επικοινωνίας και αποδοχής μεταξύ των μαθητών. Στο πλαίσιο της συνέχειας, προτείνονται δράσεις όπως η διοργάνωση «Εβδομάδας Γεύσης και Μνήμης» και η δημιουργία podcast με αφηγήσεις γύρω από την πολιτισμική συνύπαρξη, προωθώντας την ενσυναίσθηση, την έκφραση και τη δημιουργική συνεργασία.

Λέξεις – Κλειδιά: Συμπερίληψη, Διαθεματικότητα, Βιωματική Εκπαίδευση, Διαπολιτισμικότητα, Βιώσιμη Ανάπτυξη

Η έννοια του έθνους στις απόψεις των συντηρητικών: 1929 – 1936

Μαναριώτης Δημήτριος,

Απόφοιτος τμήματος Ιστορίας & Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
manariotisj@gmail.com

Στην εισήγησή μας θα παρουσιάσουμε τις απόψεις των «Συντηρητικών» παιδαγωγών και πολιτικών, σχετικά με την έννοια του Έθνους, στην περίοδο του Μεσοπολέμου και συγκεκριμένα το χρονικό διάστημα από το 1929-1936. Για την καταγραφή και παρουσίαση των στοιχείων, χρησιμοποιούμε τις πρωτογενείς πηγές που έχουμε στη διάθεσή μας και συγκεκριμένα, τα κείμενα των «συντηρητικών» παιδαγωγών, τις απόψεις των βουλευτών όπως καταγράφονται στη Βουλή και τη Γερουσία και την εκπαιδευτική νομοθεσία της εποχής. Είναι η εποχή της εθνικιστικής πλειοδοσίας των «Συντηρητικών» κατά την οποία η δημοκρατία που ανακηρύχθηκε το 1924 ισορροπεί επικίνδυνα ανάμεσα στον κοινοβουλευτισμό και τη δικτατορία. Την ίδια περίοδο η οικονομική κατάσταση χαρακτηρίζεται από ρευστότητα, απεργιακές κινητοποιήσεις και μεγάλη δοκιμασία της μικροαστικής οικονομίας. Η παράταξη των Φιλελευθέρων που κερδίζει τις εκλογές του 1928, ευνοεί μια πολιτική συμφιλίωσης με τα μοναρχικά κόμματα ωστόσο τα εκπαιδευτικά νομοσχέδια του 1929 δέχονται τη σφοδρή κριτική των «Συντηρητικών». Ο Εξαρχόπουλος αναρωτιέται ποια είναι η θέση του εθνικού παράγοντα στη σημερινή αγωγή και αν επιτρέπεται ο διεθνισμός στα σχολεία. Ο Δελμούζος από την πλευρά του, αναφέρεται στο ιδεολογικό κενό της εποχής και κατηγορεί τα δύο στρατόπεδα, της «προοδοφοβίας» και της «προοδοπληξίας». Η πτώση του Βενιζέλου δίνει την ευκαιρία στους «Συντηρητικούς» να δώσουν μέσω της εξουσίας, τα εθνικιστικά ιδεώδη. Ο Παλαιολόγος θεωρεί την έννοια του έθνους κεντρικής σημασίας και προσπαθεί να καθορίσει με σαφήνεια, το περιεχόμενό της και τη σχέση προς το Κράτος και τους πολίτες. Για τον ίδιο το δίλημμα μεταξύ του οποίου πρέπει κάποιος να επιλέξει είναι «εθνισμός ή διεθνισμός». Για τους «Συντηρητικούς» το ελληνικό έθνος οφείλει να τηρήσει αλώβητα τα ήθη, τα έθιμα και τις παραδόσεις του, την «πάτρια θρησκεία», να διατηρήσει την εθνική κληρονομιά και να προασπίζει την πατρίδα.

Λέξεις – Κλειδιά: Συντηρητικοί, Έθνος, Εξαρχόπουλος, Παλαιολόγος

**Το επαγγελματικό προφίλ των εκπαιδευτικών προσχολικής εκπαίδευσης στην
Ευρώπη μέσα από σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα**

Σακελλαρίου Μαρία

Ομότιμη Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων marisak@uoi.gr

Νάτσια Ελευθερία

Νηπιαγωγός, Υποψήφια Διδάκτορας, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
e.natsia@uoi.gr

Το εργασιακό περιβάλλον των εκπαιδευτικών προσχολικής ηλικίας σε παγκόσμιο επίπεδο μεταβάλλεται ταχύτατα τα τελευταία χρόνια. Οι δημογραφικές, οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές που παρατηρούνται, καταδεικνύουν την αναγκαιότητα, αλλά και τα πλεονεκτήματα που μπορεί να προσφέρει ένα σωστά οργανωμένο σύστημα προσχολικής εκπαίδευσης, σε επίπεδο ατόμου, κοινωνίας, εκπαίδευσης, απασχόλησης και οικονομίας γενικότερα. Ως αποτέλεσμα αυτής της παραδοχής παρατηρείται μεγάλο ενδιαφέρον για τον τομέα της προσχολικής εκπαίδευσης, γεγονός που εντείνει τις προσδοκίες που αφορούν τους επαγγελματίες του κλάδου, ενώ αναδεικνύεται ως σημαντικότερη διάσταση η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, αλλά και η συνεχιζόμενη εκπαίδευσή τους. Στο πλαίσιο αυτό, στόχο της παρούσας έρευνας αποτέλεσε ο εντοπισμός και η καταγραφή των ελάχιστων απαραίτητων προϋποθέσεων για την εργασία στην προσχολική εκπαίδευση στις ευρωπαϊκές χώρες, καθώς και ο εντοπισμός των κύριων τύπων βασικών επαγγελματιών (επαγγελματικών προφίλ) στην προσχολική εκπαίδευση. Μέσα από μια ερευνητική βιβλιογραφική ανασκόπηση σχετικών μελετών σε ευρωπαϊκό επίπεδο και με βάση το συγκριτικό πλαίσιο ανάλυσης, εξετάστηκε το εννοιολογικό περιεχόμενο και οι εφαρμογές της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σε διάφορα εκπαιδευτικά συστήματα. Από την ανάλυση και ερμηνεία των ερευνητικών δεδομένων, καταγράφεται ότι στην πλειοψηφία των ευρωπαϊκών χωρών υπάρχει ως ελάχιστη προϋπόθεση για την εργασία στην προσχολική εκπαίδευση η απόκτηση πτυχίου επιπέδου Bachelor (ISCED 6), ενώ σε κάποιες χώρες οι απαιτήσεις είναι υψηλότερες όσον αφορά την διάρκεια των σπουδών ή την απαίτηση για μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών. Τα επαγγελματικά προφίλ των εκπαιδευτικών προσχολικής ηλικίας στην Ευρώπη παρουσιάζουν ιδιαίτερη ποικιλομορφία, γεγονός που διαμορφώνει διάφορους τύπους επαγγελματιών, ως αποτέλεσμα των παγκόσμιων προοπτικών, των εκπαιδευτικών πολιτικών, των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων, των προγραμμάτων σπουδών και συνάμα των προτεραιοτήτων που τίθενται.

Λέξεις κλειδιά: εκπαίδευση εκπαιδευτικών, εκπαιδευτικοί προσχολικής εκπαίδευσης, ευρωπαϊκό / διεθνές εκπαιδευτικό περιβάλλον

Η Επίδραση της παρέμβασης των Πολεμικών Τεχνών σε Άτομα με Αυτισμό Υψηλής Λειτουργικότητας

Γκατζόγια Δήμητρα

Διδάκτωρ Επιστημών Αγωγής – Νηπιαγωγός – Φιλόλογος
demigatz@gmail.com

Ζάραγκας Χαρίλαος

Καθηγητής & Πρόεδρος Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
hzaragas@uoi.gr

Η μειωμένη κινητικότητα και αυξημένη αδεξιότητα στα άτομα στο φάσμα του αυτισμού έχει δυσμενείς επιδράσεις στην υγεία τους στη σωματική και ψυχική. Επιδεινώνει τις ήδη υπάρχουσες αναπηρίες τους, και δημιουργεί μόνιμες αλλοιώσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, στην παρούσα ερευνητική εργασία θα διερευνηθεί μελέτη περίπτωσης σε άτομο-παιδί 13 ετών με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας μέσα από το άθλημα τζούντο και συγκεκριμένα : α) Τα επίπεδα φυσικής δραστηριότητας (τρία επίπεδα, έντονη άσκηση, μέτρια και ήπια άσκηση) των ατόμων με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας, β) η κοινωνική συμπεριφορά του ατόμων με αυτισμό και το πως αυτή εκδηλώνεται μέσα από τη συμμετοχή στο τζούντο, γ)η σχέση του επιπέδου αυτοεκτίμησης μέσα από τη φυσική δραστηριότητα και το τζούντο των ατόμων με αυτισμό. Η άσκηση και συγκεκριμένα η άθληση βοηθά τα παιδιά με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας να ξεπεράσουν τα περισσότερα από τα προβλήματα τους. Το ερώτημα που τίθεται είναι εάν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ένα πρόγραμμα διδασκαλίας της πάλης, μια νέα πρόταση αθλητικής ενέργειας για να πολλαπλασιάσει τις δυνατότητες και ικανότητες των παιδιών με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας, δεδομένου ότι αποτελεί ένα θεραπευτικό, εκπαιδευτικό, αγωνιστικό και ψυχαγωγικό εργαλείο. Ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνηθεί μέσα από το άθλημα επαφής, το τζούντο, στο άτομο με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας η επίδραση του στα ψυχολογικά και κινητικά χαρακτηριστικά, στην ισορροπία καθώς και στις φυσικές του ικανότητες μετά από δύο έτη εξατομικευμένο πρόγραμμα πάλης μέσω συγκεκριμένων εντολών εκτέλεσης ασκήσεων. Για να αποδοθεί πολύπλευρα το αποτέλεσμα της παρέμβασης θα πραγματοποιηθεί εγκεφαλογράφημα ρουτίνας πριν από την έναρξη της παρέμβασης για να αποτυπώσει την αντίδραση και απόκριση του εγκεφάλου και σε συγκεκριμένες εντολές του αθλήματος, δηλαδή έτσι όπως φαντάζεται την εκτέλεση ασκήσεων το παιδί με αυτισμό πριν από την παρέμβαση και κατάκτηση των συγκεκριμένων δεξιοτήτων.

Λέξεις – Κλειδιά: Αυτισμός Υψηλής Λειτουργικότητας, πολεμικές τέχνες, Τζούντο, αυτοεκτίμηση, φυσική δραστηριότητα

Πρόληψη και διαχείριση των σχολικών τραυματισμών που σχετίζονται με τη φυσική δραστηριότητα στο νηπιαγωγείο και το δημοτικό σχολείο: Η ελληνική πραγματικότητα

Δέρμου Ευδοξία

Επισκέπτρια Υγείας MSc, Εκπαιδευτικός ΠΕ87.02, Υποψήφια Διδάκτωρ
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
edermou@uoi.gr

Ζάραγκας Χαρίλαος

Καθηγητής & Πρόεδρος Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
hzaragas@uoi.gr

Οι σχολικοί τραυματισμοί σε νηπιαγωγεία και δημοτικά σχολεία στην Ελλάδα αποτελούν ένα σημαντικό ζήτημα που απασχολεί την εκπαιδευτική κοινότητα, τους γονείς και τις αρμόδιες αρχές. Η παρούσα εργασία αποτελεί μελέτη της νεότερης βιβλιογραφίας με σκοπό να αποτυπώσει τα δεδομένα του ελληνικού σχολείου σε σχέση με τη διαχείριση και την πρόληψη των σχολικών τραυματισμών. Τα περισσότερα ατυχήματα συμβαίνουν στον προαύλιο χώρο, ακολουθούμενα από τις αίθουσες διδασκαλίας και τις σκάλες, κυρίως κατά τη διάρκεια του διαλείμματος ή των μαθημάτων φυσικής αγωγής. Οι αιτίες τους σχετίζονται συχνά με την απουσία επαρκούς επίβλεψης, την κακή κατάσταση των υποδομών (όπως φθαρμένα δάπεδα, σπασμένα παιχνίδια ή ανεπαρκής περιφράξη), αλλά και με την υπερκινητικότητα και την απροσεξία των παιδιών, ιδιαίτερα στις μικρές ηλικίες. Στα νηπιαγωγεία, τα ατυχήματα είναι συνήθως ελαφράς μορφής, ενώ στα δημοτικά μπορεί να είναι σοβαρότερα λόγω της μεγαλύτερης σωματικής δραστηριότητας των παιδιών. Η πρόληψη των σχολικών ατυχημάτων απαιτεί συντονισμένες ενέργειες. Ο τακτικός έλεγχος και η συντήρηση των σχολικών εγκαταστάσεων είναι απαραίτητοι για την εξασφάλιση ενός ασφαλούς περιβάλλοντος. Επιπλέον, η συνεχής επίβλεψη των μαθητών, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων και των μαθημάτων φυσικής αγωγής, συμβάλλει στη μείωση των κινδύνων. Η εκπαίδευση των παιδιών σε θέματα ασφάλειας, μέσω προγραμμάτων αγωγής υγείας και βιωματικών δραστηριοτήτων, ενισχύει την ικανότητά τους να αναγνωρίζουν και να αποφεύγουν επικίνδυνες καταστάσεις. Στη διαχείριση των ατυχημάτων, τα σχολεία πρέπει να διαθέτουν κατάλληλο φαρμακευτικό υλικό και προσωπικό εκπαιδευμένο στις πρώτες βοήθειες. Η ύπαρξη σαφών οδηγιών και πρωτοκόλλων για την αντιμετώπιση τέτοιων περιστατικών είναι κρίσιμη. Η συνεργασία με γονείς και αρμόδιες υπηρεσίες υγείας διασφαλίζει την αποτελεσματική αντιμετώπιση των ατυχημάτων και την παροχή της απαραίτητης φροντίδας στα παιδιά. Συμπερασματικά, η πρόληψη και η σωστή διαχείριση των σχολικών ατυχημάτων απαιτούν οργάνωση, σχέδιο και τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων, με στόχο τη δημιουργία ενός ασφαλούς και υποστηρικτικού μαθησιακού περιβάλλοντος.

Λέξεις-κλειδιά: Σχολικά ατυχήματα, τραυματισμοί, φυσική δραστηριότητα, πρόληψη, διαχείριση, νηπιαγωγείο, δημοτικό σχολείο

Μέθοδος Project Ψυχοκινητική Αγωγή

Ζωνίου Βαΐτσα

Προπτυχιακή φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστημίου
Ιωαννίνων
pr09439@uoi.gr

Ζάραγκας Χαρίλαος

Καθηγητής & Πρόεδρος Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
hzaragas@uoi.gr

Η προσχολική ηλικία αποτελεί ένα καθοριστικό στάδιο για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας των παιδιών και την ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων. Το project, ως παιδαγωγική μέθοδος, βασίζεται στην ενεργή συμμετοχή, την ομαδικότητα και τη βιωματική εμπλοκή των παιδιών σε δραστηριότητες με νόημα και προσωπική αξία. Η ψυχοκινητική αγωγή, που συνδυάζει το σωματικό, το πνευματικό και το συναισθηματικό στοιχείο, προσφέρει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο μάθησης που ευνοεί την ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού. Η παρούσα εργασία παρουσιάζει ένα υποθετικό σχέδιο εκπαιδευτικής δράσης (project) διάρκειας ενός εξαμήνου, σχεδιασμένο για παιδιά προσχολικής ηλικίας. Στόχος του σχεδίου είναι να υποστηρίξει την ανάπτυξη κινητικών δεξιοτήτων, γνωστικών ικανοτήτων και συναισθηματικής έκφρασης, μέσα από οργανωμένες ψυχοκινητικές δραστηριότητες. Οι δραστηριότητες αυτές περιλαμβάνουν παιχνίδια κίνησης, ασκήσεις ισορροπίας και συντονισμού, δημιουργική έκφραση και χαλάρωση, προσαρμοσμένες στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των παιδιών. Μέσα από αυτές, επιδιώκεται η καλλιέργεια της αυτοπεποίθησης, της κοινωνικής αλληλεπίδρασης και της αυτενέργειας. Η μεθοδολογία που ακολουθείται συνδυάζει τη διασύνδεση πολλών μαθησιακών περιοχών με βιωματικές δραστηριότητες, ώστε η γνώση να κατακτάται μέσα από την πράξη και την προσωπική εμπειρία. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που σέβεται τον προσωπικό ρυθμό, τις ανάγκες και τις επιλογές κάθε παιδιού. Αν και πρόκειται για υποθετικό project, εκτιμάται ότι μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην κινητική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών, καθώς και να αποτελέσει χρήσιμο υπόβαθρο για μελλοντικές εφαρμογές στην προσχολική εκπαίδευση.

Λέξεις - Κλειδιά : (Προ)σχολική αγωγή, εκπαιδευτικές δραστηριότητες, ψυχοκινητική αγωγή.

Διαταραχή Διαδικτυακού Παιχνιδιού: Η συσχέτιση με τη σωματική δραστηριότητα και την επιθετική συμπεριφορά

Θεοδωροπούλου Ευφροσύνη,

Υποψήφια Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
e.theodoropoulou@uoi.gr

Ζάραγκας Χαρίλαος,

Καθηγητής & Πρόεδρος Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
hzaragas@uoi.gr

Η Διαταραχή Διαδικτυακού Παιχνιδιού (Internet Gaming Disorder – IGD) αναγνωρίστηκε από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ) το 2018 στην Ενδέκατη Αναθεώρηση της Διεθνούς Ταξινόμησης Νοσημάτων (ICD-11), χαρακτηρίζοντας την ως μια ψυχική διαταραχή που σχετίζεται με την υπερβολική ενασχόληση με διαδικτυακά παιχνίδια. Ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να εξετάσει τις ψυχολογικές, κοινωνικές και σωματικές επιπτώσεις της IGD, καθώς και τη σχέση της με τη φυσική δραστηριότητα και την επιθετικότητα. Επιπλέον, επιδιώκει να αναδείξει τα δεδομένα που υπάρχουν στη διεθνή βιβλιογραφία και να παρουσιάσει τις επιπτώσεις αυτής της διαταραχής στους νέους. Η μεθοδολογία της εργασίας είναι βιβλιογραφική, βασισμένη στην ανασκόπηση ερευνητικών άρθρων, μελετών και αναφορών που αφορούν την IGD. Ειδικότερα, χρησιμοποιήθηκαν διεθνείς πηγές, όπως Google Scholar, Pubmed, ResearchGate, και δεδομένα από αναγνωρισμένα περιοδικά και έρευνες που καταγράφουν τα αποτελέσματα της IGD στην ψυχική υγεία, την επιθετικότητα και τη σωματική δραστηριότητα. Τα αποτελέσματα της ανασκόπησης καταδεικνύουν ότι η υπερβολική ενασχόληση με τα διαδικτυακά παιχνίδια συνδέεται με αυξημένα επίπεδα επιθετικότητας, μειωμένη κοινωνικοποίηση και σημαντική μείωση της φυσικής δραστηριότητας στους νέους. Η διαταραχή έχει ενδυναμώσει την ανάγκη για ψυχιατρική παρακολούθηση και υποστήριξη, καθώς και την ανάγκη για καλύτερη κατανόηση του φαινομένου σε διεθνές επίπεδο. Στην Ελλάδα, οι έρευνες σχετικά με την IGD είναι περιορισμένες, αν και τα πρώτα δεδομένα δείχνουν ότι το φαινόμενο είναι αυξανόμενο, ειδικά μετά την πανδημία του COVID-19. Η εργασία καταλήγει στην ανάγκη για περισσότερη έρευνα, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση γύρω από την IGD και τονίζει τη σημασία της προώθησης της σωματικής δραστηριότητας ως προστατευτικού παράγοντα για τη μείωση της εξάρτησης από τα διαδικτυακά παιχνίδια.

Λέξεις-κλειδιά: Διαταραχή Διαδικτυακού Παιχνιδιού, Φυσική Δραστηριότητα, Επιθετικότητα, Παιδική Ηλικία, Ψυχολογική Υγεία, Σωματική Υγεία

**Η Κινητική Αγωγή στο Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το Νηπιαγωγείο:
Παιδαγωγικές Διαστάσεις στην Προσχολική Εκπαίδευση.**

Κρασιά Βάϊα,

Υποψήφια Διδάκτορας, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
v.krania@uoi.gr

Ζάραγκας Χαρίλαος,

Καθηγητής, Πρόεδρος Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
hzaragas@uoi.gr

Η εργασία αυτή εξετάζει τη σημασία της Κινητικής Αγωγής στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών για την προσχολική εκπαίδευση και την παιδαγωγική της διάσταση. Στην προσχολική ηλικία, η κίνηση και η σωματική δραστηριότητα συνδέονται άμεσα με τη γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών, ενώ το σώμα λειτουργεί ως φορέας μάθησης και επικοινωνίας. Στο πλαίσιο αυτό, η Κινητική Αγωγή αποτελεί μια ενιαία και αλληλένδετη διαδικασία με την ψυχοκινητική ανάπτυξη, καθώς το σώμα ενσωματώνει και εκφράζει σκέψεις, συναισθήματα και κοινωνικές σχέσεις (Ζάραγκας & Γκατζόγια, 2019). Το νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το Νηπιαγωγείο εντάσσει την Κινητική Αγωγή ως θεμελιώδη αξία, εστιάζοντας στην ανάπτυξη κινητικού γραμματισμού, στη σωματική επίγνωση και στην ενίσχυση ενός φυσικά δραστήριου τρόπου ζωής. Η Κινητική Αγωγή δεν περιορίζεται σε μεμονωμένες δραστηριότητες, αλλά λειτουργεί ως κρίκος αλληλένδετα σε όλες τις περιοχές ανάπτυξης του παιδιού, ενισχύοντας την κοινωνικότητα, την αυτοεκτίμηση και την αυτενέργεια. Το νέο Πρόγραμμα Σπουδών υιοθετεί μια σύγχρονη και εξελικτική αντίληψη της Κινητικής Αγωγής, την οποία οργανώνει σε τρεις θεματικές υποενότητες: "Σώμα και Κίνηση", "Φυσικά Δραστήρια Ζωή" και "Αθλητική-Πολιτιστική Παράδοση και Δημιουργική Κίνηση". Κάθε υποενότητα στοχεύει σε διαφορετικές πτυχές της ανάπτυξης του παιδιού, όπως η ανάπτυξη κινητικών δεξιοτήτων, η ενίσχυση της φυσικής κατάστασης και η σύνδεση με την πολιτιστική κληρονομιά μέσω της κίνησης. Η Κινητική Αγωγή προάγει την κοινωνική ένταξη, επιτρέποντας στα παιδιά να συμμετέχουν ενεργά στην τάξη του νηπιαγωγείου και να αναπτύξουν σχέσεις συνεργασίας και αμοιβαίας εκτίμησης. Μέσω της σωματικής έκφρασης και της κίνησης, τα παιδιά αναπτύσσουν δεξιότητες επικοινωνίας, συναισθηματικής έκφρασης και κοινωνικής αλληλεπίδρασης, ενισχύοντας τη συνολική τους ανάπτυξη. Η Κινητική Αγωγή, ως διαθεματικό εργαλείο μάθησης, συμβάλλει στην υγιή ανάπτυξη του παιδιού και τη δημιουργία ενός ευχάριστου και δραστήριου τρόπου ζωής. Ειδικότερα, σύμφωνα με τη θεωρία του Ζάραγκα (2019), η ενσωμάτωση της Κινητικής Αγωγής σε εκπαιδευτικά προγράμματα προσχολικής εκπαίδευσης, αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την ψυχοκινητική ανάπτυξη των παιδιών, ενισχύοντας τη σύνδεση του σώματος με τη συναισθηματική και κοινωνική τους εξέλιξη.

Λέξεις – Κλειδιά: Κινητική Αγωγή, Κινητικός Γραμματισμός, Ψυχοκινητική Ανάπτυξη, Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου, Διαθεματική Μάθηση, Σωματική Δραστηριότητα.

**Ετήσιος Σχεδιασμός, Προγραμματισμός Και Αξιολόγηση Δραστηριοτήτων
Ψυχοκινητικής Αγωγής Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας 4 έως 6 Ετών**

Λάζαρης Παναγιώτης,
Φοιτητής Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
pr08736@uoi.gr

Ζάραγκας Χαρίλαος,
Καθηγητής, Πρόεδρος Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
hzaragas@uoi.gr

Ως project ορίζεται η διαδικασία κατά την οποία η επαφή ,η υιοθέτηση και η κατάκτηση της γνώσης πραγματοποιείται, έχοντας ως βάση θέματα, τα οποία προκύπτουν από τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Πιο συγκεκριμένα είναι ένα σύνολο οργανωμένων δραστηριοτήτων μέσω των οποίων επιδιώκεται η εκμάθηση, η επικοινωνία, η απόκτηση ικανοτήτων, η συνεργασία και η ολόπλευρη ανάπτυξη (νοητική, γλωσσική συναισθηματική, ψυχοκινητική). Ως ψυχοκινητική ανάπτυξη ορίζεται η αλληλεπιδραστική διαδικασία κατά την οποία το παιδί διαμορφώνεται ως ξεχωριστή προσωπικότητα. Ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η ενασχόληση, σε θεωρητικό αλλά και σε πρακτικό – σχεδιαστικό κομμάτι με την έννοια της ψυχοκινητικής αγωγής. Η ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού, η κινητική του δραστηριότητα , η ελαχιστοποίηση του ποσοστού ενέργειας που χρησιμοποιεί, η κατανόηση του περιβάλλοντος, η παροχή κινήτρων για πειραματισμό αποτελούν κάποιες απαραίτητες βάσεις για αλλαγές. Μια από αυτές είναι η ένταξη της ψυχοκινητικής αγωγής στην σύγχρονη εκπαιδευτική διαδικασία. Μέσω της συγκεκριμένης έρευνας θα μπορούσαμε να προσεγγίσουμε τρόπους για την οικειοποίηση του παιδιού με το σώμα του, τον χώρο και τον χρόνο. Αυτές οι ενέργειες, είναι σημαντικό να πραγματοποιηθούν, καθώς συμβάλλουν στην μετέπειτα πορεία του νήπιου, με την πρώτη επαφή και ένταξη του στο δημοτικό σχολείο. Για τους λόγους αυτούς, η συγκεκριμένη εργασία είναι ένα ετήσιο πλάνο διδασκαλίας με χρονική διάρκεια:10 Σεπτεμβρίου – 15 Ιουνίου. Γίνεται αναφορά σε σωματικό σχήμα του σώματος, προσανατολισμό στον χώρο και χρόνο, δημιουργικότητα, συναισθηματικότητα, κοινωνικότητα και αθλητισμό. Κάθε κατηγορία θα περιλαμβάνει 15 υποθετικές δραστηριότητες και εφόρμηση. Είναι αναγκαίο μια τέτοιου είδους εκπαίδευση να είναι πρώιμη ώστε το παιδί να έρθει σε επαφή με τις αισθήσεις, τον κόσμο γύρω του και την αυτενέργεια του. Εν κατακλείδι, τα αποτελέσματα που επιδιώκονται είναι η ενημέρωση, η γνωριμία και η ενασχόληση με την ψυχοκινητικότητα αλλά και η παροχή υλικού το οποίο θα λειτουργήσει ως καθοδηγητής της συνεχής εξελισσόμενης εκπαιδευτικής και μαθησιακής διαδικασίας.

Λέξεις – Κλειδιά: Ετήσιος Σχεδιασμός , Ψυχοκινητική Αγωγή , Ηλικία 4 έως 6 Ετών

Η συνεισφορά της αθλητικής δραστηριότητας στην προαγωγή της Αγγλικής γλώσσας και της κοινωνικό-συναισθηματικής μάθησης στην όψιμη παιδική ηλικία

Κωνσταντή Χαριτωμένη,

Εκπαιδευτικός ΠΕ06, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
ppr00165@uoi.gr

Ζάραγκας Χαρίλαος,

Καθηγητής, Πρόεδρος Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
hzaragas@uoi.gr

Σκοπός της έρευνάς μας είναι η εξέταση της επίδρασης των αθλητικών δραστηριοτήτων στην εκμάθηση λεξιλογίου στα Αγγλικά ως ξένη γλώσσα στα πλαίσια της σχολικής εκπαίδευσης, καθώς και στην προαγωγή της κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης στην όψιμη παιδική ηλικία. Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελεί πραγματιστική έρευνα. Το θεωρητικό σκέλος περιλαμβάνει ανασκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας, με εστίαση στις κινητικές και γλωσσικές θεωρίες που υποστηρίζουν το προτεινόμενο μοντέλο κιναισθητικής μάθησης και την καταλληλόλητα εφαρμογής κιναισθητικών και αθλητικών δραστηριοτήτων για την αποτελεσματικότερη εκμάθηση του Αγγλικού λεξιλογίου. Επιπλέον, παρουσιάζονται τα οφέλη σε μια σειρά περιοχών (κινητικό – σωματικό επίπεδο, νοητικό επίπεδο, ακαδημαϊκές επιδόσεις, γλωσσική ανάπτυξη, προαγωγή της Αγγλικής ως δεύτερης / ξένης γλώσσας, κοινωνικό και συναισθηματικό επίπεδο). Η εργασία συμπληρώνεται με τη διεξαγωγή διδακτικής παρέμβασης σε μαθητές δύο δημοσίων Δημοτικού σχολείων του Νομού Ιωαννίνων. Το δείγμα απαρτίζουν μαθητές ηλικίας 11-12 ετών (Ε' και Στ' Δημοτικού). Η συνολική διάρκεια της παρέμβασης ανέρχεται σε 3 μήνες, με έναρξη το Μάρτιο του διδακτικού έτους 2022-2023 και συχνότητα δύο φορές ανά εβδομάδα. Οι μαθητές της πειραματικής ομάδας σε κάθε σχολείο συμμετείχαν σε μια σειρά κινητικών-αθλητικών δραστηριοτήτων, που τελέστηκαν σε δύο κύκλους, με εστίαση σε θεματικές περιοχές όπως η γνώση των μερών του σώματος (σχήμα σώματος), του προσανατολισμού στο χώρο και του ρυθμού κίνησης. Από λεξιλογική άποψη, εστίασαμε σε ρήματα κίνησης, προθέσεις με τοπική σημασία, επιρρήματα που περιγράφουν ρυθμό κίνησης, λεξιλόγιο σχετικό με τα μέρη του σώματος και ορολογία αθλημάτων (βόλεϊ, μπάσκετ). Για την αξιολόγηση του επιπέδου γνώσης των μαθητών εφαρμόστηκε γραπτή και κινητική δοκιμασία πριν και μετά τη λήξη της παρέμβασης. Από την έρευνά μας διαπιστώθηκε ότι η διδασκαλία μέσω αθλητικών δραστηριοτήτων προάγει σημαντικά την εκμάθηση λεξιλογίου στην Αγγλική γλώσσα. Σημαντικά εμφανίζονται τα οφέλη στις δεξιότητες κατανόησης και παραγωγής προφορικού λόγου (listening και speaking), καθώς και τα οφέλη σε κοινωνικό και συναισθηματικό επίπεδο.

Λέξεις - κλειδιά: αθλητική δραστηριότητα, τα Αγγλικά ως ξένη γλώσσα, κοινωνική και συναισθηματική μάθηση, πρόγραμμα παρέμβασης, όψιμη παιδική ηλικία

Μάθηση μέσα από το παιχνίδι σε παιδιά ηλικίας 4-12 ετών

Νούση Ροζαλία

Υποψήφια Διδάκτωρ Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
r.nousi@uoi.gr

Ζάραγκας Χαρίλαος,

Καθηγητής, Πρόεδρος Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
hzaragas@uoi.gr

Η παρούσα εργασία διερευνά τον ρόλο του παιχνιδιού ως μέσο μάθησης σε παιδιά ηλικίας 4 έως 12 ετών. Το παιχνίδι, ως φυσική δραστηριότητα των παιδιών, προσφέρει ένα δυναμικό μαθησιακό περιβάλλον που ενισχύει την ανάπτυξη της δημιουργικότητας, της φαντασίας, της κοινωνικότητας και της γνωστικής σκέψης. Μέσα από ποικίλες μορφές παιχνιδιού – όπως το συμβολικό, το κινητικό, το επιτραπέζιο και το ψηφιακό – το παιδί όχι μόνο κατανοεί τον κόσμο γύρω του, αλλά μαθαίνει να συνεργάζεται, να επιλύει προβλήματα και να αναπτύσσει δεξιότητες απαραίτητες για τη σχολική και κοινωνική του πορεία. Ακολουθώντας τη μέθοδο της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, η παρούσα εργασία έχει ως σκοπό να αναδείξει την εκπαιδευτική αξία του παιχνιδιού και τη συμβολή του στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών. Μέσα από την ανάλυση θεωρητικών προσεγγίσεων και ερευνητικών δεδομένων, επιχειρείται η σύνδεση της παιγνιώδους μάθησης με σύγχρονες παιδαγωγικές πρακτικές, καθώς και η ενθάρρυνση των εκπαιδευτικών να ενσωματώνουν δημιουργικές, βιωματικές δραστηριότητες στο εκπαιδευτικό τους έργο. Η εργασία εστιάζει στη σημασία της ενσώματης μάθησης και της βιωματικής εμπειρίας, αναδεικνύοντας παραδείγματα εκπαιδευτικών πρακτικών που αξιοποιούν το παιχνίδι στην καθημερινή διδακτική πράξη. Τονίζεται ο ρόλος του εκπαιδευτικού ως συντονιστή και εμπνευστή της μαθησιακής διαδικασίας, ο οποίος καλείται να σχεδιάζει παιγνιώδεις δραστηριότητες με στόχο την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών. Επιπλέον, αναλύονται σύγχρονες θεωρίες μάθησης που τεκμηριώνουν τη συμβολή του παιχνιδιού στη μαθησιακή διαδικασία, όπως η θεωρία του κοινωνικού εποικοδομισμού και η θεωρία της πολλαπλής νοημοσύνης. Συμπερασματικά, η μάθηση μέσα από το παιχνίδι αποτελεί έναν αναντικατάστατο εκπαιδευτικό πυλώνα στην προσχολική και σχολική εκπαίδευση. Η ενσωμάτωσή του στο σχολικό πρόγραμμα, με επιστημονικά τεκμηριωμένο τρόπο, συμβάλλει ουσιαστικά στην ανάπτυξη ενεργών, σκεπτόμενων και χαρούμενων μαθητών.

Λέξεις-κλειδιά: μάθηση, παιχνίδι, προσχολική και σχολική ηλικία, γνωστική ανάπτυξη, εκπαιδευτική πρακτική, παιγνιώδης διδασκαλία, θεωρίες μάθησης.

Η συμβολή του αθλητισμού στη ζωή των προσφύγων και οι απόψεις των ιδίων

Ντρίζου Γεωργία,

Φοιτήτρια Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
pr08606@uoi.gr

Ζάραγκας Χαρίλαος,

Καθηγητής, Πρόεδρος Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
hzaragas@uoi.gr

Τα τελευταία χρόνια έχουν καταφθάσει και συνεχίζουν να καταφθάνουν χιλιάδες πρόσφυγες σε διάφορες χώρες της Ευρώπης, λόγω του πολέμου που διεξάγεται στην Ανατολική Ευρώπη, στην Ανατολική Μεσόγειο καθώς και στην Αφρική. Εισερχόμενοι στις χώρες υποδοχής, οι πρόσφυγες είναι υποχρεωμένοι να διαμείνουν για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα σε διάφορα κέντρα φιλοξενίας, έως ότου αναγνωριστούν ως πρόσφυγες και λάβουν άσυλο. Έπειτα, συνεχίζουν το ταξίδι τους στην κεντρική Ευρώπη. Πολλοί ανήλικοι και ενήλικοι πρόσφυγες επιλέγουν είτε κατά την παραμονή τους στα κέντρα φιλοξενίας είτε στις χώρες επανεγκατάστασης, να ασχοληθούν με τον αθλητισμό. Ορισμένοι πρόσφυγες επιλέγουν να ασχοληθούν σε ατομικό επίπεδο με κάποια φυσική-αθλητική δραστηριότητα, εντός ή εκτός των κέντρων φιλοξενίας. Επίσης, κάποιοι επιλέγουν να ασχοληθούν σε ομαδικό επίπεδο με κάποια ομαδική φυσική-αθλητική δραστηριότητα, συμμετέχοντας είτε ερασιτεχνικά εντός του κέντρου φιλοξενίας, είτε σε κάποιον αθλητικό σύλλογο εκτός των κέντρων φιλοξενίας. Επιπρόσθετα, πολλά παιδιά πρόσφυγες συμμετέχουν σε φυσικές-αθλητικές δραστηριότητες, μέσω του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής στα σχολεία. Όσοι καταφέρνουν να φτάσουν στον τελικό τους προορισμό, πολλές φορές συνεχίζουν την ενασχόλησή τους με τον αθλητισμό, σε κάποιο αθλητικό σωματείο. Στην Ελλάδα, οι έρευνες για την συμβολή του αθλητισμού στη ζωή των προσφύγων είναι περιορισμένες έως και ανύπαρκτες. Ωστόσο, σύμφωνα με έρευνες που έχουν διεξαχθεί στο εξωτερικό, η συμβολή του αθλητισμού στη ζωή των προσφύγων είναι ιδιαίτερα σημαντική για την κοινωνική τους επάρκεια, τη σωματική τους υγεία καθώς και την διαβίωσή τους στην χώρα υποδοχής. Η παρούσα έρευνα αποσκοπεί στην διερεύνηση της συμβολής του αθλητισμού στη ζωή των προσφύγων και των απόψεων των ιδίων. Πρόκειται για μία ποιοτική έρευνα. Το δείγμα αποτελούν 36 άρθρα της ξενόγλωσσας βιβλιογραφίας καθώς και συνεντεύξεις αθλητών προσφύγων. Στα αποτελέσματα της έρευνας θα παρουσιαστούν τα ευρήματα της βιβλιογραφίας, τα οποία θα συγκριθούν με τις απόψεις των συνεντευξιζόμενων. Τέλος, θα αναφερθούν τα συμπεράσματα, εκπαιδευτικές εφαρμογές και μελλοντικές ερευνητικές προτάσεις.

Λέξεις – Κλειδιά: Αθλητισμός, πρόσφυγες, απόψεις προσφύγων, οφέλη αθλητισμού

Ψυχοκινητική Αγωγή και Project

Ντάρδα Σωτηρία,

Φοιτήτρια Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
pr08956@uoi.gr

Ζάραγκας Χαρίλαος,

Καθηγητής, Πρόεδρος Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
hzaragas@uoi.gr

Στην αρχική φάση της ζωής του, το παιδί αντιλαμβάνεται το σώμα του ως ενιαίο σύνολο. Σταδιακά, διαχωρίζει τα μέλη του σώματος, ξεκινώντας από το κεφάλι και τα αισθητήρια όργανα. Το γνωστικό σχήμα του σώματος είναι καθοριστικό για την ανάπτυξη της προσωπικότητας, της αυτοπεποίθησης και της αντίληψης χώρου και χρόνου. Η αμφιπλευρικότητα βοηθά το παιδί να κατανοήσει τη συμμετρία και τις λειτουργικές δυνατότητες κάθε πλευράς του σώματός του, ενώ η λεπτή κινητικότητα προετοιμάζει το έδαφος για τη γραφή και άλλες καθημερινές δεξιότητες. Η αντίληψη του χώρου ενισχύεται μέσα από κινητικές δραστηριότητες σε μεγάλους ή εξωτερικούς χώρους, προσφέροντας ελευθερία κινήσεων. Η αντίληψη του χρόνου και του ρυθμού βοηθά στην ανάπτυξη της χρονικής ακολουθίας γεγονότων. Παράλληλα, η Ψυχοκινητικότητα συμβάλλει στην κοινωνική ανάπτυξη και ενίσχυση της συναισθηματικής ωρίμανσης του παιδιού. Η φυσική αγωγή ενισχύει την αυτοεκτίμηση και την κοινωνικοποίηση, ενώ μέσω της δημιουργικότητας το παιδί μαθαίνει να επινοεί λύσεις και να εκφράζει τη φαντασία του. Όλα αυτά συμβάλλουν στη σωματική, ψυχική και πνευματική καλλιέργεια, οδηγώντας με αυτό τον τρόπο το νήπιο σε μια ομαλή και ολοκληρωμένη κοινωνική ένταξη.

Λέξεις – Κλειδιά: ψυχοκινητική αγωγή, νηπιακή ηλικία, προσχολική αγωγή

Παιχνίδι και Ποίηση: Οι Παιγνιώδεις Δραστηριότητες στο έργο του Γιάννη Ρίτσου
Παιχνίδια τ' ουρανού και του νερού ως μοχλός Κινητικής, Κοινωνικής και Συναισθηματικής Ανάπτυξης του παιδιού

Ρογκότη Αγγελική,

Υποψήφια Διδάκτωρ, MSc, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Κλασσική Φιλολόγος – Νηπιαγωγός
a.rogkoti@uoi.gr

Ζάραγκας Χαρίλαος,

Καθηγητής, Πρόεδρος Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
hzaragas@uoi.gr

Σύμφυτα χαρακτηριστικά της παιδικής ηλικίας αποτελούν η αμέτρητη φαντασία, η αέναη κίνηση και δράση, ενώ το ενδιαφέρον για το παιχνίδι εμφανίζει μια αμείωτη δυναμική. Η επαφή, ωστόσο, με την ποίηση, ιδίως την παιδική, προϋποθέτει τη χρήση των προαναφερθέντων χαρακτηριστικών, εδραιώνοντας τη σύνδεση μεταξύ παιδιού και ποιητικού λόγου ως μία αυταπόδεικτη παιδαγωγική πρακτική. Σκοπός της παρούσας μελέτης αποτελεί η ανίχνευση, καταγραφή και κριτική ερμηνεία

αποσπασμάτων από την ποιητική συλλογή «Παιχνίδια τ' ουρανού και του νερού» του Γιάννη Ρίτσου. Επιχειρείται μία συστηματική αποτύπωση της σχέσης παιχνιδιού - ποιητικής έκφρασης, για την ανάδειξη του ρόλου του παιχνιδιού σε θεμελιώδη συνιστώσα της αισθητικής και παιδαγωγικής διάστασης της ποίησης. Για την ερευνητική προσέγγιση του θέματος, χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της κειμενοδιφικής ανάλυσης περιεχομένου η οποία επιτρέπει τη λεπτομερή διερεύνηση και ερμηνεία των λεκτικών και εννοιολογικών δομών ενός κειμένου, καθιστώντας εφικτή την αποκάλυψη βαθύτερων νοηματικών συσχετίσεων. Τα ευρήματα της έρευνας ανέδειξαν την ουσιαστική παρουσία παιγνιδιών στοιχείων στο έργο του Ρίτσου, επιβεβαιώνοντας τη θεωρητική θέση ότι η ποίηση μπορεί να λειτουργήσει ως μέσο ενίσχυσης της κινητικής, κοινωνικής και συναισθηματικής ανάπτυξης των παιδιών. Η έμφαση στις παιγνιώδεις δραστηριότητες διατρανώνει τον ρόλο της ποίησης όχι μόνο ως έκφραση αισθητικής εμπειρίας, αλλά και ως εργαλείο κινητικής, διανοητικής και ψυχοκοινωνικής εξέλιξης. Με βάση τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης, αναδεικνύεται η ανάγκη περαιτέρω διερεύνησης της σχέσης της ποίησης και του παιχνιδιού στην εκπαιδευτική διαδικασία, προκειμένου να αξιοποιηθεί η ποιητική δημιουργία ως μέσο ανάπτυξης και ενίσχυσης του βιωματικού τρόπου μάθησης.

Λέξεις-κλειδιά: Παιχνίδι, Ποίηση, παιδί, Ρίτσος

Διερεύνηση και ανάλυση των παραγόντων και των διοικητικών πρακτικών που επηρεάζουν την ανάπτυξη των παιδιών μέσω της αθλητικής δραστηριότητας του τζούντο: Αξιολόγηση της φυσικής κατάστασης, των κοινωνικών δεξιοτήτων και της ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης.

Γεώργιος Καρασαββίδης,
Υποψήφιος Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
g.karasavvidis@uoi.gr

Ζάραγκας Χαρίλαος,
Καθηγητής, Πρόεδρος Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
hzaragas@uoi.gr

Η παιδική ηλικία αποτελεί καθοριστική περίοδο για την ανάπτυξη δεξιοτήτων όπως η αυτοεκτίμηση, η συναισθηματική ρύθμιση και η κοινωνική προσαρμογή. Το τζούντο, ως πολεμική τέχνη και Ολυμπιακό άθλημα, συμβάλλει σημαντικά στη σωματική και ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών, προάγοντας αξίες όπως η πειθαρχία, ο σεβασμός και η συνεργασία. Μέσα από παιδαγωγικές πρακτικές όπως το randori και το kata, το τζούντο ενισχύει την κοινωνική ένταξη, την υπευθυνότητα και την ηθική διαπαιδαγώγηση. Η συμβολή του αθλήματος επιβεβαιώνεται από μελέτες που αναδεικνύουν τη βελτίωση της ψυχικής υγείας, της ευλυγισίας, της ισορροπίας και της συναισθηματικής νοημοσύνης των παιδιών. Παράλληλα, η θεσμική στήριξη μέσω νομοθεσιών όπως οι Νόμοι 2725/1999 και 4809/2021 ενδυναμώνει τις δομές του οργανωμένου αθλητισμού, ενισχύοντας την πρόσβαση και την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Καθοριστικός είναι επίσης ο ρόλος του προπονητή ως παιδαγωγού και προτύπου, όπως και η στήριξη της οικογένειας. Η ερευνητική

προσέγγιση συνδυάζει ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα, αναδεικνύοντας τη σημασία της ολιστικής συνεργασίας όλων των εμπλεκομένων φορέων. Συνολικά, η ενσωμάτωση του τζούντο στην παιδική αθλητική εκπαίδευση αποτελεί ένα αποτελεσματικό μέσο για την ενίσχυση της ολόπλευρης ανάπτυξης του παιδιού.

Λέξεις-κλειδιά: τζούντο, παιδική ηλικία, ψυχοκοινωνική ανάπτυξη, αθλητική παιδαγωγική, συναισθηματική νοημοσύνη

Σχολική Βία και εμφύλια ζητήματα στη προσχολική εκπαίδευση

Γεωργάτσωνα Άννα,

Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
pr08818@uoi.gr

Λαμπράκη Ελένη

Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
pr08910@uoi.gr

Η σχολική βία αναφέρεται σε κάθε επιθετική συμπεριφορά που εκδηλώνεται στο σχολικό περιβάλλον. Μπορεί να συμβεί είτε μεταξύ των μαθητών είτε μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών. Το συγκεκριμένο θέμα το επιλέξαμε γιατί στο μέλλον υπάρχει πιθανότητα να βρεθούμε αντιμέτωπες με παρόμοια φαινόμενα στο σχολικό περιβάλλον στο οποίο θα βρισκόμαστε. Είναι σημαντικό και εμείς ως εκπαιδευτικοί να γνωρίζουμε τους κινδύνους ώστε να προστατέψουμε τα παιδιά και να δημιουργήσουμε ένα θετικό κλίμα (αλληλοβοήθειας και ευγενούς άμιλλας) στην τάξη. Ο καίριος σκοπός της εργασίας μας είναι η μελέτη της σχολικής βίας στο νηπιαγωγείο, οι μορφές της και η εύρεση λύσεων για την αντιμετώπιση της, ανάλογα και με το φύλο του παιδιού. Η εργασία μας εξετάζει τη στενή σχέση ανάμεσα στο φύλο και τις μορφές βίας που εκδηλώνονται στο σχολικό περιβάλλον, αναδεικνύοντας πώς τα έμφυλα στερεότυπα συμβάλλουν στη διαμόρφωση και αναπαραγωγή της σχολικής βίας. Παρά την πρόοδο σε επίπεδο ισότητας των φύλων, το σχολείο εξακολουθεί να λειτουργεί ως μηχανισμός που ενισχύει παραδοσιακούς ρόλους και προσδοκίες για τα αγόρια και τα κορίτσια, με αποτέλεσμα την περιθωριοποίηση όσων δεν συμμορφώνονται με αυτούς. Η εκπαιδευτική κουλτούρα και οι καθημερινές πρακτικές εντός της σχολικής κοινότητας συχνά ενισχύουν έμμεσα ή άμεσα διακρίσεις με βάση το φύλο, δημιουργώντας ένα περιβάλλον όπου η ψυχολογική, λεκτική ή και σωματική βία εμφανίζεται ως μορφή επιβολής ή συμμόρφωσης. Η βία αυτή δεν είναι πάντοτε ορατή, αλλά λειτουργεί υπόγεια, επηρεάζοντας τη σχολική ζωή και την προσωπική ανάπτυξη των μαθητών και μαθητριών. Εν κατακλείδι, προτείνουμε συγκεκριμένες εκπαιδευτικές στρατηγικές που στοχεύουν στην αναγνώριση και αποδόμηση των έμφυλων στερεοτύπων, ενθαρρύνοντας ένα σχολικό περιβάλλον πιο συμπεριληπτικό και ασφαλές για όλους τους μαθητές και τις μαθήτριες, ανεξαρτήτως φύλου ή έκφρασης ταυτότητας.

Λέξεις – Κλειδιά: Προσχολική αγωγή, Έμφυλες ανισότητες, Σχολική βία, εκφοβισμός

Η Σχολική Διαμεσολάβηση και η Επανορθωτική Δικαιοσύνη ως καλές πρακτικές για την ειρηνική επίλυση των συγκρούσεων και την αντιμετώπιση της σχολικής βίας.

Κατσαρδή Γεωργία

Mch Med, ΠΕ11, Υποδιευθύντρια 1ου ΕΠΑΛ Σιβιτανιδείου Σχολής Διεύθυνση
Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Αττικής,
mickangelo09@gmail.com

Ο προστατευτικός ρόλος του σχολείου παρουσιάζεται περισσότερο αναγκαίος από ποτέ. «Οι ενήλικες διαμορφώνουν συνειδητά τη σκέψη των παιδιών» Dewey (1916) άρα οι εκπαιδευτικές πρακτικές που υιοθετούνται μέσα στα σχολεία από τους ενήλικους είναι κι εκείνες που κατευθύνουν την σκέψη και τη συμπεριφορά των παιδιών καταδεικνύοντας την ευθύνη που φέρει η παιδεία για την ποιότητα, τον χαρακτήρα και την συμπεριφορά των ενηλίκων που τελικά θέλει να διαμορφώσει. Η εκπαίδευση των παιδιών ώστε να επιλύουν τα ίδια ειρηνικά τις διαφορές τους παράγει θετικά αποτελέσματα που και τα προετοιμάζει για την ενήλικη ζωή τους. Η Διαμεσολάβηση των ομηλίκων ενθαρρύνει την ανάπτυξη κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων και θέτει τις βάσεις για την διαχείριση των συγκρούσεων μέσω της συνεργασίας, της εμπιστοσύνης και της προσπάθειας και από τις δύο πλευρές. Η διαμάχη παραμένει στο παρασκήνιο για να εξυπηρετηθούν οι κοινοί στόχοι ενώ αποτελεί καλή πρακτική για την αντιμετώπιση της σχολικής βίας καθώς καλλιεργεί αξίες όπως είναι η αίσθηση του δικαίου, η ισότητα, η αποδοχή του «διαφορετικού» και η μη βίαιη επικοινωνία. Η σχολική διαμεσολάβηση προάγει την αυτογνωσία και τον αυτοέλεγχο, βασίζεται στην επανορθωτική δικαιοσύνη, προτρέπει τα παιδιά να αναγνωρίζουν τα συναισθήματά τους και σύμφωνα με τις προτροπές του Επικτήτου να «σκέφτονται τι προηγήθηκε πριν από κάθε πράξη και ποια θα είναι η συνέπεια». Τα παιδιά «δράστες» έρχονται στην θέση του άλλου, αναστοχάζονται, μπορούν να τροποποιήσουν την συμπεριφορά τους και προλαμβάνεται έτσι η εξέλιξη των περιστατικών εκφοβισμού. Η εκπαίδευση στη Σχολική Διαμεσολάβηση διαμορφώνει ποιοτικά χαρακτηριστικά και ως εκ τούτου κρίνεται αναγκαία η ολιστική προσέγγισή της για την εξασφάλιση ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος μέσα από την δημιουργία θετικών σχέσεων.

Λέξεις Κλειδιά: Σχολική Διαμεσολάβηση, Κοινωνικές Δεξιότητες, Επανορθωτική Δικαιοσύνη, Καλές Πρακτικές.

Απεικονίσεις του θηλυκού φύλου σε κείμενα παιδικής λογοτεχνίας.

Παπαγεωργίου Μαρία,

Φοιτήτρια Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας,

nured04625@uowm.gr

Η παιδική λογοτεχνία είναι πολύ σημαντική για την παιδική ηλικία, διότι αποτελεί στοιχείο ψυχαγωγίας, αλλά και κοινωνικοποίησης των παιδιών. Μέσα από έμφυλες στερεοτυπικές αντιλήψεις βιβλίων, τα παιδιά αποδέχονται λανθασμένα πρότυπα και συμπεριφορές ως ενήλικες. Η παρούσα εργασία ασχολείται με τις απεικονίσεις του θηλυκού φύλου στην σύγχρονη, Ελληνική, παιδική λογοτεχνία και ειδικά στα έτη 2013-2024, ώστε να επιβεβαιωθεί εάν το γυναικείο φύλο εμφανίζεται στερεοτυπικά στα βιβλία για παιδιά προσχολικής ηλικίας. Η έρευνα έχει δείγμα δεκατεσσάρων βιβλίων, με βάση τα κριτήρια επιλογής και εφαρμόστηκε ανάλυση περιεχομένου σε κείμενα και εικονογράφηση. Από την ανάλυση του υλικού, παρατηρήθηκε η στερεοτυπική αναπαράσταση του θηλυκού φύλου σε βαθμό, περίπου 93%. Έτσι, προκειμένου να αποδειχθεί το μικρό, αλλά ταυτόχρονα θετικό ποσοστό, δημιουργήθηκε μια περαιτέρω έρευνα. Στην έρευνα αυτή, υπήρξε μια συνέντευξη από τη συγγραφέα του βιβλίου, το οποίο δεν περιείχε στερεοτυπικές αντιλήψεις. Η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε, ώστε να αναδείξει τρόπους ισότιμης γραφής και εικόνας. Τα ευρήματα της πρώτης έρευνας αποδεικνύουν, πως το υπό διερεύνηση δείγμα κυριαρχείται από έμφυλες προκαταλήψεις και στερεότυπα, προσφέροντας στις μικρές αναγνώστριες και στους μικρούς αναγνώστες περιορισμένα και απαρχαιωμένα πρότυπα φύλου. Ωστόσο, η περαιτέρω έρευνα είναι πιο θετική και δίνει ελπίδες, για μια πιο σύγχρονη προσέγγιση των παιδικών βιβλίων, όπως συμβαίνει και σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Τέλος, η εργασία κλείνει με διδακτικές προτάσεις, για την προάσπιση της έμφυλης ισότητας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Λέξεις – Κλειδιά: Παιδική λογοτεχνία, απεικονίσεις, θηλυκό φύλο, στερεοτυπικές αντιλήψεις, στερεότυπο

**Ισότιμη ένταξη στο ελληνικό σχολείο: Ο θεσμός των Επιτροπών
Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.). Αποτίμηση & προοπτικές**

Παπαγεωργίου Μαρία-Ιφιγένεια,
Κοινωνική Λειτουργός-M.Ed.
m.s.papageo@gmail.com

Λαδιάς Γεώργιος,
Υποψήφιος Διδάκτωρ Κοινωνιολογίας Της Εκπαίδευσης, Τμήμα Φιλοσοφίας -
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
g.ladias@uoi.gr

Ζάγκος Χρήστος,
Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήματος Φιλοσοφίας -Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
chzagkos@uoi.gr

Η παρούσα μελέτη αφορά αφενός στην αποτίμηση του έργου των Επιτροπών Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.) και αφετέρου στον εντοπισμό και την καταγραφή των αναγκών, των περιορισμών, αλλά και των προτάσεων βελτιστοποίησης της λειτουργίας του νεοσύστατου θεσμού. Δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 168, ψυχολόγοι και κοινωνικοί λειτουργοί, μέλη Ε.Δ.Υ. που λειτουργούν στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας, ενώ το μεθοδολογικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε ήταν το ερωτηματολόγιο ατομικής συμπλήρωσης. Ειδικότερα, όπως προέκυψε από την ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων, σημαντικό ποσοστό των υποκειμένων δηλώνει ότι αντιμετωπίζει εμπόδια κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του εξαιτίας της ανεπάρκειας σε υλικοτεχνικές υποδομές, σε εποπτικά και τεχνολογικά μέσα αλλά και σε εργαλεία τυπικής ή/και άτυπης αξιολόγησης των μαθητών/τριών. Ιδιαίτερη βαρύτητα αποδίδεται επίσης από τα υποκείμενα τόσο στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση Εξατομικευμένων Προγραμμάτων Παρέμβασης και Διεπιστημονικής Υποστήριξης, όσο και στη συνεργασία με εκπαιδευτικούς γενικής και ειδικής αγωγής καθώς και εκπαιδευτικούς Τμημάτων Ένταξης. Σε ό,τι αφορά στις πραγματοποιούμενες παρεμβάσεις, τα μέλη των Ε.Δ.Υ φαίνεται να εφαρμόζουν με μεγαλύτερη συχνότητα παρεμβάσεις ενίσχυσης των ψυχοκοινωνικών δεξιοτήτων έναντι εκείνων που εστιάζουν στις γνωστικές δεξιότητες, ενώ ακόμη πιο σπάνια είναι η υλοποίηση παρεμβάσεων σε ομαδικά προγράμματα σε επίπεδο τμήματος. Η καθημερινή παρουσία των μελών των Ε.Δ.Υ. στις σχολικές μονάδες, αποτελεί, τέλος, για τη συντριπτική πλειοψηφία του δείγματος απαραίτητη προϋπόθεση για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του έργου τους και ίσως την αφετηρία για τον επαναπροσδιορισμό του τρόπου οργάνωσης και λειτουργίας τους με απώτερο σκοπό τη βελτίωση και, γιατί όχι, την επέκταση του θεσμού.

Λέξεις κλειδιά: ένταξη, ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, Επιτροπή Διεπιστημονικής Υποστήριξης, ευάλωτες κοινωνικές ομάδες

Ανθρώπινα δικαιώματα και υψηλός αγωνιστικός αθλητισμός. Η περίπτωση των διεμφυλικών τρανς αθλητών και αθλητριών.

Παπαϊωάννου Χαράλαμπος,

Υποψ. Διδάκτωρ Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
ch.papaioannou@uoi.gr

Ζάραγκας Χαρίλαος,

Καθηγητής, Πρόεδρος Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
hzaragas@uoi.gr

Τα ανθρώπινα δικαιώματα, η συμπερίληψη και η δικαιοσύνη είναι θέματα που απασχολούν τις ανθρώπινες κοινωνίες στις μέρες μας. Σε αυτή την παρουσίαση θα ασχοληθούμε με τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών, αρχικά τον ρατσισμό και τη συμπερίληψη των τρανς και Intersex ατόμων στις αθλητικές διοργανώσεις. Θα κάνουμε μικρή ιστορική ανασκόπηση στους πρώτους Ολυμπιακούς Αγώνες στην αναβίωσή τους. Την θέση των γυναικών και τον αγώνα τους. Θα εξετάσουμε τις προκλήσεις συμμετοχής τρανς και ίντερσεξ ατόμων και το δικαίωμά τους στην άθληση. Θα δώσουμε ορισμό τι είναι τρανς και τι Intersex. Τα φαινόμενα ρατσισμού στις αθλητικές διοργανώσεις, στην κοινωνία και στον ηλεκτρονικό Τύπο. Καθώς και τη διεγκυστίνδα ανάμεσα στην Ολυμπιακή Επιτροπή και την επιστημονική κοινότητα. Χρησιμοποιήθηκε βιβλιογραφία ελληνική και ξένη καθώς και αρθρογραφία δικτυογραφία και συνεντεύξεις ατόμων που και επιστημόνων που ανήκουν στη Λοατκι κοινότητα και τρανς επιστημόνων όπως η Τζόανα Χαρπερ. Τα συμπεράσματα που διεξάγουμε, αν και είναι νωρίς γιατί βρισκόμαστε σε μια πρώιμη φάση της έρευνας, είναι πολύ σημαντικά. Διαπιστώνουμε ένα σοβαρό ρόλο της βιολογίας, της κοινωνιολογίας και την επίπτωση στο γυναικείο αθλητισμό, καθώς και την περιθωριοποίηση των τρανς και Intersex ατόμων Δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην παρέμβαση Trump, η οποία αποτελεί αλλαγή ρητορικής σε θεσμικό επίπεδο. Από την έρευνά μας καταλήγουμε στο γεγονός ότι η Ολυμπιακή Επιτροπή, σε συνεργασία με την επιστημονική κοινότητα και τις ομοσπονδίες, είναι επείγον να εφαρμόσει πολιτικές που συνδυάζουν την επιστημονική τεκμηρίωση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ώστε να προωθηθεί η συμπερίληψη και η δικαιοσύνη

Λέξεις Κλειδιά: Τρανς, Intersex Αθλητές, Ανθρώπινα Δικαιώματα, Πολιτική Ορθότητα, Ολυμπιακοί Αγώνες

Η Απουσία Εποπτικών Μέσων & Υλικοτεχνικών Υποδομών στην Εκπαίδευση ως Παράγοντας Διαμόρφωσης της Ταυτότητας του Αποτυχημένου.

Σιέμου Ευανθία

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια ΠΜΣ «Επιστημών της Αγωγής», Τμήμα Φιλοσοφίας,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
vanasiemou.2@gmail.com

Γκόγκας Θεμιστοκλής

Αναπληρωτής Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
thegogas@uoi.gr

Παρόλο που η σημερινή εποχή κατακλύζεται από τεχνολογικά εργαλεία, υπάρχουν σχολεία τα οποία βρίσκονται ακόμη σε ένα προγενέστερο στάδιο τεχνολογικής εξέλιξης, όπως αυτά που ανήκουν στη δημόσια επαγγελματική κατάρτιση. Μολονότι σε έρευνες διεθνώς τεκμηριώνεται η αναγκαιότητα της χρήσης σύγχρονων τεχνολογικών μέσων, καθώς συμβάλλει τόσο στην ενεργητική εμπλοκή των μαθητών όσο και στην επίτευξη των μαθησιακών στόχων (Hamalainen, 2008; Eyadat, 2023; Wang, 2024), στην Ελλάδα φαίνεται ότι κάτι τέτοιο αγνοείται. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η καταγραφή των απόψεων καταρτιζόμενων των Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης – Σ.Α.Ε.Κ. (πρώην Ι.Ε.Κ.)- σχετικά με τις υλικοτεχνικές παροχές και τις εγκαταστάσεις τους. Πιο συγκεκριμένα, διερευνώνται η αίσθηση υπονόμησης της ποιότητας των σπουδών που φέρουν οι σπουδαστές εξαιτίας των υλικοτεχνικών ελλείψεων ή/και των μη λειτουργικών εγκαταστάσεων και κατά πόσον αυτή η αίσθηση συμβάλλει στην ταυτότητα του αποτυχημένου μαθητή. Δύο είναι τα κεντρικά ερευνητικά ερωτήματα: α) πώς αντιλαμβάνονται οι σπουδαστές Σ.Α.Ε.Κ. ότι η χρήση βιβλίων και εποπτικών μέσων στο μάθημα επηρεάζει την ποιότητα των σπουδών τους και β) πώς θεωρούν ότι οι εγκαταστάσεις των Σ.Α.Ε.Κ. επιδρούν στην ποιότητα των σπουδών τους. Στην έρευνα συμμετείχαν 10 καταρτιζόμενοι Α εξαμήνου που επιλέχτηκαν μέσω βολικής δειγματοληψίας. Το εργαλείο συλλογής των δεδομένων ήταν οι δομημένες συνεντεύξεις, οι οποίες υλοποιήθηκαν τον Ιανουάριο του 2025 στις τοπικές Σ.Α.Ε.Κ.. Μετά την ολοκλήρωση της απομαγνητοφώνησης, έγινε επεξεργασία των δεδομένων με τη θεματική ποιοτική ανάλυση και εφαρμόστηκε επαγωγική προσέγγιση. Το σύνολο του δείγματος παρουσίασε την έλλειψη βιβλίων και υλικοτεχνικών υποδομών ως έναν ανασταλτικό παράγοντα στην επιτυχή διδασκαλία των μαθημάτων τους, γεγονός που θεωρούν ότι επηρεάζει αρνητικά την ποιότητα των σπουδών τους, ενώ αποδεικνύεται ότι συμβάλλει καθοριστικά στην αίσθηση κατωτερότητας που φέρουν οι σπουδαστές/τριες.

Λέξεις–Κλειδιά: Εποπτικά μέσα, υλικοτεχνικές υποδομές, ταυτότητα αποτυχημένου, ΣΑΕΚ

Επηρεάζει η αυτοεκτίμηση των παιδιών τον τρόπο που διαχειρίζονται τις συγκρούσεις στο σχολείο; Μια ποσοτική μελέτη σε παιδιά δημοτικού

Σταΐκου Αθανασία,

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ιωαννίνων

siasta2012@gmail.com

Η αυτοεκτίμηση αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών, καθώς επηρεάζει σημαντικά τις διαπροσωπικές τους σχέσεις και τη συμπεριφορά τους στο σχολικό περιβάλλον. Στο πλαίσιο αυτό, η ικανότητα των μαθητών να διαχειρίζονται συγκρούσεις με τους συνομηλίκους τους συνδέεται άμεσα με τον τρόπο που αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους και την προσωπική τους αξία. Βασικός σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση της σχέσης μεταξύ της αυτοεκτίμησης και των στρατηγικών διαχείρισης συγκρούσεων στο σχολικό περιβάλλον. Στην έρευνα συμμετείχαν 90 παιδιά που φοιτούσαν στις τρεις τελευταίες τάξεις του δημοτικού. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω της συμπλήρωσης ανώνυμων ερωτηματολογίων. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι μαθητές με υψηλότερη αυτοεκτίμηση στο σχολικό πλαίσιο εμπλέκονται λιγότερο συχνά σε συγκρούσεις, γεγονός που υποδηλώνει την προστατευτική λειτουργία της αυτοεκτίμησης στις διαπροσωπικές σχέσεις. Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι η αυτοεκτίμηση των παιδιών σε θέματα που αφορούν τις σχέσεις τους με συνομηλίκους συσχετίζεται θετικά με την ικανότητα αποτελεσματικής διαχείρισης των συγκρούσεων, γεγονός που δείχνει ότι οι θετικές διαπροσωπικές σχέσεις ενισχύουν τις κοινωνικές δεξιότητες και προάγουν πιο ώριμες αντιδράσεις σε καταστάσεις σύγκρουσης. Τα ευρήματα συζητούνται σε σχέση με την ανάγκη ενίσχυσης της αυτοεκτίμησης και της ανάπτυξης κοινωνικών δεξιοτήτων ως βασικά μέσα πρόληψης φαινομένων επιθετικότητας και συγκρούσεων στο σχολείο. Παράλληλα, επισημαίνεται η ανάγκη για στοχευμένες παιδαγωγικές παρεμβάσεις που ενδυναμώνουν ψυχικά τους μαθητές και συμβάλλουν στη διαμόρφωση ενός θετικού και υποστηρικτικού σχολικού περιβάλλοντος.

Λέξεις-Κλειδιά: Αυτοεκτίμηση, Επίλυση Συγκρούσεων, Κοινωνικές δεξιότητες, Σχολικό Περιβάλλον

Ανάπτυξη, Εφαρμογή και Αξιολόγηση ενός οικοφемινιστικού εκπαιδευτικού προγράμματος σε μαθήτριες/τες Δημοτικού σχολείου.

Τσισμαλίδου Γεωργία,

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια "Διδακτική και Τεχνολογίες Μάθησης των Φυσικών

Επιστημών", Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,

Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

pe1200077@uoi.gr

Γαβριλάκης Κωνσταντίνος

Αναπληρωτής Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,

Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,

Ο οικοφεμινισμός αποτελεί το σημείο τομής δυο κοινωνικών κινήμάτων που συγκροτούνται τη δεκαετία του 1960· του φεμινιστικού κινήματος του δεύτερου κύματος και του οικολογικού κινήματος (Merchant, 1980). Στον οικοφεμινισμό καθιερώνεται μια σχέση ανάμεσα στην εκμετάλλευση της φύσης, την καταπίεση και υποβάθμιση των γυναικών, των ιθαγενών, των ζώων, των εργατριών/ων, των μεταναστριών/ων, του περιβάλλοντος και της πατριαρχίας (Gaard, 2011). Το οικοφεμινιστικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα περιλάμβανε τη σχεδίαση, την υλοποίηση και την αξιολόγηση ατομικών και ομαδικών δραστηριοτήτων που αναδεικνύουν τις διαστάσεις της οικοφεμινιστικής θεωρίας. Ο στόχος της έρευνας είναι η μελέτη ενός τρόπου ανάδειξης της σύνδεσης της υποβάθμισης της φύσης με την καταπίεση που αντιμετωπίζει το γυναικείο φύλο. Τα κεντρικά ερευνητικά ερωτήματα της έρευνας είναι: Αν και πώς ενεργοποιείται η συναισθηματική εμπλοκή των παιδιών με τα κοινωνικο-περιβαλλοντικά ζητήματα; Αν και πώς γίνεται αντιληπτή απ' τα παιδιά η καταπίεση από την κοινωνία που μπορεί να συνδέει τη φύση και τις γυναίκες; Αν παρατηρούνται αντιφατικές-συγκρουσιακές σκέψεις στα παιδιά σχετικά με τα κοινωνικο-περιβαλλοντικά ζητήματα και ποιες είναι αυτές; Σε ποιο σημείο τοποθετούν τα παιδιά τους εαυτούς τους σε σχέση με τη διπλή καταπίεση φύσης και γυναικών; Η ποιοτική έρευνα πραγματοποιήθηκε στο τμήμα της ΣΤ' τάξης του 1ου Πειραματικού Δημοτικού Σχολείου Ιωαννίνων. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα είχε διάρκεια 7 διδακτικές ώρες και οι συναντήσεις έγιναν τον Φεβρουάριο 2025. Έχοντας συγκεντρώσει ποιοτικά δεδομένα από τις δραστηριότητες και τους κύκλους αναστοχασμού χρειάζεται να γίνει ανάλυση και να νοηματοδοτηθούν οι σκέψεις και οι απόψεις των παιδιών (Τσιώλης, 2017), ώστε να φανεί η πιθανή μεταβολή στον τρόπο σκέψης των παιδιών με γνώμονα τα ερωτήματα της ποιοτικής έρευνας. Για το σκοπό αυτό επιλέχθηκε η θεματική ανάλυση ως μέθοδος ανάλυσης των δεδομένων. Από την ανάλυση, φαίνεται πως τα παιδιά εκφράζουν ενεργά απόψεις για τα κοινωνικο-περιβαλλοντικά ζητήματα, αναδύονται εποικοδομητικές συζητήσεις και φαίνεται η συνειδητοποίηση και η σύνδεση της καταπίεσης της φύσης και των γυναικών.

Λέξεις-κλειδιά: Οικοφεμινισμός, εκπαιδευτικό πρόγραμμα, Δημοτικό σχολείο, εκπαιδευτική καινοτομία, μαθήτριες/τες, αειφορία

Οι ανταποκρίσεις των μαθητών Γυμνασίου από τη διδακτική αξιοποίηση της πολυπρισματικής προσέγγισης και της Δημόσιας Ιστορίας στη διδασκαλία των συγκρουσιακών θεμάτων στο μάθημα της Ιστορίας: Παρουσίαση του θεωρητικού πλαισίου της έρευνας και των ερευνητικών ερωτημάτων που θα κληθεί να απαντήσει.

Ηλιάδη Βασιλική,
Υποψήφια Διδάκτωρ, Παιδαγωγικού Τμήματος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,

Πολλές φορές κατά τη διάρκεια συζητήσεων τα άτομα καλούνται να υποστηρίξουν απόψεις που έρχονται σε αντίθεση με αυτές του συνομιλητή τους. Η πιθανότητα αντιπαράθεσης αυξάνεται, όταν το θέμα συζήτησης είναι θέμα ιστορίας, που από τη φύση του είναι συγκρουσιακό (Berg et al, 2003). Η έννοια της σύγκρουσης είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη φύση της ιστορικής επιστήμης, καθώς συχνά τα ιστορικά γεγονότα αποτελούν πεδίο αντιπαράθεσης για τα ερωτήματα που τίθενται από τους ιστορικούς και το αν υπάρχει αντικειμενική ιστορία (Μαυροσκούφης, 2015: 134). Σύμφωνα με τον Percoco (2001) οι συγκρούσεις είναι αναπόφευκτες, αφού εγγράφονται στις καταστατικές συνθήκες δημιουργίας και λειτουργίας των ανθρώπινων κοινωνιών και αφορούν όχι μόνο τα αντίθετα συμφέροντα, αλλά και τον τρόπο ερμηνείας του κόσμου. Στο πλαίσιο αυτό, το σύγχρονο σχολείο δεν θα πρέπει να εθелоτυφλεί σε φλέγοντα ζητήματα που απασχολούν τις σύγχρονες κοινωνίες, αποσιωπώντας τις συγκρούσεις, αλλά να διδάσκει την επιστημονική μεθοδολογία, ώστε οι μαθητές να είναι σε θέση να ανακαλύψουν τα αίτια, τις συνέπειες και να οδηγηθούν σε ορθές επιλογές, προκειμένου να προσεγγίσουν την αλήθεια (Percoco, 2001). Στο πλαίσιο, λοιπόν, της διδακτορικής διατριβής που εκπονώ πρόκειται να πραγματοποιήσω μια ποιοτική έρευνα μελέτης περίπτωσης στην οποία θα ερευνήσω τις ανταποκρίσεις μαθητών της Γ΄ Γυμνασίου πριν και μετά τη διδασκαλία συγκρουσιακών ιστορικών ζητημάτων. Τα συγκρουσιακά ιστορικά ζητήματα αναμένεται να ενεργοποιήσουν σε αυτούς συναισθήματα, καθώς συνδέονται με την εθνική συνείδηση και αντιτιθέμενες ιδεολογίες που εκφράζονται από την κοινωνία. Η στάση των μαθητών απέναντι στα ζητήματα αυτά θα συγκριθεί με τις ανταποκρίσεις τους πάνω σε κάποιο ουδέτερο ιστορικά γεγονός. Τα δεδομένα θα συλλεγούν μέσω ιστορικών δοκιμίων που θα συνθέσουν οι μαθητές μετά την ολοκλήρωση της διδασκαλίας και μέσω συνεντεύξεων. Η διδακτική μέθοδος που θα εφαρμοστεί προκειμένου να αξιολογηθεί ο βαθμός που τα γεγονότα κατανοήθηκαν σε βάθος και προσεγγίστηκαν κριτικά λαμβάνοντας υπόψη ιστορικά στοιχεία είναι η πολυπρισματική προσέγγιση. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί πως οι μαθητές θα προσεγγίσουν τα ιστορικά γεγονότα αποκλειστικά μέσα από πηγές δημόσιας ιστορίας που θα αναδεικνύουν τις διαφορετικές οπτικές τους (Public History, 2011).

Λέξεις-Κλειδιά: πολυπρισματικότητα, ανταποκρίσεις μαθητών, συγκρουσιακά ζητήματα, Δημόσια Ιστορία, ιστορική σκέψη

Από την αφηγηματική ανάλυση στην ερμηνεία και την παιδαγωγική αξιοποίηση της λογοτεχνίας: Γιάννη Πάσχου, Το χρονικό ενός δυσλεκτικού

Αναστάση Γεωργία,
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
ppr00203@uoi.gr

Μάντζιος Πανταζής,
Επίκουρος Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
amantzios@uoi.gr

Ερευνητικό αντικείμενο της μελέτης αποτελεί η αφηγηματική ανάλυση, η ερμηνευτική προσέγγιση και η ανάδειξη των παιδαγωγικών διαστάσεων της νουβέλας «Το χρονικό ενός δυσλεκτικού» του Γιάννη Πάσχου: αυτοβιογραφική αφήγηση, που εκδόθηκε το 2022, στην οποία ο κεντρικός χαρακτήρας, μέσα από την οπτική γωνία του παιδιού-αφηγητή, θεματοποιεί την πάλη του με τη δυσλεξία και τις δυσχέρειες που σχετίζονται με αυτή, μέσα από μια προσωπική, αναδρομική θεώρησή τους και της ζωής του γενικότερα. Με βάση τα μεθοδολογικά εργαλεία της ανάλυσης του αφηγηματικού λόγου, θα εξετάσουμε αφηγηματικές τεχνικές, η επιλογή των οποίων από τον συγγραφέα-αφηγητή συμβάλλει στη νοηματοδότηση του λογοτεχνικού κειμένου, στην ανάδειξη της σημασίας του. Θα εστιάσουμε, ειδικότερα, στην αφηγηματική αναπαράσταση και αντίληψη του κόσμου μέσα από την εστίαση-οπτική γωνία του παιδιού, σε αναληπτικές αφηγήσεις της παιδικής ηλικίας ως καταφυγίου του κεντρικού αφηγηματικού προσώπου στην ενήλικη ζωή του, στους τρόπους αφηγηματικής εκφοράς του λόγου και των σκέψεων του παιδιού κ.ά. Στο υπό μελέτη κείμενο θα διερευνήσουμε επίσης εκφάνσεις του «άλλου», αξιοποιώντας τη θεωρία του Μ. Bakhtin και επιμέρους αρχές της (όπως η πολυφωνία) και θα αναδείξουμε ζητήματα ετερότητας, σεβασμού της διαφορετικότητας, στην προοπτική υπέρβασης στερεοτυπικών αντιλήψεων και διακρίσεων· ζητήματα που προβάλλονται μέσα από αναπαραστάσεις της σχολικής πραγματικότητας και των οικογενειακών δεσμών. Με άξονα την Παιδαγωγική της Λογοτεχνίας, ως επιστήμη της αγωγής που αξιοποιεί τη λογοτεχνία για την επίτευξη παιδαγωγικών-μαθησιακών στόχων, θα προσεγγίσουμε ακόμη τη νουβέλα «Το χρονικό ενός δυσλεκτικού» του Γ. Πάσχου υπό το πρίσμα της αξιοποίησής της στην ενεργοποίηση της φαντασίας, στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και στην συγκρότηση της παιδικής-εφηβικής ταυτότητας.

Λέξεις-κλειδιά: Λογοτεχνία, αφηγηματικές τεχνικές, δυσλεξία, ετερότητα, παιδαγωγική αξιοποίηση

**Μια απόπειρα εκμάθησης της γαλλικής γλώσσας με αφηγηματολογικά εργαλεία
Οι σημασιολογικές ισοτοπίες και το σημειωτικό τετράγωνο στη σειρά κόμικς
Les Aventures de Tintin του Hergé**

Γιαλατζή Δέσποινα,

Υποψήφια Διδάκτορας, Τμήμα Επιστήμων Προσχολικής Αγωγής Και Εκπαίδευσης,
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
despinagialatzi@hotmail.com

Στην παρούσα μελέτη, επιχειρείται μια προσπάθεια εκμάθησης του γαλλικού λεξιλογίου στην προσχολική ηλικία μέσω των κύριων αντιθέσεων στον αφηγηματικό πυρήνα μιας μορφής αφήγησης, προσφέροντας ένα γόνιμο υλικό για πειραματική μελέτη. Η διάσημη βελγική γαλλόφωνη σειρά κόμικς (bandes dessinées) Les Aventures de Tintin του Hergé, είναι ένα κρίσιμο υλικό για την παιδαγωγική αξιοποίηση, τη φαντασία και την κριτική σκέψη. Η εκμάθηση του λεξιλογίου είναι ένας από τους κύριους πυλώνες για την εμβάθυνση σε μια ξένη γλώσσα. Η ανάλυση βασίζεται στη θεωρία της αφηγηματολογίας του Greimas, *Sémantique Structurale: Recherche de méthode* (1966) και την εφαρμογή της, όπως προτείνεται από τους Λαγόπουλο και Boklund Λαγόπουλο στο *Θεωρία Σημειωτικής – Η παράδοση του Ferdinand de Saussure* (2016), καθώς και στο *Theory and Methodology of Semiotics - The Tradition of Ferdinand de Saussure* (2021). Πρόκειται για μια απόπειρα αναγνώρισης των βασικών σημασιολογικών ισοτοπιών και του θεμελιώδους σημειωτικού τετραγώνου σε παραδείγματα, τα οποία έχουν αντληθεί από τα κόμικς. Τόσο οι σημασιολογικές ισοτοπίες, όσο και το σημειωτικό τετράγωνο προσφέρουν την ευκαιρία να συνδεθεί άμεσα και διαδραστικά το κείμενο με την εικόνα (*Semiotics of Images - The Analysis of Pictorial Texts*, 2024), προκειμένου να κατανοηθούν καλύτερα οι έννοιες της γαλλικής γλώσσας μέσα από τις παράλληλες αντιθέσεις της αφήγησης. Με αυτή τη μεθοδολογία, επιχειρείται μια νέα προσέγγιση στην αφηγηματική δομή, ακολουθώντας την αντίστροφη τροπή της γενετικής διαδρομής, δηλαδή ξεκινώντας από το επιφανειακό επίπεδο του λόγου και διεισδύοντας στο βαθύ επίπεδο (λεκτικό και οπτικό), τόσο της αφηγηματικής σύνταξης όσο και της σημασιολογίας των δύο κειμένων (λεκτικού και οπτικού) με στόχο την αποκάλυψη της σημασίας τους. Στόχος της παρούσας μελέτης είναι η εκμάθηση του λεξιλογίου της γαλλικής γλώσσας στην προσχολική ηλικία με εργαλείο τις ισοτοπίες και τις σχέσεις μεταξύ τους, όπως αναπτύσσονται στο σημειωτικό τετράγωνο, ταυτόχρονα με την αμφίδρομη αλληλεπίδραση κειμένου και εικόνας. Τέλος, επιχειρείται η οργάνωση μιας εκπαιδευτικής πρότασης, βασισμένης στα αποτελέσματα μιας σειράς ερευνητικών παραδειγμάτων.

Λέξεις – Κλειδιά: Σημειωτική Αφηγηματολογία, κόμικς, Προσχολική Αγωγή, Εκπαιδευτική Πρόταση

Η Φιλαναγνωσία ως μέσο για την αποδοχή και τον σεβασμό στη διαφορετικότητα.

Δασκάλου Βασιλική,
Εκπαιδευτικός ΠΕ70,
daskalouvasiliki@yahoo.gr,

Παπαδοπούλου Κυριακή,
Εκπαιδευτικός ΠΕ70,
kuriakip7@gmail.com

Κάσσαρη Ελένη,
Εκπαιδευτικός ΠΕ70,
kassari_elena@yahoo.gr

Τσακτσίρα Παρασκευή,
Εκπαιδευτικός ΠΕ70,
vivigian85@yahoo.gr

Γκουλγκούτη Αναστασία,
Εκπαιδευτικός ΠΕ70,
natgoulgouti@gmail.com,

Βάρφης Χρήστος,
Εκπαιδευτικός ΠΕ70,
kavarfis@hotmail.com,

Αυδίκου Ελένη,
Εκπαιδευτικός ΠΕ70,
lenovits2005@gmail.com

Ελένη Δούλη,
Εκπαιδευτικός ΠΕ70,
elenidouli@sch.gr

Μαρία Ζάρρα Φλούδα,
Διευθύντρια 1ου Πειραματικού Δημοτικού σχολείου Ιωαννίνων (Ζ.Π.Α)
mariazarra@gmail.com

Η διαφορετικότητα αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ανθρώπινης φύσης και κοινωνικής ζωής. Τη σύνθετη αυτή έννοια τη συναντούμε σε όλες τις μορφές τόσο της καθημερινότητας όσο και της σχολικής πραγματικότητας. Στο πλαίσιο της προσπάθειας της αποδοχής και του σεβασμού της διαφορετικότητας η φιλαναγνωσία αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο για την επίτευξή της στο σχολικό περιβάλλον. Η αξιοποίηση εξωσχολικών βιβλίων που πραγματεύονται θέματα όπως η φιλία, η αποδοχή και η διαφορετικότητα, συμβάλλει στην καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και της κοινωνικής συνείδησης των μαθητών/τριών. Η λογοτεχνία, με τη δύναμή της να μεταφέρει τον αναγνώστη σε διαφορετικούς κόσμους και εμπειρίες, λειτουργεί ως

γέφυρα κατανόησης μεταξύ των ανθρώπων. Επιπλέον, η ενσωμάτωση δημιουργικών δραστηριοτήτων, όπως η δημιουργική γραφή, το θεατρικό παιχνίδι και οι εικαστικές τέχνες, ενισχύει τη βιωματική μάθηση και επιτρέπει στους μαθητές/τριες να εκφράσουν και να επεξεργαστούν τα συναισθήματά τους σχετικά με τη διαφορετικότητα. Τέτοιες δραστηριότητες, σε συνδυασμό με την ανάγνωση των κατάλληλων βιβλίων ενισχύουν τη συνοχή της σχολικής κοινότητας. Εξάλλου, ένα παιδί που μεγαλώνει με ιστορίες που υμνούν τη διαφορετικότητα, μαθαίνει να αποδέχεται τόσο τον εαυτό του όσο και τους άλλους χωρίς προκατάληψη. Η φιλιαναγνωσία αποτελεί μια ολιστική προσέγγιση παιδαγωγικής και κοινωνικής ενδυνάμωσης. Προάγει την κατανόηση, τη συμπερίληψη και τον σεβασμό στην πολυμορφία, ενισχύοντας το όραμα μιας κοινωνίας πιο δίκαιης, ανοιχτής και ανθρώπινης. Μέσω της ανάγνωσης και της δημιουργικής έκφρασης, οι μαθητές/τριες μαθαίνουν να αναγνωρίζουν, να σέβονται και να εκτιμούν τη διαφορετικότητα, συμβάλλοντας στη δημιουργία ενός σχολικού περιβάλλοντος που προάγει την ισότητα και την αποδοχή ενισχύοντας συγχρόνως την κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξή τους.

Λέξεις – Κλειδιά: Φιλιαναγνωσία, διαφορετικότητα, αποδοχή, σχολικό περιβάλλον

Ηπειρώτικος τόπος και ετερότητα στο Μαύρο Νερό του Μιχάλη Μακρόπουλου: Ερμηνευτική ανάλυση και παιδαγωγικές προεκτάσεις

Καλύβα Ελισάβετ,

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
ppr00209@uoi.gr

Μάντζιος Πανταζής,

Επίκουρος Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
amantzios@uoi.gr

Η παρούσα εισήγηση θα εξετάσει τη νουβέλα Μαύρο Νερό του Μιχάλη Μακρόπουλου υπό το πρίσμα της φαντασίας και της κριτικής σκέψης, εστιάζοντας στον τρόπο με τον οποίο η αφήγηση αποτυπώνει τον ηπειρώτικο τόπο και στις αναπαραστάσεις της ετερότητας. Με βάση τα μεθοδολογικά εργαλεία της αφηγηματολογίας και τη θεωρητική μορφή της πολυφωνίας του Mikhail Bakhtin θα διερευνηθεί η συγκρότηση, διαμέσου της αφήγησης, μιας σύνθετης οικολογικής και ανθρωπολογικής συνείδησης, προάγοντας τον διάλογο γύρω από τη σχέση του ανθρώπου με τη φύση και την αποδοχή της ετερότητας. Το αφηγηματικό πλαίσιο τοποθετείται σε ένα ηπειρώτικο χωριό του Πωγωνίου που αποσυντίθεται ύστερα από μια οικολογική καταστροφή, αποτέλεσμα των εξορύξεων πετρελαίου. Το νερό έχει μολυνθεί, τα ζώα και τα φυτά δηλητηριάζονται, και η σχέση των ανθρώπων με τον τόπο τους διαρρηγνύεται βίαια, μετατρέποντας το χωριό σε έναν τόπο ζοφερό και απόκοσμο. Ο αφηγητής, μέσα από τη συνήχηση διαφορετικών φωνών, διαμορφώνει έναν κοινό χώρο

για τον ανθρώπινο και τον μη ανθρώπινο κόσμο προβάλλοντας τη ρευστότητα των ταυτοτήτων και τη βαθύτερη οικολογική κρίση. Ο αναπαριστώμενος τόπος δεν λειτουργεί ως απλό γεωγραφικό υπόβαθρο, αλλά ως δυναμικός αφηγηματικός άξονας που διαπλάθει την ατομική και συλλογική ταυτότητα. Η διαλεκτική σχέση ανθρώπου-φύσης αναδεικνύει τις όψεις της ετερότητας τόσο μέσα από το φυσικό περιβάλλον που γίνεται ανοίκειο και εχθρικό, όσο και μέσα από τους κοινωνικούς κλυδωνισμούς που επιφέρει η οικολογική αλλοίωση. Μέσω της αφηγηματικής ανάλυσης, προτείνεται μια προσέγγιση της μυθοπλασίας, με μαθησιακούς στόχους την εμβάθυνση στα οικολογικά ζητήματα, τις κοινωνικές ανισότητες και την αποδοχή της διαφορετικότητας, αναδεικνύοντας παράλληλα τον τόπο σε πεδίο πολιτισμικής εγγραφής και σε φορέα νοήματος για το άτομο και την κοινότητα.

Λέξεις-Κλειδιά: ηπειρώτικος τόπος, ετερότητα, οικολογική συνείδηση, Μαύρο Νερό, Μακρόπουλος

Η Σαντορίνη του Γεωργίου Σεφέρη και του Οδυσσέα Ελύτη: Μια παράλληλη ερμηνευτική εξέταση της «μυθολογίας του Αιγαίου» στη «Γενιά του '30».

Σκιαδά Γεωργία

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Προγράμματος «Διεπιστημονικές προσεγγίσεις στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία», Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
ppr00234@uoi.gr

Η εισήγηση αποσκοπεί στην απεικόνιση και την ανάδειξη της Σαντορίνης του Γεωργίου Σεφέρη και του Οδυσσέα Ελύτη μέσα από μια παράλληλη ερμηνευτική εξέταση της «μυθολογίας του Αιγαίου» στη «Γενιά του '30». Προσεγγίζοντας τον 20^ο αιώνα και τα κοινωνικά-πολιτισμικά γεγονότα που τον σημάδεψαν και φτάνοντας τη χρονική περίοδο του 1930-1940, ξεπροβάλλει το καινοτόμο κίνημα της «Γενιάς του '30». Μέσα από αυτό, εξυμνούνται οι ομορφιές του ελληνικού τοπίου και κυρίως το Αιγαίο πέλαγος. Αν και η «Γενιά του '30» ασχολείται με μια ευρεία ποικιλία θεματικών, δίνει ιδιαίτερη σημασία στη «μυθολογία του Αιγαίου». Πρόκειται για έναν άξονα αναπαράστασης της ελληνικής φύσης και του ελληνικού τοπίου, ο οποίος αναδεικνύεται ιδιαιτέρως μέσα από δύο χαρακτηριστικά ποιητικά έργα, τη «Σαντορίνη» του Γεωργίου Σεφέρη (1936) και την «Ωδή στη Σαντορίνη» του Οδυσσέα Ελύτη (1938). Για τα υπό μελέτη ποιήματα, διενεργείται ποιοτική έρευνα και συγκεκριμένα αξιοποιείται η ανάλυση περιεχομένου. Κάθε ποίημα αναλύεται ερμηνευτικά (παραδειγματική ανάλυση) ώστε να καταστεί δυνατή η συνεξέτασή τους και να προβληθούν οι ποικίλες εκφάνσεις της θεματικής της «μυθολογίας του Αιγαίου». Μέσα από την ανάλυση, ανακύπτουν ομοιότητες/συσχετισμοί αλλά και διαφορές ως προς το περιεχόμενο και το αντικείμενο μελέτης τους, την οπτική θέασης

του Αιγαίου, τη γραφή των λογοτεχνών, την έκφραση των συναισθημάτων και την εναλλαγή των προσώπων, την έννοια του χρόνου και της δικαιοσύνης, τη σχέση των λογοτεχνών με το Αιγαίο, την ελληνική φύση, την παράδοση και την ιστορία και τη θρησκεία. Η εργασία ολοκληρώνεται με τη διατύπωση κάποιων γενικότερων αλλά σημαντικών επισημάνσεων που προκύπτουν από την παράλληλη εξέταση της προβολής της «μυθολογίας του Αιγαίου» στις παραπάνω ποιητικές συνθέσεις.

Λέξεις – Κλειδιά: Σαντορίνη, μυθολογία του Αιγαίου, Γενιά του '30, Σεφέρης, Ελύτης

Παιδαγωγική αξιοποίηση της λογοτεχνίας και της εκτεταμένης ανάγνωσης στη διδασκαλία της Αγγλικής γλώσσας

Τσιπλακίδης Ιάκωβος,

Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό (Ε.Ε.Π.), Τμήμα Εικαστικών Τεχνών και
Επιστημών της Τέχνης, Σχολή Καλών Τεχνών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
itsiplak@uoi.gr

Η έκθεση των μαθητών σε αυθεντικό υλικό και κείμενα που δεν έχουν γραφεί με στόχο την εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας αλλά για την ικανοποίηση κάποιου επικοινωνιακού σκοπού στη γλωσσική κοινότητα στην οποία έχουν γραφεί, η αξιοποίηση της εκτεταμένης ανάγνωσης (extensive reading) με την ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων και η εμπλοκή των μαθητών σε αυθεντικές επικοινωνιακές δραστηριότητες αποφέρουν πολλαπλά οφέλη στη διδασκαλία της Αγγλικής ως ξένης γλώσσας. Αυξάνουν τα μαθησιακά κίνητρα των μαθητών, ενισχύουν την ενεργητική τους συμμετοχή στη μαθησιακή διαδικασία και τις δραστηριότητες, ενώ καλλιεργούν με φυσικό τρόπο όλες τις γλωσσικές δεξιότητες (παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου). Επιπλέον, προωθούν την αποτελεσματική χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε.) και ενθαρρύνουν την κριτική και δημιουργική σκέψη. Πρόκειται για ένα ζήτημα με ευρύτερες διαστάσεις, καθώς η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και η καλλιέργεια μιας φιλαναγνωστικής στάσης στους μαθητές αποτελούν διαρκή ζητούμενα για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Στην εργασία αυτή παρουσιάζουμε τα θεωρητικά ερείσματα και τη βιβλιογραφία αναφορικά με την αξιοποίηση αυθεντικού υλικού, της λογοτεχνίας και της εκτεταμένης ανάγνωσης στη διδασκαλία της Αγγλικής ως ξένης γλώσσας. Με βάση τα παραπάνω, στη συνέχεια διερευνούμε καλές πρακτικές και τρόπους για την αποτελεσματική και παιδαγωγικά ορθή ενσωμάτωσή τους στη διδασκαλία.

Λέξεις Κλειδιά: λογοτεχνία, εκτεταμένη ανάγνωση, Αγγλική γλώσσα

Η λογοτεχνία ως «καλλιτεχνική» έκφραση της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης

Μπέζα Ευθαλία,

Υπ. Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
empeza@uoi.gr

Σακελλαρίου Μαρία,

Ομότιμη Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
marisak@uoi.gr

Το σχολείο ως θεσμός της σύγχρονης πολιτείας επιχειρώντας να ικανοποιήσει την ανάγκη μιας συμπεριληπτικής θεώρησης στον εκπαιδευτικό του σχεδιασμό και στη στοχοθεσία του, επιλέγει την καλλιτεχνική έκφραση και διδασκαλία ως μια από τις παιδαγωγικές μεθόδους που μπορούν δυναμικά να εμπνεύσουν τη συμπεριληπτική θεωρία στην πρακτική εφαρμογή. Στο σημείο αυτό, η λογοτεχνία, ως ένα πλούσιο και ευρύ παιδαγωγικό εργαλείο καταλαμβάνει εξέχουσα θέση και εμπνέει εκπαιδευτικούς και μαθητές/μαθήτριες. Η συμπεριληπτική προσέγγιση ιδωμένη υπό το πρίσμα της αλληλεπίδρασης με τα λογοτεχνικά κείμενα έρχεται να συνδεθεί με τις βαθύτερες ατομικές και κοινωνικές/πολιτισμικές καταβολές του ατόμου οι οποίες εμπνέουν ένα νέο παιδαγωγικό περιεχόμενο στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η Παιδαγωγική της Συμπερίληψης μέσα από τη λογοτεχνία διαμορφώνει ένα πλαίσιο σεβασμού στη διαφορετικότητα, δίνει πεδίο έκφρασης στο «διαφορετικό» και το «άλλο» και βρίσκει τρόπο να εμψυχήσει την ισότιμη συνεργασία, την αλληλεγγύη, τον αλληλοσεβασμό και τη συμπερίληψη. Βρίσκει τελικά τρόπο να εμπνεύσει το μαζί και το ένα σχολείο για όλους και όλες. Η λογοτεχνία μπορεί να αποτελέσει την καλλιτεχνική έκφραση της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης αποτελεσματικά και με τρόπο ευχάριστο μέσα από τις διδακτικές στρατηγικές των σύγχρονων καταρτισμένων εκπαιδευτικών οι οποίοι ενδιαφέρονται και λαμβάνουν υπόψη τη διαφορετικότητα και μοναδικότητα των μαθητών/τριών τους. Τα ερευνητικά ευρήματα αυτής της μελέτης αναδεικνύουν την αναγκαιότητα καλλιέργειας και ανάπτυξης της συμπεριληπτικής κουλτούρας μέσα από την λογοτεχνική εκδοχή που συγκινεί μικρούς και μεγάλους. Ακολουθώντας τη συγκεκριμένη θεωρητική συστηματική προσέγγιση και μελέτη του σύγχρονου αυτού θέματος, ευελπιστούμε να αναδείξουμε τη σημασία της λογοτεχνίας στη συμπερίληψη και να ενδυναμώσουμε τη σχετική ακαδημαϊκή συζήτηση.

Λέξεις Κλειδιά: Παιδαγωγική της Συμπερίληψης, Λογοτεχνία, Εκπαιδευτικός

Imposed Identity in Greek Diaspora Schools and the Role of Music in Cultivating Heritage Language Learning

Peter Douskalis,

doctoral candidate at the Ionian University,

peterdouskalis@gmail.com

This study examines how Greek diaspora schools impose specific cultural and linguistic identities on students and explores the role of music in facilitating heritage language learning. Greek-language schools outside Greece often function as sites of identity negotiation, where curricula and pedagogical approaches reflect ideologies about Greekness, heritage, and linguistic preservation. While these institutions aim to reinforce cultural continuity, they frequently impose static notions of identity that may not align with students' lived experiences. The research employs a qualitative approach, incorporating ethnographic observations, semi-structured interviews with educators and students, and content analysis of music curricula in Greek diaspora schools in the United States. Data were collected from three community-based Greek schools with varying degrees of affiliation with the Greek Orthodox Church. The study also examines how Greek folk and popular music are integrated into language instruction and cultural events. Results indicate that Greek diaspora schools often enforce rigid conceptions of Greek identity, privileging standard linguistic forms and canonical cultural narratives. Students, particularly second- and third-generation learners, frequently experience tensions between institutional expectations and their hybrid cultural realities. However, music emerges as a dynamic tool for linguistic and cultural engagement. Greek songs, particularly those in informal learning settings, enhance pronunciation, vocabulary retention, and emotional connection to the heritage language. Participatory music-making, such as singing and instrumental performance, fosters an inclusive environment where students can express their identities more fluidly. Additionally, folk and popular music serve as bridges between generational perspectives, allowing students to negotiate their sense of belonging. This study highlights the need for Greek diaspora schools to adopt more flexible, student-centered approaches to identity and language learning. By leveraging music's pedagogical potential, educators can create more inclusive and engaging environments that resonate with students' evolving cultural identities.

Word-Keys: Greek diaspora schools, heritage language learning, identity negotiation, music pedagogy, cultural continuity

Καλές Πρακτικές & Τέχνες: Μουσικός Τοίχος

Γκάντζου Μαρία,

Αναπληρώτρια εκπαιδευτικός ΠΕ79.01,

gantzoum@yahoo.gr

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει ένα διαθεματικό project που υλοποιήθηκε σε δύο δημοτικά σχολεία της Άρτας, με τίτλο "Μουσικός Τοίχος", μέσα από τα Σχέδια Προγράμματος: «Το ηχόχρωμα της ανακύκλωσης», και «Δημιουργώντας μαζί: Ανακύκλωση & Μουσική» αντίστοιχα, κατά το σχολικό έτος 2024-2025. Σκοπός της δράσης ήταν να συνδυάσει τη μουσική δημιουργία με την περιβαλλοντική συνείδηση και την αισθητική αγωγή. Κεντρικό στοιχείο του project αποτέλεσε μια κατασκευή που ονομάσαμε "Μουσικός Τοίχος". Πρόκειται για μια μεγάλη ξύλινη παλέτα επάνω στην οποία στερεώθηκαν παλιά μεταλλικά κουζινικά σκεύη τα οποία έφεραν οι μαθητές από τα σπίτια τους μιας και δεν χρησιμοποιούνταν πλέον. Κάθε αντικείμενο, ανάλογα με το μέγεθος, το σχήμα και το υλικό του, παρήγαγε διαφορετικό ηχόχρωμα. Οι μαθητές δημιούργησαν και αυτοσχέδιους επικρουστήρες, με διάφορες υφές, για να ενισχύσουν τη διαφορετικότητα στον ήχο. Οι βασικοί διδακτικοί στόχοι της παρέμβασης ήταν οι εξής: Ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης μέσα από τη δημιουργική επαναχρησιμοποίηση υλικών. Καλλιέργεια μουσικών δεξιοτήτων, όπως ο ρυθμός, η ακρόαση και η διάκριση ήχων. Σύνδεση γνώσης με εμπειρία, μέσω της παρατήρησης, της πειραματικής προσέγγισης και της πρακτικής εφαρμογής. Ενίσχυση κοινωνικών δεξιοτήτων (συνεργασία, αλληλοβοήθεια, επικοινωνία). Διαθεματική σύνδεση με τη Φυσική (ήχος και υλικά), τα Μαθηματικά (μετρήσεις, ταξινομήσεις, συμμετρίες), τα Εικαστικά (διακόσμηση – αισθητική) και τη Μουσική (εκτέλεση ρυθμών και παραγωγή ήχου). Το project ανέδειξε τη μουσική ως παιδαγωγικό εργαλείο πειραματισμού, έκφρασης και συνεργασίας. Με την διαθεματική δράση-παιχνίδι, οι μαθητές ήρθαν σε επαφή με τις μουσικές έννοιες του Ρυθμού: αξίες, παύσεις, ρυθμικά σχήματα, επανάληψη ρυθμικών μοτίβων, αλλά και την Φυσική – Ακουστική, τα Μαθηματικά και τα Εικαστικά, με τη χαρά του παιχνιδιού, της δημιουργίας και της φαντασίας. Ταυτόχρονα, ενισχύθηκαν οι κοινωνικές δεξιότητες, η οικολογική ευαισθησία και η αισθητική αγωγή. Ο μουσικός τοίχος μπορεί να αποτελέσει μια ανοιχτή πλατφόρμα συνεργασίας, έκφρασης και εξερεύνησης, ενώ η μόνιμη εγκατάστασή του στα σχολεία επιτρέπει τη συνεχιζόμενη χρήση του ως παιδαγωγικό εργαλείο.

Λέξεις κλειδιά: ανακύκλωση, ηχόχρωμα, ρυθμός, δημιουργία

Μουσικοκινητικές Δράσεις στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση- Στόχοι και Οφέλη

Καζολή Ανθή,

Εκπαιδευτικός ΠΕ79.01, Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Λευκάδας

anthokazoli@gmail.com

Ο βασικός σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι να παρουσιάσει τα οφέλη που μπορούμε να αποκομίσουμε από την εφαρμογή μουσικοκινητικών δραστηριοτήτων

στα διάφορα γνωστικά αντικείμενα αλλά και ευρύτερα στην καθημερινή πρακτική του Δημοτικού Σχολείου. Στη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας σπάνια επιτρέπουμε στους μαθητές να παίζουν, να κινηθούν, να εκφραστούν σωματικά. Η Μουσικοκινητική Αγωγή αποτελεί εξαίρεση καθώς οι δραστηριότητές της έχουν την κίνηση και το παιχνίδι ως προαπαιτούμενα. Η Μουσικοκινητική Αγωγή συνδυάζει τη μουσική, την κίνηση, τον ρυθμό, το παιχνίδι, και κινητοποιεί τόσο το μυαλό όσο και το σώμα, γεγονός που την καθιστά ιδιαίτερα φιλική προς τα παιδιά. Προσφέρει τη δυνατότητα κατάκτησης των στόχων της διδασκαλίας με παιγνιώδη τρόπο και δίνει χρήσιμο υλικό σε κάθε παιδαγωγό. Λειτουργικό στοιχείο της Μουσικοκινητικής Αγωγής αποτελούν τα μουσικοκινητικά παιχνίδια. Υπάρχουν διάφορα είδη μουσικοκινητικών παιχνιδιών, τα οποία ακολουθούν συγκεκριμένη οργάνωση. Η εφαρμογή των μουσικοκινητικών παιχνιδιών προσφέρει οφέλη τόσο σε σχέση με την οργάνωση και τη διαχείριση της μαθητικής ομάδας, καθώς το παιχνίδι αποτελεί σταθερή αξία στη ζωή κάθε παιδιού και έναν σημαντικό παράγοντα για την υγιή ανάπτυξή του, όσο και στη διδασκαλία συγκεκριμένων διδακτικών αντικειμένων. Η μουσικοκινητική προσέγγιση μπορεί να πλουτίσει ευχάριστα τις δράσεις μας, να ενεργοποιήσει τον συναισθηματικό κόσμο των μαθητών και να συμβάλει δυναμικά στην επίτευξη των διδακτικών μας επιδιώξεων. Ιδιαίτερα χρήσιμη είναι η εφαρμογή μουσικοκινητικών παιχνιδιών και δράσεων κατά την υλοποίηση Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων (Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης- Αγωγής Υγείας- Πολιτιστικών Θεμάτων), τα οποία ακολουθούν μια ξεχωριστή μεθοδολογία υλοποίησης, που προάγει την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και ενθαρρύνει τη βιωματική, ανακαλυπτική και συνεργατική μάθηση.

Λέξεις κλειδιά: Μουσικοκινητική Αγωγή- μουσικοκινητικό παιχνίδι- εκπαιδευτική διαδικασία- Προγράμματα Σχολικών Δραστηριοτήτων

Μουσική Εκπαίδευση και Πολιτιστική Κληρονομιά: Δημιουργικές Πρακτικές που Ενσωματώνουν τη Μουσική και την Πολιτιστική Ταυτότητα

Κακογιάννη Ελένη

Εκπαιδευτικός ΠΕ79.01 – ΠΕ80 Διευθύντρια 4ου Γυμνασίου Ρόδου ΔΔΕ

Δωδεκανήσου, elenak3@hotmail.gr

Πέτρου Αργυρούλα

Εκπαιδευτικός ΠΕ86 Διευθύντρια 2ου Λυκείου Ρόδου ΔΔΕ Δωδεκανήσου

arpetrou@sch.gr

Η μουσική εκπαίδευση συνιστά ένα ισχυρό εργαλείο για την καλλιέργεια της πολιτιστικής ταυτότητας και της δημιουργικότητας των μαθητών, ενσωματώνοντας τις παραδοσιακές αξίες και την πολιτιστική κληρονομιά στο σύγχρονο εκπαιδευτικό πλαίσιο. Κεντρικός στόχος αυτής της προσέγγισης είναι η ενίσχυση της πολιτιστικής

συνείδησης και της συναισθηματικής νοημοσύνης των μαθητών μέσω βιωματικών και δημιουργικών δραστηριοτήτων, όπως η μελέτη και η ερμηνεία παραδοσιακών μουσικών μορφών και η συμμετοχή σε μουσικά εργαστήρια. Η σύνδεση με το Πρόγραμμα Σπουδών της τυπικής εκπαίδευσης ενσωματώνει τη μουσική ως βασικό εργαλείο ενδυνάμωσης των μαθητών, προάγοντας την αλληλεπίδραση και τη διαπολιτισμική κατανόηση μεταξύ μαθητών από διαφορετικά πολιτιστικά υπόβαθρα. Ειδικότερα, η μουσική λειτουργεί ως μέσο ενσωμάτωσης της πολιτιστικής κληρονομιάς και των παραδόσεων των διαφόρων κοινοτήτων, ενισχύοντας την αίσθηση της ταυτότητας και της κοινότητας των μαθητών. Η μεθοδολογία περιλαμβάνει δημιουργικές πρακτικές που συνδυάζουν τη μουσική με άλλες μορφές τέχνης, όπως η αφήγηση παραμυθιών και η δημιουργία μουσικών παραστάσεων, δίνοντας στους μαθητές τη δυνατότητα να εκφράσουν και να κατανοήσουν τις πολιτιστικές τους ρίζες μέσα από την τέχνη. Η βιωματική μάθηση ενισχύει τη συμμετοχή και την ενεργό συμμετοχή των μαθητών, ενώ οι στρατηγικές διαπολιτισμικής διδασκαλίας ενισχύουν τη συνειδητοποίηση της πολιτισμικής πολυμορφίας. Η αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων πραγματοποιείται μέσω της παρατήρησης της συμμετοχής των μαθητών στις δραστηριότητες και της δημιουργικότητάς τους, με δεδομένα που καταδεικνύουν την ανάπτυξη της πολιτιστικής συνείδησης και την ικανότητά τους να εκφραστούν μέσω μουσικών και καλλιτεχνικών μέσων. Αυτή η εκπαιδευτική προσέγγιση δημιουργεί ένα θετικό περιβάλλον μάθησης, όπου οι μαθητές δεν μαθαίνουν μόνο μουσική, αλλά αναπτύσσουν και την ικανότητά τους να συμμετέχουν ενεργά σε μια κοινότητα, αναγνωρίζοντας και εκτιμώντας τις πολιτιστικές διαφορές.

Λέξεις κλειδιά: Μουσική εκπαίδευση, πολιτιστική ταυτότητα, δημιουργικότητα, βιωματική μάθηση, διαπολιτισμική διδασκαλία

Τα σύγχρονα δημοφιλή τραγούδια στο Νέο Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής Γυμνασίου. Το παράδειγμα του τραγουδιού Thick of it.

Καρούμπαλη Ευγενία,

Εκπαιδευτικός Μουσικής ΠΕ79.01, Πρότυπο Γυμνάσιο Πατρών,

jennykaroumpali@sch.gr

Τα σύγχρονα δημοφιλή τραγούδια είναι αυτά που είναι αρεστά από την πλειονότητα των εφήβων σε παγκόσμιο (πλέον) επίπεδο. Με δεδομένο ότι το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής Γυμνασίου είναι ευέλικτο και σε αυτό γίνεται άμεση αναφορά τόσο στα σύγχρονα δημοφιλή τραγούδια όσο και στα μουσικά βίντεο που (συχνά) τα συνοδεύουν, είναι επιβεβλημένη η παιδαγωγική αξιοποίηση σύγχρονων δημοφιλών τραγουδιών στο μάθημα της μουσικής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το σύγχρονο δημοφιλές τραγούδι το οποίο αξιοποιήθηκε παιδαγωγικά στο διδακτικό αυτό σενάριο

είναι το τραγούδι *Thick of it*. Σκοπός του διδακτικού σεναρίου είναι οι μαθητές και μαθήτριες να αναγνωρίζουν τα λεκτικά και εξωλεκτικά μηνύματα του τραγουδιού *Thick of it* και μέσω αυτού να προβληματίζονται σχετικά με αντίστοιχα μηνύματα τραγουδιών που ακούν εκτός σχολείου, στην καθημερινότητά τους. Στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα συγκαταλέγονται: η απαρίθμηση των βασικών μορφολογικών στοιχείων του συγκεκριμένου τραγουδιού, η περιγραφή της επεξεργασίας του riff του τραγουδιού *Shon (Hey oh)* προκειμένου να γίνει το riff του προς μελέτη τραγουδιού, ο συσχετισμός τη οπτικής αφήγησης του επίσημου μουσικού βίντεο του τραγουδιού αυτού με το περιεχόμενο των στίχων του και ο προβληματισμός σχετικά με τη χρήση γκρίζων διαφημίσεων / τοποθέτηση προϊόντων στα επίσημα μουσικά βίντεο σύγχρονων δημοφιλών τραγουδιών. Χρησιμοποιήθηκαν οι ακόλουθες διδακτικές προσεγγίσεις: συνεργατική μάθηση, βιωματική προσέγγιση, διαθεματική προσέγγιση και εκμάθηση με το αντί (τμήμα της άτυπης μάθησης στη μουσική). Το διδακτικό αυτό σενάριο εφαρμόστηκε στο Πρότυπο Γυμνάσιο Πατρών τη σχολική χρονιά 2024 – 2025 στα τμήματα Α1, Β2, Β3, Γ1, Γ2 και Γ3, στα οποία το τραγούδι αυτό ανήκε στις μουσικές προτιμήσεις των μαθητών και των μαθητριών. Σε γενικές γραμμές τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του διδακτικού αυτού σεναρίου πραγματοποιήθηκαν.

Λέξεις κλειδιά: Μουσική, Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, σύγχρονα δημοφιλή τραγούδια, διδακτικό σενάριο, *Thick of it*.

Το Μουσικό Βίντεο στο Νέο Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής του Γυμνασίου. Το παράδειγμα του τραγουδιού *Birds of a feather*.

Καρούμπαλη Ευγενία,

Εκπαιδευτικός Μουσικής ΠΕ79.01, Πρότυπο Γυμνάσιο Πατρών

jennykaroumpali@sch.gr

Σε μία οπτικοακουστική και πολυμεσική κοινωνία, όπως είναι η σημερινή, το μουσικό βίντεο παίζει κομβικό ρόλο στην κατανάλωση αλλά και στην πρόσληψη της μουσικής (περισσότερο της σύγχρονης δημοφιλούς) ειδικά από τα άτομα νεαρής ηλικίας, τα οποία αφιερώνουν αξιοσημείωτο τμήμα από τον ελεύθερό τους χρόνο για να βλέπουν μουσικά βίντεο. Ως εκ τούτου το μάθημα της μουσικής θα πρέπει (πέραν των άλλων) να εξοικειώσει τις μαθήτριες και τους μαθητές με εργαλεία κατανόησης και αξιολόγησης μουσικών βίντεο. Η παιδαγωγική αξιοποίηση μουσικών βίντεο στο μάθημα της μουσικής μπορεί αφ' ενός να διεγείρει περαιτέρω το ενδιαφέρον των μαθητών και των μαθητριών για το μάθημα της μουσικής και αφ' ετέρου να συνεισφέρει στην καλλιέργεια κριτικής στάσης στα μουσικά βίντεο. Το σύγχρονο δημοφιλές τραγούδι, το οποίο αξιοποιήθηκε παιδαγωγικά είναι το *Birds of a feather* (της Billie Eilish), το οποίο κυκλοφόρησε τον Ιούλιο του 2024. Στους μαθησιακούς στόχους του διδακτικού αυτού σεναρίου συγκαταλέγονται: η αναγνώριση της πολυφωνικής υφής που έχουν συγκεκριμένα σημεία του εν λόγω τραγουδιού, ο συσχετισμός της ιστορίας που λαμβάνει χώρα στο επίσημο μουσικό

βίντεο του τραγουδιού αυτού τόσο με το περιεχόμενο των στίχων του όσο και με τη δομή του, ο συσχετισμός του κώδικα χώρου με την οπτική αφήγηση στο επίσημο μουσικό βίντεο του συγκεκριμένου τραγουδιού και η σύνδεση του τρόπου ένδυσης της ερμηνεύτριας στο μουσικό αυτό βίντεο με το ντύσιμό της στις δημόσιές της εμφανίσεις. Η συνεργατική μάθηση, η βιωματική προσέγγιση, η διαθεματική προσέγγιση και η εκμάθηση με το αυτί (μέρος της άτυπης μάθησης) χρησιμοποιήθηκαν ως διδακτικές προσεγγίσεις στο διδακτικό αυτό σενάριο. Το διδακτικό αυτό σενάριο εφαρμόστηκε στο Πρότυπο Γυμνάσιο Πατρών τη σχολική χρονιά 2024 – 2025. Σε γενικές γραμμές τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του διδακτικού αυτού σεναρίου όχι μόνο πραγματοποιήθηκαν, αλλά προέκυψε και αναδυόμενος στόχος.

Λέξεις κλειδιά: Birds of a feather, Billie Eilish, Μουσική, Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, διδακτικό σενάριο

**Ανάπτυξη εφαρμογής με Scratch για την διδασκαλία του αλγορίθμου
οπισθοδρόμησης**

Βλάχου Δέσποινα,
Φοιτήτρια Τμήμα Μηχανικών Η/Υ & Πληροφορικής,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
cs03192@uoi.gr

Κουρόπουλος Κωνσταντίνος,
Φοιτητής Τμήμα Μηχανικών Η/Υ & Πληροφορικής,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
cs04393@uoi.gr

Μαρινόπουλος Διονύσης,
Φοιτητής Τμήμα Μηχανικών Η/Υ & Πληροφορικής,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
cs04296@uoi.gr

Χρόνη Μαρία,
Ε.ΔΙ.Π. Τμήμα Μηχανικών Η/Υ & Πληροφορικής,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
mchroni@uoi.gr

Η οπισθοδρόμηση (Backtracking) είναι μία γενική αλγοριθμική τεχνική για εύρεση λύσεων κυρίως σε προβλήματα ικανοποίησης περιορισμών και απαιτεί τη συστηματική εξερεύνηση όλων των πιθανών λύσεων ενός προβλήματος, την ικανότητα εντοπισμού αδιεξόδων και την επιστροφή σε προηγούμενα στάδια για την αναζήτηση εναλλακτικών επιλογών. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, οι μαθητές εξοικειώνονται με έννοιες όπως η αναδρομή, η διακλάδωση και η βελτιστοποίηση αναζητήσεων. Η τεχνική αυτή συναντάται σε εφαρμογές στην τεχνητή νοημοσύνη, την κυβερνοασφάλεια, καθώς και σε παιχνίδια όπως το sudoku και το σκάκι. Η αλγοριθμική τεχνική της οπισθοδρόμησης ενσωματώνει την μαθηματική σκέψη της συστηματικής διερεύνησης, της λογικής ανάλυσης και της αποδοτικής αναγνώρισης λύσεων μέσω μιας μεθόδου δοκιμής και λάθους. Σε εναρμόνιση και με τα νέα προγράμματα σπουδών, η παρούσα εργασία προτείνει την ανάπτυξη ενός διαδραστικού ψηφιακού παιχνιδιού λογικής με Scratch, εμπνευσμένου από τους κανόνες του κλασικού Sudoku. Ως πρόβλημα ικανοποίησης περιορισμών, το Sudoku απαιτεί την εξερεύνηση πολλαπλών συνδυασμών τιμών —μια διαδικασία που μπορεί να οδηγήσει σε εκθετική υπολογιστική πολυπλοκότητα. Η τεχνική της οπισθοδρόμησης επιτρέπει τη σημαντική μείωση του χώρου αναζήτησης, απορρίπτοντας άμεσα μη έγκυρες επιλογές και επιταχύνοντας τη διαδικασία εύρεσης λύσης. Η εφαρμογή που αναπτύξαμε, διαθέτει εύκολο στη χρήση περιβάλλον, όπου ο

μαθητής καλείται να συμπληρώσει έναν πίνακα 9x9 και να χρησιμοποιήσει βοήθεια ή έλεγχο της ορθότητας των απαντήσεων. Σε αντίθεση με τις παραδοσιακές εφαρμογές Sudoku, η παρούσα υλοποίηση επικεντρώνεται στην εκπαιδευτική διάσταση, καθώς μέσα από καθοδηγούμενη διερεύνηση καλεί τον μαθητή να εφαρμόσει τον αλγόριθμο της οπισθοδρόμησης, κατανοώντας τη σημασία της διατήρησης ιστορικού επιλογών και της συστηματικής επαναφοράς σε προηγούμενα βήματα όταν προκύπτουν ασυμβατότητες. Επίσης, τον βοηθά να αναπτύσσει και να αξιολογεί στρατηγικές, να αναπτύσσει μεταγνωστικές ικανότητες και μαθησιακή ανθεκτικότητα, καθώς τον διδάσκει ότι τα λάθη είναι αναμενόμενα και διορθώσιμα γεγονός που ενισχύει η διάθεση για προσπάθεια και ανοχή στην αποτυχία.

Λέξεις –Κλειδιά: αλγόριθμος, οπισθοδρόμηση (backtracking), προγραμματισμός, αφήγηση, παιχνίδι

Νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση

Δρόσου Βασιλική
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια,
Πανεπιστημίου Λεμεσού,
20240484@stu.uol.ac.cy

Η εργασία αυτή παρουσιάζει τη δημιουργία ηλεκτρονικού μαθησιακού υλικού για τη διδασκαλία βασικών αρχών του Marketing στο πλαίσιο της εκπαίδευσης ενηλίκων. Στόχος είναι η ανάπτυξη ενός διαδραστικού και ευέλικτου μαθησιακού περιβάλλοντος που αξιοποιεί ψηφιακά εργαλεία για την ενίσχυση της κατανόησης και της συμμετοχής των εκπαιδευόμενων. Το εκπαιδευτικό υλικό επικεντρώνεται στην έννοια του Marketing mix (4Ps), στην αναγνώριση στρατηγικών branding, καθώς και στις βασικές τεχνικές του Digital Marketing. Για την υλοποίηση του προγράμματος επιλέχθηκαν εργαλεία όπως το Canva (για οπτικοποίηση εννοιών και δημιουργία περιεχομένου), το Kahoot! (για παιγνιώδη αξιολόγηση), το Google Classroom (για οργάνωση υλικού και εργασιών) και το Mentimeter (για αλληλεπίδραση σε πραγματικό χρόνο). Αυτά τα εργαλεία προσφέρουν ένα ευχάριστο και δυναμικό πλαίσιο μάθησης, ενισχύοντας την αυτονομία, τη συνεργασία και τη δημιουργικότητα των μαθητών. Αναγνωρίζονται ωστόσο προκλήσεις, όπως η τεχνική υποστήριξη, η εξοικείωση των μαθητών με τις ψηφιακές πλατφόρμες και η διαφοροποίηση των μαθησιακών αναγκών. Για την αντιμετώπισή τους προτείνονται στρατηγικές όπως η εισαγωγική εκπαίδευση στα εργαλεία, η παροχή εξατομικευμένου περιεχομένου και η συνεχής ανανέωση του υλικού. Συνολικά, η προσέγγιση αυτή αναδεικνύει τον ρόλο του εκπαιδευτικού ως συντονιστή εμπειρίας, αξιοποιώντας τις δυνατότητες της τεχνολογίας για μια πιο βιωματική και αποτελεσματική διδασκαλία του Marketing.

Λέξεις – Κλειδιά: Ψηφιακή μάθηση, Marketing, Εκπαιδευτικά εργαλεία, Διαδραστικότητα

**Χρήση ChatGPT για σχεδιασμό εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στη
διδασκαλία των φυσικών επιστημών: Μια μελέτη περίπτωσης για την
επίπλευση - βύθιση**

Ευθυμίου Γεώργιος,
Υποψ. Διδάκτορας, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
g.efthimiou@uoi.gr

Πλακίτση Αικατερίνη,
Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
kplakits@uoi.gr

Η ενσωμάτωση της Τεχνητής Νοημοσύνης (AI) στην εκπαίδευση προσφέρει νέους τρόπους δημιουργίας εκπαιδευτικού περιεχομένου. Η παρούσα μελέτη διερευνά πώς μελλοντικοί εκπαιδευτικοί, φοιτητές του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, χρησιμοποίησαν το ChatGPT για να σχεδιάσουν δραστηριότητες σχετικά με τις έννοιες που σχετίζονται με το φαινόμενο της επίπλευσης - βύθισης. Η έρευνα στοχεύει να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού περιεχομένου που δημιουργείται από την ΤΝ και την ικανότητα των φοιτητών να αξιολογούν αυτό το περιεχόμενο. Η μεθοδολογία ακολούθησε μια προσέγγιση τριών φάσεων: ένα pre-test για την αξιολόγηση των προηγούμενων γνώσεων και στάσεων των φοιτητών απέναντι στην ΤΝ στην εκπαίδευση, μια παρέμβαση όπου οι φοιτητές χρησιμοποιούν το ChatGPT για σχεδιασμό μαθημάτων, και ένα post-test για την αξιολόγηση των αλλαγών στην κατανόηση και την αντίληψή τους σχετικά με εργαλεία ΤΝ. Κατά τη διάρκεια της παρέμβασης, οι φοιτητές αλληλεπιδράσαν με το ChatGPT χρησιμοποιώντας προτροπές για να αντλήσουν πληροφορίες σχετικά με την επίπλευση και τη βύθιση. Αναλύθηκε η ποιότητα των απαντήσεων που παρήγαγε η ΤΝ, εστιάζοντας στην ακρίβεια και την κατανόηση των απαντήσεων και τη χρηστικότητα στην προσχολική εκπαίδευση. Ενώ το ChatGPT παρείχε χρήσιμο περιεχόμενο, οι φοιτητές έπρεπε να αναθεωρούν το περιεχόμενο ώστε να ευθυγραμμίζεται με τις ανάγκες τους. Ωστόσο, οι φοιτητές ανέφεραν εμπιστοσύνη στη χρήση της ΤΝ ως παιδαγωγικό εργαλείο, αλλά και αναγνώρισαν περιορισμούς, όπως η ανάγκη για ανθρώπινη επίβλεψη στην προσαρμογή του περιεχομένου που δημιουργείται από την ΤΝ. Η μελέτη καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τα εργαλεία ΤΝ μπορούν να χρησιμεύσουν ως βοηθοί στην ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού, αλλά απαιτούν συνεχή παρέμβαση και κριτική σκέψη για να διασφαλιστεί η επιστημονική ακρίβεια και ο κατάλληλος για την ηλικία εκπαιδευτικός σχεδιασμός. Η παρούσα έρευνα εμπλουτίζει τη συζήτηση σχετικά με την αξιοποίηση της ΤΝ στην εκπαίδευση, εστιάζοντας στις δυνατότητες και τις προκλήσεις που προκύπτουν όταν εφαρμόζουμε εργαλεία ΤΝ στην διδασκαλία των φυσικών επιστημών.

Λέξεις- Κλειδιά: Τεχνητή Νοημοσύνη, Επίπλευση - Βύθιση, ChatGPT, Φυσικές Επιστήμες

**Μουσική και Νέες Τεχνολογίες στο Νηπιαγωγείο: Ποσοτική Διερεύνηση
Εκπαιδευτικών Πρακτικών και Αντιλήψεων**

Δημητρίου Κωνσταντίνος,

Υπ. Διδάκτορας Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
k.dimitriou@uoi.gr

Αντωνάκη Παναγιώτα,

Εκπαιδευτικός ΠΕ60 αποσπασμένη στο Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
notaantonaki@uoi.gr

Ρούκα Μαρία

Εκπαιδευτικός ΠΕ70 αποσπασμένη στο Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
mrouta@uoi.gr

Ο σύγχρονος ρόλος της τεχνολογίας στην προσχολική εκπαίδευση είναι καθοριστικός, καθώς συμβάλλει στην καλλιέργεια δεξιοτήτων του 21ου αιώνα, ενισχύοντας τη δημιουργικότητα, τη συνεργασία και τη φαντασία των παιδιών. Η μουσική εκπαίδευση, ως βασικός τομέας έκφρασης και δημιουργικότητας, εμπλουτίζεται μέσα από τη χρήση ψηφιακών εργαλείων και εφαρμογών όπως τα Chrome Music Lab, Soundtrap, Audacity και Incredibox, τα οποία διευκολύνουν την ενεργητική συμμετοχή των παιδιών και προσφέρουν νέες μορφές μάθησης. Το νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (ΙΕΠ, 2021) προτάσσει τη διαθεματική προσέγγιση και την αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην εκπαιδευτική διαδικασία. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα εργασία εξετάζει τις απόψεις και την πρόθεση ένταξης της τεχνολογίας στη μουσική εκπαίδευση από φοιτητές και φοιτήτριες του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Ιωαννίνων. Μέσα από ποσοτική έρευνα με τη χρήση ανώνυμου, δομημένου ερωτηματολογίου, αναλύονται η εξοικείωση των φοιτητών με τα ψηφιακά μουσικά εργαλεία, η στάση τους απέναντι στην τεχνολογία, καθώς και οι ανάγκες επιμόρφωσης που εντοπίζουν. Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιείται με στατιστικά εργαλεία περιγραφικής και συσχετιστικής στατιστικής (SPSS), με στόχο την αναγνώριση τάσεων και σχέσεων μεταξύ μεταβλητών, όπως το έτος σπουδών και η πρόθεση χρήσης ΤΠΕ. Τα προκαταρκτικά ευρήματα δείχνουν θετική στάση απέναντι στη χρήση της τεχνολογίας στη μουσική εκπαίδευση, αλλά και ανάγκη ενίσχυσης της επιμόρφωσης και του προγράμματος

σπουδών, ώστε οι μελλοντικοί νηπιαγωγοί να μπορούν να ενσωματώσουν τις ΤΠΕ με παιδαγωγικά τεκμηριωμένο τρόπο στην εκπαιδευτική πράξη.

Λέξεις – Κλειδιά: Μουσική εκπαίδευση, Τεχνολογία, Νηπιαγωγείο, Προσχολική αγωγή, ΤΠΕ, Δημιουργικότητα

Χρήση Ψηφιακών Εργαλείων για τη Δημιουργία Διαδραστικών και Εμπλουτισμένων Εκπαιδευτικών Εμπειριών

Κακογιάννη Ελένη

Εκπαιδευτικός ΠΕ79.01 – ΠΕ80 Διευθύντρια 4ου Γυμνασίου Ρόδου ΔΔΕ
Δωδεκανήσου,
elenak3@hotmail.gr

Πέτρου Αργυρούλα

Εκπαιδευτικός ΠΕ86 Διευθύντρια 2ου Λυκείου Ρόδου ΔΔΕ Δωδεκανήσου
arpetrou@sch.gr

Η χρήση ψηφιακών εργαλείων στην εκπαίδευση αποτελεί έναν σημαντικό παράγοντα για τον εκσυγχρονισμό της μαθησιακής διαδικασίας, επιφέροντας θεμελιώδεις αλλαγές στον τρόπο οργάνωσης και αναπαράστασης των εκπαιδευτικών εμπειριών. Κεντρικοί εκπαιδευτικοί στόχοι αυτής της προσέγγισης είναι η ενίσχυση της εξατομίκευσης της μάθησης, η ανάπτυξη της δημιουργικότητας, η προώθηση της συνεργασίας και η ενδυνάμωση της κριτικής σκέψης των μαθητών. Μέσω της χρήσης νέων τεχνολογιών, όπως πλατφόρμες μάθησης (LMS), επαυξημένης και εικονικής πραγματικότητας (AR/VR), και εκπαιδευτικών παιχνιδιών, οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν σε διαδραστικά και εμπλουτισμένα μαθησιακά περιβάλλοντα, τα οποία προάγουν την ενεργό μάθηση και την ανακαλυπτική διαδικασία, σύμφωνα με τη θεωρία του Piaget για την ενεργό αλληλεπίδραση με το περιβάλλον. Η σύνδεση με το Πρόγραμμα Σπουδών είναι σαφής, καθώς η χρήση των ψηφιακών εργαλείων ενσωματώνει τις διαθεματικές προσεγγίσεις και ενισχύει τη διδασκαλία μέσω διαδραστικών δραστηριοτήτων ανταποκρινόμενων στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Η διδασκαλία διαφοροποιείται ανάλογα με τις δυνατότητες και το επίπεδο των μαθητών, επιτρέποντας την εξατομίκευση της μαθησιακής διαδικασίας και την ενίσχυση της εμπλοκής τους με το περιεχόμενο. Η μεθοδολογία που ακολουθείται περιλαμβάνει τη χρήση ψηφιακών εργαλείων για την ανάπτυξη μαθημάτων που συνδυάζουν την αλληλεπίδραση με το περιεχόμενο, την ανακάλυψη νέων γνώσεων και την πρακτική εφαρμογή αυτών μέσω βιωματικών δραστηριοτήτων, όπως η χρήση AR/VR για την αναπαράσταση ιστορικών γεγονότων ή η ανάπτυξη ψηφιακών παρουσιάσεων. Η αξιολόγηση των μαθητών πραγματοποιείται με τη βοήθεια των ψηφιακών εργαλείων, επιτρέποντας την παρακολούθηση της συμμετοχής

τους, της απόδοσης σε διαδραστικά περιβάλλοντα και της ολοκλήρωσης εκπαιδευτικών παιχνιδιών και προσομοιώσεων. Τα δεδομένα που συλλέγονται από τις πλατφόρμες μάθησης και τα εργαλεία συνεργασίας παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες για την πρόοδο των μαθητών, διευκολύνοντας τη διαρκή ανατροφοδότηση και την προσαρμογή της διδασκαλίας στις ανάγκες τους. Έτσι ενισχύεται η μάθηση μέσω της συνεχούς αξιολόγησης και προσαρμογής, εξασφαλίζοντας την επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων και την αποτελεσματική εφαρμογή των ψηφιακών εργαλείων .

Λέξεις – Κλειδιά: Ψηφιακά εργαλεία, διαδραστική μάθηση, εξατομίκευση μάθησης

Διερεύνηση των προτιμήσεων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς τη χρήση Ψηφιακών Παιχνιδιών στη διδασκαλία τους

Καραδημητρίου Κωνσταντίνος,
Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ,
kkaradim@psed.duth.gr

Δημόπουλος Κωνσταντίνος,
Μεταπτυχιακό Δίπλωμα, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ,
kostasdim78@hotmail.com

Κλαδογένη Κλεονίκη
nikiklad@gmail.com

Η χρήση ψηφιακών παιχνιδιών στην εκπαιδευτική διαδικασία έχει ενισχυθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια, λόγω της έκρηξης της τεχνολογίας της πληροφορίας και του διαδικτύου. Τα ψηφιακά παιχνίδια δεν αποτελούν, πλέον, μόνο ένα «μέσο διασκέδασης», αλλά θεωρούνται εργαλεία μάθησης, ικανά να κεντρίσουν την προσοχή και να διατηρήσουν αμείωτο το ενδιαφέρον των μαθητών. Στο πλαίσιο αυτό η παρούσα μελέτη επιχειρεί να αναδείξει τις προτιμήσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ψηφιακά παιχνίδια κατά τη διδασκαλία τους. Ειδικότερα, διερευνώνται τα είδη των ψηφιακών παιχνιδιών που οι εκπαιδευτικοί αξιοποιούν στη διδασκαλία τους, τα γνωστικά αντικείμενα στα οποία τα χρησιμοποιούν, τους λόγους για τους οποίους τα χρησιμοποιούν, τα οφέλη που αναγνωρίζουν σε αυτά αλλά και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν σε σχέση με την εφαρμογή τους. Το δείγμα της έρευνας είναι 103 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο, μέσω της πλατφόρμας Google Forms, τ' οποίο οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν, έπειτα απ' τη συγκατάθεσή τους, ν' απαντήσουν. Τα αποτελέσματα δείχνουν πως οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν ποικίλα ψηφιακά παιχνίδια στη διδασκαλία τους και σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα, με κυριότερα τα μαθηματικά και τη νεοελληνική γλώσσα. Επιπλέον, τα χρησιμοποιούν, κυρίως, για τη διατήρηση του ενδιαφέροντος των μαθητών και το συνδυασμό της ψυχαγωγίας τους με τη μάθηση. Ακόμη, οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν ως

σημαντικότερα οφέλη των ψηφιακών παιχνιδιών τη δυνατότητα που προσφέρουν στα πιο εσωστρεφή παιδιά να συμμετάσχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία αλλά και την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των μαθητών. Τέλος, αναγνωρίζουν ως κύριο εμπόδιο για την αξιοποίηση ψηφιακών παιχνιδιών στη διδασκαλία τους τον διδακτικό χρόνο, τον οποίο θεωρούν περιορισμένο προκειμένου να τα ενσωματώσουν σε αυτή.

Λέξεις-κλειδιά: ψηφιακά παιχνίδια, εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, μαθητές/τριες

Από το μικροσκόπιο στην οθόνη: διδάσκοντας Βιολογία με τεχνολογία

Κολλάρου Άννα

Υποψήφια διδάκτωρ της Ακαδημίας Οικονομικών Tsinghua,

akollarou@yahoo.gr

Τα ψηφιακά εργαλεία μπορούν να κάνουν τη Βιολογία πιο ενδιαφέρουσα και κατανοητή. Οι μαθητές δυσκολεύονται να κατανοήσουν έννοιες που αφορούν τη γενετική, τη λειτουργία των κυττάρων, ή τα οικοσυστήματα. Ύστερα από τρισδιάστατες αναπαραστάσεις, πειράματα και διαδραστική εφαρμογή, είναι πιο εύκολο για τους μαθητές να αντιληφθούν, να καταλάβουν και να θυμούνται περισσότερες πληροφορίες. Ο σκοπός αυτής της εργασίας είναι να παρουσιάσει ενδεικτικά κάποια παραδείγματα τεχνολογικών εφαρμογών που μπορούν να αξιοποιηθούν για τη διδασκαλία του μαθήματος της Βιολογίας. Γίνεται αναφορά σε εργαλεία που βοηθούν και ενισχύουν τη μελέτη των βιογεωχημικών κύκλων, της βιοποικιλότητας και της ανατομίας. Περιγράφονται δραστηριότητες με εικονικά μικροσκόπια, προσομοιώσεις κυτταρικής διαίρεσης, online παιχνίδια για τα γονίδια και εφαρμογές που αναλύουν δεδομένα από φυσικό περιβάλλον. Η τεχνολογία έχει αποδειχθεί χρήσιμο εργαλείο, καθώς βοηθά όλους τους μαθητές, ανεξαρτήτως μαθησιακού επιπέδου. Κάποιοι είναι πιο αποτελεσματικοί σε ακουστικές και μη οπτικές προσεγγίσεις, ενώ άλλοι μαθαίνουν καλύτερα βλέποντας, ή κάνοντας πράγματα. Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να προσαρμόζουν τις μεθόδους διδασκαλίας που ταιριάζουν καλύτερα σε κάθε τάξη. Με αυτόν τον τρόπο οι μαθητές αποκτούν αυτοπεποίθηση και θάρρος, με αποτέλεσμα να συμμετέχουν πιο ενεργά στην εκπαιδευτική διαδικασία και να πειραματίζονται χωρίς φόβο. Έτσι, οδηγούνται σε ουσιαστική μάθηση. Η Βιολογία δεν είναι απλώς παροχή αφηρημένων πληροφοριών. Είναι η ίδια η ζωή. Η γνώση συνδέεται με την πράξη και τη ζωή μέσα από την τεχνολογία. Βοηθά τους μαθητές να καταλάβουν τις πληροφορίες, όχι απλώς να τις απομνημονεύσουν. Το μάθημα της Βιολογίας, μπορεί να μεταμορφωθεί με απλές εφαρμογές και σωστή καθοδήγηση. Δεν χρειάζονται ακριβά μέσα. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού παραμένει καθοριστικός. Η τεχνολογία δεν τον αντικαθιστά, αλλά τον ενισχύει και του δίνει περισσότερα εργαλεία να εμπνέει και να στηρίζει τους μαθητές. Η μάθηση γίνεται πιο ζωντανή, πιο κατανοητή και πιο κοντά στον πραγματικό κόσμο.

Λέξεις-Κλειδιά: Βιολογία, ψηφιακά εργαλεία, διαδραστική διδασκαλία, εκπαίδευση, τεχνολογία

**Το ψηφιακό μουσείο ως εκπαιδευτικό εργαλείο στη Προσχολική Εκπαίδευση:
«Μια εικονική περιήγηση στο μουσείο παιχνιδιών»**

Νίνη Ευθαλία

Παιδαγωγός, Προσχολικής Αγωγής,
nini.thalia1991@gmail.com

Το ψηφιακό μουσείο αποτελεί μια σύγχρονη προσέγγιση που μπορεί να αξιοποιηθεί δημιουργικά από την προσχολική εκπαίδευση. Μέσα από τα διαδραστικά εκθέματα, όπως τα ψηφιακά παιχνίδια και τις εικονικές περιηγήσεις, τα παιδιά προσχολικής ηλικίας έχουν την ευκαιρία να εξερευνήσουν και να ανακαλύψουν την πολιτιστική κληρονομιά, τη τέχνη και την επιστήμη με πρωτότυπο ψυχαγωγικό και βιωματικό τρόπο. Η χρήση του ψηφιακού μουσείου θεωρείται φιλική και ελκυστική για τα μικρά παιδιά, καλλιεργεί τη γλωσσική ανάπτυξη, τη παρατηρητικότητα και τη φαντασία οδηγώντας τα, στο κόσμο του ψηφιακού γραμματισμού. Ο παιδαγωγός από τη μεριά του προσπαθεί να ενημερώνεται και να επιμορφώνεται με καινοτόμα ψηφιακά εργαλεία και να τα εντάσσει στην εκπαιδευτική διαδικασία προσφέροντας αποτελεσματικές εμπειρίες μάθησης. Η παρούσα εργασία αναλύει μια εκπαιδευτική δράση που απευθύνεται σε παιδιά προσχολικής ηλικίας. Συγκεκριμένα, περιγράφει τη δημιουργία ενός εικονικού μουσείου παιχνιδιών και διάφορων ψηφιακών δραστηριοτήτων. Τέλος, αναδεικνύεται ότι η χρήση ψηφιακών εργαλείων στη προσχολική εκπαίδευση συμβάλλει στη δημιουργικότητα και κριτική σκέψη στα παιδιά ώστε να αποκτήσουν μια θετική στάση για τα μουσεία.

Λέξεις – κλειδιά: ψηφιακό μουσείο, προσχολική εκπαίδευση, εικονικές περιηγήσεις

**Η Διδασκαλία Των Φυσικών Επιστημών Σε Μαθητές Ειδικής Αγωγής
Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης – Δημιουργία Εκπαιδευτικής Εφαρμογής**

Ντόβα Δήμητρα,

Προπτυχιακή Φοιτήτρια, Πληροφορικής Και Τηλεπικοινωνιών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
thl1816192@uoi.gr

Λιαροκάπης Δημήτριος,

Λέκτορας, Πληροφορικής Και Τηλεπικοινωνιών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
dili@uoi.gr

Οι φυσικές επιστήμες, και ειδικότερα τα μαθήματα της Βιολογίας, της Φυσικής και της Χημείας στο γυμνάσιο, δεν έχουν μελετηθεί επαρκώς στο πλαίσιο της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης. Οι μαθητές που φοιτούν σε τυπικά σχολεία, παρακολουθώντας

εξατομικευμένο πρόγραμμα, πολλές φορές αντιμετωπίζουν προκλήσεις στη συνεργασία με τους συμμαθητές τους και στην ομαλή ένταξή τους στο σχολικό περιβάλλον. Υπάρχει λοιπόν η αναγκαιότητα δημιουργίας προγραμμάτων διδασκαλίας και διδακτικών προσεγγίσεων που να διασφαλίζουν την ισότιμη πρόσβαση όλων των μαθητών. Η παρούσα εργασία εστιάζει στη διερεύνηση των μεθόδων ειδικής αγωγής για τη διδασκαλία των φυσικών επιστημών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, καθώς και στην ανάπτυξη μιας εκπαιδευτικής εφαρμογής που, βασιζόμενη σε σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα, επιδιώκει να ενισχύσει τη μαθησιακή ανταπόκριση των μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες και αναπτυξιακές διαταραχές. Για την υλοποίηση της έρευνας, πραγματοποιήθηκε αρχικά μελέτη μέσω ερωτηματολογίων με στόχο την ανάδειξη κρίσιμων εκπαιδευτικών αναγκών, ενώ στη συνέχεια αξιοποιήθηκαν εργαλεία ανοιχτού κώδικα για την ανάπτυξη της εφαρμογής. Στην τρέχουσα στιγμή η εφαρμογή βρίσκεται υπό κατασκευή και δεν έχει εκδοθεί ακόμα ώστε να υπάρχουν τα πρώτα δεδομένα σχετικά με την αποτελεσματικότητα της.

Λέξεις – Κλειδιά: Εκπαιδευτική Εφαρμογή, Ειδική Αγωγή, Παιχνιδοποίηση, ΤΠΕ στην εκπαίδευση

Εικαστικές Τέχνες & Εφαρμογή Επαυξημένης Πραγματικότητας για την Διδακτική των Εικαστικών στην Προσχολική Ηλικία

Δρ. Δωρόθεος Ορφανίδης

ΕΔΙΠ Παιδαγωγικής Σχολής, ΤΕΠΑΕ, Α.Π.Θ.

dor_orfan@yahoo.gr

Στο πλαίσιο των νέων Προγραμμάτων Σπουδών για την προσχολική εκπαίδευση, οι εικαστικές τέχνες αποτελούν ένα θεμελιώδες πεδίο έκφρασης, δημιουργικότητας και ανάπτυξης της αισθητικής αντίληψης των παιδιών. Οι εικαστικές δραστηριότητες εντάσσονται σε ένα ευρύτερο μαθησιακό περιβάλλον που προάγει τη διερεύνηση, τον πειραματισμό με υλικά και τεχνικές, και την ελεύθερη καλλιτεχνική έκφραση, ενισχύοντας την πολυαισθητηριακή και διαθεματική προσέγγιση της γνώσης. Επιδίωξη μας αποτελεί η τέχνη, όπως μελετούμε στα Νέα Προγράμματα Σπουδών να αποτελεί εργαλείο για την ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού συνδέοντας το με άλλες μαθησιακές περιοχές, ενθαρρύνοντας τη δημιουργική σκέψη και την ολιστική προσέγγιση της μάθησης, με τη χρήση αναδυόμενων τεχνολογιών. Η προσέγγιση είναι βιωματική και παιδοκεντρική, ενσωματώνοντας τις αρχές της διαθεματικότητας και της ενεργητικής μάθησης. Παρουσιάζουμε την εκπαιδευτική παρέμβαση για την αξιοποίηση του εικαστικού έργου του Βίνσεντ Βαν Γκογκ. Σχεδιάστηκε με στόχο την ενίσχυση της εικαστικής έκφρασης και της αισθητικής εμπειρίας των νηπίων μέσω της αξιοποίησης εργαλείων επαυξημένης πραγματικότητας. Η μορφή της παρέμβασης περιλάμβανε μια οργανωμένη καλλιτεχνική δραστηριότητα, ενταγμένες στο καθημερινό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου, διάρκειας δύο συνεδριών τον Μάρτιο του 2024. Το δείγμα αποτελούνταν από 29 νήπια ηλικίας 4–6 ετών, τα οποία φοιτούσαν σε δημόσιο νηπιαγωγείο αστικής περιοχής, του 10^{ου} Νηπιαγωγείου Συκεών, Θεσσαλονίκης και επιλέχθηκε με βάση τη δυνατότητα χρήσης τεχνολογικού εξοπλισμού εντός της τάξης. Ο αρχικός σχεδιασμός της παρέμβασης είχε ποιοτική μεθοδολογική προσέγγιση, με έμφαση στην ερμηνεία των εμπειριών και των αντιδράσεων των παιδιών κατά τη διάρκεια της αλληλεπίδρασης με τα AR ερεθίσματα.

Ως εργαλεία συλλογής δεδομένων επιλέχθηκαν η μη συμμετοχική παρατήρηση, η καταγραφή εικαστικών έργων, φωτογραφικό και οπτικοακουστικό υλικό, καθώς και ημιδομημένες συνεντεύξεις με τις νηπιαγωγούς. Στους περιορισμούς της έρευνας θα αναφέρουμε την αδυναμία ανάλυσης των δεδομένων, λόγω αλλαγής του προγραμματισμού των τάξεων. Η ανάλυση των δεδομένων είχε ως αρχικό στόχο την ανάδειξη των τρόπων με τους οποίους η τεχνολογία AR επηρέασε τη δημιουργικότητα, τη φαντασία και τη συμμετοχική διάθεση των παιδιών στη μαθησιακή διαδικασία.

Λέξεις-κλειδιά: Εικαστικές Τέχνες, Διδακτική Εικαστικών, Πίνακες, Επαυξημένη πραγματικότητα, Ψηφιακά Εργαλεία, Προσχολική Ηλικία

Η καλλιέργεια της κινητικής δημιουργικότητας των παιδιών προσχολικής ηλικίας με την χρήση νέων τεχνολογιών

Πέτρα Ελένη,
Νηπιαγωγός,
eleni_petra22@hotmail.gr

Παναγιωτάκη - Ρώμα Ασπασία,
Εκπαιδευτικός ΠΕ 60, Διεύθυνση ΠΕ Ηρακλείου, Med, PhD στην Προσχολική
Εκπαίδευση, Καθηγήτρια Μητροπολιτικό Κολλέγιο, Campus Ηρακλείου,
aspanagiotaki@gmail.com

Στις σύγχρονες κοινωνίες, οι αλλαγές συντελούνται με γοργούς ρυθμούς και φαίνεται ότι η θέση των ανθρώπων στο μέλλον θα εξαρτηθεί ουσιαστικά από την προσαρμοστικότητά τους σε μη συνηθισμένα καθήκοντα. Στο πλαίσιο αυτό, η δημιουργικότητα και οι ψηφιακές δεξιότητες συμπεριλαμβάνονται στην ατζέντα των βασικών δεξιοτήτων μάθησης του 21ου αιώνα. Στο νηπιαγωγείο όπου τα παιδιά αναπτυξιακά βρίσκονται στο κιναισθητικό στάδιο, ο κιναισθητικός τρόπος φαίνεται να είναι ο πιο πρόσφορος για την έκφραση και την αξιολόγηση της δημιουργικότητας. Η κινητική δημιουργικότητα, σύμφωνα με σχετικές έρευνες, είναι δυνατόν να καλλιεργηθεί. Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσει την επίδραση της χρήσης των νέων τεχνολογιών στην καλλιέργεια της κινητικής δημιουργικότητας. Πιο συγκεκριμένα, στόχος της έρευνας ήταν η εφαρμογή και αξιολόγηση ενός πειραματικού προγράμματος παρέμβασης με την χρήση νέων τεχνολογιών το οποίο στόχευε στην καλλιέργεια της δημιουργικής κίνησης των παιδιών προσχολικής ηλικίας. Για το παρεμβατικό πρόγραμμα υλοποιήθηκαν 10 παρεμβάσεις οι οποίες περιλάμβαναν δράσεις με την χρήση νέων τεχνολογιών όπως ο βιντεοπροβολέας, η χρήση power point, η ρομποτική και άλλες ψηφιακές δραστηριότητες με στόχο την ανάπτυξη της κινητικής δημιουργικότητας των παιδιών. Δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 57 παιδιά προσχολικής ηλικίας. Η αξιολόγηση της κινητικής δημιουργικότητας των παιδιών έγινε με το τεστ TCAM. Τα αποτελέσματα έδειξαν ισχυρά σημαντική βελτίωση στα επίπεδα της φαντασίας ($p < 0,001$). Αντιστοίχως η ευχέρεια και η πρωτοτυπία βελτιώθηκαν αισθητά μετά την παρέμβαση αλλά οριακά δεν ήταν στατιστικά σημαντική ($p = 0,061$ και $p = 0,06$ αντίστοιχα). Συμπερασματικά τα ευρήματα αυτά έδειξαν ότι οι νέες τεχνολογίες μπορούν να συμβάλουν θετικά στην ανάπτυξη της κινητικής δημιουργικότητας των παιδιών. Ακόμη και μια πειραματική παρέμβαση μικρής διάρκειας ήταν αρκετή για να βελτιώσει σημαντικά τη φαντασία των παιδιών προσχολικής ηλικίας. Μελλοντικά θα ήταν χρήσιμο να υλοποιηθεί ένα

αντίστοιχο πειραματικό πρόγραμμα παρέμβασης μεγαλύτερης διάρκειας, ενώ θα ήταν σημαντικό να υπάρχει και ομάδα ελέγχου προκειμένου να συγκριθούν τα αποτελέσματα.

Λέξεις – Κλειδιά: δημιουργική κίνηση, νέες τεχνολογίες, προσχολική εκπαίδευση

Διερεύνηση των προτιμήσεων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς τη χρήση Ψηφιακών Παιχνιδιών στη διδασκαλία τους

Χαμάλης Γεράσιμος,
Μεταπτυχιακός Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
ppr00185@uoi.gr

Η άνωση αποτελεί μια από τις βασικές έννοιες της Φυσικής που, παρά τη διδασκαλία της σε διάφορες βαθμίδες, εξακολουθεί να προκαλεί σύγχυση στους μαθητές. Συχνά παρατηρείται η λανθασμένη πεποίθηση ότι η επίπλευση εξαρτάται αποκλειστικά από το βάρος ή το υλικό του αντικειμένου. Η ενσωμάτωση της έννοιας σε ένα διαδραστικό ψηφιακό παιχνίδι μπορεί να αποτελέσει ένα αποτελεσματικό εργαλείο για την ανατροπή τέτοιων αντιλήψεων, προσφέροντας ένα περιβάλλον διερεύνησης, πειραματισμού και σύγκρισης φαινομένων. Η εργασία αυτή παρουσιάζει τον σχεδιασμό ενός εκπαιδευτικού παιχνιδιού σε Unity, το οποίο επικεντρώνεται στη διόρθωση της παρανόησης ότι η άνωση εξαρτάται μόνο από τις ιδιότητες του σώματος. Το σενάριο περιλαμβάνει δραστηριότητα όπου το ίδιο αντικείμενο πέφτει σε διαφορετικά υγρά (νερό, λάδι, οξύ), με στόχο οι μαθητές να παρατηρήσουν την ποικιλία στη συμπεριφορά του αντικειμένου ανάλογα με την πυκνότητα του υγρού. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, ενισχύεται η κατανόηση της σχέσης μεταξύ άνωσης και χαρακτηριστικών του ρευστού. Το παιχνίδι βρίσκεται σε στάδιο λειτουργικής ανάπτυξης και δεν έχει ακόμη εφαρμοστεί σε σχολική τάξη. Παρόλα αυτά, εκτιμάται ότι η αξιοποίησή του μπορεί να υποστηρίξει την ενεργό συμμετοχή των μαθητών, να ενισχύσει τη σκέψη τους και να συμβάλει στην αλλαγή των αρχικών τους αντιλήψεων. Ο σχεδιασμός προβλέπει μελλοντική εφαρμογή στο εκπαιδευτικό περιβάλλον, με σκοπό την αποτίμηση της παιδαγωγικής του αξίας και των αποτελεσμάτων που μπορεί να επιφέρει στη μάθηση.

Λέξεις – Κλειδιά: Άνωση, Εναλλακτικές ιδέες , Ψηφιακό εκπαιδευτικό παιχνίδι

Η Επιλογή του Παιχνιδιού σε σχέση με το Φύλο

Ιωαννίδης Χρήστος

Υποψήφιος Διδάκτωρ Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
c.ioannidis@uoi.gr

Επειδή είμαστε σε μια εποχή που αλλάζουν τα πρότυπα και πολλά στερεότυπα αμφισβητούνται θέλαμε να εξετάσουμε κατά ποσό υπάρχει ακόμη στην προσχολική και πρωτοσχολική ηλικία το στερεότυπο (αγορίστικο - κοριτσίστικο) με το οποίο τα παιδιά επιλέγουν το παιχνίδι τους και με βάση ποια πρότυπα το επιλέγουν. Επίσης θέλαμε να δούμε αν όλα τα παιδιά παίζουν με όλα τα παιχνίδια και με ποιους παίζουν (αν δηλαδή ένα συγκεκριμένο παιχνίδι το παίζουν με μια φίλη τους ή με ένα φίλο τους) Το θέμα λοιπόν της ερευνάς μας είναι:

''Επιλογή του Παιχνιδιού σε σχέση με το Φύλο''!! Η Έρευνα έλαβε χώρα, το προηγούμενο διάστημα, σε νηπιαγωγεία και δημοτικά των Ιωαννίνων. Συμμετείχαν περίπου 240 παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας. Η Μέθοδος συλλογής των στοιχείων είναι συνεντεύξεις των παιδιών με βάση ένα δομημένο ερωτηματολόγιο σε συνδυασμό με φωτογραφίες που βλέπουν τα παιδιά .Σκοπός της έρευνας είναι να ερευνήσουμε και να καταλήξουμε σε συμπεράσματα για το κατά πόσο υπάρχει ακόμη το στερεότυπο (αγορίστικο-κοριτσίστικο) ,σε σχέση με το παρελθόν, με το οποίο τα παιδιά επιλέγουν και παίζουν ή όχι με τα παιχνίδια τους καθώς και τα κριτήρια με τα οποία τα παιδιά διαλέγουν τα παιχνίδια τους στη σύγχρονη εποχή. Αυτή την περίοδο βρισκόμαστε στα πρώτα στάδια της ανάλυσης των δεδομένων που έχουν συλλεγεί. Τα πρώτα, λοιπόν, συμπεράσματα που προκύπτουν από τα πρώτα δείγματα ανάλυσης των δεδομένων είναι πως παρόλο που το στερεότυπο υπάρχει ακόμη στο μυαλό των παιδιών και τα παιδιά μπορούν να ονομάσουν και να ξεχωρίσουν αν ένα παιχνίδι είναι αγορίστικο ή κοριτσίστικο στην πράξη δεν ισχύει απόλυτα. Επίσης ένα από τα βασικά κριτήρια που τα παιδιά επιλέγουν ή και απορρίπτουν ένα παιχνίδι είναι το χρώμα η εικόνα ενός παιχνιδιού. Αυτά και άλλα συμπεράσματα αναζητούμε στην έρευνα μας!! Έχει επιλεγεί η Ποιοτική Ανάλυση των δεδομένων!!

Λέξεις κλειδιά: Παιχνίδι, Αγορίστικο, Κοριτσίστικο, Παίζω, Επιλεγώ, Φίλοι, Αγόρια, Κορίτσια

**Η Εκπαιδευτική Αξιοποίηση του Εθίμου «Ματάκια» Σκλίβανης: Μνήμη,
Ταυτότητα και Πολιτισμική Κληρονομιά στη Σχολική Διαδικασία**

Αποστολάκη Αλεξάνδρα,

Υπ. Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
a.apostolaki@uoi.gr,

Καραπάνου Χριστίνα,

Υπ. Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
ch.karapanou@uoi.gr

Παναγή Ζωή,

Υπ. Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
z.panagi@uoi.gr

Το ερευνητικό πεδίο της παρούσας μελέτης είναι η κοινότητα της Σκλίβανης Ξηροβουνίου. Σκοπός της έρευνας είναι να εξετάσει τον ρόλο της μνήμης στη διαμόρφωση της πολιτισμικής ταυτότητας, μέσα από το έθιμο «Ματάκια», αναδεικνύοντας ταυτόχρονα τα οφέλη που προκύπτουν για την εκπαιδευτική διαδικασία. Συγκεκριμένα, η μελέτη επιδιώκει να αναδείξει πώς οι μηχανισμοί της συλλογικής μνήμης και η βιωματική συμμετοχή σε παραδοσιακές τελετουργίες συμβάλλουν όχι μόνο στη διατήρηση και ανανέωση της πολιτισμικής ταυτότητας της κοινότητας, αλλά και στη μετάδοση αυτής της κληρονομιάς στις νεότερες γενιές μέσω της εκπαίδευσης. Η αξιοποίηση του εθίμου ως εκπαιδευτικού εργαλείου ενισχύει τη διαθεματική και βιωματική μάθηση, καλλιεργεί την κριτική σκέψη και ενδυναμώνει τη σύνδεση των μαθητών με την τοπική και εθνική τους ταυτότητα, συμβάλλοντας έτσι στη διάδοση της πολιτισμικής κληρονομιάς. Μεθοδολογικά, η έρευνα υιοθέτησε την εθνογραφική μέθοδο και τις σχετικές τεχνικές, όπως η συμμετοχική παρατήρηση, οι ημι-δομημένες συνεντεύξεις και η βιντεοσκόπηση. Από την έρευνα προκύπτει ότι οι μηχανισμοί της μνήμης και η χρονική διάσταση της συμβάλλουν στη δημιουργία νέων σχέσεων μεταξύ αγροτικού και αστικού πολιτισμού, καθώς και στην ενσωμάτωση νεωτεριστικών στοιχείων σε ένα πλαίσιο παράδοσης. Επιπλέον, οι χορευτικές και τραγουδιστικές πρακτικές που εκτελούνται κατά τη διάρκεια του εθίμου «Ματάκια» αποτελούν μέσο μετάδοσης της πολιτισμικής ταυτότητας στις νεότερες γενιές. Εκτός από τον ρόλο της μνήμης, σημαντική καθίσταται και η συμβολή των αδελφοτήτων στην αναπαραγωγή και στην εξέλιξη του εθίμου «Ματάκια». Τέλος, παρά τις όποιες αλλαγές στο χωροχρόνο το έθιμο «Ματάκια» αποτελεί πρακτική η οποία χαρακτηρίζει την Σκλίβανη και ταυτόχρονα τη διαφοροποιεί από τους «άλλους». Η ενσωμάτωση αυτών των πολιτισμικών πρακτικών στην εκπαίδευση συμβάλλει στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης, βιωματικής μάθησης και πολιτισμικής ευαισθητοποίησης, δημιουργώντας γέφυρες μεταξύ αγροτικού και αστικού πολιτισμού και προωθώντας την κατανόηση και αποδοχή της πολιτισμικής ποικιλομορφίας.

Λέξεις – κλειδιά: Τελετουργία, Εκπαιδευτική Διαδικασία, Ταυτότητα, Μνήμη, Βιωματική Εμπειρία

Η Κριτική Ικανότητα ως Γέφυρα μεταξύ Επιστήμης και Τέχνης στην Εκπαίδευση: Μια Καντιανή Προσέγγιση

Βαρυτίμου Σοφία

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Τμήμα Φιλοσοφίας,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,

ppp100251@uoi.gr

Η σύγχρονη εκπαιδευτική διαδικασία αναζητά τρόπους να συνδυάσει τη λογική της επιστήμης με τη δημιουργικότητα της τέχνης, προκειμένου να ενισχύσει τη βαθύτερη κατανόηση και την κριτική σκέψη των μαθητών. Η φιλοσοφία του Καντ, και ειδικότερα η «Κριτική της Κριτικής Ικανότητας», προσφέρει ένα ιδιαίτερα χρήσιμο θεωρητικό πλαίσιο προς αυτή την κατεύθυνση. Στην τρίτη του Κριτική, ο Καντ εισάγει την έννοια της κριτικής ικανότητας ως μιας ενδιάμεσης λειτουργίας που γεφυρώνει τον καθαρό λόγο (επιστήμη) και την αισθητική κρίση (τέχνη). Η κριτική ικανότητα μας επιτρέπει να αξιολογούμε, να συνθέτουμε και να κατανοούμε εμπειρίες τόσο γνωστικά όσο και αισθητικά. Η προσέγγιση αυτή μπορεί να μεταφερθεί στην εκπαιδευτική πράξη μέσω διεπιστημονικών μοντέλων όπως το STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics). Μέσα από παραδείγματα, όπως η μελέτη της συμμετρίας στη φύση, η σχέση μουσικής και μαθηματικών ή η χρήση της αφήγησης στη διδασκαλία των επιστημών, αναδεικνύεται η δυναμική σύνθεση της φαντασίας και της νόησης. Η ελεύθερη παιχνιδιώδης σχέση αυτών των ικανοτήτων, κατά τον Καντ, δεν είναι απλώς αισθητική εμπειρία αλλά δημιουργική σκέψη που μπορεί να ενταχθεί οργανικά στην εκπαιδευτική διαδικασία. Συνολικά, η καντιανή έννοια της κριτικής ικανότητας προσφέρει ένα παιδαγωγικό εργαλείο που συμβάλλει στη διαμόρφωση μιας ολιστικής και δημιουργικής εκπαιδευτικής προσέγγισης, γεφυρώνοντας δύο κόσμους που συχνά θεωρούνται αντίθετοι.

Λέξεις-κλειδιά: Καντ, εκπαίδευση, κριτική ικανότητα, επιστήμη, τέχνη

Πολιτιστική κληρονομιά: Παράγοντας κατασκευής της ιστορικής συνείδησης και ανάπτυξης της κριτικής σκέψης

Δάλαρη Αιμιλία,

Δρ. Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. Πανεπιστημίου Αιγαίου,

emilydalar93@yahoo.gr

Η πολιτιστική κληρονομιά θεωρείται ως ο σημαντικότερος παράγοντας κατασκευής της ιστορικής συνείδησης και ανάπτυξης της κριτικής και δημιουργικής σκέψης καθώς οι μαθητές/τριες έρχονται σε επαφή με το παρελθόν και αξιολογούν την σύγχρονη πραγματικότητα. Σημαντικό ρόλο στα παραπάνω, κατέχει η διαχείριση, η προστασία και η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς έτσι ώστε να διασφαλιστεί και να μεταβιβαστεί στις επόμενες γενιές. Παράλληλα, μουσεία και αρχαιολογικοί χώροι προσελκύουν πληθώρα επισκεπτών ανά τον κόσμο μέσω πολιτιστικών, εκπαιδευτικών και άλλων δράσεων που οργανώνονται εντείνοντας το ενδιαφέρον των επισκεπτών να

εμπλακούν στην διαδικασία μάθησης και γνώσης μέσω της συμμετοχικής και βιωματικής μάθησης. Η παρούσα εργασία θα εστιάσει στην προώθηση της μουσειακής αγωγής μέσω σχεδιασμού μουσειακών εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε μουσεία και χώρους αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Στη μουσειακή εκπαίδευση άλλωστε, ο επισκέπτης είναι ο πρωταγωνιστής και μπορεί να εκφράζεται ελεύθερα, να αυτενεργεί, να λειτουργεί διαδραστικά με το χώρο, τα περιβάλλοντα αντικείμενα και τα εκθέματα. Παράλληλα, η εργασία θα αναφερθεί στην σημασία της διδασκαλίας της τοπικής ιστορίας μέσω της εφαρμογής των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, καθώς είναι αυτή που οδηγεί τους/τις μαθητές/τριες να ανακαλύψουν τον τόπο τους και να αντιληφθούν την ιστορική συνέχεια των μνημείων. Με αυτό τον τρόπο καλλιεργούν την ενεργή τους συμμετοχή και ενδυναμώνουν το στοιχείο της πολιτισμικής αλληλεπίδρασης. Συνεπώς, μουσείο και σχολείο συνεργάζονται αρμονικά ενισχύοντας την φαντασία και την δημιουργική σκέψη των μαθητών/τριών καθώς και την σχέση μεταξύ μουσείου και τυπικής ή μη τυπικής μάθησης, η οποία γίνεται αισθητή όταν δοθεί έμφαση στον δημιουργικό συνδυασμό εκπαίδευσης και ψυχαγωγίας στο χώρο του μουσείου, ώστε η μαθησιακή διαδικασία να είναι εφικτή με τους υπάρχοντες αλλά και νέους εναλλακτικούς τρόπους διδασκαλίας.

Λέξεις – κλειδιά: Πολιτιστική κληρονομιά, πρωτοβάθμια εκπαίδευση, τοπική ιστορία, μουσείο

Η σημασία των εικαστικών τεχνών στην προσχολική εκπαίδευση: Στόχοι, δραστηριότητες και παιδαγωγικές προεκτάσεις

Δάλλα Μαριαλένα,
Εκπαιδευτικός ΠΕ06-Ειδική Παιδαγωγός,
marialenadal@yahoo.com

Κακοσιμου Σοφία,
Φοιτήτρια Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
skakosimou@gmail.com

Η ενασχόληση με τις εικαστικές τέχνες στην προσχολική ηλικία αποτελεί θεμελιώδες εργαλείο για την ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού. Η παρούσα εργασία διερευνά τη συμβολή των εικαστικών τεχνών στο νηπιαγωγείο, εστιάζοντας τόσο στις γνωστικές και συναισθηματικές διαστάσεις, όσο και στις παιδαγωγικές τους δυνατότητες. Μέσα από στοχευμένες δραστηριότητες ζωγραφικής και χαρακτικής, ενισχύονται δεξιότητες όπως η λεπτή κινητικότητα, η αισθητική αντίληψη, η συναισθηματική έκφραση και η δημιουργικότητα. Παράλληλα, προάγονται η παρατηρητικότητα, η φαντασία, αλλά και η ικανότητα του παιδιού να επικοινωνεί με νέα μέσα. Η μελέτη παρουσιάζει συγκεκριμένα παραδείγματα δραστηριοτήτων, όπως η γνωριμία με τον Kandinsky και η σύνδεση συναισθημάτων με χρώματα, αναδεικνύοντας τη σημασία της τέχνης ως βιωματικής μαθησιακής εμπειρίας. Η προσέγγιση βασίζεται σε σύγχρονα παιδαγωγικά μοντέλα και το Αναλυτικό Πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου, εντάσσοντας την τέχνη όχι ως αυτόνομο γνωστικό αντικείμενο, αλλά ως εργαλείο μάθησης με διαθεματικό χαρακτήρα. Η τέχνη στην προσχολική εκπαίδευση συντελεί στην καλλιέργεια της

προσωπικότητας των παιδιών, στην ενίσχυση της αυτοπεποίθησης και στη διαμόρφωση θετικής στάσης απέναντι στη μάθηση. Μέσα από την επαφή με τα εικαστικά, τα παιδιά γνωρίζουν τον κόσμο και τον εαυτό τους με νέους, δημιουργικούς τρόπους. Η εργασία καταλήγει ότι η τέχνη δεν αποτελεί πολυτέλεια αλλά αναγκαιότητα για την εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς συμβάλλει ουσιαστικά στην πνευματική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών.

Λέξεις – Κλειδιά: Προσχολική Εκπαίδευση, Ζωγραφική, Χαρακτική, Εικαστική Έκφραση

Η Φιλοσοφία για Παιδιά και η Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση ως χώρος ανάπτυξης της πολυδιάστατης σκέψης στο νηπιαγωγείο

Ιγνατίδου Ησαΐα,

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Τμήμα Θεατρικών Σπουδών,

Πανεπιστημίου Πελοποννήσου,

ignatidousissy@yahoo.gr

Ο σκοπός της παρούσας μεταπτυχιακής διατριβής είναι να διαπιστωθεί εάν η Φιλοσοφία για Παιδιά και η Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση μπορούν να αποτελέσουν το χώρο στον οποίο η πολυδιάστατη σκέψη, όπως ορίστηκε από τον παιδαγωγό και φιλόσοφο Matthiew Lipman, θα καλλιεργηθεί από τους μαθητές της προσχολικής ηλικίας. Βιβλιογραφικά, συναντάμε πολλά από τα οφέλη που προσφέρει η Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση στους μαθητές, σχετικά με την κατανόηση και ερμηνεία του κόσμου, την ανάγκη για διαμόρφωση ιδεών και νοημάτων, την ικανότητα στοχασμού για θέματα κοινωνικά και προσωπικά. Το ίδιο και η Φιλοσοφία για Παιδιά, τα εργαλεία της οποίας προσφέρονται για τη σύνθεση νοημάτων που αφορούν στη ζωή, αλλά και στις θεμελιώδεις αλήθειες γύρω από την ανθρώπινη ύπαρξη. Εφόσον, ο ερευνητικός σκοπός της μεταπτυχιακής διατριβής είναι να κατανοηθούν τα συναισθήματα και οι ανθρώπινες συμπεριφορές που ξετυλίγονται κατά τη διάρκεια ενός κοινωνικού φαινομένου, επιλέγεται η ευέλικτη προσέγγιση της ποιοτικής έρευνας. Η καταλληλότερη ερευνητική στρατηγική σε αυτή την περίπτωση φαίνεται να είναι η έρευνα δράσης, αφού η ερευνήτρια θα πάρει μέρος και η ίδια στην ερευνητική διαδικασία εμπλουτίζοντας το υλικό της με την υποκειμενική ματιά της. Το δείγμα που συμμετέχει στην έρευνα το αποτελούν οι μαθητές ηλικίας από τεσσάρων έως πέντε ετών, του ιδιωτικού νηπιαγωγείου στη Γλυφάδα My Playce. Για τη συλλογή των δεδομένων αξιοποιήθηκαν οι σημειώσεις του ημερολογίου της ερευνήτριας, οι παρατηρήσεις της πανταχού παρούσας «κριτικής φίλης», που είναι και η δασκάλα του συγκεκριμένου τμήματος και τέλος, τα τεκμήρια, δηλαδή οι προσωπικές και ομαδικές κατασκευές των μαθητών. Τα αποτελέσματα της ερευνητικής διαδικασίας απάντησαν ικανοποιητικά στο γιατί και στο πώς η πολυδιάστατη σκέψη μπορεί να αναπτυχθεί στο νηπιαγωγείο, με τη βοήθεια των τεχνικών της Δραματικής τέχνης και τα πολύτιμα εργαλεία της Φιλοσοφίας για Παιδιά.

Λέξεις κλειδιά: Προσχολική Εκπαίδευση, Φιλοσοφία για Παιδιά, Κοινότητα έρευνας, Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση, Lipman

**«Το Φως της Καλοσύνης»: Ένα Διδακτικό Σενάριο για την Αφήγηση στη Β'
Δημοτικού βασισμένο στο Μοντέλο των Πολυγραμματισμών**

Καλαμίδα Ελένη

Προπτυχιακή Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
el10118@uoi.gr

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει ένα διδακτικό σενάριο διάρκειας τεσσάρων διδακτικών ωρών για μαθητές/τριες της Β' Δημοτικού, με θέμα «Το Φως της Καλοσύνης». Το σενάριο σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του πανεπιστημιακού μαθήματος «Διδακτική της Γλώσσας II - Πρακτική Άσκηση» στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Στόχος του διδακτικού σεναρίου είναι η διδασκαλία του βασικού κειμενικού είδους της αφήγησης στο μάθημα της Γλώσσας. Οι κεντρικοί εκπαιδευτικοί στόχοι της εκπαιδευτικής δράσης είναι να κατανοήσουν οι μαθητές/τριες τη δομή της αφήγησης και τα βασικά χαρακτηριστικά της καθώς και να εντοπίζουν σε μια πρόταση ποιος κάνει κάτι (το υποκείμενο) και τι κάνει (το αντικείμενο). Παράλληλα, επιδιώκεται η ενίσχυση της δημιουργικής έκφρασης των μαθητών/τριών μέσω πολυτροπικών δραστηριοτήτων, συμβάλλοντας τόσο στη γλωσσική τους ανάπτυξη όσο και στη διαμόρφωση μιας ενεργής μαθησιακής εμπειρίας. Συνεπώς, το σενάριο ευθυγραμμίζεται με το Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Γλώσσας, εστιάζοντας στη διδασκαλία της αφήγησης και της γραμματικής, ενώ παράλληλα ενισχύει τις δεξιότητες προφορικού και γραπτού λόγου. Αναφορικά με τη μεθοδολογία, το διδακτικό σενάριο στηρίζεται στο μοντέλο των Πολυγραμματισμών, αξιοποιώντας πολυτροπικές στρατηγικές, όπως οπτικοακουστικό υλικό, ψηφιακές εφαρμογές, θεατρικές τεχνικές και κατασκευές. Παράλληλα, βασίζεται στις αρχές της κοινωνικοπολιτισμικής θεωρίας του Vygotsky και της βιωματικής μάθησης, προωθώντας τη συνεργασία και την ουσιαστική εμπλοκή των μαθητών/τριών στη μαθησιακή διαδικασία. Η αξιολόγηση της εκπαιδευτικής παρέμβασης πραγματοποιήθηκε μέσω παρατήρησης, φύλλων εργασίας και ανατροφοδότησης των μαθητών/τριών. Τα αποτελέσματα ανέδειξαν τη θετική επίδραση της πολυτροπικής προσέγγισης όσον αφορά στην καλύτερη κατανόηση της αφηγηματικής δομής, στη βελτίωση της αναγνώρισης του υποκειμένου και του αντικειμένου στις προτάσεις καθώς και στην ανάπτυξη θετικών στάσεων των μαθητών/τριών απέναντι στη μαθησιακή εμπειρία. Συμπερασματικά, η εφαρμογή των Πολυγραμματισμών στη διδασκαλία της αφήγησης και της γραμματικής στο δημοτικό σχολείο αναδεικνύεται ως ένα σύγχρονο και αποτελεσματικό παιδαγωγικό εργαλείο που υποστηρίζει τη διαφοροποιημένη μάθηση, τη δημιουργική έκφραση και την ενίσχυση της μαθητικής εμπλοκής.

Λέξεις – Κλειδιά: Διδακτικό σενάριο, δομή αφήγησης, γραμματική, μοντέλο πολυγραμματισμών, πολυτροπική μάθηση

Ο χορός και οι αφηγήσεις ζωής στην εκπαίδευση: Μια μελέτη περίπτωσης

Καραπάνου Χριστίνα,

Υπ. Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
ch.karapanou@uoi.gr

Παναγή Ζωή,

Υπ. Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
z.panagi@uoi.gr

Αποστολάκη Αλεξάνδρα,

Υπ. Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
a.apostolaki@uoi.gr

Η παρούσα μελέτη διερευνά τη σχέση του χορευτικού φαινομένου και των «αφηγήσεων ζωής», ως μεθόδου που αναδεικνύει την υποκειμενικότητα της ανθρώπινης εμπειρίας. Η πραγμάτευση του θέματος θα βασιστεί στο εθνογραφικό παράδειγμα του τραγουδιστή Γιάννη Παπακώστα. Άλλωστε η αυτονομία των αφηγήσεων ζωής ως μεθόδου ποιοτικής έρευνας είναι σημαντική, αφού δίνει «φωνή» στους κοινωνικούς δράστες και στα υποκείμενα της έρευνας, καθώς αναδεικνύει τη ρευστότητα της ανθρώπινης εμπειρίας. Ειδικότερα, ενδιαφέρει η έννοια της αφήγησης ως εκείνης της βασικής μορφής ζωής, που αναγνωρίζεται ως κυρίαρχη λειτουργία της εκπαίδευσης, καθώς συγγενείς των μαθητών είναι αφηγητές προσωπικών και άλλων κοινωνικών ιστοριών στις οποίες ενδέχεται να έχουν κεντρικό ή περιφερειακό ρόλο. Παρατηρείται, δηλαδή, ένα άνοιγμα του σχολείου στην οικογένεια, προκειμένου μεταξύ άλλων να αναβαθμιστούν οι ενδοοικογενειακές σχέσεις και να καλλιεργηθεί η δημιουργική και κριτική σχέση των παιδιών. Μεθοδολογικά, η έρευνα βασίστηκε στη μέθοδο των αφηγήσεων ζωής και την αντίστοιχη εθνογραφική μέθοδο, καθώς και τις συνακόλουθες τεχνικές της (η ημι-δομημένη συνέντευξη, η ελεύθερη συζήτηση και η βιντεοσκόπηση). Η επιτόπια έρευνα ξεκίνησε στα Γιάννενα από τον Οκτώβριο του 2023 και συνεχίζεται έως και σήμερα. Κατόπιν, ακολούθησε μια συστηματική ανάλυση περιεχομένου και κριτική ανάλυση λόγου. Παράλληλα, αναζητήθηκε αρχειακό και άλλο υλικό (φωτογραφίες, βίντεο κλπ.) τόσο από τον ίδιο όσο και από εξωτερικές πηγές. Ένα πρώτο συμπέρασμα που αναδεικνύεται από τη συγκεκριμένη αφήγηση ζωής είναι ο δυναμικός χαρακτήρας του χορευτικού φαινομένου. Στον λόγο (discourse) του Γιάννη Παπακώστα είναι ξεκάθαρη η ερμηνεία και η σημασία του χορού, όπως δίνεται από τα μέλη της κοινότητας. Τέλος, αναδεικνύεται η σημασία των προσωπικών αφηγήσεων στη μελέτη του χορού, τόσο ως καλλιτεχνικής έκφρασης όσο και ως πολιτισμικής μορφής, αφού επιτρέπουν την εμβάθυνση σε ζητήματα που

άπτονται του χορού, τα οποία άπτονται της μορφής και του περιεχομένου του χορού, αλλά και του γενικότερου πλαισίου στο οποίο αυτός επιτελείται.

Λέξεις κλειδιά: Χορός, Αφηγήσεις Ζωής, Γιάννης Παπακώστας, Εκπαίδευση, Οικογένεια

Η χρήση των εκπαιδευτικών δωματίων απόδρασης (escape rooms) στη διδασκαλία ρητών αριθμών και η επίδρασή τους στην ανάπτυξη των ήπιων δεξιοτήτων (soft skills) στους μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Κετσετζή Μαρούλα

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια, ΔΠΜΣ "Εκπαιδευτική Ηγεσία", Παν. Πατρων,
maroula2001@gmail.com

Στην εργασία αυτή επιχειρούμε τη διδασκαλία των ρητών αριθμών μέσα από μια εναλλακτική εκπαιδευτική πραγματικότητα με τη χρήση εκπαιδευτικών δωματίων απόδρασης (escape rooms) στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Στο πλαίσιο αυτό διερευνούμε τις ήπιες δεξιότητες (soft skills) των μαθητών και με ποιο τρόπο αυτές επηρεάζονται σε διδακτικά περιβάλλοντα όπως το παραπάνω. Σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση των εκπαιδευτικών πρακτικών μέσα από τις οποίες ο μαθητής θα βρίσκεται στο προσκήνιο της διδασκαλίας ως άτομο με ελευθερία, λογική, αυτονομία, και αυτοαντίληψη. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιήσαμε διδακτικά πειράματα σε 5 δημοτικά σχολεία της βόρειας Ελλάδας εφαρμόζοντας ποιοτική έρευνα (συμμετοχική παρατήρηση) και ποσοτική μέθοδο έρευνας (συλλογή και επεξεργασία ερωτηματολογίων). Μαθητές πέμπτης και έκτης δημοτικού συμμετείχαν σε διδακτικό πείραμα με περιεχόμενο τους ρητούς αριθμούς, μια έννοια που παρουσιάζει δυσκολίες στην κατανόησή της σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Το μεθοδολογικό πλαίσιο της έρευνας περιλαμβάνει το παιχνίδι ως εκπαιδευτική πρακτική, που βρίσκεται στο επίκεντρο πολλών ερευνών, την επίλυση προβλήματος και τους γρίφους (σε περιβάλλον εκπαιδευτικού δωματίου απόδρασης). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, τα δωμάτια απόδρασης, ως εναλλακτικό περιβάλλον μάθησης ενισχύουν την συμμετοχικότητα, την ομαδικότητα και το ενδιαφέρον των μαθητών, ενώ η επίλυση γρίφων ως εκπαιδευτική πρακτική μπορεί να λειτουργήσει ως πλαίσιο διδασκαλίας των λεγόμενων δύσκολων εννοιών στα μαθηματικά.

Λέξεις – Κλειδιά: Παιχνιδοποίηση, Δωμάτια Απόδρασης, Ήπιες Δεξιότητες, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Χορός και Αυτοεθνογραφία στην Εκπαίδευση: Σώμα, Ταυτότητα και Ενσώματα Γνώση

Παναγή Ζωή,

Υπ. Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
z.panagi@uoi.gr

Καραπάνου Χριστίνα,

Υπ. Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
ch.karapanou@uoi.gr

Αποστολάκη Αλεξάνδρα,

Υπ. Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
a.apostolaki@uoi.gr

Η παρούσα εργασία διερευνά τη σχέση μεταξύ αυτοεθνογραφίας, χορού και εκπαιδευτικής διαδικασίας, εστιάζοντας στον τρόπο με τον οποίο η ενσώματη εμπειρία και η προσωπική αφήγηση συμβάλλουν στην παραγωγή γνώσης και στην κατανόηση της ταυτότητας. Η αυτοεθνογραφία, ως μεθοδολογική προσέγγιση, επιτρέπει στον ερευνητή να ενσωματώσει τις προσωπικές του εμπειρίες και αντιλήψεις στην ερευνητική διαδικασία, ανεξαρτήτως εθνικότητας, τάξης, φυλής ή προσωπικής ιστορίας (Ellis, Adams & Bochner, 2011). Στο πλαίσιο της εκπαίδευσης στον χορό, η αυτοεθνογραφική προσέγγιση αναδεικνύει τον ρόλο του σώματος ως φορέα πολιτισμικής και προσωπικής γνώσης, επιτρέποντας την αναστοχαστική κατανόηση των βιωμάτων και των ταυτοτήτων των συμμετεχόντων (Baldwin & Motter, 2021). Η μελέτη εστιάζει στη σημασία της ενσώματης μάθησης και της αναστοχαστικής πρακτικής στην εκπαιδευτική διαδικασία του χορού, εξετάζοντας πώς η προσωπική εμπλοκή του ερευνητή-εκπαιδευτικού και των μαθητών συμβάλλει στη διαμόρφωση της ταυτότητας και στην κατανόηση πολιτισμικών αφηγήσεων (Van Katwyk & Seko, 2017). Μέσω της ανάλυσης περιπτώσεων και της ενσωμάτωσης θεωρητικών πλαισίων, η εργασία επιχειρεί να αναδείξει τον ρόλο της αυτοεθνογραφίας ως εργαλείου ενδυνάμωσης και μετασχηματιστικής μάθησης στην εκπαίδευση του χορού.

Λέξεις κλειδιά: Εκπαιδευτική διαδικασία, χορός, αυτοεθνογραφία, ενσώματη μάθηση

Συστηματική Ανασκόπηση του SLA: Ένα Έγκυρο και Αξιόπιστο Εργαλείο Αξιολόγησης του Επιστημονικού Γραμματισμού στη Φυσική

Πανάγου Δημήτρης,

Υπ. Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
dimitrispanagou@yahoo.com

Κωτσής Θ. Κωνσταντίνος,

Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
kkotsis@uoi.gr

Η αξιολόγηση του επιστημονικού γραμματισμού των μαθητών στη Φυσική αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο για την κατανόηση και βελτίωση των εκπαιδευτικών τους αποτελεσμάτων. Η παρούσα μελέτη πραγματοποιεί μια συστηματική ανασκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας σχετικά με την εφαρμογή, την ψυχομετρική εγκυρότητα και την αξιοπιστία του ερωτηματολογίου Scientific Literacy Assessment (SLA), ως εργαλείου αξιολόγησης του επιστημονικού γραμματισμού στη Φυσική. Ακολουθώντας τη μεθοδολογία PRISMA 2020, διεξήχθη βιβλιογραφική αναζήτηση στις επιστημονικές βάσεις δεδομένων Google Scholar, Scopus & Eric, με κριτήρια επιλογής (α) εμπειρικές μελέτες που εφάρμοσαν το SLA και (β) έρευνες που διερεύνησαν την ψυχομετρική του αξιοπιστία μέσω παραγοντικής ανάλυσης (EFA, CFA) και του συντελεστή Cronbach's Alpha. Τα ευρήματα της ανασκόπησης επιβεβαιώνουν το SLA ως επιστημονικά τεκμηριωμένο εργαλείο υψηλής εγκυρότητας και αξιοπιστίας, ιδιαίτερα κατάλληλο για τη μέτρηση τριών κύριων διαστάσεων: (1) της γνώσης βασικών επιστημονικών εννοιών, (2) της κατανόησης της φύσης της επιστήμης και (3) της ικανότητας εφαρμογής επιστημονικών γνώσεων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διαπολιτισμική προσαρμοστικότητα του ερωτηματολογίου και στην εφαρμογή του σε διαφορετικές ηλικιακές ομάδες, με σεβασμό στις γλωσσικές και πολιτιστικές ιδιαιτερότητες κάθε εκπαιδευτικού πλαισίου. Η μελέτη συμβάλλει σημαντικά στη βιβλιογραφική τεκμηρίωση της χρήσης του SLA ως βασικού εργαλείου αξιολόγησης στον τομέα της Διδακτικής της Φυσικής, προτείνοντας παράλληλα την ενσωμάτωσή του σε καινοτόμες διδακτικές προσεγγίσεις, όπως η STEM-Project Based Learning (STEM-PBL). Τα αποτελέσματα υπογραμμίζουν τη σημασία της συστηματικής αξιολόγησης του επιστημονικού γραμματισμού για την ανάπτυξη αποτελεσματικών εκπαιδευτικών παρεμβάσεων και την προώθηση της ποιοτικής εκπαίδευσης στις Φυσικές Επιστήμες.

Λέξεις – Κλειδιά: Επιστημονικός Γραμματισμός, SLA, Διδακτική της Φυσικής, STEM-PBL

Η Σκάλα..... της συνεργασίας και της φιλίας!

Παπασωτήρη Γαρυφαλιά,

Εκπαιδευτικός ΠΕ60 PhD Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού

Αιτωλοακαρνανίας

lipas71@yahoo.gr

Τα εθνικά και ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά προγράμματα και οι καινοτόμες δράσεις συμβάλλουν στην ενίσχυση της επιστημονικής, κοινωνικής και πολιτισμικής διάστασης του εκπαιδευτικού έργου, στη βελτίωση του κλίματος και των σχέσεων στο σχολείο, καθώς και στο άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία. Παράλληλα ενισχύουν τη συμμετοχική μάθηση και τη δημιουργικότητα, προσφέρουν μια μοναδική ευκαιρία για τη συνεργασία μεταξύ σχολείων σε όλη την Ευρώπη, δίνοντας τη δυνατότητα στους μαθητές να συνεργαστούν με συνομηλίκους τους από άλλες χώρες, προωθώντας την πολυπολιτισμικότητα. Με γνώμονα τα παραπάνω θα εξετάσουμε τη συμμετοχή ενός νηπιαγωγείου, στο οποίο φοιτούν παιδιά αμιγώς Ρομά, στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα "up and down the twinstairs" το σχολικό έτος 2023-24. Στο πρόγραμμα συμμετείχαν 19 παιδιά Ρομά, νήπια και προνήπια, τα οποία φοιτούσαν το περασμένο σχολικό έτος(2023-24) σε νηπιαγωγείο που βρίσκεται μέσα σε οικισμό Ρομά σε επαρχιακή πόλη της Ελλάδας. Τα νήπια συνεργάστηκαν με μαθητές ηλικίας 5-15 ετών από τρεις ευρωπαϊκές χώρες (Ελλάδα-Ιταλία-Τουρκία). Η συμμετοχή των νηπίων στις δραστηριότητες του προγράμματος είχε στόχο την ανάπτυξη πνεύματος συνεργασίας και συλλογικότητας, την ταυτόχρονη καλλιέργεια της συνείδησης του ευρωπαίου πολίτη και διατήρηση της πολιτισμικής ταυτότητας και της πολιτισμικής αυτογνωσίας, την ανάπτυξη ακαδημαϊκών ψηφιακών δεξιοτήτων καθώς και την προώθηση της αξίας της συμπερίληψης. Η αξιολόγηση και τα αποτελέσματα του προγράμματος προσφέρουν πολύτιμα στοιχεία που προάγουν τη συμμετοχική μάθηση και τη δημιουργικότητα, στοιχεία σημαντικά της σύγχρονης εκπαίδευσης, καθώς και τις ευκαιρίες για ενδυνάμωση των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και για δια βίου μάθηση.

Λέξεις – Κλειδιά: καινοτομία, συνεργασία, συμπερίληψη, νηπιαγωγείο, ευάλωτες ομάδες.

Η διδασκαλία του βιολοντσέλου σε παιδιά νηπιακής ηλικίας

Πιλόγκου Σεγκούνα Αικατερίνη,

Φοιτήτρια, Τμήμα Μουσικών Σπουδών,

Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,

katerina2003sp@gmail.com

Σκοπός της παρούσας παρουσίασης είναι η παραδοχή ότι ποικίλες έρευνες τα τελευταία χρόνια έχουν οδηγήσει στο συμπέρασμα πως τα βρέφη, τα οποία δέχονται

μουσικά ερεθίσματα τόσο κατά την διάρκεια της κήσής τους όσο και ως νεογνά, αναπτύσσουν ένα γόνιμο έδαφος επικοινωνίας, κυρίως με τη μητέρα τους, αλλά και μια γρήγορη πρόοδο στην ανάπτυξη της μουσικής τους νοημοσύνης. Συγκεκριμένα, θεωρίες της γνωσιακής ψυχολογίας δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην σπουδαιότητα της ένταξης μουσικών οργάνων σε ηλικίες από τριών έως τεσσάρων ετών, καθώς συμβάλλουν στην αίσθηση του απόλυτου τονικού ύψους και στην ανάπτυξη των ρυθμικών δεξιοτήτων, όπως αναφέρει και ο μουσικοπαιδαγωγός Shinichi Suzuki. Επίσης, τομείς της σύγχρονης παιδαγωγικής εστιάζουν κυρίως στην σπουδαιότητα της πρώιμης ενασχόλησης των παιδιών με έγχορδα μουσικά όργανα παράλληλα με την ανάπτυξη του τραγουδιού. Έχει διαπιστωθεί, ακόμη, πως ο πιο κατάλληλος τρόπος προσέγγισης της μουσικής παιδαγωγικής πρέπει να αποτελείται από ένα σύστημα το οποίο περιλαμβάνει γνωστικούς, ψυχοκινητικούς και συναισθηματικούς τομείς μάθησης προκειμένου να υπάρχει πλήρης κατανόηση του περιεχομένου της δραστηριότητας από τα παιδιά προσχολικής ηλικίας. Η παρούσα εισήγηση αναδεικνύει μια σειρά προτάσεων για την εφαρμογή παιδαγωγικών παρεμβάσεων με στόχο τη γνωριμία και την εξοικείωση των παιδιών προσχολικής ηλικίας με το βιολοντσέλο. Η δημιουργία καρτελών με εικόνες για τη διδασκαλία και αποσαφήνιση μουσικών εννοιών και τεχνικών αποτελεί βασικό στάδιο σχετικών εκπαιδευτικών πρακτικών. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η παρομοίωση της έννοιας του pizzicato μπορεί να αποδοθεί με το τσίμπημα της μέλισσας ή ακόμη αν θέλουμε να δώσουμε μεγαλύτερο ήχο χρησιμοποιώντας την ίδια τεχνική, μπορούμε να κάνουμε αναφορά στο τσίμπημα της σφίγγας. Εξίσου σημαντική είναι η χρήση της κίνησης κατά τη διάρκεια της προσέγγισης του ρυθμικού μέτρου, χρησιμοποιώντας για παράδειγμα αργό ή γρήγορο βηματισμό ή αντίστοιχα βαρύ ή ελαφρύ πάτημα. Συμπερασματικά αναφέρεται ότι οι παραπάνω μουσικοπαιδαγωγικές παρεμβάσεις διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην επικοινωνία με το παιδί αναφορικά με τα συναισθήματα, τις εικόνες και τα χρώματα που του δημιουργούνται κατά τη διάρκεια της ακρόασης του μουσικού έργου.

Λέξεις – κλειδιά: βιολοντσέλο ,παιδιά νηπιακής ηλικίας, παιδαγωγικές προσεγγίσεις, μέθοδος Suzuki

Διαφοροποιημένη Διδασκαλία στη Γενική Εκπαίδευση στην Ελλάδα: ερευνητική βιβλιογραφική ανασκόπηση της τελευταίας εικοσαετίας

Σακελλαρίου Μαρία,
Ομότιμη Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
marisak@uoi.gr

Κεραμίδα Αρετή,
Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ06, Υποψήφια Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα
Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
a.keramida@uoi.gr

Η διερεύνηση των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών σχετικά με τη Διαφοροποιημένη Διδασκαλία, η συστηματικότητα και το εύρος της αξιοποίησής της αποτελούν παράγοντες στους οποίους επικεντρώνονται οι εκπαιδευτικές έρευνες για τη διαφοροποίηση στη διδασκαλία. Οι έρευνες στρέφουν, επίσης, τον ερευνητικό τους φακό στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί κατά την προσπάθειά τους να την αξιοποιήσουν στη διδακτική τους πρακτική. Στην παρούσα εργασία παρατίθεται μια συνοπτική ανασκόπηση των σημαντικότερων ερευνών που έχουν διεξαχθεί στην Ελλάδα και στην Κύπρο την τελευταία εικοσαετία σχετικά με τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών ως προς τη χρήση της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας στη διδασκαλία. Σκοπός της είναι η ανασκόπηση των βασικών ευρημάτων των εν λόγω μελετών, καθώς και η κριτική αποτίμηση των αντιλήψεων, των στάσεων και των πρακτικών των εκπαιδευτικών απέναντι στη διαφοροποίηση στη διδασκαλία και των δυνατοτήτων και των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν κατά την ενσωμάτωσή της στην εκπαιδευτική διαδικασία. Επιπλέον, η εργασία επιδιώκει να εντοπίσει πτυχές της ερευνητικής βιβλιογραφίας που δεν έχουν μελετηθεί αναλυτικά και, συνεπώς, απαιτούν περαιτέρω διερεύνηση έτσι ώστε να κατανοηθούν πληρέστερα οι παράγοντες που επηρεάζουν τη χρήση της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας από τους εκπαιδευτικούς. Τα σημαντικότερα ευρήματα που προκύπτουν από τη μελέτη των πορισμάτων των ερευνών αυτών δείχνουν ότι οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι η αξιοποίηση της διαφοροποίησης της διδασκαλίας μπορεί να έχει ευεργετικά αποτελέσματα στην μαθησιακή διαδικασία. Επίσης, οι εκπαιδευτικοί, αναγνωρίζοντας τη σημαντικότητα της διαφοροποίησης της διδασκαλίας, επιθυμούν να συμμετέχουν σε επιμορφωτικά προγράμματα για αυτή. Ένα σημαντικό εύρημα, το οποίο έχει εντοπιστεί και σε αντίστοιχες έρευνες στο εξωτερικό, αποτελεί το γεγονός ότι η αναγνώριση της σπουδαιότητας της διαφοροποίησης της διδασκαλίας δεν συνεπάγεται και τη συστηματική της εφαρμογή μέσα στη σχολική τάξη. Παράγοντες όπως ο περιορισμένος χρόνος για τον αποτελεσματικό της σχεδιασμό, η περιορισμένη συνεργασία ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και κάποιες φορές η έλλειψη υποστήριξης από τη διεύθυνση του σχολείου ενεργούν ως παράγοντες που αποτρέπουν τη συχνότερη και συστηματικότερη αξιοποίησή της.

Λέξεις κλειδιά: Διαφοροποιημένη Διδασκαλία, ερευνητική βιβλιογραφική ανασκόπηση τελευταίας εικοσαετίας

**Βιωματικά εργαστήρια Μετα-ανάλυση στην εκπαιδευτική έρευνα: από τη
θεωρία στην πράξη**

Σεϊτιδης Γεώργιος,
Μεταδιδακτορικός Ερευνητής, Τμήμα Ψυχολογίας,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
g.seitidis@uoi.gr

Μαυρίδης Δημήτρης,
Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
dmavridi@uoi.gr

Νικολακόπουλος Σταυρός,
Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Ψυχολογίας,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
snikolakopoulos@uoi.gr

Το παρόν βιωματικό εργαστήριο έχει ως στόχο την εισαγωγή των συμμετεχόντων στις βασικές αρχές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις της μετα-ανάλυσης, μιας ολοένα και πιο διαδεδομένης τεχνικής σύνθεσης ερευνητικών ευρημάτων στον χώρο των παιδαγωγικών επιστημών. Στο πλαίσιο του εργαστηρίου θα παρουσιαστούν με απλό και κατανοητό τρόπο τα κύρια μεγέθη επίδρασης που χρησιμοποιούνται για να αξιολογήσουν την αποτελεσματικότητα μιας παρέμβασης, οι βασικοί τύποι μετα-ανάλυσης (μετα-ανάλυση σταθερών επιδράσεων, μετα-ανάλυση τυχαίων επιδράσεων), καθώς και τεχνικές ανάλυσης υπο-ομάδων και μετα-παλινδρόμησης. Η προσέγγιση θα είναι βιωματική, με ενεργή συμμετοχή των παρευρισκόμενων μέσω πρακτικής εφαρμογής σε πραγματικά δεδομένα στο δωρεάν λογισμικό JASP. Οι συμμετέχοντες θα έχουν την ευκαιρία να εφαρμόσουν τα μοντέλα της μετα-ανάλυσης βήμα-βήμα, να εξασκηθούν στην ερμηνεία των αποτελεσμάτων καθώς και να συζητήσουν τις μεθοδολογικές προεκτάσεις των ευρημάτων. Για την πλήρη και ενεργή συμμετοχή στο εργαστήριο, προτείνεται οι συμμετέχοντες να διαθέτουν βασικές γνώσεις στατιστικής (μέση διαφορά, διασπορά, διάστημα εμπιστοσύνης, p-value). Προτείνεται να έχουν μαζί τους φορητό υπολογιστή με πλήρως φορτισμένη μπαταρία, καθώς η πρακτική εφαρμογή θα πραγματοποιηθεί αποκλειστικά μέσω του λογισμικού JASP. Οδηγίες για την εγκατάσταση του λογισμικού, καθώς και τα απαραίτητα αρχεία δεδομένων, θα αποσταλούν εγκαίρως στους συμμετέχοντες πριν την έναρξη του εργαστηρίου.

Η διάρκεια του εργαστηρίου προτείνεται να είναι 3 ώρες, οργανωμένες ως εξής:

Πρώτη φάση (1:30 ώρα)

- Εισαγωγή στην μετα-ανάλυση
- Μεγέθη επίδρασης

- Μετα-ανάλυση σταθερής επίδρασης

- Μετα-ανάλυση τυχαίων επιδράσεων

Δεύτερη φάση (1:30 ώρα)

- Ανάλυση υπο-ομάδων

- Πρακτική εφαρμογή με χρήση του JASP

Μέγιστος αριθμός συμμετεχόντων: 30

Λέξεις – Κλειδιά: συστηματική ανασκόπηση, μεγέθη επίδρασης (effect size), πειραματικές μελέτες, σύνθεση στοιχείων, μέτα-ανάλυση

Η Διδακτική Της Ιστορίας Στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Μέσω Βιωματικών Δραστηριοτήτων

Τασιαδαμή Χριστίνα,
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Βυζαντινής Αρχαιολογίας,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
pha00070@uoi.gr

Η Ιστορία, ειδικά κατά την πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι ένα μάθημα το οποίο σε μεγάλο ποσοστό προκαλεί πλήξη, δυσαρέσκεια, άγχος και σε μικρές περιπτώσεις ενδιαφέρον και ανυπομονησία για την εκμάθησή της. Η μέθοδος της αποστήθισης δεν είναι αποδοτική για την εκμάθηση των πληροφοριών. Όμως το μάθημα της Ιστορίας είναι ένα από σημαντικότερα μαθήματα στην εκπαίδευση, καθώς βοηθά στη διαμόρφωση της ταυτότητας των μαθητών και την απόκτηση κριτικής σκέψης. Ειδικά για τους μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες, είναι ένα από τα μαθήματα που τους δυσκολεύει πιο πολύ. Έτσι, προέκυψε η ανάγκη αναζήτησης εναλλακτικών μεθόδων και προσεγγίσεων για το μάθημα της Ιστορίας. Μία αυτές είναι και τα βιωματικά σενάρια. Η διδασκαλία της Ιστορίας μέσω βιωματικών δραστηριοτήτων αποτελεί μια σύγχρονη και ενδιαφέρουσα προσέγγιση, η οποία αποσκοπεί στην ενεργό συμμετοχή των μαθητών μέσα στην τάξη και στην ενίσχυση της κατανόησης των ιστορικών γεγονότων μέσα από την εμπειρία. Αντί να περιορίζεται στην παραδοσιακή διδασκαλία, που βασίζεται σε διαλέξεις ή βιβλία, η βιωματική διδασκαλία της Ιστορίας προσφέρει στους μαθητές την ευκαιρία να "ζήσουν" την Ιστορία με τον ίδιο τρόπο που το έκαναν οι άνθρωποι του παρελθόντος. Τα τελευταία χρόνια έχουν αρχίσει τα βιωματικά σενάρια να μπαίνουν ενεργά στην εκπαίδευση και ένα μεγάλο ποσοστό των δασκάλων τα προτιμούν. Η παρούσα ομιλία θα επικεντρωθεί στην παρουσίαση ενός βιωματικού σεναρίου διδασκαλίας που έχω δημιουργήσει και υλοποιήσει. Το σενάριο παρουσιάστηκε στα ΚΔΑΠ Τροιζήνας και Μεθάνων. Οι ηλικίες των παιδιών ήταν από 8 έως 10 ετών. Πραγματοποιήθηκε η παρουσίαση των κανόνων που υπάρχουν στα μουσεία και τους αρχαιολογικούς χώρους και έπειτα μια εικονική ξενάγηση στο Αρχαιολογικό Μουσείο των Ιωαννίνων και στο Ιερό της Δωδώνης. Στο τέλος του σεναρίου πραγματοποιήθηκε μία διαδραστική δραστηριότητα βασισμένη σε αυτά που έχουμε αναφέρει, με επίκεντρο την Ιερά Φηγή. Στόχος ήταν η αύξηση του ενδιαφέροντος για την επίσκεψη ενός μουσείου, που αποτελεί άγνωστο και μακρινό χώρο για τα περισσότερα παιδιά τη περιοχής. Η ιδέα για την δραστηριότητα βασίστηκε

στην ύλη της Δ' τάξης δημοτικού στο κεφάλαιο 7. Ως αποτέλεσμα τα παιδιά κατανόησαν καλύτερα το εν λόγω κεφάλαιο, την έννοια του μουσείου και κατέκτησαν τους κανόνες ορθής συμπεριφοράς για την επίσκεψη τους στο Αρχαιολογικό Μουσείο του Πόρου.

Λέξεις κλειδιά: Ιστορία, βιωματικά σεμινάρια, πρωτοβάθμια εκπαίδευση, μουσεία, βιωματικό σενάριο

Μάθηση με χρώμα και αίσθηση: Αντιλήψεις και Γνώσεις για τη Συναισθησία στην εκπαιδευτική πράξη από Εκπαιδευτικούς και Μελλοντικούς Παιδαγωγούς

Τζώρτζη Σαββίνα,
Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
pr08660@uoi.gr

Η συναισθησία αποτελεί ένα ιδιαίτερο νευροαντιληπτικό φαινόμενο, κατά το οποίο η διέγερση μιας αισθητηριακής οδού προκαλεί αυτόματες και ακούσιες εμπειρίες σε μία δεύτερη, μη συναφή αίσθηση. Ενδεικτικές συναισθητικές εμπειρίες περιλαμβάνουν την αντίληψη χρωμάτων κατά την ακρόαση μουσικής ή τη συσχέτιση αριθμών με συγκεκριμένες αποχρώσεις. Στην εκπαιδευτική πράξη, η κατανόηση του φαινομένου μπορεί να συμβάλει στον σχεδιασμό πιο προσαρμοστικών και συμπεριληπτικών διδακτικών πρακτικών. Η παρούσα μελέτη εντάσσεται σε θεωρητικό πλαίσιο που εξετάζει τη συναισθησία ως έκφανση νευροποικιλομορφίας, σε συνάρτηση με τη νευροαναπτυξιακή πορεία και τις γνωστικές και εκπαιδευτικές της επιπτώσεις. Η ερευνητική προσέγγιση ήταν ποσοτική και εμπειρική, με συλλογή δεδομένων μέσω ανώνυμου ερωτηματολογίου που διανεμήθηκε με τη χρήση της πλατφόρμας Google Forms. Στην αρχή του ερωτηματολογίου παρασχέθηκε στους συμμετέχοντες/συμμετέχουσες ελεύθερη και ενήμερη συγκατάθεση συμμετοχής, με πλήρη ενημέρωση για τον εθελοντικό χαρακτήρα της έρευνας, τη δυνατότητα απόσυρσης και τη διασφάλιση της ανωνυμίας και εχεμύθειας. Το ερωτηματολόγιο στάλθηκε μέσω σχολικών διευθύνσεων σε τυχαίο δείγμα εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης από όλη την Ελλάδα και διανεμήθηκε επίσης σε φοιτητές Παιδαγωγικών Τμημάτων Νηπιαγωγών και Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν περιορισμένη γνώση και ενημέρωση των συμμετεχόντων σχετικά με τη συναισθησία, συνοδευόμενη ωστόσο από θετική στάση απέναντι στην ανάγκη επιμόρφωσης. Η συναισθησία αναγνωρίστηκε από το μεγαλύτερο μέρος των συμμετεχόντων ως πιθανός παράγοντας διαφοροποιημένων μαθησιακών δυνατοτήτων, χωρίς όμως σαφή εικόνα ως προς την ανάγκη για ειδικές διδακτικές προσεγγίσεις. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον εκφράστηκε για την ενσωμάτωση της θεματολογίας της συναισθησίας στα προγράμματα σπουδών των μελλοντικών εκπαιδευτικών και για συμμετοχή σε σχετικά επιμορφωτικά σεμινάρια. Συμπερασματικά, η αναγνώριση της συναισθησίας ως μορφής νευροποικιλομορφίας αναδεικνύει την ανάγκη συστηματικής κατάρτισης των εκπαιδευτικών, ώστε να ενισχυθεί η ευαισθητοποίηση και η ανάπτυξη διαφοροποιημένων εκπαιδευτικών πρακτικών που ανταποκρίνονται στις ποικίλες μαθησιακές ανάγκες

Λέξεις – Κλειδιά: Συναισθησία, Νευροποικιλομορφία, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση,

Εκπαιδευτικές Αντιλήψεις, Γνώσεις Εκπαιδευτικών, Προσαρμοστική Διδασκαλία, Συμπερίληψη

6 Καπέλα Σκέψης στο Νηπιαγωγείο : Πιλοτική Εφαρμογή στο Εθνικό Πρόγραμμα Δράσης και Υγιεινής Διατροφής. Αντιμετώπιση της παιδικής παχυσαρκίας

Τσιαχρή Μαρία,

Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Φθιώτιδας,
mtsiachri@gmail.com

Η τεχνική των 6 Καπέλων Σκέψης διατυπώθηκε από τον Edward De Bono (1985) και εστιάζει στη δημιουργική επίλυση μέσα από την εξέταση διαφορετικών οπτικών. Αποτυπώνει τους διαφορετικούς τρόπους σκέψης που χρησιμοποιούν τα παιδιά σε κάθε στάδιο. Κάθε τρόπος σκέψης αναπαρίσταται με ένα διαφορετικό χρώμα (σελ. 85-87, Οδηγός Νηπιαγωγού, Νέο Πρόγραμμα Σπουδών). Η διδακτική μεθοδολογία που ακολούθησα, είναι σύμφωνη και προέκυψε μετά από ενδελεχή βιβλιογραφική ανασκόπηση και αναζήτηση αντίστοιχων επιστημονικών άρθρων στη διεθνή κυρίως βιβλιογραφία. Η υλοποίηση της συγκεκριμένης τεχνική στην πιλοτική εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την αντιμετώπιση της παιδικής παχυσαρκίας, στη σχολική μονάδα όπου υπηρετώ, αποτέλεσε ιδιαίτερη πρόκληση, καθώς οι αρχές της προσαρμόστηκαν στις απαιτήσεις του Νηπιαγωγείου, διότι σύμφωνα με την ψηφιακή εργαλειοθήκη του Προγράμματος, αποτελούσε δραστηριότητα μόνο στο Δημοτικό Σχολείο, εξαιτίας της πολυπλοκότητας και των εκπαιδευτικών απαιτήσεων από τους μαθητές. Η αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε με δραστηριότητες και όπου κρίθηκε απαραίτητο με την απομαγνητοφώνηση υλικού (ηχογράφηση), καθώς επίσης και μέσω της παρατήρησης της εκπαιδευτικού (observation). Επίσης, κάθε στάδιο εφαρμογής της τεχνικής των 6 Καπέλων Σκέψης, αποτυπώνεται μέσω δραστηριοτήτων και εργασιών των μαθητών. Επιπλέον, πραγματοποιήσαμε και ενσωμάτωση ψηφιακού υλικού και εργαλείων για την ελκυστικότητα των δραστηριοτήτων αλλά και με σεβασμό στο διαφορετικό στυλ μάθησης των παιδιών. Η επίτευξη των στόχων και τα αποτελέσματα (outcomes), συνάδουν σε μεγάλο βαθμό με τα ευρήματα αντίστοιχων μελετών, στη διεθνή βιβλιογραφία, σχετικά με την εφαρμογή της τεχνικής στο Νηπιαγωγείο.

Λέξεις κλειδιά: Διδακτική μεθοδολογία, καινοτομία, πρακτική, προσχολική

Η παιδαγωγική Φρενέ ως μέσο ενίσχυσης του παιδαγωγικού κλίματος στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Τσόγκα Μαρία

Εκπαιδευτικός MSc, ΠΕ 70, ΔΙΠΕ ΑΙΤ/ΝΙΑΣ, 3ο Δ.Σ. Αμφιλοχίας,
mariatsogal@gmail.com

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει τα ευρήματα μιας έρευνας δράσης που πραγματοποιήθηκε στην Ε΄ τάξη Δημοτικού, με στόχο τη βελτίωση του παιδαγωγικού κλίματος μέσα από σύγχρονες, συμμετοχικές και δημιουργικές παιδαγωγικές προσεγγίσεις. Η αφετηρία της έρευνας υπήρξε η παρατηρούμενη αδιαφορία και απάθεια των μαθητών, καθώς και η έλλειψη φιλικών και συνεργατικών σχέσεων εντός της σχολικής ομάδας. Η παιδαγωγική Φρενέ αποτέλεσε τον βασικό μεθοδολογικό άξονα της παρέμβασης, προσφέροντας εργαλεία και πρακτικές που ενισχύουν την αυτενέργεια, τη συνεργασία και τη δημιουργική έκφραση των μαθητών. Κεντρικός θεματικός πυρήνας της έρευνας ήταν η κλιματική αλλαγή, η οποία εντάχθηκε στο αναλυτικό πρόγραμμα όχι μόνο ως γνωστικό αντικείμενο, αλλά και ως αφορμή για καλλιτεχνική δημιουργία και κοινωνική δράση. Το τρίπτυχο παιδαγωγικό κλίμα – παιδαγωγική Φρενέ – κλιματική αλλαγή αποτέλεσε τη βάση ενός εκπαιδευτικού σχεδίου που υλοποιήθηκε σε τρεις διαδοχικούς κύκλους: ενδυνάμωση της ομάδας, περιβαλλοντικές δράσεις εντός του σχολείου και παρεμβάσεις στην τοπική κοινότητα. Οι βιωματικές και δημιουργικές δραστηριότητες, όπως η ελεύθερη έκφραση, η σχολική εφημερίδα, τα ομαδικά σχέδια εργασίας και οι καλλιτεχνικές κατασκευές, ενεργοποίησαν τους μαθητές, ενίσχυσαν την επικοινωνία και τις σχέσεις τους και συνέβαλαν στη δημιουργία ενός θετικού, δημοκρατικού μαθησιακού κλίματος. Η μελέτη καταδεικνύει ότι η συστηματική εφαρμογή της παιδαγωγικής Φρενέ, σε συνδυασμό με την Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία, μπορεί να λειτουργήσει ως μοχλός μετασχηματισμού του σχολείου σε κοινότητα μάθησης, συνεργασίας και έκφρασης.

Λέξεις Κλειδιά: Παιδαγωγική Φρενέ, παιδαγωγικό κλίμα, έρευνα δράσης, συμμετοχική μάθηση, δημιουργική έκφραση, Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία, πρωτοβάθμια εκπαίδευση

**Το Αργεντίνικο Τάνγκο ως Πολιτισμικός και Συναισθηματικός Διάλογος:
Εθνογραφική Προσέγγιση στη «DanceArt Academy»**

Καλαμίδα Ελένη

Προπτυχιακή Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
el10118@uoi.gr

Πίκουλα Χριστίνα,

Προπτυχιακή Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
el09710@uoi.gr

Η παρούσα έρευνα εξετάζει το Αργεντίνικο Τάνγκο ως μέσο πολιτισμικής και συναισθηματικής έκφρασης, εστιάζοντας στις εμπειρίες των χορευτών στη «DanceArt Academy» στα Ιωάννινα. Το Αργεντίνικο Τάνγκο είναι ένας χορός με βαθιές πολιτισμικές ρίζες και έντονη συναισθηματική δύναμη. Από τις λαϊκές συνοικίες του Μπουένος Άιρες έως τις παγκόσμιες σκηνές, το τάνγκο έχει εξελιχθεί σε μια μορφή καλλιτεχνικής έκφρασης που συνδυάζει την κίνηση, τη μουσική και τη συναισθηματική επικοινωνία. Σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο το τάνγκο επηρεάζει τη συναισθηματική κατάσταση των χορευτών και συμβάλλει στη διαμόρφωση της ταυτότητάς τους. Σε επίπεδο μεθοδολογίας η έρευνα εντάσσεται στο πλαίσιο της εθνογραφίας του χορού και βασίστηκε σε ποιοτικές μεθόδους, συνδυάζοντας θεωρητική ανάλυση, επιτόπια έρευνα, συνεντεύξεις και συμμετοχική παρατήρηση. Αρχικά, πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική ανασκόπηση της ιστορίας και της εξέλιξης του τάνγκο. Στη συνέχεια, οργανώθηκαν επισκέψεις στη «DanceArt Academy», όπου πραγματοποιήθηκε παρακολούθηση μαθημάτων και εκδηλώσεων τάνγκο. Ακολούθως, διεξήχθησαν ημι-δομημένες συνεντεύξεις με χορευτές διαφορετικών επιπέδων από τη Σχολή Χορού, με στόχο την καταγραφή των συναισθημάτων και των εμπειριών τους. Τέλος, πραγματοποιήθηκε συμμετοχική παρατήρηση, με τις ερευνήτριες να εμπλέκονται σωματικά στη χορευτική διαδικασία, βιώνοντας άμεσα την εμπειρία του τάνγκο. Τα κυριότερα ευρήματα της παρούσας έρευνας αποκάλυψαν ότι το τάνγκο λειτουργεί ως ένα μέσο βαθιάς συναισθηματικής έκφρασης, επιτρέποντας στους χορευτές να επικοινωνούν μη λεκτικά, να αναπτύσσουν αίσθημα εμπιστοσύνης και να βιώνουν έντονα συναισθήματα. Η «αγκαλιά του τάνγκο» δημιουργεί έναν ισχυρό δεσμό μεταξύ των χορευτών, προσφέροντας αίσθηση ελευθερίας, αποδοχής και αυτογνωσίας. Παράλληλα, μέσω της ενσώματης συμμετοχής των ερευνητριών, διαπιστώθηκε ότι το τάνγκο μπορεί να λειτουργήσει ως ένα ισχυρό μέσο καλλιτεχνικής και συναισθηματικής ενίσχυσης, με επιδράσεις που εκτείνονται πέρα από τη χορευτική πράξη και αγγίζουν βαθύτερες ψυχοκοινωνικές και

ανθρωπολογικές πτυχές. Συμπερασματικά, το Αργεντίνικο Τάνγκο αποτελεί κάτι περισσότερο από έναν χορό: είναι ένας δυναμικός χώρος έκφρασης, ενσυναίσθησης και πολιτισμικής ταυτότητας, προσφέροντας μια μοναδική εμπειρία αυτοανακάλυψης και κοινωνικής σύνδεσης.

Λέξεις- Κλειδιά: Αργεντίνικο Τάνγκο, πολιτισμική ταυτότητα, συναισθηματική επικοινωνία, εθνογραφία του χορού, σωματική έκφραση

Συνδυάζοντας Τέχνη και Κίνηση: Ενίσχυση της Ψυχοκινητικής Ανάπτυξης μέσω Διαθεματικών Δραστηριοτήτων

Βιωματικό εργαστήριο

Κρανιά Βάϊα,

Υποψήφια Διδάκτορας, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,

Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,

v.krania@uoi.gr

Σκοπός του Εργαστηρίου

Το εργαστήριο στοχεύει να αναδείξει τη σημασία της διαθεματικής προσέγγισης στην ψυχοκινητική αγωγή, συνδυάζοντας την κίνηση με άλλες μορφές τέχνης, όπως η ζωγραφική και η μουσική. Μέσω αυτής της σύνθεσης, οι συμμετέχοντες θα βιώσουν πώς η ενσωμάτωση πολλαπλών τεχνών μπορεί να ενισχύσει την κινητική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών.

Περιγραφή της Πρακτικής ή του Υλικού που θα Παρουσιαστεί

Στο εργαστήριο θα χρησιμοποιηθούν:

Υλικά ζωγραφικής: καμβάδες, χρώματα, πινέλα.

Μουσικά όργανα: κρουστά, μαράκες, τύμπανα.

Αντικείμενα κίνησης: κορδέλες, μπάλες, στεφάνια.

Οι δραστηριότητες θα περιλαμβάνουν:

Κινητική ζωγραφική: Οι συμμετέχοντες θα δημιουργήσουν έργα τέχνης μέσω των κινήσεών τους, χρησιμοποιώντας το σώμα τους ως εργαλείο ζωγραφικής.

Μουσικοκινητικός αυτοσχεδιασμός: Συνδυασμός μουσικής και κίνησης, όπου οι συμμετέχοντες θα αντιδρούν σε ζωντανά μουσικά ερεθίσματα, ενισχύοντας τον ρυθμό και τον συντονισμό τους.

Μεθοδολογία Υλοποίησης

Το εργαστήριο θα ακολουθήσει μια βιωματική και διαδραστική προσέγγιση, βασισμένη σε σύγχρονες παιδαγωγικές πρακτικές που εφαρμόζονται σε πανεπιστήμια του εξωτερικού. Η μεθοδολογία θα περιλαμβάνει:

Διαθεματική μάθηση: Συνδυασμός διαφορετικών μορφών τέχνης για την επίτευξη εκπαιδευτικών στόχων.

Συνεργατική μάθηση: Ενίσχυση της ομαδικότητας και της συνεργασίας μέσω κοινών δραστηριοτήτων.

Αναστοχαστική πρακτική: Ενθάρρυνση των συμμετεχόντων να αναλογιστούν τις εμπειρίες τους και να μοιραστούν τα συναισθήματά τους.

Δομή & Χρονοδιάγραμμα – Φάσεις Υλοποίησης

1η Φάση: Εισαγωγή & Θεωρητικό Πλαίσιο (20')

Παρουσίαση της έννοιας της διαθεματικής προσέγγισης στην ψυχοκινητική αγωγή.

Αναφορά σε διεθνείς πρακτικές και έρευνες που υποστηρίζουν τη σύνθεση τέχνης και κίνησης.

2η Φάση: Βιωματικές Δραστηριότητες (60')

Κινητική ζωγραφική (30'): Οι συμμετέχοντες, σε ομάδες, θα δημιουργήσουν συλλογικά έργα τέχνης, χρησιμοποιώντας το σώμα τους για να αποτυπώσουν χρώματα και σχήματα σε μεγάλους καμβάδες.

Μουσικοκινητικός αυτοσχεδιασμός (30'): Με τη χρήση απλών μουσικών οργάνων, οι συμμετέχοντες θα εξερευνήσουν την κίνηση και τον ρυθμό, ανταποκρινόμενοι σε ζωντανά μουσικά ερεθίσματα.

3η Φάση: Αναστοχασμός & Ανατροφοδότηση (20')

Συζήτηση για τις εμπειρίες των συμμετεχόντων κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων.

Ανάλυση των δυνατοτήτων εφαρμογής αυτών των πρακτικών σε εκπαιδευτικά και θεραπευτικά περιβάλλοντα.

Συμπεράσματα και αξιολόγηση του εργαστηρίου.

Αυτό το εργαστήριο προσφέρει μια καινοτόμο προσέγγιση στην ψυχοκινητική αγωγή, ενσωματώνοντας στοιχεία από διεθνείς πρακτικές και έρευνες. Μέσω της σύνθεσης τέχνης και κίνησης, οι συμμετέχοντες θα αποκτήσουν νέες ιδέες και εργαλεία για την ενίσχυση της ανάπτυξης των παιδιών σε πολλαπλά επίπεδα.

Λέξεις-Κλειδιά: Διαθεματική μάθηση, Ψυχοκινητική ανάπτυξη, Κινητική έκφραση, Μουσικοκινητική αγωγή, Δημιουργική κίνηση

Η Σημασία Του Χορού Και Της Μουσικοκινητικής Εκπαίδευσης Στην Πρώιμη Και Παιδική Ηλικία

Λαμπρέλλη Καλλιόπη - Ραφαηλία,
Φοιτήτρια, Τμήματος Κοινωνιολογίας,
Πανεπιστημίου Αιγαίου
soc21105@soc.aegean.gr

Η κίνηση κατέχει βασικό ρόλο στη ζωή ενός παιδιού, αφού αποτελεί μέσο έκφρασης, παιχνιδιού αλλά και επικοινωνίας. Η μουσικοκινητική εκπαίδευση αποτελεί ένα αρκετά σύνθετο πλαίσιο εκπαίδευσης, καθώς ένα παιδί μέσα σε μία αίθουσα χορού μαθαίνει να χρησιμοποιεί την κίνηση, να σκέφτεται, να πειθαρχεί, να ακούει και να ακούγεται, να συνεργάζεται, να αποκωδικοποιεί κινήσεις, να κοινωνικοποιείται, να συνδέεται με άλλα παιδιά μέσω της κοινής τους αγάπης για τον χορό και όλα αυτά γίνονται πραγματικότητα σε ένα ευχάριστο περιβάλλον, μέσα από δραστηριότητες και το παιχνίδι. Σκοπός αυτής της εισήγησης είναι να αναδείξει την σημασία της μουσικοκινητικής εκπαίδευσης και συγκεκριμένα την σημασία του χορού στην πρώιμη και παιδική ηλικία. Επρόκειτο για ηλικίες καθοριστικής σημασίας για την εξέλιξη και την ανάπτυξη των παιδιών, καθώς είναι το σημείο εκείνο που το παιδί αρχίζει να αποκτά αντίληψη για τον κόσμο και για ότι συμβαίνει γύρω του. Μέσω του χορού ένα νεαρό παιδί μπορεί να αναπτύξει νέους τρόπους σκέψης, να βελτιώσει την αντίληψη του μέσα από την συγκέντρωση στις κινήσεις του, να αναπτύξει τη δεξιότητα του συντονισμού και σαφώς να μάθει νέες αξίες και αρχές. Η εισήγηση αυτή αφορά την ανάλυση της θετικής επιρροής του χορού και της μουσικοκινητικής εκπαίδευσης για τα παιδιά, κάνοντας μία σύντομη αναφορά σε ένα μέσο σενάριο διδασκαλίας χορού σε μαθητές πρώιμης και παιδικής ηλικίας. Πραγματοποιείται μέσω εμπειρικής έρευνας. Επομένως η μεθοδολογική κατεύθυνση αυτής της εισήγησης αφορά άμεσα βιώματα με παιδιά πρώιμης και παιδικής ηλικίας μέσα σε μία αίθουσα διδασκαλίας χορού, αναλύοντας τεχνικές μάθησης/παιχνίδια για νεαρά παιδιά. Επιβάλλεται βεβαίως να αναφερθούν κάποιες χαρακτηριστικές δραστηριότητες/ παιχνίδια όπως είναι : τα μουσικά στεφάνια, η πίστα εμποδίων, το παιχνίδι της θάλασσας, τα ζωάκια, αγαλματάκια ακούνητα, τα μέρη του σώματος και πολλές ακόμη δραστηριότητες. Ειδικότερα σε ένα θεωρητικό πλαίσιο είναι σημαντικό να αναφερθούν πληροφορίες όπως ότι ο κύκλος είναι το πρώτο σχήμα που μαθαίνουν τα παιδιά, υπάρχει λόγος γι' αυτό καθώς σε έναν κύκλο όλα τα παιδιά απέχουν το ίδιο από το κέντρο του κύκλου, συμβολίζοντας ότι όλα τα παιδιά είναι ίσα. Το θεωρητικό πλαίσιο είναι εξίσου σημαντικό με το δραστικό. Καθώς το παιδί μεγαλώνει, αποδεικνύεται ότι ο χορός είναι η τέχνη που το μυαλό ελέγχει το σώμα. Επομένως, εκτός από κανόνες συμπεριφοράς, διέξοδο έκφρασης, τρόπος επικοινωνίας, εκγύμναση του σώματος, επαφή με τον ρυθμό (οι νεαροί χορευτές μαθαίνουν να ακούν τον ρυθμό και να μετρούν πάνω του) είναι επιβεβαιωμένο ότι ο χορός αντιπροσωπεύει και την εξέλιξη του ανθρώπου.

Λέξεις Κλειδιά: Σημασία του χορού, Μέθοδοι διδασκαλίας, Ανάλυση εκπαιδευτικών πρακτικών, Επαφή με τον ρυθμό, Κινησιολογικές δραστηριότητες, Δεξιότητες

Η τέχνη στην εκπαίδευση των μαθητών Ρομά- Το παράδειγμα του Δημοτικού Σχολείου Θουρία

Μάλαμα Σταυρούλα,

Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Μεσσηνίας
evelinamalama@hotmail.com

Η εισήγησή μου αφορά στη συμβολή διαφόρων ειδών τέχνης (θέατρο, κουκλοθέατρο, μουσική, ζωγραφική κ.α.) στη μαθησιακή και στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η τέχνη στην εκπαίδευση δεν αποτελεί απλώς μια αισθητική απόλαυση ή ένα διάλειμμα από τα «σοβαρά» μαθήματα. Είναι ένας θεμελιώδης πυλώνας για την ολόπλευρη ανάπτυξη

του ανθρώπου. Σε ένα σχολικό περιβάλλον που δίνει προτεραιότητα στη λογική και στην απομνημόνευση, η τέχνη λειτουργεί ως μια πολύτιμη διέξοδος έκφρασης, δημιουργικότητας και ελευθερίας. Στην περίπτωση της εκπαίδευσης των παιδιών Ρομά η τέχνη παίζει ένα καταλυτικό ρόλο στην εκπαίδευσή τους, όχι μόνο ως εργαλείο μάθησης, αλλά και ως γέφυρα επικοινωνίας, ένταξης και ενδυνάμωσης. Ο λαός των Ρομά έχει μια βαθιά ριζωμένη σχέση με τη μουσική, το χορό και τη λαϊκή τέχνη. Όταν αυτά τα στοιχεία εντάσσονται με σεβασμό και δημιουργικότητα στο σχολικό πρόγραμμα και δημιουργείται μια γέφυρα ανάμεσα στην κουλτούρα τους και την τυπική εκπαίδευση. Την παραπάνω γέφυρα έχει καταφέρει να χτίσει το Δημοτικό Σχολείο Θουρίας του νομού Μεσσηνίας, χρησιμοποιώντας την τέχνη στην εκπαίδευση των Ρομά μαθητών του, καταφέροντας έτσι να τους εμπλέξει ενεργά στην μαθησιακή διαδικασία και να μειώσει στο ελάχιστο τη μαθητική διαρροή.

Λέξεις κλειδιά: τέχνη, καλλιτεχνική εκπαίδευση, διαφοροποιημένη διδασκαλία, εκπαίδευση Ρομά

Αναλύοντας αρχαίους ελληνικούς μύθους μέσα από έργα τέχνης με στόχο την ανάπτυξη της κριτικής και δημιουργικής σκέψης

Μήτση Ζηνοβία

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,

Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

ppr00220@uoi.gr

Η εργασία μελετά τη σχέση των έργων τέχνης με την κριτική και δημιουργική σκέψη των παιδιών. Για τις ανάγκες της έρευνας, επιλέχθηκε το μάθημα της Ιστορίας της Γ' Δημοτικού που αναφέρεται στην αρχαία ελληνική μυθολογία και ιδιαίτερα μύθοι που σχετίζονται με τη σωματική και αθλητική δραστηριότητα. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να αναδείξει τον ουσιαστικό ρόλο που μπορεί να παίξει η παρατήρηση έργων τέχνης στην κριτική και δημιουργική σκέψη των μαθητριών και μαθητών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Σύμφωνα με την υπόθεση της έρευνας, η κριτική και δημιουργική σκέψη του παιδιού αναπτύσσεται, όταν στο μάθημα της Ιστορίας-Μυθολογίας εντάξουμε καλλιτεχνικά στοιχεία. Αυτό σημαίνει ότι ένα έργο τέχνης μπορεί να γίνει έναυσμα για την ενεργοποίηση της κριτικής και δημιουργικής σκέψης μέσω της ενδυνάμωσης της προσεκτικής παρατήρησης, της διατύπωσης προβληματισμών και δημιουργικών αποριών, της κατανόησης εννοιών, της αναγνώρισης συμβόλων και μηνυμάτων, της ενίσχυσης του επιχειρηματικού λόγου, της σύγκρισης έργων τέχνης, της σύνδεσης του μύθου με τη σημερινή πραγματικότητα, της καλλιέργειας του γραπτού και προφορικού λόγου, της αποδοχής ατομικών διαφορών και ενσυναίσθησης, της δημιουργικότητας, της συνεργατικότητας και της αξιολόγησης. Οι μεταβλητές της έρευνας είναι ποιοτικές και διακρίνονται σε ανεξάρτητη (παρατήρηση έργων τέχνης) και εξαρτημένη (κριτική και δημιουργική σκέψη μέσω προφορικού και γραπτού λόγου). Στόχος της έρευνας είναι ο έλεγχος μέσα από τη χρήση ποιοτικών χαρακτηριστικών της υπόθεσης, σύμφωνα με την οποία η παρατήρηση των έργων τέχνης αποτελεί μέσο κριτικής και δημιουργικής σκέψης. Η ερευνητική υπόθεση προσεγγίστηκε με τη χρήση της διδακτικής παρέμβασης και για την πραγματοποίηση της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν δύο φυσικά ισοδύναμες ομάδες. Πρόκειται για τα δύο τμήματα της Γ' τάξης του 1 ου Δημοτικού Σχολείου Άρτας κατά

το σχολικό έτος 2024-2025. Το συνολικό δείγμα αποτελείται από 32 παιδιά ηλικίας 9 ετών.

Λέξεις Κλειδιά: Παρατήρηση έργων τέχνης, κριτική και δημιουργική σκέψη, ανάλυση αρχαίων ελληνικών μύθων, διδακτικό σενάριο.

**“Pull over the gaithar”. Μετασχηματισμός Ελληνικών τηλεοπτικών
διαφημίσεων στο πλαίσιο εκμάθησης της Αγγλικής Γλώσσας**

Μπούζιου Αγγελική,
Εκπαιδευτικός ΠΕ06, Υποψήφια διδάκτωρ ΤΕΕΑΠΗ,
Πανεπιστημίου Πατρών,
a.bouziou@upatras.gr

Η σημερινή εποχή απαιτεί πλείστες ικανότητες για αντιμετώπιση ποικίλων περιστάσεων. Οι πολίτες του 21ου αιώνα καλούνται να αποδέχονται το διαφορετικό, να λειτουργούν επί ίσοις όροις, να ερευνούν, να κρίνουν, να μετασχηματίζουν και να διαμοιράζονται πόρους. Η διδασκαλία μιας ξένης γλώσσας τα τελευταία χρόνια έχει ξεκινήσει να βασίζεται στην καλλιέργεια πολυγραμματισμών (γραφτού, προφορικού, οπτικού, ακουστικού, απτικού, χειρονομιακού, χωροαντιληπτικού), αποσκοπώντας σε ανάδυση νέων ταυτοτήτων μαθητών και εκπαιδευτικών. Η αξιοποίηση τηλεοπτικών διαφημίσεων στην παιδαγωγική διαδικασία εμφανίζεται επωφελής καθώς οι τελευταίες προσφέρουν ψυχαγωγία, συνομιλιακή γλώσσα, οπτικοακουστικά ερεθίσματα, ενδιαφέρον λεξιλόγιο, στοιχεία κουλτούρας. Η παρούσα μελέτη παρουσιάζει μια προσπάθεια σε Δημοτικό Σχολείο η οποία στηρίχθηκε στις τέσσερις γνωστικές διαδικασίες της «Μάθησης μέσω Σχεδιασμού» (Βίωση γνωστού και νέου, Εννοιολόγηση με ορολογία και με θεωρία, Ανάλυση λειτουργικά και κριτικά, Εφαρμογή τυπικά και δημιουργικά). Μέλη Δ΄ τάξης αναζήτησαν Ελληνικές διαφημίσεις στο διαδίκτυο, τις αξιολόγησαν, ερμήνευσαν κάθε επιμέρους πλοκή, επεξεργάστηκαν όρους, ανέλυσαν τη δομή των ιστοριών, εξέτασαν στόχους των δημιουργών τους και τρόπους επίτευξης αυτών, παραλλήλισαν θέματα με προσωπικά βιώματα, αντιπαρέβαλαν αξίες και πολιτισμικές πτυχές, εκδήλωσαν συναισθήματα, πρότειναν στάσεις. Στη συνέχεια, διαμεσολάβησαν τα κείμενα στην Αγγλική, διαπραγματεύτηκαν νοήματα, εκδραμάτισαν διαλόγους, σχολίασαν ομότιμους, τροποποίησαν θέσεις, αποτίμησαν βηματισμούς και αποτελέσματα. Διευρύνοντας το κοινωνικό, πολιτιστικό, γνωστικό και γλωσσικό ρεπερτόριό τους, εκφραζόμενοι πολυτροπικά, απευθύνθηκαν σε ευρύτερο κοινό. Η συνεργασία, η διάδραση εντός και εκτός εκπαιδευτικών ορίων, και η παράλληλη διασκέδαση οδήγησαν σε κινητοποίηση όλων των παιδιών, συμμετοχή χωρίς διακρίσεις, όξυνση κριτικής σκέψης, συνειδητοποίηση της επίδρασης του κοινωνικο-πολιτισμικού υπόβαθρου στην απόδοση μηνυμάτων, αύξηση επινοητικότητας, υπευθυνότητας και αυτοπεποίθησης. Τα συμπεράσματα της δράσης συντείνουν στην αναγκαιότητα ανάπτυξης πολλαπλών πλευρών της προσωπικότητας ενός ατόμου ως προετοιμασία για μεταφορά δεξιοτήτων και γνώσεων στην πραγματική ζωή.

Λέξεις – κλειδιά: δραματοποίηση, τηλεοπτικές διαφημίσεις, Αγγλική ως ξένη γλώσσα, πολυγραμματισμοί, Μάθηση μέσω Σχεδιασμού

Χορός, ελεύθερη έκφραση και παραδοσιακός χορός στην Ελλάδα

Χατζηδιαμαντή Αναστασία

Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,

Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

pr09409@uoi.gr

Ο χορός, ως παγκόσμιο φαινόμενο, αποτελεί μία από τις αρχαιότερες μορφές επικοινωνίας και έκφρασης του ανθρώπου, παρουσιάζοντας τις κοινωνικές, ιστορικές και πολιτιστικές του ταυτότητες. Δεν είναι μόνο μία σωματική δραστηριότητα αλλά και ένα <<εργαλείο>> που συμβάλλει ουσιαστικά στην ψυχοσωματική ανάπτυξη, την κινητική εξέλιξη και τη συναισθηματική αποφόρτιση, προσφέροντας στους ανθρώπους έναν αυθεντικό τρόπο να εκφράσουν σκέψεις και συναισθήματα. Η συγκεκριμένη εργασία πραγματεύεται τον χορό γενικότερα αλλά και ειδικότερα τον παραδοσιακό χορό στην Ελλάδα και το πώς η ασχολία μας με αυτό το άθλημα είτε επαγγελματικά είτε ερασιτεχνικά βοηθάει στην ελεύθερη έκφραση των συναισθημάτων και των σκέψεών μας. Πρώτα από όλα αναλύονται βασικές έννοιες όπως ο χορός και οι βασικές κινητικές δεξιότητες. Στην συνέχεια γίνεται αναφορά στα είδη χορού και στα χαρακτηριστικά των ελληνικών παραδοσιακών χορών ανά τα γεωγραφικά διαμερίσματα της χώρας και στο πώς ο χορός συνδέεται με την ελεύθερη έκφραση. Έπειτα ενσωματώνονται θεωρίες και απόψεις σχετικά με τον χορό από την αρχαιότητα ως και σήμερα αλλά και θεωρίες συναισθημάτων από τον 20ο αιώνα μέχρι τη σημερινή εποχή. Εν τέλει, καταλήγουμε σε ορισμένα συμπεράσματα που διαμορφώθηκαν μέσω της έρευνας και έχουν επαληθευθεί μέσα από μελέτες και προγράμματα στα οποία πήραν μέρος άτομα κάθε ηλικίας, προτείνουμε μελλοντικές ερευνητικές προτάσεις για το συγκεκριμένο θέμα και αναφέρονται ιδέες για την αξιοποίησή τους στην καθημερινότητα του κάθε ανθρώπου. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι αρχικά να γίνει γνωστή η αξία και τα είδη του χορού. Έπειτα, να γίνει μελέτη που συσχετίζει τον χορό και την ελεύθερη έκφραση και πόσα άτομα στρέφονται στον χορό ως μέσω αυτής. Τέλος, δίνει έμφαση στον ελληνικό παραδοσιακό χορό ανά γεωγραφικά διαμερίσματα και κάποια χαρακτηριστικά τους. Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε βασίστηκε σε βιβλιογραφική ανασκόπηση, αξιοποιώντας τέσσερις (4) πτυχιακές, έξι (6) μεταπτυχιακές, τέσσερις (4) διδακτορικές, δύο (2) διπλωματικές εργασίες και τέσσερα (4) επιστημονικά άρθρα.

Λέξεις – Κλειδιά: Χορός, Είδη Χορού, Χοροί Ανά Γεωγραφικά Διαμερίσματα Της Ελλάδας, Κινητικές Δεξιότητες, Ελεύθερη Έκφραση

Exploring Cultural Differences in Self-Esteem: An Informal Cross-Cultural Study

Soumya Malhotra,

Exchange student, Department of Early Childhood Education,
University of Ioannina

Self-esteem can be described as confidence that an individual has in his/her worth, abilities, or morals. Self-esteem encompasses beliefs about oneself as well as emotional states, such as triumph, despair, pride, and shame. A lot of factors contribute to the formation of one's self esteem, with culture being one of them. Different cultures have different standards for how individuals should conduct themselves, and these differences in values or norms may lead to variations in self-esteem among people from different regions. Every culture has its own values, language and beliefs and depending on the above-mentioned points, these differences might also affect the self-esteem of an individual. Studying literature and taking these factors in consideration an exploratory exercise was done to deepen understanding of the difference in self-esteem across different cultures. It was not conducted as a formal research study, but rather as a personal effort to extend the understanding of cultural influences on self-perception. The target audience was youth aged 18-25 from various Asian (India, Nepal, etc.) and European (Italy, England, Greece, Turkey, etc.) cultures forming a convenience sample. A questionnaire was made with 15 statements which were related to different domains of self-esteem. Participants answered those statements on a scale from 1 to 5, where 1 represented "completely disagree" and 5 represented "completely agree". In statement 3,6, 8,11 and 12 reverse marking was done to control response bias. The data analysis, which is still ongoing, will be done using descriptive statistics (mean scores, standard deviation and percentages). The limitations of this exercise include that the questionnaire was not tested for any of its psychometric properties, the sample size was small and selected through convenience sampling, limiting the ability to generalize findings. Hence, results are exploratory and descriptive, not generalizable or conclusive.

Λέξεις κλειδιά: Self-Esteem, Cross-Culture, Asian Culture, European Culture

Η ευημερία των μικρών παιδιών στα μουσεία μέσα από την εφαρμογή παρεμβάσεων θετικής ψυχολογίας

Βομβογιάννη Χρυσή,
Υπ.Διδάκτωρ ΤΑΦΠΠΗ ΠαΔΑ,
chvomv@gmail.com

Η προαγωγή της ευημερίας των μικρών παιδιών αποτελεί σήμερα έναν από τους στόχους της σύγχρονης μουσειοπαιδαγωγικής. Μέσα από εφαρμογές της θετικής ψυχολογίας, του νεότερου κλάδου της ψυχολογίας που στοχεύει στην ενδυνάμωση των θετικών διαστάσεων της ζωής, τα μουσειακά εκπαιδευτικά προγράμματα μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων και της θετικής αυτοεικόνας των παιδιών, της ψυχικής ανθεκτικότητάς τους και γενικότερα της ευημερίας τους. Η παρούσα ερευνητική πρόταση αφορά την υλοποίηση και την αξιολόγηση ενός μουσειακού προγράμματος για την προσχολική ηλικία, το οποίο έχει σχεδιαστεί με βάση το μοντέλο PERMA, μια από τις πιο σύγχρονες θεωρίες της θετικής ψυχολογίας για την ευημερία των παιδιών. Απώτερος στόχος είναι η διερεύνηση της εφαρμογής του μοντέλου PERMA, ως πλαισίου σχεδιασμού εκπαιδευτικών προγραμμάτων για μικρά παιδιά σε μουσεία. Η εφαρμογή και η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού προγράμματος αποτελεί μια διερευνητική μελέτη περίπτωσης, στο πλαίσιο της διδακτορικής διατριβής της ερευνήτριας. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει δραστηριότητες που προάγουν την παιδική ευημερία, ηχοπεριπάτους και παιχνίδια εξερεύνησης του ηχοτοπίου του αρχαιολογικού χώρου, με στόχο τη γνωριμία με τα μνημεία, τη συντήρηση και την προστασία τους, αλλά και τη διατήρηση του φυσικού και ηχητικού περιβάλλοντός τους. Το πρόγραμμα ολοκληρώνεται με την επίσκεψη στο μουσείο και την υλοποίηση δραστηριοτήτων με βάση επιλεγμένα εκθέματα. Ο σχεδιασμός του προγράμματος ακολουθεί τις σύγχρονες προσεγγίσεις στο σχεδιασμό μουσειακών προγραμμάτων για μικρά παιδιά, οι οποίες υποστηρίζουν την εφαρμογή της αβίαστης παιδαγωγικής (slow pedagogy) στο μουσείο, ώστε να δίνεται χώρος και χρόνος στα παιδιά να ανακαλύψουν, να ρισκάρουν και να δημιουργήσουν σχέσεις με τους ανθρώπους, τα αντικείμενα και το περιβάλλον του μουσείου. Η αξιολόγηση του προγράμματος προτείνεται να γίνει με ποιοτικές μεθόδους έρευνας, οι οποίες βασίζονται στη μεθοδολογία της έρευνας-δράσης και της προσέγγισης του «Μωσαϊκού».

Λέξεις – Κλειδιά: Θετική ψυχολογία, μουσειοπαιδαγωγική, παιδική ευημερία

Η επιθετικότητα στην προσχολική ηλικία: Ο ρόλος της οικογένειας και η αναγκαιότητα παρέμβασης σε συνεργασία με τις Σχολές Γονέων

Δερβού Γκόλφω, Ψωμά Γεωργία, Στεργίου Αλεξάνδρα

Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
pr08839@uoi.gr

Παπαδημητρίου Μαρία

Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
pr09111@uoi.gr

Σμυρνιώτη Ελένη

Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
pr08775@uoi.gr

Χριστοφόρου Μαρία

Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
pr09128@uoi.gr

Ψωμά Γεωργία

Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
pr08780@uoi.gr

Στεργίου Αλεξάνδρα,

Διδάσκουσα Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
asterg@uoi.gr

Η παρούσα εργασία εστιάζει στην εμφάνιση επιθετικών συμπεριφορών στην προσχολική ηλικία και αναδεικνύει τον καθοριστικό ρόλο της οικογένειας τόσο στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού όσο και στην πρόληψη ή διαχείριση τέτοιων συμπεριφορών. Παρουσιάζονται οι τύποι γονεϊκότητας και το προφίλ της σημερινής οικογένειας, με έμφαση στον τρόπο με τον οποίο η ποιότητα της γονεϊκής σχέσης επηρεάζει την ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών. Η επιθετικότητα στην προσχολική ηλικία δεν είναι μόνο αναπτυξιακό φαινόμενο, αλλά μπορεί να αποτελεί ένδειξη δυσκολιών στη συναισθηματική ρύθμιση, στη σχέση παιδιού-γονέα ή στο οικογενειακό περιβάλλον. Η στάση και τα πρότυπα συμπεριφοράς των γονέων επηρεάζουν άμεσα την ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων και των δεξιοτήτων αντιμετώπισης συγκρούσεων από τα παιδιά. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις μορφές και τα αίτια της επιθετικότητας στην παιδική ηλικία, καθώς και στον τρόπο με τον οποίο

οι γονείς συμβάλλουν στην ενίσχυση ή αναχαίτισή της. Η εργασία υπογραμμίζει την ανάγκη πρώιμης και στοχευμένης παρέμβασης με σκοπό την υποστήριξη των γονέων στην κατανόηση και διαχείριση της παιδικής επιθετικότητας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη σημασία της συνεργασίας της οικογένειας με τις Σχολές Γονέων, οι οποίες μπορούν να λειτουργήσουν ως πολύτιμο εργαλείο πρόληψης και ενίσχυσης του γονεϊκού ρόλου. Μέσα από βιωματικές δράσεις, συμβουλευτική και εκπαιδευτικά προγράμματα, δίνεται στους γονείς η δυνατότητα να αναπτύξουν δεξιότητες ενσυναίσθησης, οριοθέτησης και θετικής επικοινωνίας. Τα συμπεράσματα εστιάζουν στην προώθηση ενός υποστηρικτικού οικογενειακού πλαισίου με την ενίσχυση του γονεϊκού ρόλου μέσα από την επιμόρφωση, την ενσυναίσθηση και τη θετική επικοινωνία με το παιδί, προτείνοντας πρακτικούς τρόπους ενίσχυσης της οικογενειακής συνοχής και πρόληψης της επιθετικότητας από τα πρώτα κιόλας χρόνια της ζωής.

Λέξεις Κλειδιά: επιθετικότητα, προσχολική ηλικία, σχολές γονέων

Διερεύνηση των τεχνικών ενεργητικής ακρόασης των νηπιαγωγών στην ελληνική προσχολική αγωγή

Κρουστάλλη Άννα,

Νηπιαγωγός,

akroustali@gmail.com

Μουγκάση Σταματία

Ψυχολόγος,

matinamougasi@yahoo.gr,

Πανοπούλου Μαρία

Ψυχολόγος,

madigipa@gmail.com,

Τοσκίδης Γεώργιος

Ψυχολόγος,

gtoskidis@gmail.com

Η ενεργητική ακρόαση αποτελεί μια από τις πιο κρίσιμες διαπροσωπικές δεξιότητες στην προσχολική εκπαίδευση, ενισχύοντας τη συναισθηματική ασφάλεια, την αυτορρύθμιση και την κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών. Η παρούσα έρευνα, πρωτοποριακή στον ελληνικό χώρο, στοχεύει στη διερεύνηση των πρακτικών ενεργητικής ακρόασης που εφαρμόζουν οι νηπιαγωγοί, καθώς και στις αντιλήψεις τους για τη συχνότητα και τον παιδαγωγικό αντίκτυπο αυτών των πρακτικών. Η έρευνα ακολούθησε ποσοτική προσέγγιση. Το δείγμα αποτέλεσαν 62 εν ενεργεία νηπιαγωγοί από δημόσια νηπιαγωγεία σε τρεις διαφορετικούς νομούς της Ελλάδας (Αττική, Αχαΐα, Θεσσαλονίκη). Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω διαδικτυακού, ανώνυμου ερωτηματολογίου, που βασίστηκε στην τροποποιημένη Κλίμακα Active-Empathic Listening Scale – (AELS). Το εργαλείο περιλάμβανε 13 ερωτήσεις κλειστού

τύπου, κατανεμημένες σε τρεις υποκλίμακες: «Αντίληψη» (π.χ. αναγνώριση συναισθημάτων), «Επεξεργασία» (π.χ. αναφορά σε προηγούμενες αλληλεπιδράσεις) και «Ανταπόκριση» (π.χ. λεκτική και μη λεκτική επιβεβαίωση ακρόασης). Οι ερωτήσεις προσαρμόστηκαν στο πλαίσιο της προσχολικής αγωγής, ώστε να αντανακλούν αυθεντικές παιδαγωγικές συνθήκες. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η πλειονότητα των νηπιαγωγών εφαρμόζει ενεργά τεχνικές όπως η παρατήρηση μη λεκτικών σημάτων, η λεκτική επιβεβαίωση, η ενσωμάτωση των ιδεών των παιδιών στις δραστηριότητες και η σκόπιμη χρήση ερωτήσεων που προάγουν τη συναισθηματική έκφραση. Η ενεργητική ακρόαση αναδείχθηκε ως καθοριστικός παράγοντας για τη συναισθηματική ανάπτυξη, την αυτορρύθμιση και τη βελτίωση της σχέσης παιδιού–εκπαιδευτικού. Η έρευνα καλύπτει ένα σημαντικό ερευνητικό κενό στην ελληνική βιβλιογραφία και προσφέρει τεκμηριωμένες βάσεις για την ενίσχυση των επιμορφωτικών προγραμμάτων στον χώρο της προσχολικής αγωγής, προωθώντας πιο ουσιαστικές και υποστηρικτικές παιδαγωγικές σχέσεις.

Λέξεις – Κλειδιά: Ενεργητική ακρόαση, (Προ)σχολική αγωγή, ήπιες δεξιότητες, συναισθηματική ανάπτυξη, παιδαγωγικές πρακτικές

Διώχνω τη στεναχώρια μακριά

Μπόζιου Μαρίνα,
Εκπαιδευτικός ΠΕ60,
maribozi@yahoo.gr

Πιτσινή Χρυσούλα,
Εκπαιδευτικός ΠΕ60,
cpitsini123@gmail.com

Η ψυχική υγεία αποτελεί βασικό ανθρώπινο δικαίωμα για όλους. Αυτό περιλαμβάνει το δικαίωμα προστασίας από κινδύνους ψυχικής υγείας, το δικαίωμα σε διαθέσιμη, προσβάσιμη, αποδεκτή και καλής ποιότητας φροντίδα και το δικαίωμα στην ελευθερία, την ανεξαρτησία και την ένταξη στην κοινότητα. Στο σχολείο τα παιδιά καθημερινά μπορεί να βιώσουν καταστάσεις άγχους που τους προκαλούν στεναχώρια και λύπη. Η αναζήτηση τρόπων ανακούφισης από διάφορες στρεσογόνες καταστάσεις με παιγνιώδη μορφή βοηθά τα νήπια να αποκτήσουν όχι μόνο συναισθηματική επίγνωση αλλά και ασφάλεια και ψυχική ανακούφιση. Η παρούσα εκπαιδευτική δράση είχε ως στόχο την ευαισθητοποίηση και την προαγωγή της ψυχικής ευεξίας στα παιδιά προσχολικής ηλικίας, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ψυχικής Υγείας (10η Οκτωβρίου). Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα διάρκειας μιας εβδομάδας υλοποιήθηκε στο Νηπιαγωγείο Κρανούλας κατά τη σχολική χρονιά 2024-2025 και συμμετείχαν σε αυτό 16 μαθητές/τριες. Εντάσσεται σύμφωνα με το νέο αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών στο Β' θεματικό πεδίο: Παιδί, Εαυτός και Κοινωνία, Προσωπική και Κοινωνικό-συναισθηματική ανάπτυξη και Συναισθηματική επίγνωση. Οι δράσεις στις οποίες συμμετείχαν ενεργά το σύνολο των μαθητών/τριών είχαν κυρίως παιγνιώδη μορφή και περιλάμβαναν δημιουργικά παιχνίδια ρόλων, εικαστικές δραστηριότητες έκφρασης συναισθημάτων, μουσικοκινητικές ασκήσεις χαλάρωσης και ιστορίες με θεματικό άξονα την αναγνώριση και διαχείριση συναισθημάτων. Από την εφαρμογή του προγράμματος παρατηρήθηκε αυξημένο ενδιαφέρον και ενεργός συμμετοχή των παιδιών στις προτεινόμενες δραστηριότητες. Οι πρώτες παρατηρήσεις έδειξαν ότι τα

παιδιά ανταποκρίθηκαν θετικά στις παιγνιώδεις προσεγγίσεις, εκφράζοντας τα συναισθήματά τους με μεγαλύτερη άνεση και επιδεικνύοντας βελτιωμένη ικανότητα αναγνώρισης των συναισθημάτων των συμμαθητών τους. Η δράση φάνηκε να συμβάλλει στη δημιουργία ενός πιο υποστηρικτικού και συναισθηματικά ασφαλούς περιβάλλοντος στην τάξη.

Λέξεις - Κλειδιά: συναισθηματική ανάπτυξη, ψυχική υγεία, χαρά, λύπη, πρακτικές υποστήριξης

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
GUTENBERG

ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Εκδόσεις
Διάδραση

ΠΡΟΚΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΗΠΕΙΡΟΥ**

**ΔΗΜΟΣ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ**